

ВАЛІЯ КИЯН, ЮРА ЛОЦЬКИЙ

ЖИТТЯ ПРИВАТНЕ

*Коротка проза:
замальовки сьогодення, фантастика*

Хмельницький
Видавець Стасюк Л.С.
2020

УДК 821.161.2
К 46

Валія Киян, Юра Лоцький

К 46 Життя приватне – Хмельницький, Видавець ФО-П Стасюк Л.С., 2020. – 256 с.

ISBN 978-617-7888-31-3

Життя приватне – сьома прозова книга Валії Киян і Юри Лоцького, до якої увійшли короткі твори-замальовки про сучасне життя, яким його бачать автори та фантастичні оповідання для дорослих.

Книга розрахована на широке коло читачів.

УДК 821.161.2

© Валія Киян, Юра Лоцький, текст,
макет, дизайн, 2020

ISBN 978-617-7888-31-3

© ФО-П Стасюк Л.С., друк, 2020

Співавтори Валія Киян і Юра Лоцький познайомилися через інтернет. Валія живе в Києві, Юра в Лодзі (Польща), спілкуються в онлайн. За час знайомства написали чотири романи: «Правда про секс. Ілентина», «Віртуальний Іван», «Знищити в онлайн, або Кінець Казанови», «Акт правди». Твори пов'язані між собою та розповідають про секс знайомих і незнайомих авторам людей. Романи розраховані на широке коло читачів дорослої аудиторії.

П'ята й шоста книга – «Начерки про всяке» та «В обіймах...» – збірки коротких оповідань.

Ознайомитися з творами можна на сайті:

«Автура» <http://avtura.com.ua/writer/314/books/>

«Життя приватне» – сьома книга авторів. У ній зібрані різні оповідання, деякі розраховані тільки на дорослих.

Дякуємо художникам, які дали дозвіл ілюструвати книгу своїми творчими роботами.

Всі події та персонажі в книзі вигадані й будь-яка подібність із реальними тільки випадкова.

Маніпуляції

До готелю під'їхало таксі. Три особи рушили з ліфта через хол до виходу. Борис і Маргарита проводжали Іванку. Маргарита була місцевою – мешкала в Лодзі. Борис приїхав зі Львова, а Іванка – з Києва й зараз від'їжджала додому. Здала ключі на ресепшені, чемно попрощалася з працівниками готелю. Борис також поклав ключі, але нагадав, що він ще залишається на добу. Таксист незворушно чекав, поки впакують валізу й дві торби та розсядуться в авто, не мав приводу спішити. Компанія не поспішала також. Вибиралися заздалегідь із великим запасом часу.

— Нам на Каліську, – поінформувала водія Маргарита.

— Залізничний чи авто?

— Авто.

Рушили. В Іванки подав сигнал мобільний телефон. Прийшло СМС-повідомлення. Було б варто прочитати, але окуляри вже спакувала. Напружила зір, спробувала навести різкість під певним кутом зору. Від Юлія. Мабуть, бажає щасливої дороги, адже знає, що українка від'їжджає сьогодні. З третьої спроби прочитала: «Вчора була річниця Волинської трагедії», – написав і додав посилання на щось в інтернеті.

— Повідомлення від Юлія, – відповіла на німе запитання приятелів Іванка. Прочитала їм текст.

— Я пердолю! – вирвалося в Маргарити. – Але ж знає, що їдеш?

— Знає, – підтвердила Іванка.

— Це так, як би я німцю, що в мене гостював, про концтабори в носа тикала й про гетто в Лодзі для євреїв! – Маргарита чомусь звернулася до водія.

Не зреагував, спокійно вів авто.

— Ти йому дзвонила? – тепер лодзянка звернулася до Іванки.

— Так, але відбив дзвінок.

— То ненормальне! – констатувала Маргарита. – Я не їду аж до Каліської. Пан висадить мене по дорозі? – тепер вона

звернулася до таксиста. – Я мешкаю за Балутським ринком. З тобою зустрінуся, як проведеш Іванку, – останнє речення Маргарита адресувала Борису. – Задзвоню до тебе, – пообіцяла львів'янину й знову мовила до водія: – Чи я можу тут вийти? Поляк потрапить! Поліції не видно. Чи великий штраф?

Авто стояло перед світлофором на перехресті. Водій мовчки зітхнув, але дозволу не дав. Несміливо обізвася Борис, дав згоду на все: й на зв'язок телефоном, й на побачення. За перехрестям Маргарита вийшла, побажавши Іванці щасливої дороги й нагадавши, що цього не зробив Юлій, бо він конкретна свиня. Справжні приятелі так не роблять, і це є гівно, а не щира приязнь! Колоритно пройшлася епітетами по сестрі Юлія, яка була в усьому винна, помахала рукою, нагадала Борису про намічені плани, пішла.

— Куди пані їде? – обізвася таксист. Схоже, висадивши одного пасажира, він став почуватися безпечніше.

— На Каліску, – сказала Іванка.

— Ні, пан не про те питає. До Києва? – втрутився Борис.

— Пан також із Києва?

— Зі Львова. Також українець.

— Як там?

— Нормально.

Чоловіки розговорилися. Відсутність балакучої жінки дала можливість їм перекинутися словами. Поговорили про ціни на бензин. Таксист поскаржився на дорожнечу, розповів, що його авто працює на газу. Був поінформований, що в Україні бензин значно дорожчий, дуже здивувався. Думав, що вартість, як у Росії або Білорусі, а виявилось – ні.

— Ну так. Війна. Важко від імперії відірватися. Війна потребує багато грошей, тому дорого, – визнав таксист.

Іванка не стала пояснювати поляку роль українських олігархів у накручуванні ціни, бо голова була зайнята іншим. Борис також не став, бо був «ватним», не міг Росію визнати ворогом, а ще в Москві жила його племінниця й узагалі вважав себе майже росіянином. Тому в зростанні вартості пального звинувачував українського президента й патріотів, а не проросійських олігархів. Якимось так у нього складалося, що війну

зі скрипом визнавав, але ворога не бачив. Знав, що киянка має іншу думку, то й промовчав, аби при поляку не вступати в чергову дискусію.

Таксист вів авто.

— Каліска близько, але доїжджати незручно, – пояснив водій гостям міста Лодзі.

Пасажи́р чоловічої статі покрутився на сидінні, нахилився вперед до співрозмовника, бо сидів позаду нього, й довірливо запитав:

— Пан дивився вчорашній футбольний матч? За кого вболівав?

— За хорватів, бо англійці такі самозакохані, а Хорватія – маленький край. Їм належить.

«Ватний» пасажир промовчав, а Іванка пишалася хорватами. Звичайно, їм належить! Після такого скандалу з ФІФА, яка засудила гравця за слова «Слава Україні», їм належало. Всі знайомі Іванки поляки бажали хорватам перемоги. Перемогли! Борис не говорив, за кого вболівав. Визнав, що гра була класна й на цьому закрити тему, аби не нариватися. Його приятелька бойкотувала Чемпіонат світу з футболу 2018, бо він відбувався в Росії. Все-таки – ворог є ворог, а фанати, які туди поїхали, хай назад не повертають, нічого фінансувати агресора.

Водій виявився веселим, доброзичливим до українців і взагалі добрим чоловіком. Поговорив про погоду, українських заробітчан, азійських біженців і про все на світі. Довіз, куди потрібно, Іванці побажав щасливої дороги, Борису показав зупинку восьмого трамвая: львів'янин же мусив чимось повернутися до міста.

Від'їжджа й та, котра проводжала, стояли на платформі автостанції.

— В нас до автобуса ще година часу, – сказав Борис, заглянувши в мобільний.

— Він може й раніше відправитися, – відповіла Іванка.

Дістала квиток, уточнила час і місце. Її автобус уже стояв під указаним номером, готовий від'їхати, як тільки пасажир порозсідаються. А чому чекати? Ну й що, що вказаний час від'їзду? Диспетчер передає інтернетом, купив хтось квиток, чи

ні. Така інформація ламала стереотипи Бориса. Іванка вибрала місце в транспорті.

— Ти тоді не чекай відправлення, йди на виставку, а потім до Маргарити, як запланував, – сказала приятелю.

— Так, а як із тією картиною? – запитав Борис.

— Ніяк. Вона дасть її іншим разом, якщо дасть.

— Чудово! Що ж ти зразу не сказала? Тепер сміливо можна йти до Маргарити. А то речей маю стільки, що навіть не уявляю, як би мусив ще й величезний рулон тягти, хіба в зубах. Але не дала, то супер!

Борис радісно побажав від'їжджій щасливої дороги, обіцяв дзвонити до вечора, поки вона не перетне кордон, пішов реалізовувати власні плани. Іванка розмістилася на своєму місці, дістала телефон, ще раз прочитала СМС від Юлія. Звучить! У його стилі! Хотіла контактувати СМС-ками, то маєш! Адреналіну додав. Може й мав такий намір? Рушили. Змінювалися пейзажі за вікном. Іванка згадала початок подорожі.

Цього разу поїздка до Польщі була зовсім іншою, не такою, як у минулі роки. По-перше, Іванка їхала не сама, а з однокурсником зі Львова, по-друге, мала пакет пиріжків із картоплею для Міхала, бо його мама попросила по месенджеру. Іванка вперше везла замовлений продукт із Києва до Лодзі. Виявилось, що там таку смакоту не готують і тими пиріжками вона їм «Америку відкрила». Морока була з випічкою, але везла; вирішила, що в такий спосіб поширює українську культуру. Перед від'їздом узяла ще теплих, свіженьких, замовила їх звечора, пакет не закривала, щоб «не задихнулися». Аромат пиріжків супроводжував Іванку всю дорогу.

На поїздку Бориса намовляла довго. Сумнівався, але згодився. Причину такого натиску не знав, фантазії мав різні, та Іванку то не обходило. Хоче – хай фантазує. Насправді все було прозаїчно. Киянка хотіла, щоб львів'янин перевіз їй велику картину Юлія з Польщі до України.

Минулого року Маргарита запропонувала олійний живопис приятеля Іванці:

— Тобі подобається? Хочеш, то бери. Все одно вона в мене валяється в підвалі.

— Юлій знає?

— Не мусить знати. Вона моя. Дарую.

— Який розмір? – запитала Іванка.

Розмір мав значення, якщо везти через кордон.

— Метр на півтора. Я зніму її з підрамника й скручу в рулон.

Іванка задумалася. Таке у валізу не запхаш.

— Беру, але наступного року. Приїду з Борисом, він допоможе перевезти.

Таки вмовила однокурсника, хоч він вагався до останнього. Купила через інтернет квитки, забронювала готель, це його переконало. У Львові підсів у автобус. До Лодзі прибули разом. Про картину сказала Борису за кілька днів перед від'їздом. Не зрадив. Мав зовсім інші плани. Хотів ще поїхати у Варшаву, потім у Щетін на пленер, звідти до Кракова й тільки тоді повернутися додому. Великий рулон не вписувався в культурну програму Бориса. Зітхав і впирався, а потім оцінив об'єм свого багажу, в супермаркеті купив великий рюкзак і змирився з неминучим.

— Добре. Завезу її до Варшави й там залишу в галереї. Через місяць забиратимемо з колегою виставку, то й картину Юлія захопимо. Все разом легше буде перевезти через кордон, – вирішив Борис.

Іванка згодилася, місяць ролі не грав. Усе дуже гарно складалося, не вистачало тільки самої картини. Про свою торішню пропозицію Маргарита мовчала й делікатних натяків Іванки не розуміла. Час підганяв. Українка зважилася й натякнула не делікатно:

— Чи маєш ще той живопис Юлія, що зберігала в підвалі? Ти пропонувала мені його минулого року. Борис згодився перевезти полотно через кордон.

— Той із голою попою дівчини?

— Так.

— Тепер знаю, про що мова, а то не розуміла. Не можу зараз картину дістати, згорнула в рулон і запхала з іншими речами на збереження, – відповіла Маргарита.

Схоже, що полячка передумала. Тоді до чого були Іванчини складні маніпуляції? Хоч Борис зрадив. І то добре.

Цього разу телефонні дзвінки Юлій не відбивав. Іванка не напирала: нічого поспішати, не за зайцем скаче. Займалася іншим. У першу чергу віддала пиріжки адресату. Вони виявилися не з картоплею, а з капустою, в магазині переплутали, але все одно полякам сподобалися. Маргарита запросила українців до себе на дачу з розрахунку, що на сусідню ділянку приїде Юлій із сестрою. Киянка не вірила, але мовчала, щоб не наврочити. Чомусь була впевнена, що в цей приїзд зустрінеться з Юлієм буде не просто. Інтуїція, чи що?

Пили чай, відпочивали на природі, робили фото. Львів'янин знайшов собі заняття, робив етюди. Маргарита в котрий раз надзвонювала Юлію.

— В нього вже пройшов період не відбивання телефону. Приїде, почекає на сестру, вона розставляє квіти в косяолі. Я йому не говорю, що ви тут, – переповіла розмову полячка.

Щиро вірила, що Юлій не здогадується про маніпуляції? Потрібно бути повним ідіотом, аби не скласти один плюс два й місце перебування. Мабуть, його сестра Ася також ці пазли склала. Квіти десь там розставляла надзвичайно старанно й довго.

— Зазвичай вони приїжджають десь о першій чи другій. Насправді думаєш, що не приїдуть? – Маргарита хвилювалася.

Наближався час обіду, вона розраховувала на обіцяне Асею частування, з їжі мала тільки доспілі ягоди з ділянки. Добре, що українці прихопили з собою дещо. Обід пройшов у спокійних умовах. Жінки перемивали кісточки сестрі Юлія, Борис у розмову не втручався, свою думку на цю тему не оприлюднював.

— Вона ним маніпулює! – заявила Маргарита після наступного дзвінка. – Що можна робити до цього часу з тими квітами? Уявляєш, вона робить із ним що забажає! Він у неї завжди тяжкохворий, коли я хочу зустрітися. А коли потрібно, щоб її десь завіз, то відразу здоровий. Тримає Юлія на таблетках, дає одну – він стає сонним, дає другу – бадьорим. Усадила його на візочок. На візку пересувається! Його вже нічого не цікавить, нікуди не виходить, не зустрічається з друзями. Не тільки з

тобою. Недавно Міла його запрошувала до себе на святкування дня народження. Міла! Розумієш? Яку говорив, що кохає! Не пішов! Це неможливо! Він залежний від сестри через ті таблетки.

Чекали до п'ятої години. Не приїхав.

Борис залишився в готелі, щоб домалювати пейзаж для галереї з Варшави. Іванка пішла центральною вулицею Лодзі.

— Ти вже на Пйотрковській? – зателефонував Адель, просив зачекати. Він іде, скоро буде. – Пам'ятаєш бар, де ми завжди пили пиво? Займи там місце, бо людей сьогодні буде багато. Питимуть пиво й дивитимуться матч чемпіонату світу з футболу. Його транслюватимуть на великому екрані.

— Але я бойкотую, бо він у Росії!

— То сядеш спиною до екрана.

Цього разу в пивному барі переважно сиділа молодь, за винятком Аделя та Іванки. По реакції глядачів киянка відчувала, що відбувалося на футбольному полі. Вболівальники одностайно вболівали проти російської команди. Росіяни програли. Між напруженими моментами матчу Адель розповідав про своє:

— Маю її досить! Дзвонила. Не відбиваю дзвінок. Коли ми зустрілися всі разом, вона не дала тобі й слова сказати! Тому не поїхав разом із вами до неї на дачу, хоч запрошувала. Купує будиночок біля моря. Продала батьківську хату. Робить дурницю! Адже не буде в ньому жити. Хіба що літом трохи. Питала мене, чи приїду до неї над море, коли там поселиться. Викидає на вітер гроші, а на них можна було б довго жити. Але маю її досить! Не люблю, коли жінка мене «бере», – Адель розповідав емоційно. Мова йшла про Маргариту.

— Вона вчора поїхала дивитися будиночок, – згадала Іванка. – Приїде за кілька днів. Ще з нею зустрінемося.

— Це вже не вперше. Кожного разу запевняє, що про такий мріяла, а потім виявляється, що ні.

Задзвонив телефон Аделя. Поговорив. Цього разу телефонувала його кохана. Похвалився, що щасливий.

— Писав тобі, думав, зі стосунками вже все, кінець. Але ні! Зараз дзвонила, хоч могла б написати СМС. Але дзвонила! Бо хотіла почути мій голос! – Адель був окрилений.

— Чому ти думав, що вже кінець?

— Бо вони пса купили!

— То й що?

— Купили з чоловіком пса! Розумієш? Думав, що в них нормалізувалися стосунки. Так вирішив.

— А до чого пес до їхніх стосунків?

— Ні до чого. Тепер знаю.

Зателефонувала Маргарита, тепер розмовляла з нею Іванка. Прийшла її черга пояснити співрозмовнику:

— Вона наполягає, щоб я телефоном зв'язалася з Юлієм.

— А ти?

— Післязавтра подзвоню, привітаю з днем народження. Не хочу, щоб мною маніпулювали. Який у неї інтерес на мене тиснути? Юлій має право не хотіти нікого бачити й не розмовляти ні з ким. Минулого року Маргарита не відповідала на телефонні дзвінки, мала такий настрій.

— Ну власне! Тоді вона вважала то нормальним, – згодився Адель.

Було схоже, що Юлій мстив лодзянці за тогорічне й киянка була тут абсолютно ні до чого. Парочка поляків з'ясувала стосунки. На тлі чемпіонату з футболу Іванка з Аделем засудили всілякі маніпуляції.

В готелі Борис сумно повідомив, що Росія програла. Замість малювати, дивився матч. Міг бути разом із ними, але пізно про те думати.

Наступного дня Іванка відрепортувала Маргариті:

— Так, я йому дзвонила, але відповіла з його телефону Ася.

— Курва! Я пердолю! Вона мала бути на пілігримці. Це єдиний день, коли ви могли зустрітися без неї!

— Не пішла, зігнувала, бо Юлій зле себе почував. Він зараз спить, вона готує йому сніданок.

— Завжди спить, коли вона цього хоче. Я також до нього дзвонила, але й мені відповіла вона. Навіщо це робить? Якби я хотіла поговорити з нею, набрала б її номер. Хочу чути голос Юлія, а не її маячню. Це щось жахливе! Вона так свого батька

довела до труни. Діабетику дає солодке, а потім якусь таблетку. Тратить на це купу грошей! – розповідала Маргарита.

Навіть на віддалі лодзянка тримала ситуацію під контролем, керувала Іванкою телефоном.

— Чи Юлій дзвонив? – запитала полячка через день уранці.

— О сьомій ранку отримала від нього СМС. Запросив на день народження на шістнадцяту годину. Хоча може то написала Ася. Він не прокидається так рано, – відзвітувала Іванка.

— Запросив усе ж таки!

— Мусив. Я з Києва поштою відправила Юлію подарунок. Коли Ася говорила зі мною, запитала, чи він отримав. Тож та була змушена мене запросити, думаю, що й СМС сама написала.

— То хто маніпулює? Запрошена, то йди. Подзвоню завтра, – сказала Маргарита.

Борис у гості не рвався, Іванка не дуже й тягла львів'янина. В СМС-ці його не згадували. Пішла сама. Близько. Йй тому й подобався цей готель, що до Юлія п'ять хвилин пішки. Гостю чекали. Ася защебетала, як завжди. Дивувалася, чому немає Бориса. Юлій при вході цмокнув у щічку по-християнськи. Презент від неї вдягнув на себе, щоб бачила, як пасує. Виглядав гарно. Сестра металася по кімнаті та кухні, як завжди, й торохкотіла без упину. Заспівала «Хепі бьоз дей», принесла на стіл торт зі свічкою, підняла кипиш через пошук сірників. Іванка не витримала, дістала запальничку, запалила. Частувала Ася брата-діабетика винятково солодощами. Від наступного торта й тістечка Іванка відмовлялася, як могла, вже боялася, що попа злипнеться, дивувалася, чому Юлій себе не обмежував, адже йому не можна.

— Знаю, що для мене шкідливо, але люблю солодке, – сказав Юлій. – Дай таблетку, – попросив у сестри. – А то засну зараз.

Ася помчала в кухню, принесла.

— Пів таблеточки, тільки пів таблеточки, – торохкотіла й вилася довкола брата.

Чи за тим прийшла Іванка, щоб дивитися на цей цирк? Мала намір зробити хоча б селфі з Юлієм, перекинутися парою слів. Та як із такою опікою хоч щось зробити? Дістала планшет і зробила

селфі з Асею. Таке чи не таке, не мало значення. Головне – потім сміливо фотографувалася з її братом. Десятим кадром лишилася задоволена. А поговорити? Оцінивши ситуацію, Іванка попросила в Асі ще чаю з певними додатками. Й поки та на кухні думала, як задовольнити українку, Іванка таки встигла запитати дещо в Юлія та отримати відповідь.

— Ми можемо спілкуватися СМС-ками, якщо по-іншому тобі складно, – запропонувала приятелю Іванка. Згодився.

Українка пила третю кружку чаю. Привітати батька зайшов син. Просто прийшов із роботи, мешкав у цій же квартирі. Вручив імениннику подарунок, привітався з киянкою. Ася кинулася знайомити.

— Ми з пані вже знайомі, – зупинив юнак.

— Звідки? – запитала здивована тітка.

Відповіді не отримала. Спілкування польської родини було досить дивне. Ася давала можливість розповісти про свій відпочинок і плани на літо племіннику, а також вставити пару слів брату, зате пильнувала, щоб приїжджа такої можливості не мала. Правда не забороняла слухати, але спроби вставити хоч слово різко уривалися. Навіть коли хлопець пішов до себе в кімнату й покоління третьої молодості залишилося згадувати часи першої молодості, Ася тримала увагу категорично на собі, не замовкаючи ні на секунду. Так гостя дізналася про хвойне дерево, посаджене під балконом її татком, яке виростло дуже великим і яке вона не дозволила спиляти, хоча такі спроби були.

— Я їм кричала, що це пам'ять про татуся. То вони обрізали тільки нижні гілки, а дерево залишили, – розповідала Ася.

— Скоро залишиться тільки чубок на верхівці, – сказав Юлій. – «Пам'ять про татуся» може зруйнувати фундамент, адже дуже близько посаджене.

— Татусь не знав, що аж таке виросте.

Про татуся полячка говорила багато й із надривом. Так, що її брат був готовий, як татусь, ігнорувати медиків і звернутися до них, тільки щоб констатували смерть.

— Юлечку, прошу, дотягни до круглої дати! До круглої дати! – просила Ася.

До тої дати лишалося тільки років шість. Чому вона відміряла брату так мало? Спішила відправити на той світ?

Іванка не стала пересиджувати в гостях Асю, не вірила в успіх, зібралася до готелю. Відразу отримала пакунок подарунків і солодоші для Бориса. Полячка заметушилася, вирішила також іти й навіть трохи провести гостю. Певно хотіла переконатися, що та таки пішла. Перед виходом зайшла до туалету. Цим моментом скористалася Іванка. Мала можливість доторкнутися до Юлія та зробила це. Шкода тільки, що в Асі живіт не схопило після переїдання солодошами, але добре й так.

Юлій помахав їм із балкона. До готелю йшли разом. Не мало значення, про що торохкотіла полячка та які мала плани. Іванка розуміла: цього року вона не дасть їй ще раз побачити брата. Про це красномовно свідчив пакет подарунків. Зустрічі до від'їзду не передбачалося.

Маргарита дочекалася, детально розпитала подробиці побачення.

— Коли ти йому дзвонила вітати з днем народження, Юлій вийшов на кухню, тоді Ася мала вуха, як у слона. З кімнати пробувала йому підказувати, – звітувала Іванка.

— Пакосна курва! Завжди, коли розмовляю телефоном, вона бубнить на тлі. Якщо хоче зі мною поговорити, хай телефонує. А якщо розмовляю з Юлієм, хай заткне пельку! – Маргарита сердилася, слала емоції з-понад моря. – Вона його в труну зажене! Але нічого з тим не зробимо, він від неї залежний. Скоро приїду, прийду до Лодзі, то поговоримо.

Цього разу Маргарита виконала обіцянку: прийшла до готелю. Нічого нового не сказала. Текст був явно заздалегідь заготовлений і давно відомий Іванці. В ньому Юлій піддавався великій критиці, спілкуватися з таким чоловіком не мало сенсу. Вона щойно купила дім над морем, але його до себе нізащо не запросить. Він жажливий, а його сестра ще жажливіша. До речі, Юлій переконаний, що ви гарно поговорили, сестра не перешкоджала й ви з нею добрі подружки.

— Трохи поговорили, поки Ася була в туалеті, – визнала Іванка.

— Хоч би на неї срачка напала! – сказала Маргарита. Співрозмовниця не мала заперечень.

Автобус їхав своїм маршрутом. На станції «Варшава заходня» Іванка зробила селфі й кинула його на Фейсбук. Інформувала в такий спосіб знайомих і рідних про своє пересування. Дзвінок від Юлія отримала на виїзді з Варшави. Про що відразу його повідомила. Дізналася, що в Лодзі падав дощ. Поговорили про погоду.

— Я не можу зараз відкрити посилання, яке ти надіслав, – згадала Іванка про СМС.

— Не переймайся тим, – заспокоїв Юлій. На тлі задзвенів голос Асі. – Моя сестра передає тобі поцілунки.

— Вручиш мені їх при зустрічі, не по зараз.

— Ну власне... – згодився Юлій і побажав щасливої дороги. На тлі щебетання сестри розмова не клеїлася.

Дзвінок Бориса застав Іванку перед кордоном. Як відчував. Розповів, що встиг побачити останнього дня перебування в місті. Він зараз у Маргарити п'є чай.

— Подякуй їй. Вона, мабуть, наштурхала Юлія. Дзвонив, був дуже гречний, – попросила Іванка.

Почувся сміх, голос Маргарити щось сказав про «пердолі».

— Може я дам їй телефон? Поговорите, – запропонував Борис, не хотів бути посередником у делікатній справі.

Полячка відмовилася. Не може зараз говорити, бо їсть морозиво. Українка не наполягала, то чоловік зітхнув, пообіцяв інтернетом вислати фото й додав довірливо:

— Вона його з гімном змішала. За те СМС були ще ті «пердолі».

Подав сигнал планшет. Маргарита писала в месенджері. Мабуть, із морозивом покінчила. Іванка ще раз подякувала полячці.

— Юлій у розмові був дуже приємний. Я зрозуміла, що це ти йому делікатно порадила подзвонити, – писала киянка.

— Бо я його так опердоліла, що хіба врешті почав думати. Але подзвонив до тебе сам, я його не намовляла. Можливо відчув, що зробив дурницю. Але знаю, що був щирий у тому, що говорив до тебе, – запевнила лодзянка.

На кордоні стояли недовго. Автобус їхав Україною. Поїздка наближалася до завершення. Іванка почувалася щасливою попри всі маніпуляції, а може завдяки їм.

2018 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Схованка

Життя у Соні було звичайне, як у всіх, таке ж нудне й одноманітне. Робота, магазин, дім, домашні клопоти; проблеми, страхи. Новини інформували про наближення здорожчання газу, ускладнення з оформленням субсидії, запровадження абонплати на воду й упрощення окремої плати за вивіз сміття. Правда, вартість води Соною мало хвилювала. Жила в приватному будинку разом із мамою і воду брала з криниці. Колись це було село поблизу Києва. Потім місто поглинуло черговий населений пункт і він перетворився на частину столиці, хоча на вулиці нічого не змінилося: ті ж хатки, туалет у дворі, вода з відра, через дорогу ліс. Правда, стоїть неподалік один новий будинок зі всіма вигодами, якийсь багатій побудував на купленому в сусіда городі, тільки іншим від цього не краще. Він зі свого другого поверху постійно оглядає Сонине подвір'я. Може сміливо вести графік її походів до клозету.

Завжди все на виду. Соною дратувала необхідність зважати на глядачів. А ще рідна мама – природжений диктатор – пильнувала кожен її рух. Робота на городі скидалася на виступ у театрі. Хоча скільки там того городу? Зате критики й розпоряджень...

Кожен день давався тяжко. Тішило, що між вечором і ранком була ніч, а вночі вона спала. Соня пірнала в темну примарну нереальність і там жила.

Снився черговий сон. Соня ховалася на узбіччі дороги. Чомусь потрібно було ховатися. Хтось, якийсь приятель, застеріг, що її видно за стовбуром у світлі автомобільних фар. Тоді вона зайшла за придорожні зелені насадження, мокрі й бурі, й залягла в ріллю. Було волого, зверху звисала зопріла трава, лежали купи занесеного вітром опалого листя. Чи то осінь, чи весна, а може тепла зима? Приятелі, їх було кілька, ховатися не мали потреби. Або вони були вже неживі, або з іншої реальності, стали невидимими для людей. Бачила їх тільки Соня.

Потрібно було пройти під купол, в укриття. Соню хтось супроводжував, тримав за руку. Купол нагадував скляний дах «Жовтневого палацу» в Києві. Зайшли в лабіринт підземних переходів. Кругом снували жінки, як жриці. В бійницю через прозору трубу спостерігав дозорний. Він був чорним від кіптяви й хотів хабаря. Назвав Соню з колегою ідіотками за те, що ті вирішили запитати відкрито в когось там нагорі про щось. Невідомо, про що запитали, та й незадоволення це викликало багато.

Мабуть, їх вигнали з укриття, а може й не збиралися там затримуватися, бо йшли дорогою. Не були коханцями, не були друзями, були однодумцями. Торкалися щоки один одного ніжно, з почуттям. Це підтримувало й не виключало можливості кохання в майбутньому. Вилася ґрунтова дорога, місцями з торішньою травою, безлюдна. Люди від когось переховувалися, не потрапляли на очі.

Уві сні жінка й компанія були впевнені, що пройдуть до цілі.

Прокидатися Соня не хотіла, але мусила. Цербер-мама будила. Вихована совком, підіймала дочку щоранку вдосвіта, хоча потреби в тому не було. Соня працювала у вечірній школі, вранці не мусила нікуди поспішати. Могла б ще полежати, додивитися сон, але матір виривала в дійсність і день тягнувся до вечора. Спілкувалася з сусідами, родичами й маминими подругами. Виходила до магазину, як у великий світ. На роботу їхала через усе місто. Громадський транспорт ненавиділа, особливо метро. А тепер ще й проїзд подорожчав...

Знову Соня сховалася в сон, тут була її територія. Сnilася площа в якомусь великому місті, величезний супермаркет і різні будови довкола викладеною бруківкою площини. Будь-який транспорт відсутній. Біля торгового центру група людей чекала на протестувальників чи когось, хто їх мав підтримати. Очікувачів небагато: молода дівчина, хлопець і досвідчений чоловік зрілого віку. Дівчина мала європейські риси, хлопець – можливо азійські, можливо суто татарські, зрілий чоловік був вочевидь кримським татариним.

Соня бачила їх ніби згори й збоку, як у кіно. Група хвилювалася, ті, кого чекала ця трійця, не прийшли. Старший чоловік давав розпорядження: мабуть, був Лідером, молодь виконувала його накази. Не дочекавшись тріо, всі заховалися за архітектурним виступом. Порожнім містом проїхало авто. На ньому прибули вороги першої групи. Майже одночасно звідкілясь матеріалізувалася поліція та забрала з собою ватажків обох груп. Серед порожнього міста Хлопець і Дівчина залишилися самі, ворожа група зникла невідомо як, ніби їх і не було.

Опікувалася молодою парою вагітна жінка в рожевій сукні в дрібні квіточки. Звідки вона взялася, Соня не зауважила. За порадою майбутньої мами, Хлопець допомагав Дівчині при спуску з гори в долину, ніс на руках вузькою стежкою, порослою мохом, колишнім гирлом струмка. Всіма фібрами душі Соня допомагала їм. У долині на них чекав чоловік, із вигляду мусульманин. Він порадив Дівчині захватитися за мур, щоб перехожі не бачили, що вона в футболці, бо могли вдягнути на неї паранджу. Перечекали за кам'яною огорожею. Набрали води й пішли зворотним шляхом. Прямокутна місткість із рідиною раптом стала гарячою. Несли окріп до вагітної жінки.

Щоразу сон гвалтовно переривався ранком. Гнітили одноманітні потреби дня, півторагодинна дорога до роботи з трьома пересадками. Іноді Соня брала таксі, щоб доїхати до метро. Її зарплатня не дозволяла робити це часто. Запізнювалася регулярно. Колеги від цього були не в захваті. Гаркала на тих, хто не приховував осуду. З роботи Соня поверталася пізно. Відрізок шляху біля лісу додавав адреналіну. В сон поринала після опівночі й не відразу, а повільно розчинялася в ілюзіях.

Соня розуміла, що спить. Цього разу ніби йшла вулицею, потім спустилася в рів, зачепилася за корінь дерева, спіткнулася, перепросила тих, хто йшов за нею. Віднайшла рівновагу, сіла в автобус. Усвідомлювала, що в реальності дороги тут не було й автобус не міг у рові курсувати, але вві сні все можливо. Вона сіла на сидіння за якоюсь чорнявою жінкою і заспівала в голос:

— Любо, братці, любо, любо, братці, жити! З нашим отаманом не доводиться тужити!..

Жінка (та, котра попереду) повернулася й зробила співачці зауваження. Попросила не демонструвати вокальні здібності. Мабуть, не сподобалося. Соні стало сумно, хоч і усвідомлювала, що виконання пісні далеке від досконалості. Замовкла. Знічев'я дивилася, чим зайнята та, котра зробила зауваження. Чорнява жінка переглядала рисунки, роботи студентів і виставляла їм оцінки. Залік, чи що? Спів заважав роботі. За вікном транспорту виднілися обриви рову.

Соня вирішила пересісти на інше місце. Встала, пройшла вперед. Майже вийшла на платформу зупинки, вчасно помітила й повернулася в транспорт. Побачила вільне сидіння, підійшла. Зайняте. Сидів кіт. Рушила далі. Цілий ряд вільних місць. Не сіла, бо поряд хтось наригав, когось знудило. Вернулася назад. Зайняла місце між двома пасажирами з жовтими сумками.

Автобус труснуло й плавно гойднуло на хвилях. Він перетворився на корабель, який вийшов у води чистого глибокого моря. За вікном пливли морські пейзажі...

Сон закінчувався о шостій ранку. Мамі, як завжди, не спалося, вона господарювала. Завжди в неї щось падало: відро чи каструля. Спросоння Соня не ідентифікувала предмету. Сумно входячи в день, вірила, що прийде ніч, і та приходила.

В цьому сні Соня ворожила. Лила розплавлений віск на воду, ставила питання.

— Яким буде рік? – вилила гарячий віск і оглянула застиглий результат. – Сокіл переможе дракона, – відповіла сама собі.

— Яка ситуація в мене складеться цього року в житті? – запитала в чистої води. – Головним буде носоріг. Вершник осідлає вовко-коня, – відповіла сама собі.

— Як буде з творчими успіхами? – прошепотіла тихо. – Сфінкс. Фантастичні істоти. Вершники на слоні. Що вони означають? Як трактувати? Може буде успіх?

Соня була художником, але про творчість могла тільки мріяти та реалізовувати себе у сні. Таке життя. Наступний день знову витягував зі сну й закручував по спіралі. Все майже те ж, тільки трішки інше й усе ближче до фінішу. Часом жінка не знала, де сон, де реальність і де їй прокинутися. Тихо сподівалася, що може хтось знайде її в схованці й виведе на люди? Може, якийсь підстаркуватий принц?

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Сни Соні

Соня родом із села. В молодості вийшла заміж за киянина. Вважала себе міською мешканкою. Батько був великим партійним цабе на багатотисячному комбінаті. Влаштував дочку на роботу. Працювала художником-дизайнером, із нею носилися, як із писаною торбою. Час вносив корективи в життя. Село Соні стало частиною Києва. Батько помер. Їй довелося стати, як усі, без привілеїв. Розпався СРСР. Комбінат припинив своє існування. Ріс син. Друзі знайшли їй роботу в художній школі. Мама Соні жила з приймаком, який із часом також помер. Дочка розривалася між селом (батьківська хата завжди залишалася для неї сільською) та містом, між мамою та чоловіком. Він помер. Соня повернулася до матері. У квартирі покійного чоловіка поселився дорослий син зі співмешканкою.

Співмешканкою. В Соні язик не повертався назвати її невісткою чи дружиною сина. Не про таку мріяла. Вибрав приїжджу, без квартири. Та їй би й будь-яка інша не підійшла. Не хотіла ділити сина ні з ким. Мусив бути тільки її! Діставала його через кожну проблему, навіть незначну. Він приїжджав, допомагав. Бачити сина хотіла часто, тому проблем було багато.

Ні з чим не могла змиритися, особливо з тим, що люди помирають. Винуватила себе, що в момент смерті чоловіка не була біля нього. Може б врятувала...

Пройшла перша й друга молодість. Доглядала маму, працювала, бо на пенсію нереально прожити, неспішно несла тягар свого життя. Завжди була повільною, ніколи не поспішала й зараз не мала причини для поспіху. Не подобалося таке існування. Різноманіття вносили сни. Снами жила більше ніж реальністю: там було цікавіше. Ввечері чекала, поки мама засне, й тоді мала короткий період свого особистого часу. Налаштовувалася, відкидала лушпиння сьогодення й відпливала в міражі.

Соня усвідомлювала, що це тільки сон. Він починався не від початку, а може вона не весь пам'ятала. Ніби збоку оглядала учасників якоїсь важливої події.

— Тобі не холодно? – запитала Соня.

— Ні, тут калорифер гріє, – відповіла дівчина.

Вона лежала зовсім гола, й група жінок чаклувала над нею. Приміщення без вікон, стіни покриті керамічною плиткою, під ногами мокрий бетон, на ньому валялося волосся, вищипане в підопічної. Зараз оголене тіло натирали якоюсь сумішшю. Дівчина була знайома Соні. Трохи далі в глибині виднілася ще одна на такій же лавці, незнайома. Над нею проводили ті ж маніпуляції.

— Що тут робиться? – поцікавилася Соня.

— Нас готують до весілля. Вискубли все волосся й два інтимні органи з тилу підписали, який для чого призначений, – дівчина хіхікнула. – А якщо наречений не знатиме ту мову? Що тоді? – підморгнула Соні.

Незнайомка з другої лавочки, мабуть, уже була підготовлена, бо її чимось прикрили й повели. Соня спробувала рукою потік повітря біля голих ніг знайомої дівчини; дійсно, віяло теплом.

Жодного сну не додивилася до кінця. Найчастіше в реальність Соню висмикувала мати. Була «жайворонком» і диктатором. Підіймалася майже з сонцем і прагнула активної діяльності та спілкування, а оскільки вже доношувала свою третю молодість і з активністю виникали проблеми, то вимагала бурхливої діяльності від дочки. Соні такий ритм не був властивий. Як порятунку чекала ночі й рятувалася сном.

Цього разу вві сні була зовсім інша атмосфера, й вона, як завжди, нікуди не поспішала. Мабуть, це був час обіду. Соня з двома приятельками біля якоїсь кав'ярні думали, що купити. Не могли вибрати, довго оглядали вітрину. За той час зібралася черга. В результаті сіли за столик, так і не вибравши нічого. В приятельок виявилися в запасі тістечка. В Соні не було нічого, вона не любила солодкого. Повернулася до вітрини вибрати щось, аби взяти з собою, бо зараз не голодна.

Раптово в сні змінилися декорації. Місце було знайоме, мальовнича гора з хатками й садками. Під горою став, мабуть, спущений, бо між травою та водою великий простір займало оголене мулисте дно. Соня ходила берегом, гукала приятельку. Звала скороченим іменем – Аля. Ніхто не відгукувався. Додавала децибелі в голос. Тиша. Тоді викрикнула прізвисько подруги:

— Видра!!!

— Ну нарешті! – сказала Аля, ніби це вона шукала Соню. Вийшла з гаю.

В себе вдома Аля грала Соні на струнному інструменті. Інструмент дивний і складний. Мама Алі вирішила допомогти дочці. Грали в чотири руки. Мати багато чого розповіла про Алю Соні. Хвалила.

Знову дійсність. Соня дивилася в третю кружку кави. Її матір не могла зрозуміти дочку, вимагала зранку продуктивної роботи. Навіщо?

Сон. Соня стояла на кухні й дивилася у вікно. З будинку навпроти виходили нарядно вбрані люди. Хтось святкував весілля. Ось вийшли молодий і молода. Раптом двором клубком покотився білий вельон, виблискуючи нашитими перлинками. В кухню до Соні зайшла знайома жінка.

— Пропусти мене до вікна, – попросила Соню.

Та відступила на кілька кроків. Знайома висунулася у вікно, щоб попередити тих, хто внизу, про їхню втрату, та вони вже спіймали фату й струшували від пилу.

Жінки стояли у дворі й говорили про різне. Проїшлись язичками по молодятах і чоловіках узагалі. Знайома детально розповідала про інтимні стосунки зі своїм чоловіком. Соня не розуміла, навіщо. Якась жінка стояла до них спиною, принципово не змінюючи свого положення.

То була та, котра звабила чоловіка Знайомої, а він їй виявився не потрібним. Сірим двором літали гнані вітром пелюстки троянд, якими посипали наречених.

Знову ранок, знову активність мами. Мама пильнувала Соню всюди. На роботу дзвонила разів зо п'ять, діставала всіх колег, керувала дочкою на віддалі так, як Соня намагалася маніпулювати сином. Сурова дійсність інтерпретувалася в сні.

Знаючи, що це тільки сон, Соня стукала у двері художки. Ніхто не відкривав. Вхід загороджувала скляна веранда з трьох вікон. Дві шибки вже були тріснуті. Картонним планшетом Соня торкнулася третього вікна, скло дзенькнуло й розлетілося. Відразу відчинилися двері, вийшов покійний директор.

— Чого прийшла? – запитав, але впустив усередину.

В приміщенні було людно. Разом із Сонею зайшло ще кілька її учнів. Розмістилися в класі, закінчували й оформляли свої роботи. Покійний снував туди-сюди, був чимось незадоволений. Соня ні на кого не звертала увагу, робила свою роботу надзвичайно швидко, як для неї. Покійний ходив слідом, бурчав. Десь паралельно з підсвідомості виринало колись почуте, що покійник сниться на зміну погоди. На вулиці буяла травнева свіжа зелень.

Знову ранок. Починався звичайний тяжкий день, буденний шлях до вечора. Хто розбудить Соню?

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Привіт Фройд

Фройд не був кумиром Соні. Його праці вона не вивчала й книгу про трактування снів не читала, та сни все ж снилися. Жінка їх любила, намагалася побачити в підсвідомому пророцтва, трактувала відчуте асоціативно й видавала бажане за дійсне. Жила снами. Розгадувала, як детективні сюжети.

Цього разу вві сні Соня приймала гостей. Розташувала їх на балконі. Було чотири дитини її племінника та їхня мама. Самого племінника не було. Потребували допомоги в реставрації якоїсь текстильної художньої роботи. Дитяча орава хапала все підряд, що потрапляло під руки чи ноги, й пробувала застосувати. Соня старанно чистила від бруду об'ємний текстиль куском облущеного качана кукурудзи. Виходило результативно. Періодично щось вихоплювала з дитячих рученят і ховала якомога далі, разом трохи прибирала на балконі. Ідеальний порядок не вимальовувався, два хлопчики й дві дівчинки злагоджено вносили корективи з елементами хаосу.

За маревом фантастичного сну пробивалася свідомість, і Соня знала, що в реальному житті племінника немає і його купи дітей автоматично. Але сон продовжував розкручувати події.

Всі ті ж особи тепер були в бешкетників удома. Десь у селі. Тут вони почували себе на своїй території. Найменший покакав на підлогу в коридорі. Ним заопікувалася старша сестричка. Першою чергою похвалила, що на підлогу, а не на диван чи килим. Потім для моральної підтримки мокнула палець в гівно й мазнула ним себе по носі. Показала всім, як це чудово, й витерла руку об кофту Соні. Від паніки жінка майже прокинулася! Шукала вологі серветки й довго витирала забруднені місця.

Зворотний шлях був заплутаним і складним. Нарешті добралася до хати.

Випливла зі сну. Вдома. Лежала, аналізувала, вгадувала, до чого б таке приснилося? Гівно до грошей, це знала точно. Згадала

про вологі серветки й витерла руки. Діти... До чого сняться діти? Хлопчики – до клопотів, а дівчатка – до здивування. Соня перебирала варіанти й насолоджувалася процесом переживання змодельованої ситуації.

День пройшов, за першим пунктом прогноз не справдився, грошей не було. Зате за другим – на всі сто, клопотів вистачало. Щодо здивування, то Соню зараз нічого не дивувало. Мабуть, Фройд трактував би підсвідоме Соні по-своєму, та її те не обходило.

Динозаври. Соні снилися динозаври. Їх було багато, різних видів і розмірів. Довкола хиталася вода, не те щоб зовсім не було суші, просто вода домінувала. Напевно дія відбувалася вночі, вода темніла глибиною, в ній грали чорні силуети рептилій. Ворожа форма життя, хижаки. Люди від них ховалися й Соня також. Наполовину затоплений покинутий склад. Там знайшли прихисток кілька людей, серед них якась мама з дівчинкою-підлітком і Соня. Атака динозаврів, зламалися стіни, дівчинка з водою зникла в темряві. Тепер кожен дбав про себе сам. Соню понесла течія. Річка. Дніпро.

Динозаври також розумні, як люди. Перевертілюються. Можуть набувати подоби людей при сонячному світлі. Соня десь серед темної води познайомилася з одним динозавром у фіолетовому купальнику. Трикотаж обтягував усю фігуру. Закохалася. Своїх друзів рептилії не їдять. Люди заводили друзів серед динозаврів. Друга Соні називали Фік. У подобі людини він молодий, худорлявий, жінкуватий, одягнутий, як гомосексуаліст. В якомусь громадському приміщенні Соня його пестила.

— Ти розчаруєшся, – говорив Фік.

Натякав на відсутність у нього важливої частини тіла (в принципі, вона була, але дуже мізерна). Тоня запевнила, що для неї те не має значення. Занедбаною будовою ходили агресивні групи рептилій у подобі людей, але приятельок динозаврів не зачіпали. Фік насправді щиро прив'язався до Соні. Невпевненість, чи він їй підійде як сексуальний партнер, його гризла. Нарешті не витримав і показав свій малюсінкий член, приречено чекав вироку. Для Соні насправді те не мало значення.

Хтось стукав у залізні двері. Плинув час і вода. Домінувало почуття крихкої безпеки при потужній загрозі. Страху не було.

Соня відкрила очі у своєму ліжку. На кухні мама мила каструлю, грюкала металом по металу. Жінка зітхнула й устала з ліжка. Починався день. Страху не було, сексуального партнера також. Фройд знав, до чого сниться еротика, підсвідомо Соня також знала, та свідомо не хотіла визнати. В думках послала Фройду поцілунок. Проблема все одно не могла вирішити, бо як же тоді мама?

Мама затуляла весь світ і займала весь час. Соня належала рідному диктатору, контролеру всіх її дій і навіть думок. Особисте життя? Яке могло бути особисте життя в дозрілому й навіть перезрілому віці? На щастя, в сні мама не проникала, там можна бути вільною, бути собою та навіть отримати дозу ілюзії особистого життя.

Снилися обійми. Соня відчула, як на плечі м'яко лягла рука коханого. Ліва рука, та, що ближча до серця. Жінка прагнула відчувати живу плоть, торкнулася правої руки, відчула потиск долоні. Переплели пальці рук. Почувалася тепло й затишно.

В хаті було холодно, мабуть, мати виключила опалення, щоб зекономити газ. Соня загорнулася в ковдру, пробувала вгадати, хто ж то був. Ніби знайомий чоловік, ще б трішечки й упізнала, та сон уже втік, залишив по собі тільки загальне приємне враження.

Що там Фройд писав про підсвідоме й статеві інстинкти? Привіт йому за передбачення. Він і про залежність від батьків писав, за це ще один привіт. Надворі нявкнув кіт, щось йому сказала мати.

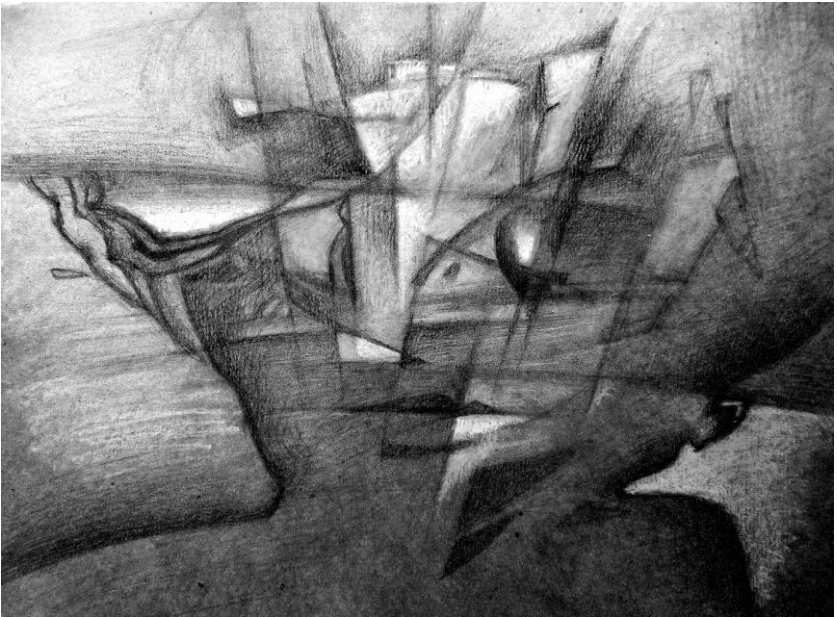
— Мамо, залиште їх! Я зараз вийду й нагодую! – крикнула Соня.

Встала, вдяглася, дорогою поставила на плиту грітися воду для кави й вийшла до котячої орави. Любила котів, любила маму, любила своє село в місті й страшний ліс через дорогу. А Фройд? Йому послала ще один привіт. Нічого він в її житті не тямив. І

взагалі, вночі знову прийде сон, там буде все чудово. Оглянула подвір'я, в кишені скрутила дулю. Подумки адресувала комбінацію з трьох пальців сусідові, що оглядав із балкона. Мужньо й гордо сходила в туалет. Не думає ж цікавий чоловік, що вона туди не ходить і природні потреби не справляє? На когось він був подібний. На кого? Може на когось у сні?

Соня вирішила уважніше придивитися наступного разу й під час пробудження постаратися не забути. Стала підозрювати, що Фройд знав, про що писав. З підсвідомістю треба обережно, може щось влітувати непередбачуване. Останнім часом сусід підозріло часто на балконі маячить. Може його збуджують її походи до клозету? Що там про це у Фройда?

На порозі будинку на сонці дрімали три коти.

Автор роботи В. Г. Батраков

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Переваги

— Можете відпочити, з'їсти свої бутерброди, попити, – вчителька на п'ять хвилин раніше оголосила перерву.

Якоюсь мірою рішення було егоїстичним, адже сама хотіла пити. Учні не заставили себе просити двічі. Зашелестіла фольга, захрумтіли на зубах яблука. Вчителька дістала чашку й пляшку кока-коли. Налила. Звернула увагу на пильні погляди дітей.

— Знаю, що шкідливо, але хочу пити й люблю цей напій, – пояснила глядачам. – Питиму. Ніхто мені не заборонить.

— Так, – згодилася Софійка. Дівчинка-підліток дістала з сумки компот. – У вашого віку є свої переваги. Вже втратити нічого, можна дозволити собі чогось шкідливого.

Вчителька мало не захлинулася напоєм. Оратор із компотом отримала під ребро від сусідки. Оцінила те, що сказала. Розкаялася:

— Ні! Ні! Ви не подумайте! У вас ще довге життя попереду, Ганно Сергіївно! – виправилася Софійка. – Дітям кока-колу не можна. А вам...

Дитина замовкла, бо на язиці крутилося про втратити нічого. Та й сусідка знову штурхала, цього разу ногою під столом. Тому поговорили тільки про тяжке життя дітей із безліччю обмежень, особливо в харчуванні.

Розвивати тему про «втратити нічого» Ганна не стала. Закінчила перерву, організувала учнів до роботи, а сама оцінила «переваги». Переваги були ще ті! Діти про них навіть не здогадувалися. Обмежень в їжі було вдосталь, лікарі вміли забороняти. В принципі, все спожите якоюсь мірою завдавало шкоду здоров'ю, особливо в перезрілому віці. Вчителька оглянула клас. Працювали. Заточували олівці, полоскали у воді пензлі, створювали на аркушах композиції. Звичайна художка в Києві. Учні приходили сюди після занять у загальноосвітній школі. Тож скількигодинний у них робочий день? Плюс домашні завдання. Ганна згадала, що Софійку після художки батьки

везуть ще кудись на танці. Має дитина переваги юності, нічого сказати! В порівнянні з її завантаженням, дорослі не працюють, а розслабляються.

Якщо критично проаналізувати, то в підтоптаного віку переваги таки були, не до порівняння з дітьми. Ганна вирішила закарбувати їх у пам'яті. Пам'ять мала коротку, тож не переживала за обтяження в майбутньому додатковою інформацією.

Зібрала в кулак здатність мислити й почала. По-перше, діти безправні й повністю залежні від батьків, а з адекватністю предків уже як кому пощастило. Особи ж потріпаного віку в тому плані мають більше можливостей. Наприклад, голосують і за гречку вибирають напрямок розвитку України, хоч мають на меті скористатися не результатом вибору, а тільки гречкою. Вибирають курс усі, хто досяг відповідного віку, навіть ті, хто дорогою життя розгубили або пропили свій розум. Мова не про кока-колу. Дехто п'є будь-яку гидоту. Хто заборонить? А курс країни? Ніде не подінеться, діти підростуть, хай вони – молоді й сильні – розгрібають. На жаль, вік клепки не додавав, тільки сумнівні переваги.

По-друге (хоча може це також стосується першого), чомусь ніде не враховують, що з молодих дурнів виростають старі придурки, а не мудреці. Хтось поширює думку, що шляхом до могили можна розуму набратися. Фальшива інформація. Життя показує, що цей продукт просто так на дорозі не валяється, набратися його складно, зате легко розгубити. В чому перевага старості? В тому, що молодих дурнів такими й класифікують, а дурнів із солідним стажем автоматично вважають мудрими. Ніби мусять дещо мати в голові, раз дотягнули до «переваг». Вимога слухатися старшого за віком – класична дідівщина в дії. Поважати й наслідувати потрібно тільки того, хто того вартий. Остаточно другий пункт Ганна не зуміла сформулювати, але оскільки мала ті вікові переваги, то подумки плюнула й пішла далі.

По-третє, в дітей мало досвіду й вони не мають достатньої практики посилати якомога далі всезнайок-порадників похилого або грубо нахиленого чи поставленого раком мізерними пенсіями віку.

Всі знають про кока-колу, й лікарі не радять. Ну добре, хай не п'ють, шкоди не буде. А чи хто-небудь обізнаний про шкоду носити тягарі? Особи зрілі, перезрілі й добре перезрілі можуть відмовитися, заявити, що лікар заборонив їм брати важке в руки. Понад три кілограми – ні, ні! А діти?

Ганна колись хотіла допомогти учениці перенести з класу композиції до класу рисунка її наплічник із середньої школи... Підняла й поставила де взяла! Носити понад десять кіло, то не її вагова категорія! Дитина потягла... Куди батьки дивляться? Будуть потім бігати, лікувати сколіоз? Краще б пили кока-колу. Переваги тут видно неозброєним оком. Діти не можуть, не мають права повикидати розцяцьковану макулатуру з наплічника, бо то підручники. Мусять бути слухняними. Кого слухати? Чинowników, які зайняли крісла ще за часів неоліту й зі своїм розвитком там застрягли?

Після третього пункту Ганна зупинилася. Урок ішов як належить. Діти малювали. Були щасливі своєю молодістю й безвідповідальністю. Мали свої переваги й ними користувалися. Потрібно буде поговорити з батьками, щоб трохи обмежили те користування, хоч із деякими не варто зачіпати тему – самі гірші, ніж діти. Переваги...

Звичайно, Ганна максимально використовувала переваги свого віку. Річ не в тому, що «втрачати нічого». Втрачати завжди є що, та вистачало досвіду вибирати важливіше. Дозволяла собі мати власну думку й ігнорувати загальноприйняте. Що люди скажуть? Хай кажуть собі, що хочуть. У результаті ніхто нічого не казав, тож невідомо, хто те «загально приймав» і кому воно треба.

Не любила слухати цитати авторитетів у відповідь і сама їх не використовувала. Не тому, що не знала. Знала, але не вважала за потрібне ховатися за кимось відомим, могла відстояти свою

позицію самостійно. Хай боягузи прикриваються цитатами! Не гналася за примарами визнання й славою, не намагалася комусь щось довести. Вміла думати й цінувала своє вміння.

Можливо діти мали також власну думку, та чи могли її відстояти, пригноблені роздутим авторитетом осіб третьої або навіть четвертої молодості? А в чому він полягав? У тому, що більше років стукнуло? То чому ж тоді представники третьої молодості маскуються під другу? Пластичну хірургію використовують. Применшують свої досягнення. В Ганні пазли не складалися. Логіка вочевидь була не логічна. Мабуть, тому, що жіноча.

Вчителька могла ще багато про що подумати, фантазії вистачало, але учні потребували уваги. На черговій перерві знову використала свою перевагу й допила кока-колу. На те вони й переваги, щоб ними користуватися.

Автор роботи В. Г. Батраков

Кіт-маніяк

— Он він! Прийшов!

Мова йшла про кота. Це була звичайна домашня тварюка. Сільський котяка. Він мав господаря – сусіда Миколу. Там жив добре, бо Микола тримав корову й поїв улюбленця молоком. Сюди кіт приходив, бо вважав цю територією своєю. Говорять, що коти мають таку потребу. Старанно мітив. Людям, які приїжджали з міста до свого будинку на вихідні, дозволяв знаходитися на своєму обійсті за певну плату ковбасою чи ще там чим, аби смачне й свіже. Куповане молоко за їжу не сприймав і, можливо, мав рацію.

Кіт приручив сім'ю киян досить швидко. Їх було четверо: Дитина, Тато, Мама й Бабця. Виняквував смаколики в кожного за чергою. Часом відпрацьовував спожите, граючись із Дитиною. Розумів, що виглядав не солідно, але раз треба, то ганявся за пір'їною на шнурку.

Про головний обов'язок – мітити територію, не забував ніколи. Те, що Тато сіпався й скрипів зубами, коли котячі мітки виднілися на щойно вимитому авто й ароматизували його, не зупиняло малого хижака. Чи полював на мишей? Невідомо. Хіба час від часу ловив якихось малих птахів (на це вказувало розкидане пір'я). Хоча може то й не він. Сім'я називала його «Нахабнакотячаморда». Прізвисько пасувало власнику, відгукувався. Яке ім'я дав пухнастому господар, Нахабнакотячаморда містянам не сказав.

Кота чекали, бо збиралися додому. Перед від'їздом хотіли почастувати хвостатого чорно-білого власника міченої території. Розігріли в мікрохвильовці ковбаску, а він раптом зник, пішов десь у своїх котячих справах.

— Що зробимо з ковбасою? – запитала Бабця членів родини.

Час підпірав, Нахабнакотячаморда на горизонті не з'являвся.

— Залишимо в його мисці, прийде, то знайде, – сказала Мама.

Згодилися одноголосно. Любили нахабну тварюку, всі були ним скорені й вимуштрувані.

Муштра давалася йому легко. Спочатку дозволяв підійти до себе трошки ближче, потім дати смачного й води. Погладити не дозволяв довго. Родина звикла до незалежності kota. Це було справедливо – він тут міг бути завжди, а вони тільки періодично.

Одного ранку Нахабнакотячаморда прийшов під ноги Бабці й жалібно сказав: «Няв!..» Відразу отримав смачненьке й воду. Не пив, не їв. Kота нудило від запаху їжі.

— Що з ним? – запитала Бабця.

— Він хоче, щоб ти його погладила, – вирішила Мама.

Бабця виконала бажання звірятка.

— Що це?! – здивувалася, пройшовши рукою по чорній спинці. Серед шерсті виднілися сторонні вкраплення, ніби kota посипали пшеничним зерном. – Подивися, в тебе зір кращий, чи випадково не кліщі? – попросила Маму.

— Кліщі...

Їх було багато. Вони обсіли kota від вух до хвоста. Лапи у тваринки підгиналися, очі світилися хворобливим блиском.

— Що робити?! – розхвилювалася Мама.

Інструменту для витягування паразитів вони не мали. Починався вечір. Кіт сумно нявкнув і ліг під порогом.

— Я погуглю, – сказала Мама.

Дитину відіслала до кімнати, щоб випадково не набралася зарази. За якийсь час поділилася знайденою інформацією. Ситуація була паршива. Від кліщів тваринка може й загинути, а може й вижити, якщо пощастить. Наситившись, паразити самі відпадуть і заразять усю територію, бо відразу почнуть розмножуватися. Мама озвучила, яку кількість яєць відкладає одна паразитка жіночої статі. Вжахнулися. Кіт тяжко дихав. Закрив очі. Як діяти? В таку пору не могли відвезти хворого до ветеринара.

— Де він їх набрався? – запитала Мама в простір, не чекаючи на відповідь. – У мене десь був засіб, на заплічок капають. Усіляка зараза гине через сорок вісім годин.

— Неси. Спробуємо. Не можемо ж ми хворого звідси прогнати. Прийшов до нас за допомогою, – згодилася Бабця.

Нахабнакотячаморда не заперечував, лежав безвільно, як чорна шмата. Не тікав, підставляв шию, майже допомагав втирати ліки.

Сорок вісім годин тягнулися довго. Мама часто бігала контролювати стан kota. Хворів, температури, міняв дислокацію, не знаходив собі місця, всюди було погано.

— Чи є шанс, що виживе? – запитала Мама вранці Бабцю, як спеціаліста по котках.

— Поки дихає, є надія.

Через добу Нахабнакотячаморда попив води. Їсти не здужав.

— Він такий худий. Скільки кіт може жити без їжі? – бідкалася Мама.

Потрібною інформацією ніхто не володів, запитання залишилося без відповіді. Наступного дня хворий зацікавився харчами, та не зміг ані відкусити, ані пожувати. Мешканці території кинулися до роботи. Бабця спеціально відварила курятини, порізала на маленькі шматочки й підготовувала тварюку. Мама косила траву, в такий спосіб боролася з паразитами. Дитина всім допомагала почергово. Тато поїхав на роботу, мав із собою список, що купити у ветеринарній аптеці на зворотному шляху. Кіт вичухувався.

Після цього випадку Нахабнакотячаморда давав людям себе погладити й ішов до рук. Стосунки потеплішали. Щоб у майбутньому захистити хвостатого від паразитів, запитали дозволу в господаря Миколи й одягли коту спеціальний нашійник. Сприйняв як належить. Їв за трьох, набирав вагу. Чорна шерсть стала поблискувати. Красень! Мабуть, і кішки це помітили. Набравшись сили, Нахабнакотячаморда віддавався життю повністю. Приходив із покусаними вухами й подряпанним носом. Самець. Його збуджувало все: їжа, тепло сонця, трава... Постійно був піднесений.

— Мамо, я бачила в kota пісю, – якось сказала Дитина.

— Бо вона в нього є, – відповіла Мама.

Не знала, що говорити в такому випадку.

Того дня, з якого почалася розповідь, Нахабнакотячаморда прийшов із травмованим оком (мабуть, чергова звабниця подряпала). Волоцюгу відходжували, годували. Ситий знову побрів за пригодами й перед самим від'їздом містян заявився. Першою побачила kota Бабця через вікно. Схопила підготовлену ковбаску вийшла на подвір'я. Покликала. Не йде.

— Киць, киць, киць...

Виразно дивився й не рушив із місця.

— Та що з тобою? – запитала Бабця й відповіді не отримала. – О! Ти піймав метелика! Тому не йдеш.

І на це не відреагував малий хижак. Біля великого сірого метелика топтався й дивно мостився. Жінка підійшла ближче. Це був не метелик. Без окулярів здаля не розгледіла. Котяка тримав між лапами сіре кошеня. Те, що здаля здавалося крилами комахи, зблизька було великими сірими вухами. Дві пари котячих очей утупилися в Бабцю. Один погляд просив не заважати, другий – наївний – із нерозумінням ситуації.

— Тпрусь! Що ти робиш?! – крикнула Бабця.

Нахабнакотячаморда ще нічого не робив, не встиг, тільки збирався примусити до певних стосунків зовсім юну кішечку. Де вона тут узялася? Може сам притягнув?

Жертва смикнулася з лап, гвалтівник спробував затримати за заплічок. Не встиг. Сірі смугасті вуха пірнули під хвіртку. Кинувся наздоганяти.

— Киць, киць, киць! – гукнула Бабця й потрясла ковбаскою. Нахабнакотячаморда не зупинився. – Не дам, скотино!

Ніхто не зреагував. Жінка виглянула за хвіртку, подивилася, як там погоня. На щастя, sameць не наздогнав кицю.

— Зовсім озвірів і поведився неадекватно, – розповідала Бабця своїм про побачене. – Ковбасу кинула до смітника. Не заслуговує скотиняка. Як дуже зголодніє, то й там знайде. Як те нещасне кошеня до нас забрело?

— Може сусіди підкинули? Малюків часто підкидають, – сказала Мама. – Подумали, що нам треба, раз із сусідським возимося.

— Ми не можемо. Не маємо можливості, – зауважила Бабця.

— Я хочу котика, – заявила Дитина.

— Досить із тебе сусідської тварюки, – відповіла Мама.

Тато мовчки пив каву.

— Кішок у селі мало, всі стараються тримати kota, щоб потім не морочитися з кошенятами. Конкуренція велика, на всіх самиць не вистачає, от він і кидається на все, що рухається, – поспівчувала Нахабнокотячийморді Мама.

— Може нам ще й подякувати гвалтівнику, що прогнав додому підкинуту кішечку й ми не маємо проблем? – запитала Бабця.

— Якщо буде так себе поводити, то зникне якогось дня з дому, а потім господар у нього яєць не дорахується, – пригрозила Мама.

Добре, що маніяк не чув. Серію питань Дитини про те, чому кіт сидить на яйцях і де їх бере, зігнорували. Тато скомандував шикуватися й вантажитися в ато. Вивалилися з хати. Посеред двору сидів Нахабнокотячяморда й сумно обнюхував місце, де раніше сиділа молоденька самичка. Відчувався вселенський котячий сум.

— Ми любимо його все одно, – сказала Мама.

— Куди подінемося? Наш двір він вважає своїм обійстям, а нас терпить, як додаток до своєї території, – буркнула Бабця.

— Мама, дай котику сосиску! – попросила Дитина.

— Вже дала. Поклала в миску, хай їсть, – зізналася Мама.

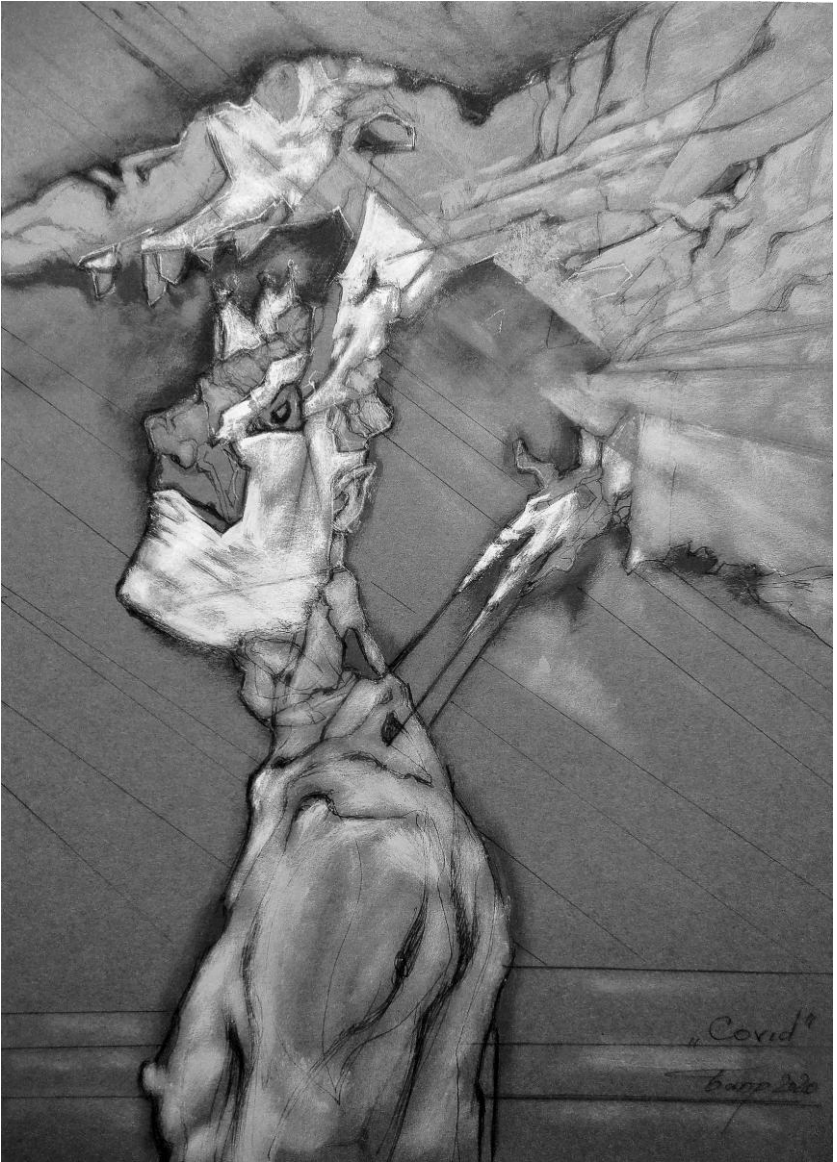
Тато розігрівав машину.

— Ми приїжджали до kota, чи до себе? – запитав у простір.

— Бувай! Няв! – помах руки Дитина адресувала Нахабнокотячийморді.

Закрили ворота. Кіт провів поглядом сім'ю, яка від'їжджала, й пішов додому, до господаря Миколи.

2019 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Істина

Істина. Що таке істина? Хто знає істину? В одного вона одна, в другого друга. Світ суб'єктивний. Усе відносно. Колись Василь говорив, що знає істину. Колись... Минуле, теперішнє, майбутнє – все суб'єктивне. Існуємо тільки в теперішньому часопросторі – «тут і зараз». Минуле – кастровані спогади, теперішнє – обмежене сприйняття дійсності, майбутнє – егоїстичні мрії. Що відбувається, коли суб'єкт відійшов? Хоч він також і об'єкт, тут ключове «відійшов». Що тоді в іншого суб'єкта зі спогадами про минуле? Вони стають самостійним об'єктом чи об'єктом суб'єкта? А якщо дійсно минуле, теперішнє й майбутнє існують у часопросторі одночасно, як дехто стверджує? Тоді не відійшов, а перемістився з теперішнього в минуле, або куди? Люди кажуть, що переставився... Минуле, це не спогади про минуле, бо спогади належать особі. А може ні? Раптом спогади мають своє самостійне закінчене існування в часопросторі й це є істиною? Спогади...

— Покуримо? – запитала Антоніна.

Ганна не протестувала. Стали. Жінка дістала цигарки, довго копирсалася в сумці, шукаючи запальничку. Знайшла. Закурила, хоча зазвичай намагалася не курити. Її співрозмовниця мовчки чекала. Вони зупинилися на перехресті в тіні горіха. Йшли з онкологічного центру. Провідали там свого кума Василя. Настрій мали паршивий. Чоловік помирав і знав, що помирає. Відходили кращі представники сьогодення. Василь був одним із них – яскравих і самобутніх. Повільно й невблаганно відходив.

— Люда могла б сказати, чого він потребує. Я її запитувала, – зітхнула Ганна.

— Вона видихнулася. Два місяці лікарнями бігала. Це тут нормальні умови, а там, де лежав раніше, в палаті було шестеро тяжкохворих. Вона організувала обстеження. На все гроші добувала. Люда стомилася. Говорила, що в неї тиск піднявся й температура сорок. А хлопці такі безголові!

Антоніна побачила, що цигарка згасла, знову перетрясла сумку, шукаючи запальничку. Запалила.

— Завтра Василя молодший син провідає. А потім і Люда підійде, лікар хоче з нею зустрітися, то прийде. Хоч важко їй, хворій, – Антоніна загасила цигарку.

Сьогодні курево їй не йшло, не заспокоювало, не розслабляло.

Був понеділок тринадцятого числа. Від початку все йшло не так. Довго шукали одна одну в метро «Дарниця», поки Антоніна здогадалася зателефонувати на мобільний. Виявилося, що стояли в різних кінцях перону. Нескінченно могли б так чекати. Вийшовши на «Житомирській», пішли не в той бік. Тільки пройшовши два квартали, Ганна зауважила, що йдуть лівою стороною вулиці, а мали б іти правою. Після чого Антоніна з Людою скоригували напрямок у телефонному режимі.

Прийшли нарешті й прочитали, що без бахил заходити не можна, а ніхто не попередив, тож із собою не мали. Автомат із продажу не працював. Позичили в якоїсь добросердечної жінки. Знайшли палату й зайшли до Василя. Не стукали, адже не були впевнені, що може говорити. Він лежав на ліжку блідий і схудлий. Підняв від подушки голову. Впізнав, захотів обійняти. Обійнялися почергово. Вдавали, що все гаразд. А потім Василь заспівав.

На звуки розмови зайшла медсестра.

— Ви родичі? Гості, – статус візитерок її розчарував.

Поцікавилася, що принесли, піддала критиці. Дала попити води Василеві, повідомила, чого в нього бракує. Пояснила, де є найближчий «Фуршет».

— Подивіться, це все «закуска»! – сказала медсестра, відкривши холодильник. – Він не може ковтати такого, потрібно все перетерти на блендері. Він у нас повністю на лікарняному харчуванні, а воно не дієтичне. Каші густі. Не ковтне такого. Хоч би молоко було або йогурт якийсь, щоб розвести...

— Я зателефоную, – сказала Антоніна.

Дістала мобільний, набрала номер. Медсестра слухала, кивала на сказане телефоном дружині Василя. Той мовчав. По розмові знову попросив пити. Промочив горло. Заспівав.

Старанно виводив улюблену пісню Андрія, як із «молодого красивого юного...» став таким, яким є зараз. Не тільки С. Єсеніну не подобалося старіти. Разів три проспівав і попросив йому про це сказати. Пообіцяли передати вітання й про все розповісти. Потім жінки пішли в «Фуршет», запевнивши хворого, що повернуться. В магазині розгублено вибирали. Накупили багато різного й, можливо, непотрібного. Набрали разових пакетиків, які, повернувшись, використали замість бахил. Невміло годували Василя принесеними стравами. Той старався долати труднощі. Попросив пити й знову заспівав. Згадував, про кого міг згадати, передавав вітання. Не хотів, аби вони йшли, але мусили. Жінки запевнили, що ще прийдуть найближчими днями. На зворотному шляху стали в тіні горіха, вибирали день для наступних відвідин, аби не відкладати надовго.

В суботу задзвонив телефон.

— Ганно, добрий вечір, – Антоніна зітхнула. – Мені щойно дзвонила Люда. Василь не живе більше... В нього сьогодні сини були й дружина. Прийшли провідати, а він уже був «поганий» і тільки повторював: «Відпустіть мене!»

— Коли ховатимуть?

— Ще ніхто не знає. Люда не могла говорити, тільки плакала. Він у лікарні в моргу. Мабуть, за кілька днів. Як щось дізнаюся, тобі зателефоную.

Телефонувати не довелося. Люда виставила інформацію на сторінці в інтернеті. Не мала сили повідомляти друзів і близьких особисто. Велика сила інтернету. В чаті узгодили свої дії.

— Зустрінемося на платформі в метро «Дарниця» о дев'ятій, – писала Ганна.

— Ми доїдемо за пів години? – засумнівалася Антоніна.

— Думаю, так. У метро по прямій до «Житомирської» доїдемо. Там на пероні чекатиме товариш Василя Петро, щоб провести до каплички, де відспівуватимуть.

— Панахида о десятій? Від метро там хвилин десять. А ми вже знаємо, де це, то встигнемо, – підсумувала Антоніна.

Зустрілися. Поїхали. Групу в метро на «Житомирській» помітили відразу. Тут були всі свої, більшість колись навчалися

на одному курсі з Василем. Упізнавали один одного, декого не з першого разу, роки добре попрацювали над зовнішнім виглядом кожного, внутрішні зміни більш опиралися часу. Віталися, тішилися зустрічі, тільки причина побачення навівала смуток. Прийшли провести Василя в останню дорогу. Родичі померлого приймали співчуття.

Стояли в ритуальному залі моргу. Покірно виконували настанови розпорядника. Тримали в руках запалені свічки. Священник читав молитву українською мовою.

— Я вже не можу стояти. Спина болить, – прошепотіла Антоніна. – Католикам легше, в них лавочки.

— Ти не схиляй голову, тоді менше навантаження на хребет. У православній церкві потрібно тримати голову гордо піднятою, інакше не вистоїш до кінця служби.

Процедура була тривалою. Поставили сумки на підлогу й хрестилися в потрібних місцях. За знаком священника загасили свічки й склали залишки в указаному місці.

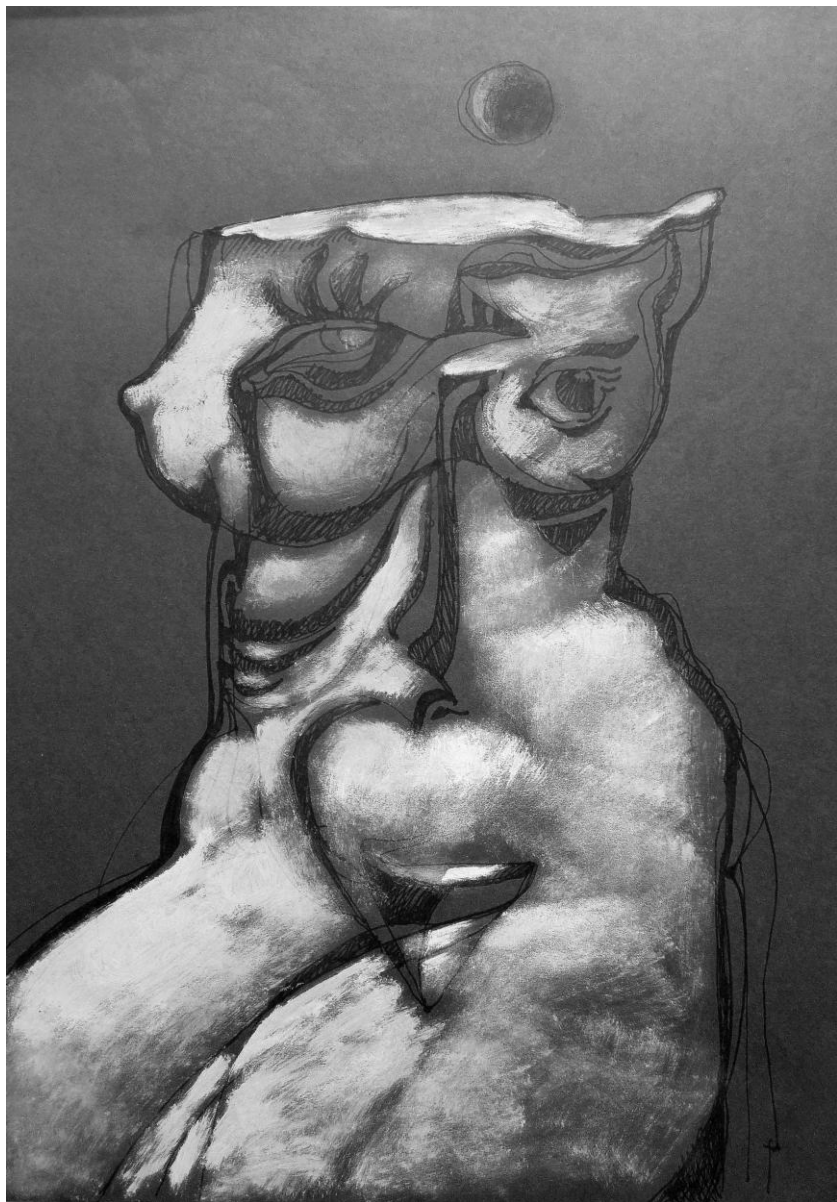
— Ніхто перед труною не виходить! – наголосила розпорядник, знаючи необізнаність присутніх.

Попрощалися з покійником. Чоловіки винесли домовину.

На вулиці був день як день. Смажило сонце. Тільки не було більше Василя в цьому часопросторі.

Відійшов...

У цей світ приходять і у свій час переставляються. Така вона незаперечна істина. Василь її знав.

Автор роботи В. Г. Батраков

Раніше

Це було ще до 2014 року, до війни з Росією. В той час автори збирали матеріали до книжки, вчергове розкривали тему сексу. Не обійшли своєю увагою і сексуальний досвід Василя. Не був секс-символом, але й задніх не пас. Зараз, коли війна стабільно вкоренилася в буднях і кінця-краю їй не видно, а жахи стали сприйматися трохи притуплено, захотілося згадати, як то було до війни, чим ми тоді переймалися. Відчути довоєнну інфантильність.

Про секс знайомі говорили знехотя. Одні не мали чим хизуватися, інші вважали, що розповідати про інтимне не варто, соромно. Робити – це одне, а оприлюднювати – то зовсім інше. Василь не був винятком. Ухилявся від розмови, як міг жартував, то тікав, але раз попався. Загнаний у кут біля Театру на Подолі не мав де подітися, вступив у діалог. Театр тоді ще не був таким, як зараз. Раніше недобудована частина утворювала кут зі старим приміщенням. На зеленій огорожі висів проєкт. Не те щоб шедевр, просто велике одоробло з претензією вписатися в оточення. Концепція надати йому вигляду саркофагу чи крематорію ще не витала в повітрі. В куті між старим і недобудованим будинком «клієнт дозрів».

— Можеш вважати це розповіддю про секс, – сказав Василь і засміявся. – Та це і є про секс. Мій син тоді тільки навчився читати букви й усе старався стулити їх до купи, малий був. Десь ми їхали. В переповненому автобусі я сів із ним біля вікна, тримав на руках. У сина вся увага на вікно, а там хтось мудрий пальцем слово з трьох букв написав. Коли син із захватом, аби порадувати татка, прочитав першу букву, я вже знав, до чого йдеться. Став відвертати малого, на що тільки міг. Увага пасажирів відразу сконцентрувалася на нас. Мої намагання зайняти сина чимось іншим успіхом не увінчалися, на другій букві салон автобуса реготав. Третю букву зустріли оваціями.

Але то нічого, я боявся найстрашнішого: аби не довелося на публіці пояснювати, що це слово значить, бо син міг запитати.

— Не запитав? – Ганна також розсміялася.

— Я дуже відвертав!

Ганна користалася випадковою зустріччю. Не дала співрозмовнику втекти.

— Коли все ж таки наважишся розповісти мені про свій секс? – запитала жертву. – А інакше доведеться напружити пам'ять і минуле згадати. Я і так уже багато про тебе по пам'яті написала. Щоб ти знав – це шантаж! – пригрозила Василеві.

— То не про мене, то все ти, твоє бачення. Там немає правди. Ти правду не знаєш, ніхто не знає, тільки дехто може здогадуватися.

— Так розкажи правду!

Василь загадково всміхнувся, витримав довгу паузу.

— Дзвони! – сказав.

Ще притримав довгий час на собі увагу Ганни, потім махнув рукою, попрощався й пішов.

Дзвонити до Василя Ганна вміла, мала деякі навички. Театр телефоном її не захоплював, але треба, то треба. Раніше вони навчалися на одному курсі, тож мала досвід спілкування.

— Привіт, я тебе не розбудила? – запитала Ганна стаціонарним телефоном.

Мобільники вже мали, але так було дешевше. У відповідь Василь смачно позіхнув.

— Що тобі треба так рано? – питанням на питання, як заведено в Одесі, відповів.

Цього разу вибрав роль одесита третьої молодості.

— Я стосовно сексу, – пояснила Ганна.

У сценарії передбачалася репліка й від неї.

— То вже стоїть. Приходь, тільки швидко! Вже не той вік, щоб довго тримався! – з паузами сказав Василь.

Завжди робив так, бо заїкався. Жартував, був у своєму репертуарі.

— Не встигну так швидко, Василю.

— То давай, призначай місце й годину, щоб ми не наговорювали твоїм коштом, – Василь перейшов на серйозний тон.

Перебравши три варіанти, вони домовилися.

На зустріч Василь прийшов значно раніше. Чекав, дзвонив телефоном, уточнював, чи тут, чи зараз? Може вийшов не на той бік вулиці? Нервував типово по-чоловічому. Ганна старалася зорієнтуватися, де він знаходиться, бо не був у домовленому місці. Запитала. Василь не знав, де наразі топтався, рідко тут бував, де північ, де південь не визначив. Хоч би на місці стояв, а то ходив швидким кроком, шукав її. Нарешті Ганна побачила: йшов, затиснувши в руці гвоздики. Наздогнала. Це було на Почайні, яка раніше називалася Петрівкою.

— Ми п'ємо каву чи пиво? – запитала після привітання.

Тепер жінка стискала в руці букет. Вибрали напрямок. Пішли пити пиво, бо за кавою стояла велика черга. Ганна вела, знала територію трохи ліпше Василя.

— Я взяла показати тобі книгу, що написали зі співавтором.

— Яким співавтором?

— Поляком.

— Він що, хоче, аби я йому морду набив? З моєю кумою про секс пише! – сказав Василь.

— Поки ми йдемо, ти можеш уже про секс розповідати, – запропонувала Ганна.

— Ну то так. Чую, щось у мене заворушилося, помацав – стоїть. Розстебнув ширінку, подивився – таки стоїть.

— А якщо не подивитися, то не впевнений, стоїть чи ні? Так не відчуваєш?

Василь зігнував репліку, подивився довкола, показав сторонню жінку.

— Дивишся сюди – стоїть, дивишся туди, – показав у інший бік на іншу жінку. – Стоїть!

— Може то чоловік, а не жінка.

— Для сексу немає різниці.

— А якщо немає об'єкта, а стоїть?

— Тоді розв'язуєш проблему ворожим елементом – кулаком, – Василь засміявся.

Ганна звикала до стилю його жартів, знала, що кілька слів під завісу скаже серйозно. Потрібно почекати.

— Я перед виходом глянула в інтернет, книга тепер серед популярних українською мовою, – похвалилася Ганна. – Покажу тобі, там, можливо, є трохи граматичних помилок.

— Як помилок? – Василь аж зупинився, обурений. – Граматичних помилок не має бути!

— Та ж старалася, але я не гуманітарій, в школі мала трійку з української мови.

— Могла заплатити якійсь учительці, аби тобі прочитала й виправила.

Ганна розуміла, що могла б, але таке раніше не спало їй на думку. Промовчала.

— Ми йдемо випити пива й усе?

— Випити пива й поговорити на тему сексу.

— Як ти це уявляєш? Я питиму пиво й займатимуся сексом одночасно?

— Може бути й так. Нормальний хід!

Знайшли столик у куточку біля вікна, взяли вина, а не пива. Василь купив шоколадку. Погортав книжку.

— Хто співавтор? – запитав ще раз.

— Поляк. Я шукала й серед українців, та ніхто не підійшов.

— Вона вже перекладена на польську?

— Ні. Я не настільки знаю польську, щоб нею писати, а співавтор не знає українську, аби перекласти. Мого знання досить тільки для спілкування. Деякі наші слова на польській мають пікантний зміст.

— Це тому, що коли Україна була під Польщею, поляки зневажали й паплюжили українську мову, – Василь сказав із натиском.

— Хто тільки її не паплюжив, Василю, – Ганна розгорнула шоколадку.

— Ти що, вже їси? – Василь крутив у руках книгу, розглядав фото на обкладинці. – Співавтор – гарний чоловік, передавай

йому вітання. Так ви реально ні разу не бачилися? Все інтернетом?

— Ще не бачилися, це не перешкоджає, – Ганна поклала шоколадку на стіл. – Я ще не їм.

— Ти що, десь поспішаєш?

— Ні.

— То не підганяй мене.

— На піратському сайті наша книга серед популярних українською мовою поряд із Тютюнником і Бердником, – ще раз нагадала Ганна.

— Я вірю, що вона стане бестселером, – Василь гортав сторінки.

— Звичайно, стане, – згодилася Ганна. – Може розповіси нарешті про секс?

— Та ні, – Василь відклав книгу. – Все, що в тебе тут написано про секс, неправда. Й ті, хто тобі розповідав, говорили неправду. Вони не знають, що таке секс. Але я радий, що ти написала й видала цю книгу, що ти жива, – Василь цокнувся з Ганною фужером, випили вино.

— Ти розкажи мені правду про секс, – попросила Ганна.

— Будеш записувати?

— Запам'ятаю. Запишу вдома.

— Не запам'ятаєш! Що ж ти не підготувалася? Де магнітофон? Де диктофон? Хоч у зошиті ручкою. Чим писатимеш? На чому? Не серветці?

— Маю листочок і олівець, ручки не маю. Олівцем нормально писати, – Ганна дістала з сумки названі предмети, поклала на стіл.

Василь мовчав довго: чи то збирався з думками, чи зважував потрібність розповіді.

— Мовчи, – наказав Ганні. – Мовчи!

Ганна мовчала.

— Не ображайся!

— Не ображаюся.

— Я не тобі наказав мовчати, а тим образом, що маєш у собі, – пояснив Василь.

Ганна чекала.

— Розповідай, я буду записувати, – сказала.

Василь відламав шматочок шоколадки, зробив ковток вина.

— Ні, це не «Шардоне». Я що, не знаю, яке «Шардоне»? Але в принципі вино нічого, можна пити, натуральне, – Василь зробив ще ковток і заїв шоколадом.

Ганна чекала на розповідь.

— Ти не знаєш, що таке секс, і ніхто не знає. Це не те, чим усі займаються. Вони думають, що то секс, а це не так. То не секс! Секс – він глибше!

— Розкажи, що таке секс.

— Я також не знаю, – Василь знову погортав книгу.

Ганна чекала, тримаючи олівець у руці.

— Ні, це таки «не Фонтан», – сказав Василь знову, покуштувавши вино. – Знаєш, чому в Одесі так говорять?

— «Фонтан» – район Одеси, – згадала Ганна.

— Там була свердловина, й уся Одеса звідти отримувала воду, потім зробили ще одну, й воду можна було порівняти. Так що вода з другої була «не Фонтан», – Василь відламав від шоколадки, запропонував Ганні. – Є секс, а є сексуальність. Сексуальність – це якраз те, що всі роблять. Що ти хочеш від мене почути? Які запитання?

— Взагалі-то я стараюся запитань не ставити, просто говоримо на тему сексу. Кожен сам вирішує, що для нього значить секс. Дехто спогадами занурюється в дитсадок. Це ти вибираєш, що розповісти. Можу й запитати. Василю, розкажи, що чоловік від жінки хоче?

— Аби відповісти на це запитання, потрібно спочатку з'ясувати, хто такий чоловік, хто така жінка, що значить «хоче» й що таке секс. Не можна говорити про секс, не відповівши на ці питання.

Ганна записала на листочку сказане. Василь почав сипати науковими термінами:

— Секс – це альфа й омега – початок і кінець усього. Це те, в чому народжуються, живуть і помирають. Секс – це почуття, не думки. Хто зіткнеться з сексом, стає цілим, приєднується до цілого, то страшно задоволення. Там струм, там виникає такий

наркотик, що... – Василь показав жест кулаком. – А сексуальність – це розум, мільйонами років накопиченні умовності.

Ганна слухала, вона не записувала більше, по-перше – все одно не встигала, а по-друге – почерк мала такий, що й сама не прочитала б. Потрібно було таки взяти диктофон, тут Василь абсолютно мав рацію.

— Після того, як занотую цю розповідь, зустріньмося ще раз, я добуду диктофон.

— Ні, немає наступного разу, – Василь зітхнув, підняв склянку вина.

— Може замовимо ще вина, щоб ти розговорився?

— Ні.

Зібралися. Ганна вдягла куртку.

— Ти що – погладшала? – запитав здивовано Василь.

— Є трохи. Кілограмів п'ять потрібно скинути.

— Ні! Не худни! Це я зробив тобі комплімент. Я думав, що ти не можеш поповніти, завжди була худа. То я здивований.

Разом пройшли до метро й рушили кожен у свій бік.

У той час майже всі знайомі переймалися темою сексу. Не для себе, для Ганни старалися та її далекого співавтора. Якщо не про свій досвід розповідали, то хоч про сусідський. В Ганни з Антоніною процес написання сексуального твору був головною темою в розмовах. Детально обговорили еротичний досвід Василя. З його дружиною Людою спробували узгодити нафантазоване. Вони втрьох зустрілися біля Театру на Подолі. Нормальне місце для розмов. Ганна, Люда й Антоніна обмінювалися контактними телефонами про всякий випадок.

— Це найдорожчий оператор! – попередила Антоніна.

— Може тобі «Київстар» дати? – запитала Люда. – Я рідко ним користуюся, в основному даю кавалерам, яких хочу відшити.

— Давай! – згодилася Ганна. Записала на листочку четвертий номер телефону Люди. – Скільки ж їх у тебе? Маєш гарну пам'ять, усі номери пам'ятаєш!

— Ганна не продиктує жодного, буде шукати, де записано, – пояснила Люді Антоніна.

Вони випадково зустрілися. Обмінювалися новинами.

— Я тобі десь через тиждень подзвоню, зустрінемося поговорити на тему сексу, – сказала Людї Ганна.

— Про секс можемо хоч зараз, відійдемо в кущі, – Люда кивнула на зарослий зелений пагорб. Посміялася, потім перейшла на серйозний тон: – Василь твою книжку прочитав, а я – ні, не встигла. По суті не знаю, як жити з чоловіком. Вважай, чоловіка не мала. Перший – нас швидко розлучили, моя мама і його. Можна сказати, що й не була заміжня. А Василь, це вчитель, я була його ученицею. Тільки вже виросла з цього, так тепер образи. Пояснюю йому, що не можу знову бути в першому класі. Не розуміє, дується. Зараз у нас складний період. З сексом усе гаразд! В стосунках складно.

— Василь зараз у Києві? – запитала Антоніна. – Чи все ще у Львові?

— Повернувся зі Львова, але не в Києві. Не знаю, де він. На днях сиджу на кухні, з подругою телефоном розмовляю. Коли чую, щось шарудить у коридорі. Потім бачу – Василь зі спакованим рюкзаком до дверей крадеться, аби вийти непомітно. Не вийшло в нього. Прошу в телефон почекати, бо тут Василь виходить. На тому кінці слухавки питають у мене: «Назовсім?» «Не з моїм щастям!» – кажу. Мабуть, у Крим поїхав, він часто в цю пору в Крим їде. Але нічого не сказав, пішов мовчки.

Жінки ще поговорили про різне, про блузки й спідниці, та й Люда пішла. Ганна з Антоніною залишилися вдвох.

— Мій би так мовчки десь вибрався, убила б, – сказала Антоніна.

— І я б також, складно витримати невідомість про співмешканця, – згодилася Ганна.

— У Львів Василь також мовчки поїхав. Люда хвилювалася кілька днів. Не знала, де він. Потім випадково в знайомого довідалася – Василь подорожує, відпочиває, де хоче. Але якщо разом живуть, має ж бути якась взаємоповага й відповідальність! – Антоніна почекала, поки Ганна ствердно кивнула, й продовжила: – Двох хлопців виростити при такому чоловікові – непросто.

Пролетіло п'ять років. Усе змінилося за цей час. Василь уже не живе, переставився. Знакові фігури свого часу відходять у минуле разом із ним. Люда, як раніше, відчуває себе ученицею Василя, вивчає та публікує його філософські праці. В розмовах Антоніни й Ганни тепер переважає тема політики, а не сексу. Зникла інфантильність. Усе не так, як раніше.

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Без кінця

Восени чомусь згадалася весна, може сприяла погода, а може щось інше. Як швидко пролетів час! Два роки, як один день. Тоді був травень.

— Привіт! Зі святом! – телефоном Тоня висловила Іванці святкові побажання. – Я нарешті почала читати вашу чергову книжку. Ви на її початку пишете, що всі персонажі вигадані й будь-який збіг випадковий, але я впізнаю кожного. Вони реальні! Чому не напишете так, як є? Що говорять ці люди? Вони читали?

— Ні. Зі знайомих читаєш тільки ти та ще кілька осіб, а інші навіть не знають про її існування, – відповідала Іванка на запитання у зворотному порядку. – Всі імена змінені.

— Так змінені, що відразу відомо, хто це! – перебила її Тоня.

— Друкувати не можна інакше. Щоб зробити так, як ти кажеш, потрібно в кожного отримати згоду. А хто ж її дасть? Тема дуже делікатна.

Тоня подумала й з аргументами погодилася. Говорили вони довго. Обговорили проблеми із зором. Через них приятелька довго не могла почати читати.

— А ще ілюстрації. Через них не могла взятися до книжки. Я ті свої начерки мала за щось дуже цінне. Побачила їх у книжці, вони там по-іншому звучать. Мене це ранило. Зараз трохи змирилася, що може бути й так.

— Я їх тобі повернула, – нагадала Тоні співрозмовниця.

— Так. Я пам'ятаю. Просто зміст книжки й те, що я вклдала в ті зображення, зовсім різні. Я розуміла, що так буде, але коли побачила, була шокована.

Тоня перерахувала зображення, які її найбільше вразили. Іванка нічого не заперечила, перевела розмову на іншу тему. Поговорили про погоду, родину, роботу.

— Ви готуєте до видання чергову книжку? – Тоня повернулася до того, з чого почала.

— Так, – визнала Іванка. – Це буде збірка оповідань, які надруковані в різних альманахах.

— Знову на тему сексу?

— В більшості ні. Місцями тема проскакує, та не домінує.

— Слава Богу, що те вже закінчили, – Тоня чомусь зраділа.

— Не закінчили. Ще плануємо одну, яка завершить тему, – остудила Іванка радість співрозмовниці. – Має бути щасливий кінець...

— Ні! Не треба кінця! – емоційно перебила її Тоня. – Який може бути кінець із Мовчуном? Не треба! Хай нескінченно продовжується! Я тепер зрозуміла, що кохання – це прекрасно. Згадала свою тьотю-пенсіонерку, закохану в молодого юнака, тата, що у свої вісімдесят закохався в китайську студентку. Кохання робило їхнє життя цікавішим. Ти... Насправді кохаєш прототипа Мовчуна? Чи то тільки в книжці?

— Ну..., – промимрила Іванка та якийсь час «ожувала шмарклі», уникаючи конкретної відповіді.

Тоня побачила в цьому ствердження свого припущення.

— Кохання тебе також змінює на краще. Створюєш портрети, пишеш, – перерахувала досягнення Іванки. – Хай буде хаотичне, яке є. Не треба кінця!

Іванка хотіла завершити серію романів про секс. Смикала, підганяла співавтора. Мусив бути хепі-енд.

— Зробиш мені титулку? – запитала в Єви.

Та допомагала їй з оформленням попередніх книжок.

— Це вже завершення пристрастей про Мовчуна? Хепі-енд? Не перетворюйте в мексиканські серіали. Визначтеся й закругляйтеся.

Легко сказати, та не просто зробити. Світ гвалтовно змінювався. В Україні йшла війна. Зі співавтором писали короткі замальовки з життя і публікували їх в альманахах. Видали книгу коротких оповідань. Романи чекали своєї черги. У соцмережі також життя не стояло на місці. Прототип Кучера перестав бавитися в інтернеті. Або втратив цікавість, або постарів, або хто знає...

Того року, серед літа, в суботу помер віртуальний приятель Іванки, прототип Пана з сексуальних романів. Вечори стали порожніми. Бо раніше, вже майже п'ять років кожного вечора (за деяким винятком) вони говорили скайпом годину чи дві. Пан (вона продовжувала його так називати) вчив українку польської мови. Тепер уроки раптово обірвалися. Ні людини, ні розмови більше не було. Порожнеча по той бік скайпу шокувала.

— Ти була готова до цього, – втішила Єва.

Це виявилось правдою, Іванка чекала чогось подібного. Останній рік Пан часто скаржився на самопочуття. Він усе гірше й гірше чув, боліли коліна й після операції погано говорив, а пити міг тільки через коктейльну соломинку. З вживанням їжі також виникали проблеми. Останнім часом їхні розмови значно скоротилися, Пан швидко стомлювався. Скаржився, що ніхто не хоче говорити з ним телефоном, бо не розуміють сказане, тільки вона його розуміла. Говорив Пан дійсно дуже тихо й невиразно. Іванка здогадувалася, про що йде мова, скоріше телепатично, часто просила повторити, а то й написати, мотивуючи недосконалим знанням польської мови. Співрозмовник старався. Радила йому більше тренуватися, співати, читати вголос вірші, бо розмовляти самому з собою якось не випадало. Пан співав, Іванка хвалила. Тренувався.

— Але нічого не кращає! Стає тільки гірше, – сказав Іванці останнього разу.

Розмова давалася тяжко, тому включив пісню Чеслава Немена «Дивним є цей світ». Любив співака, мав велику фонотеку його пісень. Вони прослухали дві пісні, й Пан попросив закінчити сьогодні, бо дуже змучений. Попрощалися до завтра, але наступного дня не вийшов на зв'язок.

— Ти не розмовляєш сьогодні? – запитала в Іванки Єва.

— Пана немає на скайпі, але якраз у футбол грають поляки, мабуть, уболіває.

Це було «Євро-16», фани підтримували своїх гравців. Наступного дня розмови не було також. Може вболівав ще за якусь команду. Ще день і ще.

— Якщо не вийде й завтра, я напишу йому по е-мейлу лист, – сказала Іванка Єві. – Вік у нього такий і стан здоров'я, що все

може бути. Просто так йому не призначили б людину для обслуговування дома, аби прибирала, готувала їжу. Й лікар чомусь захотіла поговорити з сестрою, думаю, недарма.

Іванка не написала листа, бо в мережі на сторінці Пана прочитала написане його дочкою, що тато більше не живе й детальну інформацію про поховання, де й коли. Сумно висловила своє співчуття рідним. Усе. Вечори стали вільними й порожніми.

— Таке життя, – втішила Єва. – Що за рік такий?! Один за одним люди мруть. Мусиш придумати інший спосіб спілкуватися польською мовою. Нічого немає постійного. В тебе будуть якісь зміни. Він від чого помер? Від раку? Прямо епідемія якась. Він знав, що помирає? Чи йому брехали?

Звичайно, Пану не говорили правду, він помирати не збирався. Іванка вважала, що пацієнт мав право знати все, як є, і приховувати від нього реальний стан хвороби нечесно. Подумала. Дійшла до висновку, що не кожен хоче правди. Мабуть, медики мають запитувати, й тільки тим, хто бажає, повідомляти, скільки їм зозуля накувала.

Іванка раптом згадала Тоню, як та емоційно викрикнула телефоном:

— Ні! Не треба кінця!

Мова йшла про наступну книгу, яку Іванка зі співавтором збиралися назвати «Щасливий кінець для Мовчуна». Зараз до неї дійшло, що Тоня мала слухність. Хай буде так, як є. Нехай не буде написана книга, а залишиться твір незакінченим, або ж роман із Мовчуном продовжується нескінченно. Але вона не хотіла кінця! Ніякого!

Загалом осінь часом схожа на весну, особливо в теплі сонячні дні. Може викликати асоціації та потягнути за собою шар спогадів усього року. Тільки не в погоді справа... Два роки остаточно закріпили рішення, що кінця не буде. Бо чи мусить він завжди бути?

Стосунки персонажів роману розвиватимуться без кінця, але вже тільки в уяві читача.

2018 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Війна

Ганну розбудили постріли. Не злякалася, бо знала, що це два придурки тріпають під її вікнами покривала. Приходять від сусіднього панельного дому два екземпляри – стара карга та її син безмозкий. Немає їм іншого місця! Ганна висунулася на балкон. Крикнула вниз із третього поверху:

— Що ви робите?! П'ята година ранку!!!

— Пішла на х..., – відповіла баба знизу російським матюком.

Постріли продовжилися, луна розносила їх між багатоповерхівками спального району. Прокинулися дочка з зятем, закрутилася дитина. Світало. В ранковому мареві над будинками підіймалося сонце.

— Дитину розбудите! – з вікна звернулася дочка до порушників тиші.

Нижні послали її туди ж, куди й Ганну, й продовжили брудну роботу. Пилюка підіймалася догори. Знехотя встав зять, зайшов на кухню й із лотком яєць посунув, як сновида, до балкона. Кинув одне. Не долетіло, але врахував похибку. Другим поцілів.

— Ти взяв свіжі? А там глибше стоять давніші, може серед них є якесь зіпсоване. Знадобилися б протухлі яйця, – сказала Ганна.

Злітала на кухню, принесла пару тих, давніших. Розмахнулася, кинула. Не долетіло ні одне, ні друге. Відсутність тренування давалася взнаки. Кидання гранати ще в школі було в неї не дуже високого рівня, з роками не покращало. Результати яйцетання зятя Ганні були недосяжними. Збігати за новими набоями не мала часу, бо ціль стала збиратися. Син старої карги струсив із плеча яечні шкарлупи, й порушники тиші швидко втекли із зони обстрілу.

— Ватники! Типові екземпляри «руського міра»! Їм на всіх насрати! – сказала дочка, коли сім'я зібралася на кухні.

Сон пропав. Адреналін зашкалював. У ліжку лишилася тільки дитина. Ранкове протистояння дорослих її не розбудило.

— Якби мала гвинтівку, то застрелила б, – зізналася Ганна. – За законом, до дев'ятої ранку не мають права шуміти! Таким нахабам закони не писані. Їм усе до дупи! Добре, що ти в нього яйцем поцілів, – звернулася до зятя.

— В школі навчальну гранату кидав на відмінно, – гордо повідомив зять і пішов досипати.

— Ну пристрелила б і сіла. Треба щось інше придумати, бо прийдуть знову. Вподобали паркан під нашими вікнами, на нього зручно складати принесене. На облаштоване місце для вибивання килимів не йдуть, хоча воно поряд, і перед своїм парадним не трусять, хоч там лавочка стоїть. До нас занадилися, – сказала дочка.

Пили досвітню каву, думали.

— Де можна купити гарну рогатку? – запитала через інтернет-мережу Ганна.

У відповідь посипалися посилання на сайти. Обізнаних у темі було багато. На всякий випадок замовила дві різні й запасну гуму. Прийшли на «Нову пошту». Обидві нормальні. Освоювала бойове знаряддя на дачі. А що? Якщо з подібного Давид зміг завалити Голіафа, то хіба вона не прожене порушників українського закону? Тренувалася. Знайшла стару дошку, намалювала вугликом мішень, сяк-так підперла, щоб більш-менш стирчала вертикально. Поставила навпроти поля й сусідського городу, щоб випадково ні в кого не влучити. Процес пішов.

Постріляти приєдналися й дочка із зятем. Влучніше летіли круглі камінчики, волоські горіхи й недозрілі яблука. За непередбачуваною траєкторією летіли кісточки зі слив та персиків і квасоля. Гнилі яблука не годилися зовсім: роздушувалися при стисканні. З тієї ж причини відпадали помідори й, на превеликий жаль, яйця. Ганна не могла з цим змиритися, пристосувала пластмасову штучку, щоб якось усе-таки яйцем пальнути. Вона виявилася найвлучнішим стрільцем. Старалася. Внучка подавала набої. Скільки потім у полі виросте горіхів, квасолі й слив, невідомо. Стрільці промахів не рахували. Керувало Ганною не бажання помсти, а прагнення захистити свій законний сон.

Чому не виникла думка заявити на порушників у поліцію? Тому що досвід підказував про безперспективність подібних намірів. Коли наркомани били сусіда, поліція на виклик їхала з розрахунку з'явитися на фінал процесу, щоб або труп оглянути, або не застати учасників бійки. Тоді, на щастя, нікого не вбили. Нічим поліція не допомогла побитому, зате Ганну тричі на допит викликали, аби знала, як турбувати охоронців громадського порядку. Коли обікрали дачу, злодіїв також ніхто не шукав, та й заяву взяли нехотя. Як під вікнами о третій годині ночі заїжджі на автомобілях влаштували імпровізовану дискотеку, поліція також не почухалася, хоча до них дзвонили.

Розраховувати доводилося тільки на себе. Свої права потрібно захищати доступними засобами й зняряддям. Хай потім тріпачі покривал викликають поліцію і скаржаться, що отримали яйцем по лобі чи чимось там по чомусь у ранній несусвітній час, бо порушували світанкову тишу. Нехай витрачають свій час, чекають пів дня охоронців порядку, пишуть заяву та пояснюють, що робили вдосвіта зі своїм текстилем під вікнами багатоповерхівки.

Відтоді обидві рогатки на всякий випадок завжди були під рукою. Ціль не з'являлася довго. Кілька разів увечері вороги щось трусили, але далеко, до зони обстрілу не наближались. Вечірній шум не турбував Ганну, до праці йшла в другій половині дня, з роботи поверталася пізно. В її сім'ї всі були «совами».

О шостій ранку вони прийшли. Знали, що тут їх просили не шуміти, що заважають людям спати, але нахабно приперлися. Вдарили покривалами, струсили повітря, різонули звуками ранкову тишу. Дочка з вікна попросила поводити себе тихіше, її послали на три букви без конкретної адреси. Ганна сонна почвாலала за яйцем, узяла рогатку (ту, що з пластмасовою штукаю), запустила снаряд. Абсолютно невдало. Спросоння зачепила рукою балконну раму. Яйце впало, здолавши менше половини віддалі. Рукою кинула б краще. Треба було стріляти горіхами. Подумаєш, травмувала б. Заслуговують бути травмованими. На другий постріл Ганна не мала шансу.

«Ватники» швидко схопили своє майно й стартували з-під обстрілу. З безпечної віддалі покрили матом мешканців будинку Ганни й довго оглядали вікна й балкони. Чомусь дивилися значно вище її поверху.

— «Жайворонки» мене дістали! Ні на кого не зважають. Ніби не розуміють, що п'ятий рік іде війна. Раша воює з Україною. А вони влаштовують імітацію пострілів на тлі російської мови. Так хтось спросоння й прибити може. Я їх полудськи попросила, мене послали. Типові методи Раші. Я що, маю з цим жити? Принижена? Іншого разу мовчки сфотографую, поширю в соцмережі й ще розвішу фото на їхньому парадному. Хай люди знають придурків у лице. З фотографіями можна й у поліцію заявити, – сказала дочка за дуже ранньою кавою.

Окрім рогаток під рукою тепер була й фототехніка. На всякий випадок. Чекали. Пройшов місяць і почався другий. Стара карга з сином під вікнами не маячили. Або до них дійшло, або вважали свій текстиль ще не досить забрудненим. В їхню свідомість не дуже вірилося. Тож зброя мусила бути в належному стані. Ганна підозрювала, що «ватникам» головне когось принизити, почувалися тоді краще, більш вагомими для себе. Ще виповзуть зі своїм текстилем і якраз туди, де найбільше зашкодять. Війна продовжувалася, зброя мусила бути в порядку.

2018 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Френди

Розфрендити покійника рука не підійнялася. Так і були живі з неживими у стрічці новин на Фейсбуку. Звичайно, живі поводили себе активніше, зате неживі були більш постійними. На їхніх сторінках застигли жарти, розмови, недомовленість... А не так давно з ними вели діалоги й суперечки, які й тепер існують у соцмережі, тільки не мають продовження. А може й мають в іншому вимірі чи думках приятелів. Хтозна...

Іванка переглянула інтернет-сторінку Пана. Насправді його звали звичайним польським іменем, та і її в житті кликали інакше, але в інтернеті так їм пішло, то хай так і залишиться. Законсервоване. Ніхто тепер нічого не змінюватиме. Українка прокрутила на кілька років у минуле. Зупинилася на діалогах. Вона тоді вивчала тему сексу, писала про це книгу, поляк ділився досвідом.

— Мені дзвонила Доротка, – повідомив Пан.

— Поговори з нею, – порадила Іванка.

— Не хочу я.

— Чому? Це та сама Доротка, що ти до неї їздив у гості?

— Та сама, – відповів Пан, продовжувати не хотів, старався змінити тему, та Іванка не дозволила. Цікавість брала верх.

— Не хочеш із нею говорити? – перепитала українка.

— Немає про що. Доротка мені часом пише, я їй пишу, а говорити не хочу.

— Ти на неї образився? – допитувалася жінка.

— Не буду про це говорити, – категорично заявив чоловік.

— Пане, поясни! Ти шукаєш жінку, Доротка до тебе дзвонить. Може хоче про щось домовитися, а ти не бажаєш із нею говорити, чому?

— Доротка, то не моя дівчина. Розумієш, Іванка, вона така є: проста жінка, для неї важливо гарно поїсти, попрацювати в саду, подивитися серіал і нічого більше. Мені з нею нецікаво. Після трепанації черепа вона все швидко забуває, не пам'ятає, що

говорила раніше, а говорить грубо, образливо. То не моя дівчина, – сказав Пан і більше про Доротку згадувати не захотів.

Перейшов на інше, розповів, що купив у магазині, що робив сьогодні. Він грав у шахи зі своїм другом. Дві партії виграв, одну програв через неуважність. Діалог був важливий для українки: в такий спосіб вивчала польську мову, тому тема не мала значення, головне, щоб текла розмова. Пан жив самотньо. Колишній учитель математики любив повчати, загадував математичні загадки, розповідав історію свого краю. Тема сексу також була йому не чужою. Не все про себе оприлюднював, дечого соромився. А от про знайомих міг згадати й розповісти багато цікавого:

— Друг розповідав, як до нього приходила одна дівчина. Він познайомився з нею, запросив до себе випити каву, а потім піти десь потанцювати. Каву випили, й він став до неї клеїться, вона підняла крик, що це ошуканство, обіцяв іти з нею танцювати, а не йде, хряснула дверима й пішла. Друг говорив, що він її насадив на свого «пташка» й так поніс у ліжко.

— Чекай, Пане, та ж вона стукнула дверима й пішла, – уточнила Іванка.

— Може це було раніше? Я не зрозумів.

Іванка також не зрозуміла, що Пан хотів цим сказати. Бачила, що поляк смакував сценою, як його друг ніс жінку в ліжко. Можливо знав ту особу й уява домальовувала деталі.

Сексуальних партнерок Пан мав багато, принаймні, так говорив. Зараз у нього було затишшя з попередніми, тож шукав нових на сайтах знайомств. Одну з претенденток звали Халінка. Зваблював її досить довго, не тому, що закохався, а тому, що наразі других не було. Процесом завоювання серця ділився з Іванкою, пасувало до її книжки.

— Зустрілися ми. Вона приїхала на автомобілі, зять її привіз, – Пан розповідав про візит Халінки. Вона таки згодилася зустрітися. – Ні чаю, ні тістечок не хотіла, розповідала мені про того Ярка, що був освідчився їй і тоді це перешкодило нашим стосункам. Нічого в них не вийшло, він і далі їй пише, тільки Халінка не хоче з ним нічого мати. Розповідала, що з того часу

(майже рік пройшов) вона зустрічалася з багатьма чоловіками, приїздили до неї знайомитися, але ні одного з них не відвідала, а мене відвідала. Кохає мене.

— Звичайно кохає, Пане, – запевнила співрозмовниця.

— Маю тобі все докладно розповісти, Іванко. Халінка курить, не люблю того. По приїзді покурила на вулиці, потім хотіла знову, але я не дозволив у приміщенні, бо тоді все смердить тим куривом. Так вона сіла біля пічки й курила в пічку. Я був приготувався, натопив хату, щоб було тепло, мав вечерю й вино. Їсти Халінка не хотіла, ми почали з вина. Випили пів пляшки, про різне говорили, я насипав у тарілочки м'ясо й салат, поїли, вона не доїла, але то нічого. Допили вино. Знаєш, коли вона писала мені літом, що відпочиває з дочкою біля моря, то надіялася, що я туди до них приїду, – Пан пригадав, як сердився на жінку, що відпочивала разом із дитиною, а не приділила увагу йому. Виявилося, він її невірно зрозумів.

— Халінка сказала, що приїхала, бо любові їй хочеться. Пішла у ванну, я пустив її першою, сам приготував ліжко. Потім і я у ванній помився, гарно все вимив, особливо певну частину тіла. Ти розумієш?

Звичайно, Іванка розуміла й Пан продовжив розповідь.

— Халінка чекала мене в ліжку. Сказала, що думала, ніби я вже десь подівся, не могла дочекатися. Я як із ванної ішов, сорочку вдягнув, а труси ні, бо то ні до чого. Халінку запитав, чи вона в бюстгальтері, бо минулого разу була в ньому. Цього разу була без бюстгальтера й без трусів. І вірно: для чого вдягати їх, якщо люди хочуть любитися? Лягли, притиснулася до мене міцно, така маленька, а дуже темпераментна. Стали цілуватися. Похвалила мене, як я гарно цілуюся. Не те, що та ціпа. То була ціпа, груба баба, та Доротка, їй не сподобалися були мої поцілунки. Халінка дуже делікатна, але худенька й малесенька. Нагадала мені про презервативи, запитала, де вони. Я був поклав їх під подушку, дістав, дав їй, щоб відкрила пачку, мала нігтики, а я не мав.

Пан довго пояснював, чому доручив відкривати презервативи Халінці, але правди не сказав – не вмів він їх відкривати, ніколи раніше не користувався. Халінка розпакувала

й дала йому, надягнув сам, запитавши в неї, чи досить його «пташок» піднесений для такої справи. Запевнила, що якраз добрий.

Пан старався детально розповісти їй про сам процес.

— Знаєш, Іванко, худенькі дуже глибокі. Ми порухалися трохи, я не досягав нічого, був скований, то швидко вийшов назовні. Потім пробували ще й знову я не зміг скінчити. Розумієш?

Іванка розуміла навіть більше, ніж Пан хотів. Доротка, на яку він сердився, не була худенька, й він із нею також не зміг. Може вся причина в нерегулярності таких вправ, правильніше, в їхній відсутності? Підбадьорила Пана, заохотила на подальшу розповідь.

— Після другого разу Халінка з мене презерватив зняла й пестила мого малого рукою, а я пестив її інтимне місце пальцем. Так ми бавилися кілька разів за ніч. Не виспалися. Вранці я приготував каву й сніданок. Вона хотіла курити, мусив дозволити біля пічки. Але я не люблю, як курять. Вона вся смердить димом: і одяг, і волосся. За нею приїхав автомобіль. Халінка просила на вулиці її не цілувати, то я поцілував при виході з дому. Обіцяла мені написати на е-мейл.

— Написала?

— Написала, – відповів Пан і прочитав листа. В ньому Халінка оповіла, як відсипається й відпочиває після такої активної ночі.

Пан лишився змістом незадоволений, адже партнерка не похвалила його сексуальність.

— Пане, напиши Халінці, скажи, що тобі така безсонна ніч сподобалася, – порадила Іванка.

— Та ні. Її, мабуть, не вразило. Я був скований, не все так вийшло, – поставився до себе критично чоловік.

— Якщо вона мудра, то це розуміє.

Пан довго сумнівався, потім таки написав, прочитав Іванці для затвердження текст. Послав і отримав відповідь.

— Ти мала рацію, Іванко, їй сподобалося. Халінка думає про наступний візит.

Пан відчув себе щасливим сильним самцем і відразу написав давній подрузі, запропонувавши відновити стосунки.

— Як же Халінка? – запитала здивована Іванка.

— Так це ж зв'язок без зобов'язань. Вона так сказала.

— Але ж хотіла кохання!

— Та то так тільки кажуть. Халінка зайнята дочкою, невідомо, коли матиме на мене час.

За якийсь час знову зайшла мова про Халінку. Мабуть, колишня пасія відмовила Пану.

— Вона така худюща, що мусить із цим щось зробити. А ще смердить цигарками, якраз смердить, і вона про це знає. Говорить, що це нічого, в декого з рота смердить. А що з рота? «Тік-так» узяв – і вже не смердить, – Пан повторив Іванці разів із п'ять про те, як куривом смердить.

— Пане, вона ж зняла прокурений одяг і помилася у ванній, – стала жінка на захист жінки.

— Волосся смерділо, могла б і голову помити. Вона мусить щось із цим зробити! Груді знаєш які має?

Іванка, звичайно, не знала, й Пан розповів анекдот про жіночі груди. З нього виходило, що груди Халінки подібні за розміром до курячого яйця, але розбитого, тобто розплескані й малі. Пан любив пишні груди.

— Пане, залиш її. Вона тобі не подобається, то ти її не зачіпай, – сказала на то Іванка.

— Як залишити? Не писати, що мусить із цим щось зробити? – здивувався поляк.

— Такого писати не треба, а залишитися друзями можете. Секс виключити й приятелювати.

— Чому? Вона власне нічого й не обіцяла. На початку, як приїхала, казала, якщо сподобається, то буде до мене їздити. Але, бачиш, я був нервовий, чоловік мусить нервувати, бо не завжди все йде добре. Від жінки багато залежить. Мабуть, не сподобалося, бо більше нічого не обіцяла.

— Жінка відчуває, бажана чоловікові, чи ні. Халінка відчула, що не подобається тобі.

— Я їй нічого такого не говорив.

— То відчувається без слів, – упевнено заявила Іванка.

— Я думав, вона захоче спати окремо, а вона відразу захотіла любитися. Халінка знає, що має страшний вигляд, не роздягалася при світлі. Я хотів був цілувати груди, але там не було що цілувати, одна шкура. Волосся смерділо куривом, – виправдовувався Пан.

— Пане, вона тобі не подобається, то не мусиш щось робити! Не турбуй її.

— Вона мусить змінитися, – гнув своє чоловік.

— Не мусить! Жінка хоче, щоб її любили такою, як вона є. Ти б хотів, аби тебе старалися змінити, переробити на свій смак? – запитала Іванка.

— Ні! – згодився нарешті Пан. – Можливо, мені подзвонити до Маріолі? Вона може запросити мене на свята, я б поїхав, – поляк згадав ще одну давню приятельку.

Подзвонив і отримав очікуване запрошення. Тепер його хвилювало інше: думав, де купити таблетки для зміцнення потенції. Пошукав через інтернет. Трохи налякала їхня вартість. Пан подзвонив другу, аби дізнатися, як уживати ті пігулки, коли очікувати від них позитивного результату. По розмові ознайомив співрозмовницю з рішенням. Він не буде їх купувати, бо дорого й пити потрібно починати за два місяці до візиту, стільки часу в нього вже не було.

— Хай Маріоля сама старається, хоче кохатися, нехай руками попрацює, – сказав Іванці й засміявся.

Халінка відійшла на другий, а може й на третій план.

— Було дуже мило, – Пан розповідав Іванці про зустріч Різдва й Нового року. – Її дочка приїхала за мною, я вийшов із дому, а автомобіль уже стояв біля двору. Добралися. Нас уже чекали. Виявляється, Маріоля має четверо дітей, і всі з'їхалися на свята. Сіли за такий великий стіл, було наготовлено багато різного й смачного. Спочатку я почувався трохи не комфортно, за столом багато говорили, а я не все чув, мій слуховий апарат усе-таки потрібно налагодити, але потім було чудово.

— Пане, ти скажи відразу – секс був? – запитала співрозмовниця, згадавши, як чоловік сумнівався у своїх можливостях через довгу відсутність відповідної практики.

— Був, двічі. Все розповім за чергою, будь терплячою, – зупинив Іванку Пан і продовжив розповідь. – У Маріолі є собака, власне, то тварина її дочки й дуже розбещена. Вона спить разом із дочкою в ліжку, а як дочка у від'їзді, то з Маріольою. Це не добре, собака повинна мати своє місце. Мені виділили окрему кімнату, – Пан розповів, де кого розмістили на ніч. Прислав фото кімнат. – Я вночі вийшов у туалет, а на зворотному шляху зайшов до Маріолі, вона спала одна в кімнаті, в її тепле ліжко. Було дуже мило. Собака тоді знаходилася з дочкою. А наступного разу дочка вже поїхала, Маріоля зайшла до мене, й та сучка за нею. Попросив, щоб вигнала її та закрила двері, пояснила, що буде шкрябати. Я не міг, коли в кімнаті сучка, ледве Маріоля її вигнала. Це не добре, собака не має жити у квартирі.

— Пане, тобі сподобалося? – запитала Іванка.

— Так. У неї дуже добре виховані діти.

— Якщо тобі з нею добре, то чого ти ще шукаєш?

— Усе так, але вона дужа й хоче мене підірвати.

— Що значить, «хоче підірвати»? – запитала Іванка. Що означає «дужа», вже знала – жінка була повнявою.

— Маріоля хоче турбуватися про мене.

— Це ж добре!

— Але вона хоче жити зі мною разом, дбати про мене, доглядати. Я не хочу, ще можу сам себе обходити.

— Я не розумію: якщо вже будеш ні на що не здатний, то навіщо ти їй тоді?

Пан не знайшов відповіді на це питання. Довго думав. Чоловік звик бути сам, жінок запрошував тільки для сексу. Навіщо йому жінки, коли секс уже не буде потрібний?

Партнерок для інтиму Пан шукав усюди, не тільки через інтернет. Велику надію покладав на санаторій. Записався, довго чекав своєї черги, надійшла не влітку, звичайно. Поїхав. На цей

час зв'язок з Іванкою перервався. Там поляк не мав доступу до інтернету.

Нарешті чоловік повернувся з санаторію. Відпочинком не задоволений. По-перше, погода була погана – весною продовжувалася зима, по-друге – жінки там траплялися не такі, як він марив. Вислав Іванці фотозвіт.

— Той грубас (він на знімку найтовстіший) сказав, що проти таких жінок, як у санаторії, його жона красуня, – відповів Пан на запитання про жінок.

— Може в нього жінка насправді красуня?

— Та, – Пан зітхнув. – Воно то, звичайно, всі жінки красиві, але там були такі, що проти них не важко бути красунею.

Думки Іванки повернулися з минулого. Останній запис на сторінці покійного був від його сестри. Вітала брата з днем народження, бажала всілякої гармонії та щастя, де б він зараз не знаходився.

— Спочивай із миром, друже, – подумки побажала Іванка, але нічого не написала.

Не варто щось додавати й писати тому, хто не може відповісти. Хай ним створене залишиться в авторському виконанні.

Іванка закрила сторінку Пана. Розфрендити покійника рука не підійнялася. Повернулася на свій простір, переглянула фейсбучних друзів. Живі поки що переважували неживих. Друзі залишалися друзями, в якому б вимірі не існували. Може й по той бік життя є можливість заприятитися. Всі там будемо. Тож до зустрічі, френди.

2018 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

800 баксів

— Мені лист прийшов по е-мейлу англійською мовою. Можеш допомогти? Тлумачем спробувала, якась дурня виходить. Хтось із мене вісімсот доларів хоче, – звернулася Ганна до Єви, своєї дочки.

— Не звертай увагу, мабуть, спам, – відповіла донька, не відриваючись від свого компа.

Працювала над статтею, не мала часу на дурниці. Якщо мама бавиться інтернетом, то хай сама й розбирається, не відвертає родину на забавки.

— Може тобі переслати? – запитало старше покоління.

— Не треба, зараз підійду, – здалася Єва.

Звичайно, дочка має допомагати мамі, але ж не з розвагами в інтернет-мережі. Єва зберегла щось важливе в себе у Ворді, зайшла в кімнату з кімнати. Прочитала. Не те щоб добре володіла англійською, але легкий текст могла подолати.

— Ха-ха тричі! Все брехня. Пише, що може керувати твоїм комп'ютером на віддалі, знає пароль твоєї пошти й усього іншого, контролює вебкамеру й усе тобою зняте тепер у його розпорядженні. Пише, що ти дивилася порно. До речі, похвалив твій вибір, написав, маєш смак.

У цьому місці мама задерла носа. Дочка продовжила читати:

— Стверджує, побачене тебе так завело, що ти мастурбувала на камеру й він готовий тобі продати відзнятий матеріал. Переконаний, вісімсот доларів – невелика сума за таке видовище. Дає тобі добу. Як не купиш, то безкоштовно розішле всім твоїм кореспондентам. Якщо йому не віриш і хочеш докази, то маєш написати у відповідь: «Так». Тоді він розішле матеріал спочатку тільки шістьом адресатам і почекає на гроші.

— Як усе складно, адже зворотна адреса також моя, ніби я сама собі пишу. До речі, яке порно, на його думку, я дивилася?

— Не вказано.

— Та я жодного не бачила. Такі фільми мене не надихають.

— Мене також.

— Що там далі? – запитала Ганна.

Бачила, що тексту багато, тож ще не весь перекладений.

— Каже, що він твій смартфон також контролює, має звідти багато цікавого, бо знімає на камеру навіть тоді, коли ти не підозрюєш, – переказувала зміст дочка.

— Так у мене ж на смартфоні немає цього е-мейлу.

— Він про це не знає. Ти ж бачиш, хоче сексом налякати. Ту, яка книжку про секс написала. Тож ще раз ха-ха. Погрожує.

Дочка мала підстави сміятися. Бо, по-перше, знала, де шантажист узяв мамину адресу: висіла на сайті Ганни, доступна всім. По-друге, смартфон використовувався мало, тільки для телефонних дзвінків, по-третє, вебкамера стаціонарного комп'ютера розміщена так, що мастурбувати перед нею фізично неможливо, гарно знімала тільки стелю, по-четверте, подібні відео Ганна могла б розцінювати, як рекламу своєї книги, а не як компромат на себе.

— Треба зятю розповісти, хай і він посміється. За що аферист хоче вісімсот доларів?

— Шантажист. За збереження твоєї таємниці. Пише, що тоді цей маленький секрет буде між вами, – закінчила перекладати Сва.

Зять інформацію оцінив. Підійшов практично:

— Потрібно йому написати, що ви згодні за вісімсот доларів не скаржитися на нього й не повідомляти у відповідні органи. Хай перерахує на вебмани, – порадив чоловік дочки.

— Не буду я нічого писати, не вмію англійською, – сказала Ганна.

— Навіщо англійською? Пишіть українською. Читати, то його проблема! – порадив зять.

— Краще написати суржиком. Тоді йому жоден тлумач не перекладе. Хай помордується, – запропонувала свій варіант Сва. – Моїй знайомій, Наталці, також подібний лист прийшов недавно. З погрозами, якщо не заплатить, то поширить відео з нею порнографічного характеру. Родзинка в тому, що в неї вебкамери немає взагалі й мобільний без інтернету. А загалом автор листа – конкретна скотина. Бувають випадки, коли

дівчатка-підлітки закінчують життя самогубством через подібний шантаж.

— У жодному випадку не можна йти на пропозицію вимагача, варто раз заплатити й будеш на гачку. Він вимагатиме все більше й більше, – сказав зять.

Чоловік мав рацію, тож із ним ніхто не сперечався.

Наступного дня Ганна поцікавилася у рідні про наявність кореспонденції. Чи ніякого відеоматеріалу не отримали? Може, хоч якийсь, хоч не з нею, але екзотичний? Нічого не було. Ошукав! Доба пройшла, а він обіцянки не виконав, компромату не вислав. Аферист і ошуканець, брехун у всьому. Ганна тиждень чекала й остаточно розчарувалася в адресаті. Зовсім не креативний, обмежений. Та й на що сподіватися від шантажиста? Відразу було видно, що цікавили його тільки вісімсот баксів, а не сам процес відеознімання на відстані. Примітивний халтурник! Міг би хоча б про секс поговорити. Дулю йому, а не долари за таку роботу!

Шантажист не здогадувався, що його конкретно обплювали й, мабуть, спокійно шукав собі нових жертв, довірливіших, а може самовдосконалювався. У принципі, можливість керувати комп'ютером на віддалі існувала.

Мабуть, потрібно максимально захищати техніку, бо охочих до легкої наживи велика кількість. Стараються впіймати всіх на сексі. Мабуть, тому, що секс частіше зустрічається, ніж інші компрометувальні вчинки. Скільки дівчаткам не кажи, щоб не виконували прохань інтернетних звабників, не знімали себе на камеру за їхніми порадами, все одно роблять необачні вчинки, не можуть утриматися. Віртуальна любов – також сильне почуття.

Та що там дівчатка! Ганна попереджала свою куму, жінку другої чи третьої молодості, не робити таких дурниць, як секс по скайпу. Не переконала. Цікавість, задоволення, ілюзія кохання переважували здоровий глузд. На щастя, не всі віртуальні кавалери були аферистами. Партнер куми був дуже підтоптаний, і його ціллю було задоволення від процесу, а не нажива. Тож жінка не постраждала, а могло бути всяке.

Шантажисти на таких полюють. «Стріляють» наосліп і на когось та потрапляють. Потім приходиться лист, не обов'язково

англійською мовою. Шантажисти вміють користуватися Гуглом і тлумачем. Щось та мусять вивчити заради нагороди у вісімсот баксів. Гроші Ганна не надіслала, звичайно. Не заробив! На покарання заслуговував, але жінка не знала, кому скаржитися, та й ліньки було.

За пару тижнів лист від шантажиста прийшов, без відеоматеріалу, а знову той же, дослівно один в один із проханням надіслати вісімсот доларів. Після першого дублікату щотижня приходив подібний. Ганна не реагувала, але набридло чистити пошту.

— Він тебе у розсилку додав, – сказала Єва.

— Каже, що може стерти в мене на комп'ютері всю інформацію, – хвилювалася Ганна. – Він шле мені з мого поштового ящика!

— Бреше. То тільки назва. Будь-хто так може переназвати, якщо постаратися, – зі знанням справи запевнив зять.

Абсолютно мав рацію: за якийсь час щось у шантажиста не спрацювало й лист висвітив його власну електронну адресу.

— Я йому напишу! – вирішила Ганна.

— Навіщо? – сумнівалася Єва.

— Щоб знав! Халтурник!

— Йому все одно, що ти про нього думаєш, він усвідомлює, що робить погано.

— Я напишу йому: «Серденько, не мороч мені голову, бо заявлю в кіберполіцію!»

Набрала лист українською мовою, як спочатку радив зять. Відправила.

Тиша. Жінка заспокоїлася. Через місяця півтора надійшло повідомлення, що адресату доставити написане не вдалося. Можливо сам «адресат» і написав, аби замаскуватися, вмів же писати фальшиву зворотну адресу.

Прохань надіслати вісімсот доларів більше не надходило.

2018 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Піша прогулянка

Цього дня Борис вирішив дати собі відпочити. Бо чи варто було так далеко їхати, щоб днями не виходити з готелю й продовжувати працювати, дописувати свої картини, олійний живопис? Звичайно, завершити їх потрібно, бо в галереї чекали, але побачити місто також варто. Місто називалося Лодзь, знаходилося в Польщі. Сюди він приїхав удвох з Іванкою, власне, це була її ідея. Чоловік не дуже й хотів. Та раз уже тут, то чого ж не ознайомитися з місцевими культурними пам'ятками?

— Ти сьогодні з кимось зустрівся? – запитав Борис Іванку.

Мусив уточнити, бо весь час, що чоловік місив на палітрі фарби, його приятелька ганяла містом, зустрічалася з польськими друзями. Приїхали вони з України, Борис – зі Львова, Іванка з Києва. Дружили. Колись навчалися разом. Смажило літо. Був час відпустки.

— Ні. Агнешка захворіла. Мали з нею йти на виставку, але скасували похід, – відповіла Іванка із запізненням.

— Можемо прогулятися разом, – запропонував колега.

Співрозмовниця згодилася. Знала, що довгоногий друг любить ганяти музеями. На щастя, був понеділок і ці заклади не працювали. Вибирали між театром просто неба й ботанічним садом. Іванка обрала останній.

— Як туди їхати? – запитала.

Жінки майже завжди дивляться в корінь.

— Можна пройти пішки, тут близько. Доїдемо до «Мануфактури», а звідти віддаль така, як ми йдемо до трамвая. Пройдемося, ходити корисно, – впевнено сказав Борис.

Вивчав мапу в екрані телефону. Тішився інтернетом, бавився новою забавкою.

Зібралися. На таку спеку одягу вбрали мінімально, головне – зручне взуття. Ботанічний сад – гарне місце для літніх прогулянок. У рекламі відвідувачів зваблювали фантастичні

дерева й квіти, розкішна тінь на зелених газонах, можливість випити прохолодного напою.

Від «Мануфактури» повернули в потрібну вуличку. Борис вів, як за навігатором. Іванка з ентузіазмом робила фото, фіксувала деталі походу. Припікало сонце, вступили у промислову зону. Прискорили ходу, прагнучи швидше дійти до тіні, в прохолоду ботанічного саду. Дорога петляла, зелена зона не наближалася. Час тягнувся, ціль не маячила на горизонті, ноги вже шаркали, а не бадьоро крокували тротуаром. Попереду щось зазеленіло. Відкрилося друге дихання, прискорили ходу. Кладовище. Над цегляним муром височіли старі дерева, обвиті плющем. Це був відомий у Лодзі цвинтар. Обабіч огорожі жінки продавали квіти й інші відповідні цьому місцю речі.

— Запитай, чи ми в потрібному напрямку йдемо, – попросила Іванка.

— Зараз. Он, у тієї жінки, – згодився Борис.

— Яка різниця, в якій?

— Та симпатичніша.

Борис свято вірив, що зачаровує жінок із першого погляду, тому за допомогою звертався тільки до милих та інтелігентних представниць слабкої статі. Мало що – може щось із того вийде, може якась кліуне? Часто об'єкти виявлялися досить стійкими до його спокус, а може чоловік переоцінював власну красу, бо схоже, що в люстро не дивився.

Жінка біля кладовища красу львів'янина оцінила. Очі розкрила максимально, майже до розміру блюдця. Іванка також витріщила очі, бо реакція в пані була не на зовнішність, а на запитання чоловіка про сад ботанічний. Лодзянка крутила головою на всі боки, із зусиллям думаючи, куди послати шукачів прекрасного куточка природи:

— Якщо пройти туди, а потім повернути туди й ще пройти прямо й навпрошки через парк, то за ним буде сад ботанічний, – полячка показувала, махала руками, як вітряк.

Іванка далі не слухала: ще йти дві години спекою не мала наміру. Борис старанно дякував пані за інформацію.

— Я не йду! – категорично заявила Іванка.

Голос заглушив гуркіт трамваю.

— Може він туди їде? – з надією запитав у полячки чоловік.

— Ні. Це кінцева. Він отам розвертається та їде у зворотному напрямку, – відповіла молодичка.

Іванці музикою прозвучали слова про зворотний напрямок. Усе одно куди, головне, що їде. Знайшла зупинку, сіла на лавочці. Борис навіть не намагався сперечатися, зітхнув, примостився поряд.

— На екрані виглядало так близько. Я не врахував масштаб, – сказав винувато.

Трамвай був незнайомий. Їхали з розрахунку, що всі дороги ведуть до центру. Вийшли на знайомій розцяцькованій під крильця метелика зупинці. Пішли на центральну вулицю Пйотрковську. Ноги гули. Тепер гуляли від лавочки до лавочки. Зате, відпочиваючи в такий спосіб, можна поговорити.

— Де ви з Аделем дивилися футбол? – питав Борис.

— Отам, – показала рукою Іванка. – А там мешкає Агата. В центрі живе.

— Ага, – з розумінням відгукувався Борис.

Іноді ліниво клацав фотоапаратом. Не курили цигарки, були некурцями. Просто сиділи, насолоджувалися бездіяльністю. День м'яко наближався до вечора.

— Може десь вип'ємо соку? – запропонував львів'янин.

Як не дивно, але кавою не захоплювався.

— Там у дворику є гарне місце, – відповіла знавець Лодзі з Києва. – Трошки у стороні й людей значно менше.

На вечір погуляльників і туристів більшало. Дорогу окупували велосипедисти й рикші. Спадаła спека, видовжувалися тіні, міський пейзаж змінював колористику, додавав усе більше рожевих відтінків. Приятелі зібралися з духом, пройшли ще сто метрів і сіли в тіні за столики, замовили сік. Декорації сприяли відпочинку. Так би сиділи й сиділи. Находилися!

До Іванки задзвонила Маргарита. З-над моря керувала гостями. З'ясувала, що сьогодні бачили, й радила, куди ще варто піти. Українка слухала й підтакувала, Борис сумно прислухався до розмови, тихо гуглив на своєму мобільному.

— Добре, що ми не пішли в театр, даремно проходили б, вони вже на гастролях, – повідомив Борис. Знайшов таку

інформацію в інтернеті. – В них почалося те, що Міла називає огірковим сезоном.

— Так... Головне проходити не даремно... – згодилася співрозмовниця.

— Я тут подивився... Є програма, яка все показує. Звідси можемо їхати автобусом або трамваем... – Борис сипнув інформацією, перерахував купу номерів громадського транспорту.

— Давай краще на третьому трамваї, як завжди. Тобі треба гуляти з Маргаритою, то в неї «мотор в дупі», а я спокійна й лінива. Зараз кроку зайвого не зроблю, тільки до трамвая та від зупинки до ліжка. Все!

Іванка була категорична. Борис не сперечався. Досконало знали один одного й відчували, коли не варто суперечити. Сік допивали в цілковитій згоді. Обговорили стосунки Маргарити з приятелем. Осудили деспотизм сестри Юлія, котра псувала людям стосунки. Згадали Аделя та його дружину. Пройшлися по більшості знайомих лодзян Іванки. Невідомо чого сподівався від них Борис. Якщо мав меркантильний інтерес, то тихо й мовчки розчарувався. Врешті перейшли на безпечну тему: поговорили про мистецтво.

— Є життя поза політикою, – зробив висновок Борис. Мали з Іванкою різні погляди на події у світі. – Я знайшов, який трамвай їде до ботанічного саду, – сказав і показав мапу в мобільному.

— Не поїду.

— Він їде під центральний вхід! Можемо завтра спробувати.

— В нас із тобою запланована Біла фабрика! Там досить території для бігання. Будеш ганяти, а я сидітиму на лавочці.

— В нас?

— У нас!

— Якись виставки будуть?

— Завжди якись є. Легко доїхати третім трамваем.

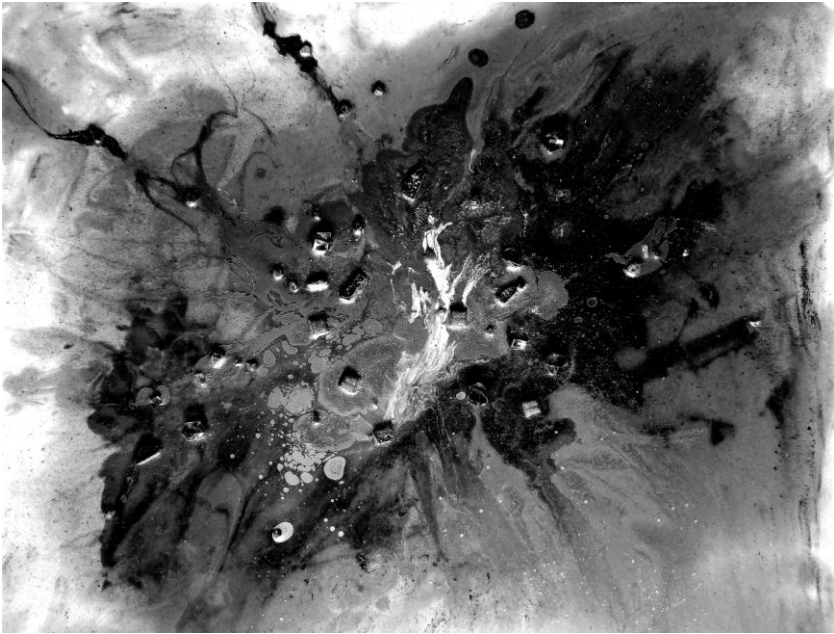
— Це там, де ми були минулого разу, п'ять років тому?

— Там. Ми кожного року з Агнешкою туди ходили, а цього разу вона не може.

— Підемо! – запевнив Борис.

Слово викликало бурю емоцій. Ноги протестували, голова йшла. Розраховалися за сік, добралися до трамвая та рушили в готель. На першому місці був відпочинок, а завтра буде день, буде й прогулянка, можливо й піша, бо ходити таки корисно для здоров'я.

2018 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Кліщ

У люстрі в себе на шиї Ганна побачила червону пляму. Якесь зараза вкусила, потрібно продезінфікувати. Вийшла з туалету. Нічого підхожого на роботі не було, потерпить, поки приїде додому. Почервоніння поводило себе спокійно, не свербіло, не боліло й ніяк не турбувало.

— Якесь скотина вкусила, – Ганна показала шию колегам.

Поспівчували, але нічого антисептичного не мали також.

Дома протерла шию спиртом, як завжди робила після укусів комарів. Уранці була здивована змінами – з'явився нерукотворний узор, червона серединка красувалася на світлій шкірі, обрамлена чіткою темно-рожевою лінією. На жаль, це не скотина вкусила за шию і не комар – то був кліщ, та ще й заразний.

Весь день Ганна гуглила. Нарила про хворобу «Лайма» купу всього. Перетрясла, вибрала важливе. Вимальовувалася конкретна дупа. Але були й плюси: проблема піддавалася лікуванню, якщо пощастить і складуться сприятливі умови.

Початок був недосконалий. Лікування пішло криво – таблетки антибіотика, схоже, виявилися підробкою. Двадцять один день був утрачений, пішов псу під хвіст. Корисним був тільки здобутий досвід, та до використання не годився, застарів. Підходив тільки до першої стадії, яка вже пролетіла.

— Дружину вкусив кліщ. Вона його в баночці принесла дослідити. Виявилося, заразний – Лайма – бореліоз. Здала аналіз крові в поліклініці за пропискою, безплатний, показало п'ятдесят на п'ятдесят. Або інфікував, або ні. Здала ще три платні в різних місцях. Один показав, що збудник є, два інші, що немає. Лікар лікування не призначила, сказала чекати на симптоми. То чекаємо. Тільки не знаємо, які вони, на що звертати увагу, – старший брат розповідав Ганні, чим займався останнім часом.

Попає на знавця. Сестра поділилася вичитаним. Знала симптоми, вони були підступні, подібні до мігрені, грипу,

артриту та інших хвороб. Нічим співрозмовнику не допомогла, тільки викликала глибоку стурбованість.

Якщо знати, що шукати й постаратися, то можна знайти. Ганна прислухалася до свого організму й ідентифікувала всі відповідні симптоми. Потрібно лікуватися. Поневіряння різні в державній поліклініці, відсутність результату візиту до сімейного лікаря надихнули Ганну шукати допомоги у приватного спеціаліста за гроші. Погуглила. Знайдена інформація не втішила. У приватних клініках інфекціоністів не густо, а в районі, де мешкала Ганна, не було зовсім. Довелося вибирати з того, що є. Критерії мала прості – віддаль і доступний транспорт. Для початку спробувала записатися в той, що з контактним телефоном. Спроба успіхом не увінчалася. На дзвінок ніхто не відповів, хоча наполегливо добивалася пів дня. Довелося скористатися сайтом посередником, записатися онлайн.

Пролунав телефонний дзвінок. Представник сайту запропонувала підшукати другу кандидатуру, бо в обраного лікаря на найближчий час немає місць для запису. Ганна вибрала один із трьох запропонованих. Надала йому перевагу, бо знала, як доїхати. Об'єкт знаходився в усій відомій у Києві Лікарні швидкої допомоги. Власне, якраз таке й потребувала. Швидко зібралася, помчала. Протягом години дороги її двічі мобільним запитували, чи не передумала й таки прийде до лікувального закладу? Одного разу із сайту, другого власне лікарка: уточнила, чи чекати пацієнтку. Ганна не мала можливості скасувати візит, симптоми гнали вперед, тож ескулапка мусила зачекати.

Інфекціоністка оглядала пацієнтку підкреслено уважно й надзвичайно ввічливо, єдине, що не перейшла на українську мову, мабуть, не володіла. Позаглядала всюди, куди можна було. Фото укусу комахи дивилася нехотя й із недовірою, в наявність симптомів не вірила, бо пацієнтка не шкутильгала. Начитаються всякого в інтернеті й знаходять у себе. За приймання взяла готівкою. Традиційно відправила на аналізи, без них сучасна медицина недієздатна.

З видрукованими результатами досліджень крові лікарка ознайомилася миттєво й із діагностикою впоралася легко.

— У вас їх тут повно! Потрібно лікувати, – повідомила з удаваним смутком.

— Знаю. Тому до вас і прийшла, – сказала Ганна.

Інфекціоністка зітхала, писала, пояснювала. Назначила ін'єкції – хоч у попу, хоч у вену, можна по-всякому. Написала рецепт на листочку з блокнота, повідомила, що третій візит до неї ще дешевший. Порадила зробити пробу на алергію до препарату. Запитала, хто робитиме уколи. Засумнівалася, чи пацієнтка зможе робити собі сама такі болючі, але нікого не рекомендувала для цієї справи й ні в який медпункт не направила. Попросила тримати її в курсі й побажала успіху. Знала, чого бракуватиме.

Ганна закупила ліки відразу на весь курс лікування, не виходячи з поліклініки. Дорогувати! Йшла додому й думала про те, де знайти медсестру, щоб робила уколи вдома. Мабуть, треба запитати у сусідки з тринадцятого поверху, та про всіх усе знає.

Вийшла з ліфта, відкрила двері загального коридору, зіткнулася з незнайомою жінкою.

— От і добре. Не виходьте, тут уже є кому закрити, – сказала незнаюмка комусь углиб квартири, з якої вийшла.

— Ви медсестра? – запитала Ганна.

Зраділа: на ловця й звір біжить. Так вони познайомилися й про все домовилися. Медсестру називали Лідія.

— Це антибіотик. Я не можу колоти вам без проби на алергію, – сказала Лідія.

— Так зробіть!

— Її можна зробити тільки у поліклініці. Підійдете до мене о дванадцятій, я домовлюся.

Не домовилася. Без направлення в маніпуляційній не хотіли робити. Навіщо їм брати на себе відповідальність?

— Зайдіть до нашого інфекціоніста. Тільки не кажіть, що я послала, – порадила Лідія.

Сама в цей час оформляла договір сім'ї Ганни з сімейним лікарем. Треба було узаконити обслуговування. Реформи.

Ганна зібралася з духом, зайшла з видрукowanими аналізами в руці. Нічого доброго не чекала. Давно була знайома з роботою «безплатної» медицини, тому й не хотіла користуватися їхніми послугами, а довелося. Очікування справдилися – в кабінеті

зустріли її не привітно. Старанно шукали причину послати якомога далі або в іншу поліклініку, переконували, що вона «не їхня». Коли ж спроби випроводити пацієнтку не вдалися, категорично відмовилися написати направлення на алергопроби на виписані чужою лікаркою ліки. Хто вона така? Хіба в них на Швидкій допомозі є інфекціоністка?

— Я таке лікування не призначаю! В мене інша схема, – категорично заявила лікарка за місцем реєстрації.

— Призначте, – згодилася Ганна.

В такий спосіб отримала новий рецепт, схему лікування й направлення в маніпуляційний кабінет зробити пробу на алергію до виписаних препаратів. Попередні придбані ліки мала аналогічні, імпорتنі, більш гуманні до печінки, але лікарка їх забракувала. Державна поліклініка лікувала принципово тільки препаратами місцевого виробництва.

— Ми вас ставимо на облік на два роки. Будете кожні пів року робити кардіограму й аналіз крові. А зараз спустіться в аптеку, купіть по одній ампулі й шприци, дві двієчки й одну п'ятірочку. Підете з ними в маніпуляційну. Тут усе написано, вони знають, – наказала лікарка.

Ганна покійно пішла виконувати. Мусила терміново прийняти рішення. Визначитися, за якою схемою лікуватися. Перевагу отримала медичка, призначена за місцем реєстрації. Вона, принаймні, хоч на облік поставила, теоретично відповідає за результат. Тим більше, що Ганна все одно не могла застосувати попередній рецепт і не мала сили долати перешкоди.

— Чому тут три п'ятірочки? Де двієчки? – запитала медсестра в маніпуляційній.

— В аптеці не було, – сказала Ганна.

— Ну то буде неправильна проба, – пожартувала чорно медпрацівник. – Давайте руку. Болюче вам призначили.

Вколола. То було дійсно болюче. Не збрехала. Наказала прийти й показати реакцію через двадцять хвилин.

— А пробу на інші призначені уколи не робите?

— Ні. То вітаміни, на них пробу не робимо. Хіба ви алергік? – категорично сказала «людина в білому халаті» й відправила пацієнтку.

Відведений час Ганна міряла кроками коридорів районної поліклініки, крила епітетами чорного гумориста. Згадала ще одну, яка колись пожартувала, кокетуючи перед кавалером. Іскриста продавала в касі авіаквитки. На питання, звідки відлітає, відповіла, що з «Жулян». Розраховувала, що клієнтка не дурна, на квитку прочитає. Обома очима моргала своєму юнаку. Літак відлетів із «Борисполя» без Ганни. На все життя запам'ятала гумористочку, тепер знайшлася ще одна. Жарти з вух вивалюються, така гостро зроблена!

Жартівниця визнала реакцію на пробу нормальною, зробила укол, такий болючий, що за тим болем Ганна другого не відчула зовсім. Лікар помстився. Садистка. З подвійною дозою адреналіну в дупі Ганна злетіла на перший поверх в аптеку закупити за рецептом знаряддя катування на весь курс. П'ятдесят уколів за двадцять днів! Знайшла пригоду на свій задок! Згаданий орган завмер у передчутті.

Аптекарка була дуже гречна. Відкладала на купку ліки, відмічала в рецепті знайдені, зітхала, коли називала ціну. Одних таблеток не знайшла, не було таких в аптеці. Ганна зайшла в сусідню, там також таких не було.

— То напишіть мені, прошу, що там потрібно, бо не можу прочитати. В інтернеті пошукаю, – попросила Ганна.

Аптекарка почервоніла, довго вагалася й нарешті чиркнула хитромудре слово.

— Ой! А можна друкованими літерами? – не здавалася Ганна.

Вміла бути занудною, коли треба. Фармацевтка, загнана в кут, написала. Мусила.

Дома Ганна погуглила. На те і є інтернет, щоб у ньому щось знаходити. М'яко кажучи, була дуже здивована.

— Це протизаплідний засіб, – сказала дочці Єві.

— Щоб кліщі не розмножувалися? – з іронією запитала та.

— Мабуть, аптекарі про все нерозбірливе відповідають, що такого в них немає. До мого діагнозу такі ліки не підходять.

Поганявши інтернетом усією сім'єю, підбираючи літери, знайшли потрібне. Дуже дороге й було в кожній аптеці. Купила.

З медсестрою домовлено, ліки куплені, процес пішов. Лідія приходила вранці й увечері. Мала легку руку й знала свою справу. Для десятого уколу довго шукали місце серед синяків від попередніх уколів.

— Уже шкіра й на барабан не годиться, – пожартувала Лідія.

— Мабуть, мені треба стати мазохісткою, – сказала Ганна. – Такий потужний біль пропадає без усіякого задоволення. Потрібно ним кайфувати, раз усе одно від цього нікуди не подітисся.

Видно, організм підслухав, біль і доза адреналіну зменшилися вповнину, мов сказала дупа, що дулю тобі, а не задоволення.

— Лікарі саботують медичну реформу, – сказала Єва. Ганна якраз отримала черговий укол, провела медсестру до ліфта й розминала задок. – Теоретично лікаря можна вибрати, а практично підписують договір тільки за пропискою. Мабуть, домовилися. Хоч, як подумати, кому хочеться їхати до пацієнта, якщо він на другому кінці міста живе?

— Я думала, що гірше не може бути, а таки може, – відповіла Ганна. – В поляків система подібна до нашої реформи, так вони по три місяці в черзі до спеціаліста чекають.

— Можна не дожити.

— Мабуть, на те й розраховано.

Ганна змирилася з невідворотним, мужньо терпіла біль і навіть призвичаїлася, та не змирилася її дупа. На двадцять п'ятому уколi застрайкувала, набула синьо-червоного кольору, затверділа, розпухла. Не те щоб Ганні такий розмір не пасував, але біль і температура сигналізували про нездорові зміни. Ліда розхвилювалася більше ніж пацієнтка.

— Цього нам бракувало! – метушилася медсестра навколо дупи.

— В крайньому разі хірург виріже, – заспокоїла Ганна, чим ще більше налякала медпрацівницю.

— Температура є?

— Є. Тридцять сім і вісім.

— Погано. Я дуже засмучена. Потрібно не допустити... – сказала Ліда так, ніби Ганна знала, про що мова.

Співрозмовниця навіть не здогадувалася, але погодилася.

Наступного разу Ліда принесла з собою купу всього з аптеки й гроші за придбане взяти відмовилася. Над дупою Ганни чаклувала, як над рідною. Робила сіточку з йоду, прикріпляла компрес із мазью Вишневського, порадила прикладати капусту й алое з медом. Через клятого кліща світ тепер крутився навколо дупи.

Нічого не допомагало. Температура на вечір займала свою поділку на тридцять сім і вісім, а синяк освоював нові території.

— Мабуть, це реакція на вітамін, на нього часто буває алергія, – вирішила Ліда.

— Не робили пробу, хоч я говорила, – сумно сказала Ганна.

— Є список, на які ліки роблять, його немає в списку. Давай цього не колотимемо, – запропонувала медсестра.

Пацієнтка з радістю згодилася.

Синяки припинили своє розтікання й навіть посвітлішали, але температура свій характер не змінила, від нормальної зранку впродовж дня росла до підвищеної ввечері. Для експерименту вилучили мазь Вишневського. Не допомогло. Ліда радилася з медсестрами на роботі й гуглила в інтернеті. Скасувала сіточку з йоду, залишила тільки листки з капусти. Набряк, температура й затвердіння трималися. Ліда старалася приховати свій панічний страх, щоб не лякати пацієнтку.

Хвора без паніки готувалася до найгіршого, не знала, скільки часу витримає це катування. Укол викликав у неї чітку асоціацію із заливанням під шкіру розплавленого воску чи сала. Відчувала реально, про що говорить український вислів, як хтось комусь за шкіру сала налив. Критичувала в мережі медичні реформи, які дають можливість лікарям катувати пацієнтів. Добивалася узаконення евтаназії та права пенсіонерів на безплатний перехід на той світ, як порятунок від медичних тортур. Коли читала в новинах, як хтось застрелив лікаря прямо в нього в кабінеті, не знаходила у себе співчуття до жертви. Перед сном руба ставало питання, що краще: здохнути від хвороби, чи від процесу

лікування. Ніяк не могла прийняти остаточного рішення. Спала погано, боліло затверділе м'яке місце. Короткі сни були про те, як вона всаджує у свою катюгу-лікарку відразу всі п'ятдесят уколів і не тільки в дупу. Задоволення було таке собі й на температуру не впливало.

Ліда прийшла, як завжди, вранці. Ганна приготувала дупу, отримала дозу пекучого в м'язи, а не за шкіру.

— Мабуть, завтра викличу Швидку допомогу, – сказала Ганна.

— Вони не прийдуть! – Ліда перестала вдягати плащ. – При такій температурі.

— Я знаю, але можуть проконсультуватися телефоном. Може порадять замінити антибіотик? Якщо температура через хворобу, то він не лікує, а якщо через нього, то також не підходить. Уже тиждень, як на вечір підіймається за тридцять сім. Скажу, як є, що лікар на курсах, може іншого призначать.

— Не дзвоніть поки що. Я підійду до медсестри, вона у критичних випадках дзвонить до лікаря-інфекціоніста. Я вам подзвоню, – просила Ліда.

Виглядала стурбованою, з того переляку не зауважила про намір пацієнтки дзвонити тільки завтра. Ганна не стала вказувати на помилку.

То був останній укол із призначених. Невідомо, про що була розмова у медиків. Через годину подзвонила Ліда й повідомила, що ін'єкції Ганні скасували й перевели на таблетки. По буквах продиктувала ліки й пообіцяла заходити, контролювати процес відновлення задка.

— Не думайте, що я вас із вашою проблемою покину. Це ж треба: лікарка сказала, що у вас індивідуальне несприйняття організмом лікарського препарату. В моїй практиці ніколи такого не було, – запевнила медсестра пацієнтку.

Повідомила, коли можна потрапити на до лікарки. Домовилася, що Ганну приймуть у понеділок.

— Очі б мої її більше не бачили, хіба що в труні в білих капцях, – сказала тихо пацієнтка, так, щоб співрозмовниця не почула.

Домовлялася, не заморочуючись, згоджувалася на все й на візит до лікарки. Відчувала радість дупи. Життя налагоджувалося! Середина осені згадала, що вона не літо. Комахи нарешті залягли в сплячку. Листя жовтіло. В очах розвиднілося. Ганна усвідомила, що всі ці п'ятнадцять днів лікування була в стресі. Пробудження ні світ ні зоря щоранку вибивало її з життєвого ритму. Вже тільки через це можна було розхворітися. Та й хіба це було життя? Неволя й тортури! Нарешті кінець знуцанням! Ліда радила продовжувати до набряків прикладати капусту... Яка капуста?! Ніяких процедур! Дупа відпочивала від знуцання.

Тішила можливість повернутися до звичного ритму життя. Бо перед тим було насильство! Домашнє, чи не домашнє, але насильство... Медичне насильство!!! Знайшлася назва, все стало на свої місця. Може треба організувати рух боротьби з медичним насильством?! Руйнувати сферу послуг садистів-медиків! Добре, що купила товсту книжку для майбутніх лікарів. Треба зайнятися самолікуванням, чи то пак самовдосконаленням і самоосвітою. Але ж держава заганяє, як отару баранів, у медзаклади вимогою щеплень і купою довідок. Як бути з цим? У жінки думки стридали в голові. Ейфорія.

Ганна раптом згадала, що є інші люди, з якими давно не розмовляла. Дзвонила приятелям, тішилася розмовою. Світ розширював свої горизонти й уже не замикався тільки на задку, а той потихеньку зменшував свої об'єми, спадали набряки.

— То кліщ такий страшний? – здивувалася Тоня зі Львова. – Я, як колись із дітьми була в Карпатах, то за день по кілька з них витягувала й нічого.

— Раніше не було так багато кліщів заразних, – відповіла знавець теми. – Тепер вони розносять хворобу «Лайма». Кожен кліщ дає купу зараженого потомства. Небезпека зростає!

— Кошмар!

— Не те слово! Кліщ зараз – це конкретна дупа! – підсумувала Ганна.

— А ще наша медицина... – зачепила Тоня нову тему.

— Не згадуй нашу медицину! Вона не наша, а ворожа, диктаторська сфера послуг! – зупинила співрозмовницю Ганна. –

Не провокуй! У мене на ту тему немає нормальних слів, одні епітети.

Поговорили про мистецтво.

— Сідай сюди, тут м'якенько.

— Це тобі треба на м'якенькому. Шукаєш комфорт для свого травмованого задка. Я і на тверденьке сяду, – сказала Антоніна, відсунула стілець і сіла за столик навпроти Ганни.

Осінь стояла тепла. Жінки зустрілися біля метро «Дарниця». Традиційно при зустрічі пили пиво, але зараз, враховуючи, що в Ганни повна дупа антибіотиків, вирішили замовити каву. Осіли в невеличкій кав'ярні. Говорили. Тема медицини домінувала, обговорювали реформи. Мали різні погляди на те питання. Антоніна вважала, що зміни загалом на краще й узагалі було б добре, якби їх не саботували. Ганна не могла уявити покращення при зменшенні фінансування. Але в головному їхні думки збіглися – за погану роботу лікарів потрібно карати.

— Тут тільки розстріли допоможуть. Суцільна корупція, – сказала Антоніна.

Мала причину так думати. Син її чоловіка на днях помер, не дочекавшись медичної допомоги. Швидка не приїжджає, коли температура менше ніж сорок, а в хлопця була тільки тридцять п'ять. Лікарі переконували батьків, що із системою приймання хворих усе добре, то пацієнт неправильний.

— Теоретично медицина належить до сфери обслуговування, а практично до карного органу, – сказала Ганна.

— Ти того так не залишай. Напиши звернення до Супрун, – порадила Антоніна.

— Сьогодні йду до інфекціоністки, хай діагноз і спосіб лікування вкаже в карточці, а то тільки слова. Треба, щоб було зафіксовано. На роботі беру відгул, бо вона в інший час не приймає, зараз на курси ходить. Записатися не можна, тільки жива черга. Напишу. Вона явно садистка.

Понеділок крутився динамічно. За пару годин Ганна повернулася додому з поліклініки.

— Ну як? – запитала Єва.

— Ніяк. Можна було й не ходити.

— В картці записала?

— Ні. Хотіла й листок із призначеними уколами забрати, та я не дала. Вона мене не оглядала й бачити не хотіла. Хурму жувала й була незадоволена, що терпка. Сказала, що можу спробувати записатися місяців через три, як вона з курсів повернеться. Я її не цікавлю. Порадила менше заглядати до інтернету! Медсестра була уважніша, хоча б похапцем мою сколоту дупу оглянула, – розповідала Ганна. Шаленіла. – Безплатної медицини немає!

— І ніколи не було. Бюджетні лікарі ніколи не фіксують візит пацієнта. Ніби ти до них і не заходив, тоді нічого не доведеш, – сказала Єва. – Не переймайся. Добре, що є інтернет, можна зайнятися самолікуванням. Від нього більше толку.

— До дупи такі реформи. Лікар садистка, а змінити її неможливо. Мета змін – не дати гроші, бо хтось їх краде! Це покращення? Лікарю від пацієнта потрібна тільки флюорографія, огляд гінеколога й щеплення. Фіксують це для статистики, а далі громадянин може взувати білі капці й валити у скриню. Більше він їм не потрібний. Тим більше, що хвороба не заразна, епідемії не буде, а те, що може роками лежати паралізований, їх не обходить, то його проблеми. А ще мене вразило, що лікарка говорила медсестрі про мене, як про ту, котру Ліда привела! Мене привела Ліда! Розумієш? Усі вони одна мафія! «Люди в білих халатах»! Нікому не вірю!

Вся на нервах Ганна знайшла електронну адресу Міністерства охорони здоров'я, написала звернення. Просила поміняти лікаря. Відповідь прийшла за годину. Так швидко могли тільки відфутболити. Таки так. Вони подібними питаннями не займаються, радили писати до Департаменту охорони здоров'я. Написала. Не те щоб заспокоїлася, але трохи попустило. Просила замінити інфекціоністку. Від тієї забрали, другої не дали.

Вівторок був трохи кращий. Могла вже спокійно сидіти й на твєрдому. Зателефонувала медсестра Ліда:

— Як ви?

— Нормально. Я зараз на роботі, – Ганна вийшла з класу, шукала тихе місце.

— У лікарки були?

— Була. Що я думаю про неї, краще не говорити...

— То не кажіть.

Попрощалися. Побажали один одному гарного дня. Більше Ліда не дзвонила.

В результаті Ганна стояла на обліку через кліща невідомо де. А оскільки не знала, кому показувати результати обстеження й нові аналізи, то не обстежувалася й лабораторні дослідження більше не робила. Звичайно, розуміла, що самолікування шкідливе для здоров'я, тому гуглила час від часу, підшукувала про всякий випадок порядного інфекціоніста та прислухалася до свого організму.

— В середу будете? Після роботи підемо в пивбар! Ви питимете коктейль «Незаймана», – планувала Вікторія.

— Ні! Я хочу займану! Й то добре займану, не один раз, а досвідчену, зі стажем! – сказала Ганна.

Не знала, чи такий коктейль у «Банці» буває, але запитати можна. Жінки збиралися нормально попліткувати в приємних умовах. Кліща, який укусив Ганну й на довгий час посадив на антибіотики, не те що не любили, ненавиділи лютою ненавистю. Через нього вже стільки часу не заходили до пивбару. Ліки конфліктували з алкоголем. Конфлікт конфліктом, та треба знаходити компроміс. Альтернативою був безалкогольний коктейль.

У барі сиділи за столиком утрьох: Вікторія, Люба й Ганна.

— Чавити треба тих кліщів! – сказала Люба, дивлячись, як Ганна з кислим виразом обличчя ганяє кубики льоду в своєму коктейлі «Твереза полуничка».

— Чавити якраз не можна, потрібно делікатно діставати, – пояснила спеціаліст із кліщів. – Треба буде на дачі траву протравити.

— Гербіцидами? – запитала Вікторія.

— Пестицидами, – відповіла Ганна.

— А медиків?

— Не тільки їх.

Говорили мало. Голос глушила музика. «Твереза полуничка» настрою та бадьорості не додавала.

— Зовсім не те, – сказала Люба. – Я, коли пила «Незайману», також повторити не захотіла.

Дзвонили колеги, хотіли втягнути у свій конфлікт. Не давалися, компанія зі всієї сили трималася за залишки комфорту.

— Медицина – це бізнес і нічого більше. Нас дурять, ніби лікар хочевилікувати пацієнта. Брехня! Лікар хоче гроші й усе! – сказала Ганна. – Кліщі вони на тілі суспільства.

— Чавити їх? – запитала Вікторія.

— Акуратно витягувати й знешкоджувати, – пояснила Ганна.

— Всіх?

— У першу чергу заразних.

— Щось нам сьогодні не йде, – сказала Люба.

— Відвикли. Давно не були. Треба частіше тренуватися, – вирішила Вікторія. – Наступного разу зробимо по-іншому.

Запланували, обговорили варіанти. Проблеми з реформами послали в дупу. Осінь набирала сили. Ввечері холодок біг плечима. Життя налагоджувалося. А кліщі? На щастя, вони зимою сплять. Хоч Ганна читала на російському сайті, що в Білорусі зафіксували один випадок зараження зимою. Мабуть, брешуть. Коли росіяни не брехали? Хотіла хоча б зимою бути спокійною.

Тепер у пивбар носила з собою пиво безалкогольне. Нормально їм ішло.

2018 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Ряба

(фантастичне оповідання)

Ряба порядкувала в наметі. Інформатор доніс, що перша жона Списа зайде до неї з делікатними питаннями. Соціальний статус – перша жона Списа – справив на Рябу враження. Спис був не абихто: під рукою мав сімдесят сильних досвідчених воїнів. Зараз нав'язувалася версія, що кличка Спис дана йому через досконале володіння списом у бою. Насправді це було не так, підлабузники брехали. Ряба пам'ятала, як його мати, вибираючи сину першу жону, хвалила молодого чоловіка. Все повторювала, що в нього в кучерях гніздечка дзьоб пташки вже як спис стирчить, тому терміново потребує жони. Відтоді хлопець і став Списом.

Ряба струсила шкуру лева, повісила на каркас намету за піддупною подушкою. Антураж має відповідати смаку візитерки й іміджу господині. В променях сонця піднялася пилюка й розлетілися комахи. Потрібно буде щось зробити з тією міллю. Може завтра наказати Вінику прокурити житло травою полину? Чи краще спалити вовну чорного козла й посипати шкуру лева? Щось треба зробити, а то від рудого хутра скоро нічого не лишиться. Варто не забути й нагадати Вінику про техніку безпеки. Минулого разу її помічник Кривий так обкурював, що сам переставився на той світ, а міль залишилася живою та добре почувалася. Може краще розібрати намет на складові частини й гарно просушити на сонці, а ще краще зробити одне й друге. Заодно й бліх поганяти. Ряба не любила комах, хоч мусила з ними співпрацювати: багато різновидів членистоногих були потрібні при чаклуванні й уже надійшов сезон збору жал скорпіонів. Порядок мусить бути. Потрібно подивитися на графік, як там із записом візитерів. Якщо аншлаг, то залагодити прибирання чарами, хоча шкода тратити магічні сили на такі дрібниці.

Ряба була чаклункою вождя свого народу, кімерійців і за сумісництвом для заїжджих греків піфією. Молода жінка, як для

кімерійців, мала середній зріст, у порівнянні з греками вважалася високою, а стосовно людей із Трьох Полів – низенькою. З амазонками себе ніколи не порівнювала, бо там була суцільна мішанина й широкий діапазон зросту від найнижчих до велетенських. Нічого дивного, результат очікуваний, якщо народжувати дітей від полонених ворогів. А з ким тільки амазонки не воювали! Хіба що не конфліктували з кентаврами й то тільки тому, що не могли їх використати для запліднення. Думки крутилися в голові, а руки знали свою справу. Ряба поралася.

Насправді чаклунку звали інакше, та вже й сама забула як. Рябою називали, бо власне рябою й була. В дитинстві перехворіла на віспу й це обмежило вибір суспільної діяльності. Результат хвороби краси не додавав, в жони не годилася, то пішла до відьми в науку й стала чаклункою. Сподівалася позбавитися дефектів зовнішності. Чаклування допомагало, але тільки частково. Ряботиння ліквідувати не вдалося, та навчилася міняти його дислокацію. Досконало освоїла й застосовувала можливість творити з цятки різні узорні рисунки на своїй шкірі. Набила на цьому руку, вивчила декор різних народів і регулярно змінювала прикраси на тілі залежно від настрою. Ганяла ряботиння по собі куди заманеться. Зараз створила переконливо грізний образ. Оголила груди (чаклунки не прикривали їх ні шкіряними, ні металевими нагрудниками). Не мали потреби – захищалися чарами. Ряботиння розмістила концентричними колами, в центрі яких стирчала пипка. Волосся поставила сторчма, максимально загнавши туди дефекти шкіри. До паса причепила шкуру рисі. Під неї заховала короткий меч, так щоб не впадало в око. Зайвий захист не зашкодить. Чари чарами, а метал металом. Оглянула себе астральним зором. Зовнішністю лишилася задоволена, до візиту клієнтки була готова.

Подумки покликала свого друга – однорога Сірого. Також рябого, бо хворіли тоді разом. Початково копитний був білого кольору, але після хвороби з певної віддалі через оптичне змішування масті з подзьобаною шкіурою здавався сірим. На поклик з'явився. Чаклунка взялася за декор тварини. На боках із дефектів від хвороби створила символ бога-запліднювача – перст

у небо, жезл родючості. Якщо жінці сісти на розцяцькованого однорога, зображення впиралося куди належить. Часом копитний дозволяв на собі проїхатися. Знахарі переконували, що галопувати на Сірому допомагає від безпліддя. Іноді Ряба творила іншу оздобу шкіри, коли допомогу в плодючості потребували чоловіки. Зиски від оздоровчих процедур одноріг із жінкою ділили порівну. Працювали в тандемі.

Сірий підійшов до чаклунки.

— Пасись поблизу, – попросила рідну рогату душу.

Покивав на знак розуміння й згоди.

Стукіт копит повідомив про візит клієнтки. Ряба створила пурпурове освітлення, зробила заклопотане обличчя всезнайки, чекала на вхід Дині. Першими в наметі блиснули шипи на нагрудниках молодиці. Відблиски пурпуру заграли на полірованому металі. Тугі груди пишними формами випирали з-під конічних металевих місткостей. Шкіряні ремінці втримували їх у належному місці. Другою ввірвалася накачана литка правої ноги в оздобленому коштовним металом сандалі. Литка лівої ноги також була накачана й також у сандалі, але наразі чекала своєї черги назовні. Нарешті в пурпурове освітлення ввалилася ціла Диня. Було на що подивитися: не худорлява, замашна й красива.

— Греки! Мене хвилюють греки! – вигукнула від входу прибула.

Їй у відповідь із двору свиснув одноріг. Обізвалася кобила Дині, висловила протест, хвищнувши задніми копитами свистуна. Чаклунка багатозначно перечекала активність скотини.

— Греки? Хай вони хвилюють твого чоловіка. Щодо низькорослих морських прибулуд, то жінкам нічого боятися, вони якраз у безпеці. Греки більше хлопців полюбляють, – сказала Ряба.

— Чому? – вихопилося в Дині, хоч не збиралася питати, бо яка різниця?

— Мабуть, свій генофонд бережуть, де попало не розсівають, – поважно пояснила чаклунка й згустила пурпур у наметі для переконливості. – Нащо тобі греки? Що хочеш від них?

Господиня намету стала в контражурі. Ряботиння ніби краплинами сповзло з її лица, скупчилося на сонячному сплетінні й вишикувалося в знак сонця. Звично використовувала дефект, як ефект. Якщо є, то чому б ні? Очі Дині полізли на лоба. Силою волі повернула їх на місце. Ніяк не могла звикнути до зміни декорацій на тілі Рябої, хоча знали одна одну з дитинства. Плем'я було не таке велике, щоб не знати.

Скотина назовні розхвилювалася, додалося іржання нового коня. Смикнувши вхідний заслон так, що замалим не повалився намет, у пурпурове освітлення ввірвався Спис.

— Що ти тут робиш? – запитав у жони.

— Чекаю зілля для зачаття сина, – збрехала та, не моргнувши оком.

— Дев'ять дочок тобі мало? Не достатньо плодовита? – напивав чоловік.

Дочок Диня народжувала пачками, по троє зараз. Брехню клієнтки Ряба сприйняла незворушно. З мудрим виглядом зайнялася своїми горщиками.

— Хочу сина! – категорично заявила Диня.

— Довго чекати? – звернувся Спис до Рябої.

— Коли тїнь того дерева впаде до копит однорога, – сказала Ряба й показала, відкинувши полог, на самотню тополю за наметом.

Спис оглянув однорога, траву й дерево.

— Можна якийсь інший орієнтир? – попросив у відьми.

— Як упаде на той камінь, – згодилася на уточнення чаклунка.

— Роби! – наказав чоловік. – А ми тим часом застосуємо звичайний дідівський метод.

Схопив у оберемок жону й поніс у степові трави. Шуміла флора, плив час. Тїнь дерева лягла на камінь.

— Напій готовий? – відхиливши полог, запитав Спис.

Чаклунка переставила горщик із місця на місце. Декор на її шкірі зображував шалену стурбованість.

— Так. Готовий. Але його потрібно пити перед коханням, а не після.

— Бери! – сказав і дав жоні горщик із запареним зіллям. – За хвильку відпочину й буде тобі пиття не після, а перед, або й після, й перед, якимсь подіє.

Пара пішла на попередню дислокацію та зникла за рослинами. Ряба не гаяла часу, поміняла декорації в наметі й оздобила на однорогу. Наближалися чергові клієнти. Відчувала їх сьомим чуттям. Раптом до намету влетів Віник.

— Тривога! Там б'ються греки з кентаврами! – прокричав, відсапавшись.

— Де саме? – запитала Ряба.

— Біля річки, на правому березі, а може на лівому... Залежно від того, як стати. Не з нашого боку.

— Що не поділили?

— Наших дівчат. Тих, котрих ти відправила збирати скорпіонів, п'ять учениць першого рівня.

— Що роблять дівчата?

— Нічого не роблять. Скупалися й волосся сушать.

— Навіщо вони одним і другим? – допитувалася чаклунка. – Греків цікавлять в основному гарні хлопці, а кентаври не можуть фізично мати тісний контакт із жінками. Біжи, поклич їх. Хай несуть зібраних комах і не чекають фіналу сутички.

— Краще попередити плем'я. Там іде серйозний бій, – сказав Віник.

— Вийди з намету й крикни Списові. Він у траві жону колише. Детально йому розповіси, – наказала Ряба.

Одним махом усіх наступних клієнтів скасувала автоматично.

На перший тривожний оклик із флори вилетіли обоє, як два снаряди катапульти, розтріпані, але готові до бою. Коні помчали їх до центрального намету. Тривога передалася всьому племені. Свистом скликали скотину, озброювалися всі, хто володів зброєю. Інші збирали намети, готові будь-якої миті змінити місце стоянки. Діяли злагоджено, відчувалася постійна практика. З дорослими працювали діти. Знали своє місце й обов'язки.

На шум тривоги зі степу прибігли дівчата, всі п'ятеро, кожна несла торбинку з живими скорпіонами. Відразу стали до роботи. Розбирали з Рябою намет, пакували речі. Чаклунка передала

інформацію через магічний зв'язок, від відьми до відьми, щоб знав увесь народ і головний вождь.

Сутичка між двома чужими племенами нічим не загрожувала кімерійцям, але ця агресія була недопустима, бо відбувалася на їхній землі. Чужинці не мали права з'ясовувати стосунки на території кімерійців без дозволу господарів. Гості мусять знати своє місце! Хочуть битися? Хай ідуть на свої землі й там роблять усе, що заманеться, а тут мають поважати господаря. Якщо ніяк не відреагувати, то на голову сядуть, це розумів кожен кімерієць. Частину коней із пастухами відразу вигнали далеко в степ. Коні – це запорука життя, без них плем'я загине. Іншу частину копитних одягали в захисне спорядження, дбали про бойових побратимів. Скотина також була навчена: та, що мала везти намети й інше домашнє майно, чекала, поки її нав'ючать.

За якийсь час на місці стоянки залишилася тільки витоптана трава, сліди від ватри та купки сміття. Плем'я рушило вздовж річки до її джерел. На місці залишилися воїни, чаклунка зі своїми учнями та однороги. Сірий покрутився біля Рябої, посвистів щось рогом і поскакав до своїх. Зазвичай однороги в сутичках участі не брали. Вони були самі по собі, не належали племені кімерійців і плем'я не належало їм. Тісно контактували з чаклунами, бо розуміли одні одних. Брали участь у взаємовигідних процесах, іноді допомагали відьмам.

Біля річки бій гримів. Задні копита кентаврів били по щитах і головах греків, а ті у відповідь катапультами кидали каміння, стріляли з луків, кидали списи й виробляли складні штуки мечами. Над водою стукало, грюкало, дзвеніло й кричало.

Кімерійські воїни вишикувалися в бойовому порядку й віддаля аналізували сутичку чужоземців. Дивувало те, що супротивники продовжували з'ясовувати стосунки, попри те, що предмет суперечки (красиві молоді дівчата) давно пішов до своїх і зник за обрієм. Ряба мала рацію, коли запевняла, що ні одним, ні другим вони насправді не потрібні. Красунь використали, як причину для протистояння.

— Що чути від найближчого табору? – запитав Спис.

— Воїни готові до бою. Табір міняє дислокацію, – відповіла Ряба.

Вона була поряд із воєначальником, як і належить чаклунам.

— Що відчуває Сірій від кентаврів?

— Тільки азарт битви й більше нічого.

— А від греків?

— Він їх не чує, тільки їхню піфію. Вона пророчить далеку подорож.

— Кому?

— Грекам, звичайно.

— А... Так. Я було подумав... Ну, ми ж кочівники, – сказав воєначальник. – Нас чекає бій?

— Я б так не сказала, але щось незвичне й незрозуміле, – відповіла відьма.

Сірій відійшов від свого табуна й крутився поблизу. Настрій мав чудовий, навіть грайливий, час від часу пересвистувався з жожаком.

— Що мене дивує, так це відсутність трупів з обох сторін, – сказала, підійшовши, Диня.

Вигляд мала дуже войовничий, але з бойовим розташуванням ряботиння відьми тягалися не мала шансів, та була з вигляду несамовита, як і її друг-одноріг. Зауваживши це, Диня для переконливості помахала мечем. Чаклунка найжачилася ряботинням.

— Знайшли час змагатися іміджем, – сказав Спис, глянувши на жінок. – Глянувши вас, у будь-якого мазохіста підійметься... Настрій.

— З моєю допомогою підійметься в будь-якого самця... Настрій, – промимрила в простір Ряба.

На щось комусь натякала. Ніхто не відреагував, а простір вирішив, що не йому адресовано.

Біля річки продовжувався бій.

— На тренуваннях більше травмованих, – визнав Спис.

Ряба занурилася в тонкий світ, спілкувалася там, із ким могла.

— Тут двадцять сім кентаврів і п'ятдесят греків, сидять у наметах, «воюють» тверді фантоми зі звуковим супроводом, – повідомила результат запиту чаклунка.

— Кого дурять? – запитала Диня.

— Нас. Реальні кентаври й греки з віддалі керують фантомами. Театр для кімерійців влаштували.

— Що хочуть? – підійшов конкретно до проблеми Спис.

— Чекають, щоб ми вв'язалися в бій. Мріють пограбувати. Будь-яка війна грабіжницька. Грекам потрібні наші коні, а кентаври мріють володіти однорогами.

— Однороги самі по собі. Вони нам не належать, – нагадала Диня.

— Грецька піфія цього не зрозуміла. Звикли мати рабів – хоч людей, хоч істот, – сказала Ряба й знову ввійшла у транс, із кимось на віддалі спілкувалася, поширювала отриману інформацію.

— І так зле, й так недобре... Не втрутитися погано й втрутитися ще гірше, – міркував уголос Спис. – Чи є наказ від вождя країни?

— Радиться з чаклунами. Такого цирку нам ще не показували. На півдні амазонки активізувалися. Можливо в змові. Добре, що на півночі спокійно, там, як завжди, готують зерно для обміну на шкури. Хочуть просити дозволу одружитися з нашими дівчатами, цінують їхнє вміння поводитися зі скотиною.

— Нам самим дівчата треба! – сказав Спис.

— Можемо обміняти на їхніх, складно знайти кращих знавців рослин, ніж жінки з Трьох Полів, – втрутився в розмову Віник.

— Тебе не запитували, – зупинив його Спис.

— Пора йому жону підшукати. Останнім часом у нього одне в голові, – пояснила Ряба. – З чого ти взяв, що бій почався через наших дівчат?

— А яка ще може бути причина? – питанням на питання відповів Віник.

Ряба занурилася в нереальне.

— Дівчат вони й не помітили. Грабунок – їхня мета. Домовилися нас ошукати, змусити битися з фантомами, а самим

догнати табун. Мають резерв, він чекає на умовний знак, – доповідала Ряба.

— Дізнайся, який. Може подамо при нагоді, – наказав Спис.

— Навіщо? Хай сидять тихо, човни стережуть. Готові тікати у випадку чого, – уточнила чаклунка.

Радилися, думали, координували дії, дивилися постановний бій фантомів. Нереальні артисти старалися, сценаристи додавали правдоподібності, глядачі аплодували в найгостріших моментах. День ішов, перекочуючи по небу сонце, тіні видовжувалися, додавали видовищу драматизму. Вечір зафарбував пейзаж у рожевий колір. Супротивники невтомно дубасили одні одних згідно зі сценарієм ляльковиків. Сірий нагадав про себе чаклунці.

— Роби, як знаєш, – відповіла йому Ряба, й одноріг помчав галопом, насвистуючи рогом.

— Що він хотів? – поцікавилася Диня.

— Погасити сексуальне збудження.

До бажання скотини присутні поставилися з розумінням. Випили квасу, підвечеряли. Сутеніло. На полі бою фантоми розчинялися в мороку. Від вождя прийшов наказ покинути милуватися видовищем і зосередитися на безпеці табуну. Мусили підкоритися, хоча було цікаво, чим спектакль закінчиться, але оскільки й так уже мало що було видно, то рушили від річки. Їхали зигзагами, аби збити ворога з пантелику.

Опустилася ніч, стих шум битви. Сценаристи відпочивали, активно працювали чаклуни, це був їхній час. Літали сови, шаруділи миші, хмари відбивали відблиски вогнищ. Люди готували їжу, доводили до ладу зброю, фиркали коні, пересвистувалися однороги. Річка текла згори донизу, приносила відомості від тих, хто пішов проти течії. Їх читали й свої, і чужі.

Кентаври Чубатий і Безхвостий набирали вище броду воду, інші займалися хто чим. Одні підтримували вогнище, другі готували м'ясо. Збиралися вечеряти.

— Подивися, що це? – сказав Чубатий.

По річці пливли стебла не дожованих рослин та кораблики, зроблені зі шкаралупок перепелиних яєць.

— Кімерійці пішли вверх по річці, мабуть, стали на березі табором. Поять коней, годують дітей.

— Може в річці й попу малюкам миють, а ми цю воду питимемо, – сумно зауважив Безхвостий. – І не тільки дітям, і не тільки попу, – додав задумливо й бридливо.

— Скажемо грекам про коней?

— Не варто. Головний табун в іншому місці, я бачив, як їх гнали в степ.

У шкурах овець принесли воду до вогнища, налили в підвішений казанок. Сіли допомагати Капловухому підтримувати багаття. У степу з хмизом проблематично, тому хтось мусив постійно підкладати в полум'я сухі стебла рослин. Добре горіло перекотиполе. Вождь кентаврів Шалений Жеребець розмовляв із представниками греків. Планували завтрашню військову операцію. На камінні смажилося м'ясо, аромат плив над степом. Час від часу з бурдюка, принесеного греками, кентаври наливали вино й пили нерозбавленим.

Результатом сьогоднішнього шоу греки були незадоволені. Схоже, що фантоми кімерійців не ошукали. Їхні творці даремно старалися, тільки вимотали своїх чаклунів. У результаті піфія пророкує далеку дорогу. Потрібно готувати кораблі. Човники зі шкаралуп яєць були знаком від інформатора. Кімерійці збирають військо. Завтрашній день може бути дуже складним.

Поїли, попили. Шкідливість води нейтралізували кислим вином. Випили багато. Молоді хлопці парами розбрелися степом. Повернулися розвідники, загубили слід. Вверх по течії не було жодної стоянки кімерійців. Хто ж тоді послав умовний знак? Можна запитати в чаклунів, але зараз ті потребували відпочинку. Всілякі питання відклали до ранку. Чекали свою делегацію від кентаврів. Що вони вирішили?

Стратеги повернулися від тимчасових союзників удосвіта змучені й п'яні. Говорили багато, всі разом, сказане купи не трималося. Їх упакували на кораблі й із першими променями тихо відпливли вниз за течією.

Новий день набирив силу. Вітерець грався попелом згаслих вогнищ, хаотично розкиданих берегом річки. В покинутому смітті ревізію робили чайки. Інших живих істот поблизу не було видно, мертвих також. Невеличка кіммерійська група оглядала місце вчорашнього бою. Навіть жодних слідів не було, одні фантоми бавилися. На стоянці греків події читалися, як по писаному. Видно було, скільки з'їли й випили, куди ходили й із чим прийшли. По речах, які залишили, помітно, що з шаленим поспіхом змінювали місце стоянки. Щось їм не пішло. Розвідники повернулися, доповіли про побачене воєначальнику й відьмі.

— Такого чогось особливого не помітили. Не вписувався в загальний колорит тільки розчавлений кораблик зі шкаралупи яйця, – підсумував сказане старший групи.

— Яйце було яке? – запитала Ряба.

— Маленьке, перепелине.

— Якого окрасу?

— Які яйця в перепілки? Звичайне, рябе.

— Взяли той кораблик із собою?

— Ні. Він розчавлений. Сміття сміттям.

— Принести все до останнього уламка шкаралупи, – наказала чаклунка.

Спис підтримав це розпорядження.

Розвідники-кімерійці вивчали місця стоянки кентаврів і греків. Спис інспектував своїх воїнів. Обслуга готувала їжу. Ряба усамітнілася з Динею.

— Вчора тебе хвилювали греки. Можеш сьогодні детальніше пояснити свої відчуття? – попросила чаклунка.

Перш ніж відповісти, Диня замислилася.

— На сьогодні тривога зникла, – відповіла по довгій паузі.

Тестувала свої органи відчуття.

— А що було? – допитувалася Ряба.

— Нічого конкретного. Тривога й жаль за чимось.

— Жаль зрозумілий. Гетера, яка тобі подобалася, відпливла разом з усіма. Що вона тобі розповідала?

— Багато різного. В них, як і в нас, багато богів. Функції та обов'язки кожного детально описала. Кого чим можна задобрити, а чим розізлити. Військових секретів не розповідала й мене не розпитувала. Хороша була дівчина, розумна. Ми приятелювали. Нічого більше. Про амазонок говорила. Не любить їх. Зараз вони активізувалися, бо в них сезон запліднення наближається. Нахапають у полон чоловіків, відберуть войовничих і плодовитих, використають, а потім або вб'ють, або рабом зроблять на пару років, а як їхня потенція впаде, то вб'ють також.

— Пару років активного сексу – не так уже й погано.

— Який активний секс? То тільки для запліднення. Взагалі-то греки стараються живими в полон не здаватися, щоб не збільшувати ряди ворога. Не завжди вдається, – в цьому місці Диня тяжко зітхнула, порахувала щось подумки й продовжила: – Ходять чутки, що амазонки полоненим члени міряють.

— Навіщо? – здивувалася Ряба.

Диня зітхнула ще раз:

— Від тих, у кого довгий, хлопчики народжуються, а їм потрібні тільки дівчатка. З довгими членами вбивають відразу, щоб не було сюрпризів, а то може якась звабиться. В кращому випадку каструють, хоча може то й не кращий випадок. Гетера розповідала, що воїни мають наказ: якщо потрапляють у полон до амазонок, мусять укоротити свій запліднювальний орган до ширини долоні, хто цього не зробить, того свої вб'ють. Тільки я з досвіду знаю, що довжина члена немає жодного значення. Ти в Списа інструмент бачила? Хоча що я запитую, хто його не бачив?.. Є на що подивитися! А в мене одні дівчатка!

— Ти хочеш сина? То під час сексу під дупу залізо поклади. Можеш взяти щось із чоловічих обладунків, – порадила чаклунка, й ряботиння на її обличчі показало велику стурбованість. – Йй скажи на ньому, як коза, а ляж під чоловіка й дай можливість партнерові показати свій темперамент. І не поспішай зриватися з місця, полеж на тому залізі якийсь час.

— Синяки на дупі будуть...

— Переживеш.

Повернулися кімерійці-розвідники. Вузлик із рештками човника зі шкаралупи перепелиного яйця віддали Рябій. Та відразу пішла з ними до вогнища чаклувати. Надавала доручень Вінику, дісталася й Спису та Дині. Розклала на вичиненій шкірі козла деталі кораблика. Зі щогли дістала три волосини з кінського хвоста, а може з хвоста однорога. На око не можна було відрізнити. Віник пускав на гарячу воду плавати й розтавати кусочки воску. Ряба зчитувала інформацію, Спис із Динею слухали й аналізували.

Зі слів чаклунки вимальовувалося, що греки отаборилися біля води тимчасово, чекали на сприятливу для зворотної подорожі пору року. Тому не будували звичних для себе помешкань, а селилися в наметах подібно аборигенам. Розіграти спектакль із фантомами їх умовили кентаври, обіцяли частину здобичі, а конкретно – коней. Згодилися, бо нічим не ризикували. Не вдалося, то відпливли й уся проблема. Якби кімерійці втрутилися, то скоріше за все програли б. Малий загін не мав шансів на перемогу в двох сильних союзників, вільних у діях, не зв'язаних охороною сім'ї. Їх підвела самовпевненість, грецькі чаклуни не врахували скрупульозність і пильність кімерійців. Навіщо непевна авантюра була потрібна кентаврам, адже скільки часу жили поряд і майже дружили, мали постійні торгово-економічні стосунки? Від безвиході. Після епідемії кінського грипу самиці кентаврів стали безплідні. Вид вимирає. Якась ворожка порадила їм народжувати потомство від однорогів. Вони мають спільного предка, так що теоретично схрещення цілком можливе. Від кобил також можливе, але домінуватиме вид коней. Люди також можуть зачати від кентавра. Та хто з них зможе цілий рік виношувати й народити лоша-кентавра? Щоразу при контакті кентаври просили кімерійців продати їм самиць однорогів, але неможливо продати те, що тобі не належить. Були спроби викрадення, та однороги самі по собі чаклуни й дуже пильні, завжди оберігали свій табун.

Ряба ще довго розповідала про режисера невдалого фантомного спектаклю, називала прізвиська й імена. Слухачі не розуміли, як можна було стільки інформації запакувати в рябу

шкаралупу перепелиного яйця, та й не мусили розуміти, бо в кожній професії є свої секрети.

Розвідники шукали, куди перемістилися кентаври й що задумали. Ніхто не вірив, що змиряться з поразкою та відступлять. Якщо в них така безвихідь, полюватимуть за однорогами до останнього кентавра.

Звук стукоту копит обігнав табун однорогів, і з хмари куряви до воєначальника кімерійців рушили Сірий із головним жеребцем. Радилися. Ряба виконувала роль перекладача. Працювала всією собою: говорила, жестикулювала, ряботиння ганяло по її обличчю та по шкурі Сірого. Видовище було неповторне. Довершував усе телепатичний контакт з усією групою. Від надлишку емоцій і незвичної інформації Диня зомліла, Віник покритися червоними плямами, один Спис тримався достойно. Дійшли згоди. Привели до тям слабаків, присягою закріпили домовленість. Так мусило бути, кімерійці з однорогами давно вважали себе союзниками. Без розв'язання проблеми спокій неможливий.

Копита ламали стебла й вбивали зерна трав у ґрунт. Однороги переслідували кентаврів.

— Очі б мої не бачили, – сказала телепатично одноріг Срібляста.

— То не дивися, – відповіла Ряба.

— Мушу, залучена в процес. Без мене перетворення кентаврів у гермафродитів не буде досконалим.

Здалеку перетворення виглядало насильством. Самці однорогів крили кентаврів, роззброюючи й долаючи супротив.

— Це єдине безкровне рішення. Запліднюючи самі себе, кентаври зможуть мати потомство. Материнство зробить їх менш войовничими, – додала одноріг.

— Не це не розраховуй. Згадай амазонок, – погасила ентузіазм чаклунка.

— Сірий міг не так сильно старатися, – сказала Срібляста.

Ревнувала, вона була його подругою, мали спільних діток.

— Заспокойся, це одноразова акція. Я подбаю, щоб не було звикання, – заспокоїла Ряба.

З останніми променями сонця завершився процес змін. Стомлені однороги й змучені кентаври приєдналися до табору кімерійців. Заспокійливо шуміла річка. Полум'я вогнища перетворювало сухі стебла рослин на попіл. Запах їжі підбадьорював.

— По-людськи попередити не можна було? Відразу кидатися! – сказав у простір Шалений Жеребець.

— Так що ж ви по-людськи не сказали, а відразу фантомами гратися? – питанням на питання відповіла Ряба.

— Досить. Забули негарзди! – наказав Спис. – Наскільки я зрозумів, ви хотіли потомства від однорогів? Ваша мрія здійснилася. Будете його мати. Перетворення відбувалося швидше ніж наставав фінал статевого акту. Більшість із вас запліднені. Вітаю!

Кентаври зашарілися.

— Задумувалося трохи по-іншому..., – сумно сказав Капловухий.

— Ви ще народжувати не пробували, матимете враження, – втішила Срібляста.

Розмова набирала гострого емоційного забарвлення. Диня щось шепнула Рябій, та кинула до вогнища сухих трав. Закурився димок, огорнув ароматом присутніх. Повечеряли. Розмови точилися всю ніч. Вранці однороги провели кентаврів до краю володінь кімерійців (про всяк випадок, щоб бути певними).

Ряба облаштувала свій намет на новому місці. Віник тріпав килими й шкури, дівчата-учениці сортували сухі трави, перетирали скорпіонів, вимочували певні плоди, створювали складні інгредієнти. Життя повернулося у звичайне річище. Ряботиння на лиці чаклунки зображувало задоволення життям, гармонію й спокій. Кинула в простір інформацію про відновлення візитів клієнтів за старим графіком, приготувалася до приймання. Поправила шкуру лева, зруйнувала спокій мирної молі.

— Віник, тебе запитую, коли комахи покинуть хутро?! – крикнула помічникові відьма.

— Як усе з'їдять, самі покинуть, – філософськи зауважив той.

— Я тут, можна сказати, світ рятую, а ти зі звичайною побутовою проблемою справитися не можеш!

— Одноразова акція. Раз – і врятував, і повний порядок, а звичайна побутова складова – постійна й подвигом не вважається! На щоденні проблеми сил витрачається набагато більше й ніякої подяки... – бубнів Віник, хоча насправді тішився буденним життям.

Здалеку свиснув рогом Сірий. Попередив, що скоро прибуде клієнт. Ряба вчепила до паса шкуру рисі, прикрила нею короткий меч, намет освітила нереально блакитним світлом. Ряботиння затріпотіло, не знаходячи відповідного місця, а потім власниця тіла відпустила його на природне розташування, щоб бути такою, як є – молодою, спотвореною ряботинням жінкою.

Кого зустрічала? Перед ким могла бути собою, не мусила створювати образ, справляти враження. Щаслива, що мала таку можливість. Відчуття гармонії зі світом одноріг озвучував свистом. Гарний настрій котився степом. Вітер доніс стук копит. Ряба починала новий виток життя.

2018 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Знову «Таверна»

Зустріч призначили в «Таверні», як завжди. Це вже стало традицією. Зручне місце, ресторанчик біля «Мануфактури» в центрі Лодзі. Легко знайти, а тим більше, якщо не перший раз. Цього разу Іванка йшла з Борисом, приятелем зі Львова. Старалася бути пунктуальною, знала, хто з лодзян прийде вчасно, хто традиційно запізниться й на скільки. Борис хвилювався. Невідомо, чого він очікував від польських друзів киянки.

Біля входу стояла Іра, зосереджено набирала у смартфоні повідомлення. Привіталися. Полячка познайомилася з новим гостем з України. Стали чекати втрьох. Поступово спадала спека, сутеніло. Надійшла Маріоля, запропонувала піти наверх, зайняти столики й замовити дещо. Не стояти ж увесь вечір на вулиці. Ні, столики назовні не підходять, адже скоро стемніє.

Зал ресторану був заповнений, місця шукали довго. Поміняли три дислокації, поки знайшли вільні з десятипроцентною націнкою. Осіли, замовили води, неквапно тамували спрагу, вивчаючи меню. Борис старався бути незворушним. Не завжди йому вдавалося, адже все було новим: й умови, й компанія. Тримався. Маскувався за іміджем художника, бо власне ним і був. Робив фото для майбутніх картин, говорив про мистецтво. Прихід Данила з дружиною Марисею вніс деяке пожвавлення, та все ж відчувалася скутість. Присутні пробували нові варіанти спілкування, з новим знайомим не знали, як себе поводити. Приділяти увагу тільки Іванці. Ніби й незручно, але як приділити увагу Борису, невідомо. Львів'янин ініціативу не проявляв. Присутні не зацікавили його: не були ні художниками, ні галерейниками. Яку міг мати з них користь? Скоріше за все, ніякої, а голе спілкування львів'янина не цікавило. Тримався пасивно, жінок не розважав, але знаки уваги від них сприймав як належне.

Прийшла Агата й слідом за нею Маргарита. Сіли поряд, позгадували своє. Данило побачив, що нічого розраховувати на Бориса, й розважав компанію за двох. Кельнер поцікавився, чи

досконало вивчили меню. Робили замовлення, традиційно хто що хотів, той за те й мав платити. Борис зам'явся, не орієнтувався в назвах.

— Ти запрошений. Я заплачу, замовляй, – сказала Іра.

По-своєму трактувала нерішучість українця. Іванка допомогла приятелю з вибором страв, знала трохи його смаки. Розвага йшла сутужно. Скованість Бориса передавалася іншим. Видно було, що він чогось від них чекає, тільки незрозуміло чого.

Нарешті з'явилася Міла. В дупі вона мала пасивність інших. З її появою кельнери заметушилися з тацями, прибирали й підносили.

— Креветки. Чому до них вологі серветки, а не лимонна вода, як раніше? Віскі, віскі, віскі й ще віскі для Бориса. Не п'єш віскі? А що п'єш? – звернулася до українця.

— Горілку п'є чисто, – відповіла за нього Іванка.

— Може коньяк? – несміливо натякнув Борис.

— Краще білу, – порадила категорично приятелька.

Згодився.

Маріоля, Іванка, Маргарита, Марися й Іра випили пива, Міла, Агата й Данило – віскі, розвага потроху почала розкручуватися. Борис обнюхував принесену чарку горілки, довго її вивчав зі всіх сторін. Може, чекав, щоб припрошували? Не дочекався, спробував на смак, покритикував для годиться, запевнив, що українська краща. Ніхто не сперечався, бо не було кому. За столом активно розмовляли. Новини літали, як бджілки.

— Останній раз більшість із них бачилися реально аж минулого року. Хоча мешкають в одному місті, не мають часу на зустрічі, – відповіла Іванка Борису на погляд-запитання.

Присутні говорили хто з ким про що завгодно. Кожен мав багато корисної інформації та ділився нею наліво й направо.

— Позичиш мені сто п'ятдесят злотих? – звернулася Агата до Іри й отримала згоду. – Що за робота така, що завжди грошей не вистачає? – поскаржилася в простір огрядна полячка й на позичені злоті замовила велику порцію морозива з ягодами й фруктами.

Оцінила коротку сукню й красиві ноги Маргарити, зробила з них кілька знімків і заручившись дозволом, кинула на Фейсбук.

— Чому ти не з'їздила до Данила в Харків, поки він там навчався? Вже закінчив інститут і тепер такої можливості не маєш, – запитала Міла в Марисі.

— Не хотіла відлякувати його коханок, – відповіла й красномовно подивилася на чоловіка.

Сприйняв нормально, про тісні контакти з українками не заперечував.

— Я забула принести тобі мобілку, яку позичила минулого року, – згадала Маргарита й перепросила Іру.

— Нічого, – відповіла та. – Повернеш колись іншим разом.

Розмови текли, Борис не знав, куди вставити слово, побутові теми не цікавили його, а про мистецтво традиційно тут не говорили, ніхто ні про що не домовлявся, не вирішували ніяких справ. Люди просто відпочивали, спілкувалися. Такого львів'янин не розумів. Делікатно запитав, де туалет, і пішов у вказаному напрямку. Про всяк випадок навздогін Міла детально пояснила специфіку клозету в «Таверні».

Не було Бориса довго. Час від часу польські друзі кидали на Іванку стривожені погляди, турбувалися за її приятеля. Чи не стало йому зле в місці усамітнення? Киянка відповідала заспокійливим поглядом, ніби ситуація контрольована. Хоча кілька раз поривалася подзвонити Борису, та втримала себе в руках.

Поговорили про Юлія. Маргарита пройшлася епітетами по його сестрі. Агата тяжко зітхнула, та на цю тему нічого не додала. Маріоля пропонувала фантастичні й нереальні способи розв'язання проблеми.

— Ти з ним бачилася цього року? – запитала Міла в Іванки.

— Ще ні, але маю надію на завтра. Надіслав СМС із запрошенням, може за ніч не скасує, – відповіла українка.

— То дуже трудне, – сказала Маргарита.

— Таке життя, – філософськи зауважила Міла. – З Борисом усе гаразд? Не заблукав? Довго його немає.

— Міг подзвонити у випадку чого... – сказала Іванка.

— Не завжди то можливе. Бувають різні випадки. Може чоловікові стало зле? Що він з'їв сьогодні?

— Не проконтролювала, – визнала недогляд Іванка.

За столом виявили велике хвилювання за львів'янина, українка дістала мобільний телефон. Набрати номер не встигла, адже Борис підіймався сходами, щасливо всміхався присутнім.

— Я виходив на вулицю. Там так класно! Робив фотографії. Зараз покажу, – українець пояснив свою затримку.

— А з туалетом як? – запитала Міла.

— Все в порядку! Жодних проблем.

Заклад потроху порожнів. Працівники ресторану порядкували на звільнених столиках.

— «Таверна» працює до якої години? – уточнила в кельнера Міла.

— До півночі.

— А якби ми вже пішли, то б ви пішли також?

— Так. Залишився б тільки черговий.

— Ідемо! – дала команду Міла. Крім них у залі нікого не було. Годинник вільно тягнув час по двадцять третій.

На вулиці війнуло прохолодою. Хто що мав, накинули на плечі. Традиційно сіли на лавочки й Міла дістала з торби прихоплені пару склянок і пляшку віскі. Продовжили розмову, в яку Борис не втручався, бо не зацікавила, але старанно робив фотографії. На окремій лавочці сіла Агата, була трохи сумна цього дня, відчужено набирала текст на мобілці.

Спорожніла скляна місткість, Данило відніс склянки до «Таверни», повернув закладу його власність. Викликали таксі. Розділилися на кілька машин за напрямками. Нічна Лодзь дала зелене світло, добралися без заторів, мало хто їхав у таку пізню годину.

— Для чого ви зустрічаєтеся? – вранці запитав Борис Іванку. – Хто з них артисти?

Іванка назвала Мілу, Маргариту, Маріолу.

— А Іра й Агата економісти?

— Так. Данило аптекар. Хто за професією його дружина, не знаю.

— Що між ними спільного?

— Бажання розважатися й спілкуватися. Різні теми цікаві.

— Жодного художника серед них.

— А я!

— Ну так... – згодився Борис без ентузіазму.

Іванка Борису не заперечувала й ні в чому не переконувала. Її польські друзі не мушили подобатися львів'янину, мав право на своїх приятелів. Та й не було часу на дискусію, адже збиралися з візитом до Юлія. А «Таверна» почекає до наступного року, до наступної зустрічі.

2018 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Крізь часопростір

— Добраніч, коханий Антонію!

— Добраніч. Цілую сунічки, – відповів іноземець.

Якийсь час був з українкою милим і чемним.

— І тебе цілую, не скажу куди, – написала Галина.

— А чому?

— Бо ти сором'язливий. Дозволяєш цілувати тебе, де мені хочеться? – запитала жінка й отримала дозвіл робити, що заманеться й де заманеться, хоч покрити все тіло чоловіка палкими поцілунками.

Співрозмовники нічим не ризикували. То чого мали боятися чи обмежувати себе в чомусь, стримувати свою фантазію? Могли дозволити собі бути сміливими. Між ними лежала віддаль у пів світу. Ніколи не бачили один одного реально, тільки розмови через інтернет. Не було кордонів для фантазії, могли дозволити собі кохання без меж, бо фактично нічого не знали про реальне життя партнера й партнерки, та й не прагнули знати. Не хотіли обмежувати себе в ілюзіях.

Мрії жили своїм життям. Часом туди потрапляли відблиски реальності. Таким мостом до дійсності був сніг, який зимою випав у містах обох дописувачів і був зафіксований на фото. Порівняли. Прийшли до висновку, що в Польщі снігу менше ніж в Україні, хоч у принципі це ні на що не впливало.

— Доїхати до роботи неможливо. Все завалило снігом, – пояснила Галина, вийшовши на зв'язок раніше умовленої години. – Коханий, чи можеш зробити з себе фото й надіслати мені на електронну адресу?

Фото вона просила часто, була візуалом, для неї прив'язка до зображення мала велике значення. Нічого на те не відписав партнер, але подзвонив скайпом.

— Хочеш бачити, дивись, – Антоній зобразив щирий усміх.

За щось подякував. На тлі поза камерою було чути його реальну приятельку Марину, мабуть, якраз були разом у нього вдома. Її присутність нічого не змінювала, тільки додавала трохи

екзотики, змушувала уважніше добирати слова. Говорили мало, польська мова українці давалася складно, а тлумач був недоступний при розмові. При першій можливості повернулася до листування.

— Дуже добре, що задзвонив, коханий! Була щаслива тебе чути! Як тобі мої відбитки? Чекаю, що пришлеш мені свої у відповідь. Кохаю тебе! – писаними словами Галина компенсувала не сказане в камеру скайпу.

Цікавилася, бо послала йому е-мейлом проскановані відтиски своїх грудей.

Звичайно, це було кохання. Чисте кохання від першого інтернетного смайлика, найчистіше, яке тільки може бути: без брудних ніг і запаху поту, без неохайних пазурів на руках, без волосся й шарпеток на килимі та використаних тарілок у мийці. Без приготування їжі й прання, без страху завагітніти чи підчепити венеричну хворобу або будь-яку іншу халепу. Віддалу у тисячі кілометрів між партнерами була найкращим захистом, тож могли дозволити собі все. Й дозволяли.

— Дуже, дуже... Гарні, графічні, – похвалив Антоній отриманий відбиток реальності.

— Марині показував?

— Ні. А мушу?

— Як захочеш. Вона не образиться за моє кохання?

— Хай тільки спробує! – пригрозив Антоній.

Марина була їхнім інтернетним другом, довіреною особою у віртуальних стосунках. Не подобалося їй, але не мала на те впливу. В першу чергу була близькою приятелькою та колишньою реальною, а не віртуальною коханкою цього чоловіка. Вона не вірила в любов через інтернет, але ставилася з розумінням до чоловічих потреб. Хоче Антоній бавитися, хай розважається, аби тільки те не завдало нікому шкоди. Життя занадто коротке, щоб не дозволити собі якогось задоволення. Дозволом Марини Антоній користувався на повну потужність.

— Я хочу тебе! – писала Галина.

— То маєш мене, – відповідав Антоній.

І обоє тішилися взаємними почуттями, в які не вірила Марина.

— Коханий, зроби для мене ще фото, щоб я могла дивитися на твоє зображення, коли захочу.

— Мушу постаратися. Дам знати, як приготую для тебе.

— Добре. Але то не терміново, як матимеш гарний настрій, щоб з усмішкою, – просила Галина, й Антоній демонстрував на фото всі свої зуби й відправляв е-мейлом або скайпом.

Часом дзвонив телефоном.

— Маєш дуже гарний голос! Зачарував мене. Щаслива тебе чути, – вигукувала емоційно Галина.

Тоді поляк кидав посилання на кілька пісень, які українка слухала й хвалила.

Почували себе мов у хмарах. Свідомість торкалася свідомості, мрія – мрії, ніжність відгукувалася ніжністю. Уява будила уяву, й партнери поринали у світ фантазії, де повітря, як у дитинстві, пахло озоном після грози, де спека мала запах полину, об кам'янистий берег розбивалися хвилі, а з неба сипалися пелюстки квітучих дерев, подібні до лапатоного снігу. Там гріло сонце, пестив вітер і весь світ належав тільки їм двом. Двом закоханим і хіба що трошечки й Марині, яка вривалася в їхній інтернетний простір без попередження, роздавала «пердоли», проносилася, як фурія, та мчала у своїх реальних справах. Нічому це не шкодило, тільки додавало екзотики.

Пливли дні, наповнені щастям. Та, мабуть, жінкам завжди всього мало. Галині закрутило в дупі побачити коханого реально. Чоловік просив лишити все, як є. Не слухала, довбала. Антоній замовк. Тиша тривала довго.

— Коханий, сумую без тебе! – зачіпала Антонія в мережі Галина. – В мене канікули, я зараз дома. Звичайно, хочу тебе бачити, тільки не робитиму нічого того, чого ти не хочеш. Коли мій друг запропонував зробити з ним виставку у Варшаві, згодилася, подумала, що може матиму можливість тебе побачити. Але якщо ти проти, то мені ще не пізно відмовитися. Не зникай! Кохаю тебе, без тебе мені сумно. Не їхатиму до Польщі, тільки не зникай! Подзвоню другові до Львова, щоб на мене не розраховував. Ах, Антоніє, Антоніє...

У віртуальні листи Галина все більше додавала реальності, це трохи руйнувало чистоту стосунків, але додавало чогось нового.

— Галино, маєш їхати на виставку до Варшави. Чого видурюєшся? Не марнуй часу. Ах, Галино, Галино... – відповів, трохи передражнивши співрозмовницю, Антоній.

— Коханий, ти чарівний! Де був зник? Намагатимуся не марнувати часу! Якщо все складеться добре, то, можливо, у вересні приїду, – писала безмежно рада Галина.

Літала на сьомому небі.

— Був на масажах шийного відділу через запамороки. Почався Великий Тиждень перед Пасхою. В неділю Великдень, – отримала від Антонія частку прикрої реальності.

— Дякую, коханий. Маєш зараз піст? У нас Великдень буде через місяць. Щаслива, що не боїшся мене більше. Масажи завжди корисні. Скільки ще маєш їх зробити?

— Сьогодні був другий, а ще вісім.

— Потрібно зробити всі. На свята зробиш перерву?

— Процедура у вівторок і четвер.

— Тільки двічі на тиждень? Коханий, чи можу сподіватися колись тебе побачити? Чи ти ніколи не хочеш бачити мене? Розумію, що то страшно. Глянула в люстро й сама злякалася.

— Поживемо, побачимо. Я вже в люстро не дивлюся, так що не переймайся.

— То маю надію! Кохаю тебе!

Так був зроблений ще один крок до реальності, крок убік від чистого, безмежного, безпечного кохання. Незнане, небезпечне, не кристалево чисте манило. Антоній змирився з черговою невідворотною втратою ілюзій, а жінка летіла, мов метелик на полум'я.

Прийшов час, і вони зустрілися. Сталося те, що мусило статися. Реальність витіснила міражі зі стосунків. Гола правда красою не відрізнялася, але була абсолютно реальною. Стосунки між партнерами набули іншого забарвлення. Незмінними лишилися кохання, віддаль у тисячі кілометрів і присутність

Марини, яка й у реальності додавала приятелям градус у спілкуванні.

Чи шкодували за минулим Антоній із Галиною? Ні. Бо майбутнє обіцяло бути не менш цікавим. Не було часу на жалкування, бо скільки там того життя.

Автор роботи В. Г. Батраков

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Котячий настрій

— Кота тобі у стрічку! – писала в інтернет-мережі Маргарита, й так починався день.

Коти – м'які пухнасті тваринки, дуже сексуально стурбовані весною, а навіть зимою, та не тільки коти й не тільки тваринки. Тоді про котів багато говорили, це була улюблена тема Маргарити.

Коли ж це писалось? Шість років тому. Фейсбук не дасть збрехати, регулярно підсовує «Ваші спогади цього дня». Є що згадати.

— Ще потрібно почекати мінімум три місяці, щоб робити такі прихистки.

Маргарита повісила в себе на Фейсбуку фотографію та коментар до неї. На зображенні парочка старалася усамітнитися в кущах. Але зараз був кінець зими, голі дерева не заховали б голих людей, тож полячка й пропонувала закоханим почекати. Українка не заперечувала.

Іванка на свіжий погляд почитала свої й чужі давні коментарі.

— Щиро кажучи, не можу зрозуміти, якої вони статі. Чи то точно пара змішана? А навіть, якщо й ні, то не маю нічого проти. Так, із вродженої делікатності запитую, – написав коментар поляк із Німеччини.

Показував толерантність у стосунках, як у них заведено.

— Мені здається, що все ж таки пара змішана, – повідомляв коментар, написаний Іванкою. – На хлопцеві широкі шорти, щоб ніде не тиснуло. Все відкладаєш до літа, Маргарито, а що робиш у зимову пору?

— І зимою таке роблю, тільки не в шортах, – відповіла Маргарита.

— То дві жінки? Й чотири педали? Світ скінчився! – обіззався ще якийсь поляк, аналізуючи фото. – Ну хіба що той один, то чоловік із дамською дупою. Наука знає такі випадки.

— То тільки початок. Тому дуже коротко тримаю Леосю, – написала Маргарита. – «Чоловік із дамською дупою»... Добре. Маю надію, що не маю чоловічої. Хоча деякі водії можуть позаздрити. Сьогодні перевірю.

Тоді вперше Маргарита згадала якогось Леона й не вперше похвалилася своєю дупою, мабуть, було чим хизуватися.

— Ну й знову про те ж саме. Маю хіба все ж таки дамську дупу, але зате чоловічу голову, далі аналогічно, тільки не деталізую, – продовжила Маргарита тему конфігурації певної частини тіла.

Мала чим пишатися: була велосипедисткою та тримала задок у чудовій спортивній формі.

— Про те не переживай. Вісімдесят процентів популяції таке має і живе, – заспокоїв полячку поляк.

— Ну то мене попустило. Бо боялася, що належу до тієї меншої групи переорієнтованих меншин.

— Група, про яку пишеш, не така вже й мала, – запевнив Маргариту ще один фейсбучний друг.

Було їх у неї багато, періодично змінювала учасників для різноманітності.

— Вчора зробила для тебе, Іванко, – написала Маргарита й виставила фото Юлія.

— Супер! А ще? – попросила приятелька з Києва.

— І ще раз... – полячка кинула наступне.

— Зроби фото Юлія в профіль. Не знаю, як він виглядає з такого ракурсу.

Маргарита додала ще фото.

— Гарний, – похвалила Іванка.

— Ти ще не знаєш багато позицій Юлія. А деякі дуже цікаві. Може мені вдасться спіймати його в позі артистичній. Буду полювати, зачаївшись у холодильнику, – жартувала мешканка Лодзі.

— Розраховую на тебе! Особливо на те, що зробиш фото його руки. Він сам таке зробити не здатний. Може захочайся під ліжком? У холодильнику буде холодно. Ти мене інтригуєш. Уже уявляю різні пози Юлія.

Гралися словами дві суперниці, закохані в одного чоловіка. Полячка знала його реально, українка тільки віртуально. Змирилися з існуванням одна одної та навіть подружилися.

— Іванко, прийдеш до нас, то сама побачиш ті штуки, – писала Маргарита.

— Юлій не втече, як я приїду? Вже не так боїться?

— Ні. Чекаємо. Спатимеш у мене.

— Думаю приїхати цього року. Тільки не знаю, чи в мене вийде.

— Може бути червень або вересень, – указала Маргарита зручний для неї час.

— Вересень. Мій друг організовує виставку у Варшаві. Пропонує долучитися. Тоді мені з галереї надішлють запрошення. Без нього не можу оформити візу. В цей час готую роботи до виставки. Не знаю, що з того вийде. Ну от. Варто поговорити з Юлієм на тему зустрічі, як він зникає з інтернету. Або лякається, або ображається. Боюся, кохана Маргарито, що з моїх намірів побачити вас знову нічого не вийде. Зателефоную другові до Львова, аби на мене не розраховував. Схоже, Юлій не хоче, щоб я їхала, – пояснювала Іванка.

Насправді свідомо набивалася в гості, хотіла реально побачити коханого. Маргарита дала добро. Наштурхала Юлія, і киянка отримала від нього дозвіл побачитися.

Зустріч була короткою. В одну добу постаралися встигнути максимально. Здебільшого заплановане виконали. Приятель Іванки зі Львова Борис ганяв по Лодзі, мав таку звичку. Маргарита запросила гостей на свій концерт, була піаністкою. Перед від'їздом встигли змотатися до лодзян на дачу. Був вересень. Для поїздки Іванка брала відгули, працювала в художці. Хотіла подякувати колегам за заміни, шукала сувенір із Польщі. Запитала в полячки, де можна купити горілку «Зубрівка», й отримала її в презент.

— Маргарито, кохана, від усіх моїх колег тобі найкращі побажання. Твій подарунок дуже високо оцінили. Дякую! –

написала Іванка тепер уже реальній приятельці після дегустації напою колективом.

— Як себе почуваєш? – запитала Маргарита.

— Добре. Щойно прийшла з роботи. Як ти? Як Юлій?

— Юлій приїхав сьогодні на ділянку. Ти розмовляла з ним скайпом?

— Ні. Він не хоче. Я йому не подобаюся. Побачив мене й не зачарувався.

— То неможливе. Юлій тебе любить. Хіба погано то бачиш, – відповіла Маргарита.

— Ти так думаєш? Я щаслива! Не знаю, чому він не хоче зі мною розмовляти.

— Юлій буває дивний. Я зараз на власній шкірі в тому переконуюся.

— Він чарівний, а ти чудова! Чому так думаєш про нього? Думаєш, я сподобалася Юлію?

— Думаю, що був трохи присоромлений.

— Чому? Дуже добре, Маргарито, що ти близько біля Юлія. Ти йому потрібна. Він завжди думає про тебе й завжди про тебе говорить.

Щоденна робота з учнями, вечірні спілкування з лодзянами. Час тихо йшов, куди йому належало. Іванка часто говорила про своїх знайомих поляків у себе на роботі, здебільшого про кохання до Юлія.

Колега Соня складала учнівські роботи в класі.

— Ви навіть не уявляєте, як мені погано, я вже ні в що не вірю, – говорила Іванці, яка поспіхом збиралася додому.

— Купить фалоімітатор, – відповіла колега.

Окрім них у класі нікого не було.

— Не в цьому справа. Все погано всюди.

— Закохайтеся. Полюбіть хоч що-небудь, щоб із вас не перло негативом. Потрібний якийсь позитив.

— У любові страждають.

— Чому? Ні! Любов – це світле почуття.

— Я люблю постраждати в коханні.

— Мазохістка! Моральна мазохістка.

— Ні! По-хорошому страждати з такою поетичною меланхолією.

— Кажу ж – мазохістка.

— А потім зустрінися, й повно щастя, щоб і постраждати, й буря радості. Це солодке страждання.

Іванка знову заперечила, знову назвала Соною мазохісткою, хоча прекрасно її розуміла, сама страждала й кайфувала від цього. Але ж то на віддалі, відстань дає якийсь захист, а може й ні...

— Ми є на скайпі.

Квакнув комп'ютер і видав запит від Маргарити. Іванка озирнулася навколо себе: безлад, не прибирала сьогодні. Подивилася на камеру, спрямовану в стелю; якщо стати на повний зріст, то верхня частина голови потрапляла в кадр.

— Зараз, – написала у відповідь, поправила зачіску й увімкнула скайп.

Маргарита закривала майже весь екран, у руках мордою до екрана полячка тримала чорного kota, в глибині кімнати на другому плані сидів Юлій.

— Хотіла показати тобі мого чотирилапого.

Кіт пручався й дряпався.

— Бачиш, які має очі? Які в нього очі? – допитувалася Маргарита.

— Блакитні, – відповіла Іванка.

Кіт укусив лодзянку за руку.

— О, курче!

— Дай його мені, – Юлій забрав звірятко.

В чоловіка на грудях малий хижак заспокоївся. Поляки докладно розповіли Іванці, хто як називає чорного домашнього улюбленця, той мурчав, однаково відгукуючись на обидві клички – й на ту, якою кликав Юлій, і якою кликала Маргарита.

— Дивися, який він, – Юлій на витягнутій руці підніс звірятко до камери.

Кіт не пручався, розслаблений звисав на всю свою довжину й довжину хвоста, поляк старався втримати його однією рукою, тоді Маргарита простягла свою руку й підтримала чорного

хижака з іншого боку. Жест був природним і звичним, кота тримали обережно дві руки: одна Юлія та одна Маргарити.

Для того й організувала розмову полячка, щоб показати українській жінці, яка вони з Юлієм гарна пара. Іванка оцінила побачене, але з почуттям ревнощів впоралася.

— Ще два! – написав Юлій.

Іванка передивлялася діалог під його фотографією. Відповідь на поставлене питання поляк дав через півтора року. Шалений мав темп життя. Коменти писали віртуальні приятелі, жартували. Фото, виставлене Маргаритою, привертало увагу. Жінка ділилася спогадами, натякала декому про тісні стосунки із зображеним чоловіком. Учасників була достатня кількість, але домінували: полячки Еля й Маргарита та українка Іванка. Хоч мова йшла про Юлія, той не обзивався. Не наражався на неприємності. Це тоді Маргарита зізналася Іванці, що Юлій її колишній коханець. Вона відпочивала з ним на морі, як доказ оприлюднила старе фото. На знімку Юлій у шезлонгу створював інсталяції з піску на пляжі.

— Юлій у мене два роки тому над морем, – написала під фотографією Маргарита. – Характерним жестом зображає радість із приводу проведення тижня зі мною біля великої води.

— Гарний пейзаж, чудовий чоловік, цікавий жест, – похвалила Іванка фото.

— Жест, можна сказати, історичний, для мене часом істеричний, – продовжувала Маргарита.

— Розкажи, – попросила Іванка.

Маргарита не обізвалася, мала таку звичку, обривати розмову на пів слові. За подружку вступилася Еля:

— Іванко, а ти що така цікава? Все хочеш знати?

— А то секрет? Тим більше цікаво! Якщо половину вже розповіла, потрібно розповісти й другу половину, тому що фантазія може перевершити дійсність, – уява Іванки вже тоді розгулялася.

Що вже тільки не означав у її думках той жест із двох пальців піднятої руки.

— То як у нас мовлять: «Плюс відро фантазії», – зрозуміла її Еля.

— Якщо Іванка цікава, всунь носа до кави! – покепкувала з українки Маргарита й знову зникла.

— Є великий простір для фантазії, – згодилася Іванка.

Детально описала все, що бачила на фото. Звичайно, Юлій на ньому дуже задоволений, радісно вітав Маргариту, для ревнощів киянка мала простір також великий.

— Іванко, фантазуй так, як хочеш, повна свобода варіантів, – заохотила Еля з Криниць.

— Дякую за дозвіл. Так і зроблю, – пообіцяла Іванка.

— Ти краще запитай дозволу в Маргарити та Юлія, чи таке можеш собі дозволити, – порадила Еля.

— Але ж ти мені вже дозволила! А тепер що, не дозволяєш? Не розумію! – українка натякала на своє недосконале володіння польською мовою.

— Ти все добре розумієш, Іванко. Дозволяю, – втішила Еля. – Фантазуй!

— Стараюся! – написала Іванка й дійсно старалася, але не фантазувати, а погамувати свої ревнощі.

Й от через півтора року на поставлене в минулому питання отримала від Юлія відповідь:

— Ще два.

— Два чого? – уточнила Іванка.

Юлій не відповів, мабуть, відповідь ще не визріла. Виношував. Час пішов відміряти наступні півтора року.

— Пива, – написала Маргарита.

Два пальці піднятої руки означали, що чоловік просить ще два пива. Тільки пива! Нічого більше. Іванка вирішила не озвучувати свої фантазії, хай викристалізуються.

«Спогади цього дня» були цікавими, але не треба забувати про дійсність, аби потім також було що згадати. Іванка переглянула, що там у Маргарити з котом Леоном на сьогодні, чим займається Юлій, лишилася задоволена побаченням. Показала людям себе, аби і їм було приємно. Додала фото сусідського kota, щоб і чорному малому хижаку Маргарити було на що подивитися. Хай польський кіт знає українських котів із вигляду морди.

— Наш з яйцями, – подумала Іванка й поспівчувала кастрованому котові Маргарити.

Весна назрівала, але на розпущені зелені листя ще потрібно трохи почекати.

2019 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Кентаври

Ряба не порядкувала в наметі, тільки освітила його нереально блакитним світлом. Хто мав прийти? Перед ким могла бути собою? Молода жінка-кімерійка, все тіло якої спотворювало ряботиння, поправила на поясі шкуру рисі. Короткий меч блиснув блакитним сяйвом, не стала його ховати, не було потреби критися. Гість знав про неї все.

Зайшов, привітався, сів на розстелений килим. Помічник Рябої Віник тихо зник із поля зору. Не хотів потрапляти на очі Вітру – головному чаклунові кімерійців. Господиня намету була чаклункою, підлеглою приїжджого чоловіка. Розуміла причину візиту та усвідомлювала допущені нещодавно помилки. Не все залежало від неї, а відповідати мусила вона. Не боялася, не хвилювалася, була щаслива через приїзд приятеля, з дитинства симпатизувала йому.

— Не змогли вбити двадцять сім кентаврів? – з іронією запитав головний чаклун, за сумісництвом жрець.

— Теоретично було можливо, але вирішили не перетворювати однорогів із союзників на ворогів, – сказала Ряба й гукнула Віника.

Наказала помічнику приготувати обід, той вийшов із намету й передоручив процес виконання дівчатам-ученицям першого рівня.

— Те, що ви зробили, проблему не розв'язало, а тільки її відтермінувало, – зробив висновок Вітер. – З чого ви взяли, що здатність мати потомство заспокоїть кентаврів, а не стимулюватиме завойовувати нові землі? Для нащадків якраз потрібні більші території.

Надворі почувся стукіт копит, свист і галас різного характеру. Це примчав табун однорогів. Копитні були збуджені й незадоволені. Ватажок табуна Срібний постійно фиркав. Задрижав намет, і біля обличчя чаклуна з'явився ріг однорога.

— І тебе вітаю, Срібний! Можеш не дірявити намет. Тут і так слідів від рогів представників вашого табуна, як рябютиння на тілі хазяйки. Гальмувати не вміє? – запитав Вітер.

— Уміють, але не хочуть, – обізвалася Ряба. – Я ж пояснювала, що однороги на боці кентаврів. Вважають їх своєю ріднею. Ходять чутки, що часом їхніх самиць криють, але оскільки ті зараз безплідні, то результат родинної сексуальної підтримки не відомий.

— Скоро побачимо, самці кентаврів через вашу допомогу стали плодовиті. Кентаври виношували потомство рік, однороги – два. Який термін вагітності плоду суспільної праці? – запитав Вітер.

— Два роки! Наші гени домінують. Виходьте назовні. Я в намет не полізу, очі повилазять від вашого нереально блакитного світла, – відповів Срібний.

Гріло сонце, степ відповідав на тепло запахом полину, однороги бавилися, здіймаючи куряву. Аромати від вогнища обіцяли смачний обід. Чаклун, чаклунка й одноріг-ватажок розташувалися в тіні намету. Люди сіли на розстелених килимах і шкурах, Срібний вирішив постояти, переминався з ноги на ногу, звільна помахував хвостом, відганяючи набридливих комах.

— Отже, розкажіть, що тут відбулося. Кентаври хотіли викрасти ваших самиць, Срібний, а ви, замість покарати, вирішили їм допомогти у розв'язанні проблеми й від душі запліднили двадцять сім кентаврів. Я так зрозумів? – запитав Вітер. – Що це дасть іншим, звичайним кентаврам?

— Нічого. Річ не про кентаврів, а про нас. Хіба ти не бачиш, що однорогів мало? Наш вид вироджується, а тут трапилася така нагода для експерименту. Skorисталися. Що буде далі, поживемо, побачимо. З віддалі на тонкому рівні ми контролюємо розвиток плода. У випадку чого втрутимось.

— Всі двадцять сім запліднені?

— Схоже на те. Жеребці старалися.

— Не могли з кентаврами домовитися? Навіщо було морочити голову кімерійцям?

— Не планували. Спонтанно вийшло, та й була потрібна допомога чаклунів. Ініціатива йшла від кентаврів, вони насправді

нахабно хотіли полонити наших самиць. Ми тільки скористалися ситуацією, яка склалася. Трохи нас зло взяло, то ж вирішили перетворити їх частково на самиць. Хай мають, раз так прагнуть. Зробили, а потім продумали стратегію і зараз продовжуємо над нею працювати. Думаю, що нам потрібно узгодити наші інтереси, – сказав одноріг Срібний.

Помовчали. Ніхто не заперечив необхідність узгодити плани на майбутнє.

— Давно хотів тебе запитати, Вітре, чому приховуєш свої почуття до Рябої? На тебе впливає думка твого племені про її вроду? Не маєш сміливості відстоювати свій погляд на жіночу красу? Від однорогів почуття не приховаш, кохаєш її, ми це бачимо, – додав Срібний.

Його слова звучали в головах чаклунів, будова гортані копитного не дозволяла видавати звуки людською мовою. Чаклуни прикинулися глухуватими. Вітер не був готовий відповісти, а Ряба боялася почути відповідь. Раптом бовкне не те, що треба.

Стукіт копит змінився на шум кроків, шелестіла трава, ламалися стебла, відлітало з дороги каміння. Блиснуло світло на метали, пустило сонячні зайчики. Нагрудні конуси хитнулися в такт руху власниці, і їхні вістря зупинилися перед рогом Сріблястого.

— Ряба нікуди звідси не рушить! – категорично заявила Диня.

Одноріг оцінив форми, провівши рогом від однієї до другої. Були досить вагомими.

— В чому справа? – запитав чаклун.

Озвучував слова однорога, якого жінка не могла чути.

— Вона не завершила розпочату зі мною справу.

— Озвуч детальніше, – попросив Вітер.

— Теоретично, як на публіку, то допомагає зачати сина, а насправді – облагороджує мого чоловіка.

— Складне завдання. Є над чим працювати, – визнав посередник між однорогом.

Глянув на Рябу й заткнувся на півслові. Ряботиння відьми автоматично створило стандартний образ для спілкування з жоною вождя – серйозний, у міру грізний. Якраз такий, щоб створити відповідне враження.

— Для мене ти так не старалася! – вирвалося у Вітру.

— Я не подобаюся тобі така, яка є? – вигукнула Ряба й зірвалася з місця.

— Стій! Ти куди?! – крикнула навздогін Диня.

— З особистим розберетеся потім! Спочатку справа! – заявив одноріг і перегородив собою шлях утікачці.

Чародійка розрядила негатив у землю, нагнувши трави й здійнявши куряву. Ходуном заходив намет.

— Угамуйся! Кохає тебе! Мова не про зовнішність, а про намагання сподобатися, – пояснив Срібний. – Чоловіки хочуть, щоб їх завойовували, зваблювали.

— Як ви кентаврів? – запитав Спис, пробиваючи собі вихід із тильного боку намету.

— Не завали намет! Ми його недавно поставили! – крикнула Ряба. – Віник, як ти закріпив шкури, що всі крізь намет наскрізь ходять? Бездара! Перетворю тебе на скорпіона й використаю як інгредієнт у відварі. Дочекаєшся!

Ряба вилила на чоловіка Дині своє роздратування й заспокоїлася, а причина спонтанного гніву нічого не зрозумів та й не прагнув розуміти. Завжди спокійно сприймав ситуацію такою, як є. Може, тому й був вождем невеличкого племені. Подумаєш, чаклунка іскрить, робота в неї така. Спис підійшов до жони.

— Що, знову? – запитав у Дині. – Але як треба, то треба. Бери зілля й пішли.

Чоловік узяв жінку за руку й пошукав поглядом, куди краще податися в степ. Найближчі терени були зайняті, там паслися коні та ганяли однороги. Шукати вільне, затишне місце пішки захекаєшся. Вирішив, що варто покликати коня.

— Зачекай! – зупинив чоловіка Вітер. – У котлі не зілля вариться, а обід. І в нас тут серйозна проблема. Твоя думка також важлива.

Ряба раптом згадала про обов'язки господині, роздала ряд наказів Вінику й дівчатам-ученицям. Умить розстелили килими й

рушники, на останні акуратно розклали коржі. Посеред килима на спеціальні камені поставили казан каші з м'ясом і травами, аромат з якого переконав співрозмовників відкласти серйозну бесіду на певний час. Однорогу сервірували окремо. Чекав. На килим поклали свіжу траву та насипали зерна злаків, на полотно рушника виклали чотири коржі. Віник зі світою поклонилися, припросили. Все, як годиться. Ватажок однорогів прийняв частування. Три коржі нанизав на ріг і протягнув до Віника. Той тяжко зітхав, та під пильними поглядами чаклуна й чаклунки мусив узяти й традиційно почастувати фавориток вождя однорогів. Пішов.

Той, хто думає, що однороги дружні до людей і безпечні, трохи помиляється. Вони завжди були самі по собі, а власний інтерес ставили понад усе. Могли співпрацювати з людьми, якщо це їх влаштовувало. В табуні знаходилися представники різних типів темпераменту, деякі дуже войовничі, а роги в усіх наточені, гострі. Можуть легко проткнути якогось Віника. Інша справа табун, з яким плем'я давно контактувало й знало кожного копитного на ім'я. З ними склалися певні стосунки, враховувалися інтереси. Віник ніс ритуальні коржі, бо мусив. Подумки попросив чаклуна допомогти й захистити. Відчув поряд бік знайомого однорога Сірого, почув себе краще, подумки подякував Вітру за допомогу й наблизився до першої подруги Срібного. Не смів класти частування в пилюку, чекав, поки з'їсть із руки. Відчув м'який дотик губ, які збирали крихти з долоні, рушив до другої пасії Срібного, повторив процедуру. Третя стояла далі, серед табуна, однороги, як і перед тим, розступалися перед корженошею. Це була зовсім молоденька самичка. Як і дві перші, вона не рушила з місця, чекала, поки чоловік підійде.

— Смачного, Роса, – припросив Віник і протягнув на долоні корж.

Одноріжка принюхалася. Пробувала приготовлену їжу вперше. Однороги не пекли й не варили, хлібні вироби були для них делікатесом. Обережно куштувала. Ритуал частування помічник чаклунки провів успішно й у супроводі Сірого повернувся на початкову позицію. Одноріг вернувся до своїх, а чоловік зайшов віддихатися до намету.

— Твій помічник уже може бути повноправним чаклуном. Добре тримав телепатичний контакт, повністю контролював ситуацію, чаклував, коли виникла потреба, дотримувався ієрархії і наймолодшу назвав на ім'я. Сміливо можеш залишати його замість себе, – зауважив Вітер.

— Ти будеш здивований, але він переконаний, що все це ти зробив за нього, бо подумки палко просив тебе допомогти, а потім щиро дякував. Не вірять у свої сили. Завжди думає, що хтось надсильний зробить за нього, варто тільки добре попросити, – пояснила Ряба.

— Дивний випадок, – замислився чаклун. – Його віра дає сили чаклувати, побороти страх і виконати доручену роботу. Чи варто пояснити помічнику ситуацію, чи це йому не зашкодить?

— Не зашкодить! Говорила неодноразово. Не вірять! – сказала Ряба й попросила присутніх віддати належне обіду.

Наказала Вінику разом з ученицями також добре поїсти, бо потрібні будуть і їхні сили. Попереду чекала далека дорога. Й відчувала, що не проста.

Так почалася подорож до кентаврів. Степ співав голосом птахів, акомпанував шелестом трав і ритмічним стукотом копит, підіймав пилову завісу, ховаючи змішану групу їздців від сторонніх очей. Небокрай мінився в мареві розігрітого сонцем повітря.

Попереду мчали одноноги, за ними на конях невелика група з двох чаклунів, помічника чаклунки та пари дівчат. Виконувати свої обов'язки в племені Ряба залишила трьох учениць, призначивши за старшу Мушлю. Визначитися, хто залишається, а хто їде, було складно, тому кидали жереб. Тож Сизій і Ладній випало вирушити в подорож, а Праля з Травою мусили допомагати Мушлі. Доручення бути за чаклуна в племені дівчати сприйняли з готовністю й відповідальністю. Недостатність знань і досвіду компенсували ентузіазмом і прагненням поекспериментувати.

За прогнозами, дорога мала бути довга, бо більшість кентаврів ніколи не ставали табором, а мігрували своєю територією. Ходили чутки, що якесь стале поселення в них було,

але ніхто з живих його не бачив, бо сторонніх туди не допускали. Чуткам не вірили. Кочівники їхали зустрітися з кочівниками. Тож група мала час обдумати стратегію та дипломатичні заходи, а також час на плітки й деякі розваги. Авангард насолоджувався динамікою подорожі, Вітер, Ряба й Віник вели розмови, Сиза й Ладна гнали невелике стадо корів на чолі з бугаєм. Час від часу бугай показував, що має симпатії до однорогів і деякі наміри показати конкретно свої почуття. Срібний регулярно гасив його пориви, показував, хто тут головний. Оскільки бугай уперто не відставав від своїх пасій, а телиці чемно йшли за ним, то дівчата мали можливість триматися біля чаклунів, чути їхні розмови.

Як виявилось, Віник був неабияким збирачем різних чуток і пліток. Голосно з задоволенням розповідав, тішився, що має благодатну публіку. Слухачі уважно слухали, бо все одно не мали що робити й не могли кудись піти, адже віддалятися від групи було небезпечно. Їхали тепер незнайомими місцями.

— Хто-небудь уявляє, як важко бути кентавром? – запитав Віник.

— А мусить? – обізвалася Ряба.

— Мабуть, варто уявити, ми ж хочемо їх зрозуміти, – продовжив Віник. – Чому дівчата тоді не звабили кентаврів?

— Краще б Ладна греків звабила, – сказала Ряба.

— Віник би з цим краще справився. Греки більше на хлопчиках спеціалізуються, – відповіла Ладна.

— Не роби з них гомосексуалістів! Греки бісексуальні, – стала на захист заморських чоловіків Сиза. – На мене один із цікавістю довго дивився, та на щось інше часу не було.

— Вони взагалі не сексуальні! А дивився на тебе пильно, бо не розумів, на що ти так втупилася, – заявила Ладна.

— Припиніть! – наказав дівчатам Вітер.

— У принципі, там кілька чоловіків були так собі, нічогенькі, – визнала Ладна.

— Ага! Й були там зі своїми коханцями, – додала Ряба.

— Вам нема про що говорити? – з натиском запитав Вітер.

— Давайте про кентаврів! З'ясуємо, хто що про них знає, – запропонував Віник.

— Вони харчуються, як люди, – сказала Сиза.

— А шлунок у них, як у коней? – запитала Ладна.

— Про кентаврів відомо мало, – встряв у розмову Вітер, і поки Срібний доводив бугаєві, що самички однорогів належать йому, чаклун згадував деякі відомості про кентаврів.

Чоловік звернув увагу слухачів на анатомічні особливості згаданого виду. Вони мають по шість кінцівок, по два серця й шлунок, та й зуби в них відрізняються від зубів однорогів і людей. Однороги вважають їх родиною не випадково. Легенда розповідає, що кентаври виникли через магію, яка створила гібрид із чаклунів і однорогів. А було так. Секта чаклунів, яку вони самі називали храмом, розмістилася у віддаленому, відлюдному місці, тільки однороги паслися неподалік, бо то була їхня територія.

Якогось дня чаклуни відчували телепатичний зв'язок із чарівними істотами – однорогами. В симбіозі сила чар зросла стократно. Багато що було створене, побудоване, вирощене й зцілене, але чаклунам усього було мало, бо частина сили йшла однорогам. Люди хотіли мати все. В той час однороги не носили на собі вершників. Це зараз за згодою можуть дозволити сісти на себе, але не осідлати й не загнuzдати, не поганяти, як коня, а тільки чітко виконати попередню домовленість. Співпраця вигідна, коли обом сторонам приносить результати.

Чаклуни накопичували силу чар і планували ними підкорити собі однорогів. Приручити, як вони це називали. Чарівні тварини відчували щось недобре й про всяк випадок відіслали молодняк на більш віддалені пасовиська.

Люди осідлали незалежних вільних тварин! Чаклунською силою зробили залежними від себе, але не врахували специфіку однорогів. Чари людей сплелися з чарами істот і погасили одні одних. Так виникли кентаври – напівлюди, напіводнороги. Але оскільки в кентаврів ріг відсутній, то поширилася думка, що вони люди-коні. Насправді – це сплав чаклунів з однорогами. На щастя, магічні властивості одних і других не передалися новоствореним істотам. Різної статі кентаври стали тому, що серед однорогів було багато самиць, а чаклуни всі чоловіки, й у кого чия магія домінувала, такої статі створилася істота. З репродуктивними властивостями кентаврів від початку були

проблеми, але сяк-так розмножувалися. Не так просто їм жилося. Смаки до їжі залишилися людські, куховарити могли, але такі страви не забезпечували потреби в кінській силі. Пастися не могли, жувати сіно зуби не пристосовані, мусили заковтувати зерна злаків до другого шлунка.

Біля невеличкої річки загін подорожніх зупинився на відпочинок. Копитні пішли на водопій та пастися, люди розвели вогнище, щоб приготувати їжу. Могли не поспішати.

— Як там Спис і Диня з нашими подружками справляються? – запитала Сиза в Ладної.

— Мушля справу знає. Впорається, – переконано відповіла співрозмовниця.

Дівчата несли від річки воду. Шуміли хвилі, вітерець нагинав осоку.

Намет ходив ходуном. Як тільки від'їхав прибулий табун однорогів із чаклунами й коровами, Спис завів туди жону, викуривши звідти учениць Рябої. Обіцяв, що не на довго, але час ішов, а намет усе хитався. Часом, коли відлітав убік полог, дівчата бачили, як у нереальній блакиті ритмічно пестилися двоє м'язистих тіл.

— Навіщо Дині стільки дітей? – запитала Праля.

— До чого тут діти? Їй подобається сам процес, – відповіла Мушля.

Біля вогнища дівчата мили посуд після візиту гостей. Намет тримали в полі зору, цікаво було б зазирнути всередину, та не насмілювалися.

— Може почаклуємо? – запропонувала Трава.

— Без однорога важко. Сірий зі Сріблястою супроводжують Рябу, – сказала Мушля й продовжила терти піском котел. – Тим більше, що всі наші знаряддя та інгредієнти в наметі.

— Я можу назбирати якогось зілля, – сказала Трава. – До речі, чим ти напоїла Списа? Ряба завжди давала напій Дині.

— Спису не зашкодить. То був традиційний склад компонентів від паразитів. Добре на чоловіка подіяв, – відповіла Мушля.

— Може вони скоро закінчать процес і ми матимемо доступ до заготовленого? – з надією мовила Праля.

— Не треба на це розраховувати! – категорично заявила Мушля.

До динамічних рухів намету додався звуковий супровід, підтверджуючи слушність сказаного. Задзвенів метал, і голоси дійових осіб зазвучали гучніше. Назовні пробивалися відблиски блакитних спалахів, відбитих від полірованого металу.

— Думаєш, цього разу вони таки зроблять сина? – запитала Праля. – Дзвонять своїми обладунками так, що все плем'я може слідувати за процесом.

— Ряба порадила Дині під дупу залізо покласти для кращого результату, – пояснила Мушля.

— Так тільки ж під дупу, а не повністю залізом обкластися, – сказала Трава. – Що в наметі є залізного?

— Пару шматків залізної руди й дещо зі зброї, – відповіла Праля. – Хоч би не травмувалися. Темпераментно працюють! Ряба б відправила їх у степ, а ми тут кругами ходимо. Немає поваги до чаклунів!

— Майбутніх чаклунів, – виправила Мушля. – Цікаво, як там Ряба з Вітром? Даремно вона перед ним своє ряботиння не розганяє. Створила б демонічно звабливий образ, ніхто б не встояв! Може зробити все, та чомусь не хоче.

— Може вона не хоче Вітру? – висловила припущення Трава.

— Хочє! Ще як хочє! – запевнила Праля. – Але Вітер відчув би дію чарів, тому не використовує. З тієї ж причини він також нічого не використовує з магії, тож ходять кругами, як два ідіоти.

Ряба відійшла від вогнища зібрати трохи зілля біля річки. Там росло багато різного, зібрала дещо, відчувала, знадобиться. Придивилася, що несуть хвилі. Не побачила нічого путнього. Вони несли трохи сухої трави та пір'я водяних птахів. Життя на воді буяло. Пірникози пірнали, чайки ловили рибу, качки вишукували ряску, гуси гелготали. Нічого дивного не було в тому, що мешканці води губили своє пір'я, а от залишки сухих трав могли говорити про присутність травоїдних трохи вище

течії. Десь дуже близько, бо така трава далеко не пливе. Чаклунка збирала в хустину та зав'язала у вузлик принесене хвилями.

Самці людей і однорогів втупилися на мокру хустку. Розкладене на ній не претендувало на скарби, але максимально інформувало про довкілля. Сірий фиркнув, Срібний засвистів, Вітер зітхнув.

— Скільки часу кентаври нас ведуть? – запитав чаклун.

— Тінь тричі змінювалася, – відповів Срібний.

— За цей час мали можливість попередити своє плем'я, – визнав Сірий.

Тріо потужно замислилося.

Варилася каша. Біля вогнища Ряба збирала жіночу раду.

— Що думаєш про це, Сиза? – запитала чаклунка, кивнувши в сторону чоловічого гурту й розстеленої хустини.

— Вагітні, – відповіла учениця.

— Гермафродити? Хтось із тих двадцяти семи? На водопої були втрьох, – додала Ладна.

— Давно за нами стежать, а не підходять, – міркувала вголос Ряба.

— В табуні однорогів бачать багато самців і бояться повторного гвалту, – обізвалася Срібляста.

— Новини розлітаються швидко, мабуть, уже всі знають, що ми в дорозі, – сказала Сиза.

Після вечері різностатеві чаклуни й однороги зібралися на спільну раду. Дебати тривали довго. Через гендерні відмінності не могли дійти до спільного рішення. Ряба з Вітром замалим не посварилися. Ситуацію врятував візит кентаврів. Їх було троє, беззбройні, повільно наближалися у вечірньому світлі. Самички. Значить, вище за течією знаходилися ще троє, а може й більше. Подорожня радо припинила суперечки, чекали наближення місцевих мешканців. Декор ряботиння на Рябій і Сірому волає про важливість контактів. Чаклунка більше не звертала увагу на присутність Вітру, творила на собі й на приятелі-однорогу декорації за бажанням. Зараз вважала за потрібне справити враження на місцевих. Ті не поспішали. Йти повільніше, напевно, було неможливо. Та все має свій кінець, кентаври підійшли до

змішаної групи. Довго стояли мовчки. Нарешті одна з них звернулася до Срібного:

— Можеш гвалтувати мене!

— А мушу? – запитав одноріг. – Не думаю, що отримав би задоволення. Як тебе звати?

— Плеската. А їх – Грайлива та Ошатна.

Названі кентаврихи почергово кивнули, підтверджуючи сказане. Срібний назвав на імена присутніх.

— Самі прийшли для гвалту, чи хтось прислав? – запитав Вігер.

— Прислали. Хто ж за таким сам проходить, – відповіла Ошатна. – Нас, наймолодших, відібрали...

— Так..., – мовив Віник.

— Мовчати! – обірвала його Ряба про всяк випадок, щоб зайвого не ляпнув, бо молодістю прибулі «дівчатка» не вирізнялися. Замовкли всі. Віник почухався й поправив чаклунські причандали у своєму волоссі. Мав там заховане дещо.

— Попрошу розповісти детально. Хто послав? Для чого? Де на нас чекають? Бо ми їдемо нанести візит у відповідь тим, хто в нас гостювали, – сказав Вігер.

— Чоловіки наші нас послали за заплідненням, – пояснила Грайлива. – Тут тепер усі знають, що якщо одноріг згвалтує, то буде потомство. От ми й прийшли.

— Хочете мати дітей? – уточнила Ряба.

— Я б так не сказала. Наше бажання не грає ролі. Нас прислали, значить, мусимо, – понуро сказала Плеската.

— А якщо ніхто не захоче вас покрити? – поцікавився Срібний. – Що тоді? Не мусимо кидатися на все, що рухається.

— То нічого не буде? – з надією в голосі запитала Грайлива.

Обличчя кентаврих розцвіли усмішками.

— В нас буде друга вечеря, – сказала Ряба.

Дала наказ Вінику, той передав його Сизій й Ладній, щоб нашвидку організували частування представницям місцевих мешканців.

Сутеніло. При світлі вогнища, вживаючи зібрані людьми плоди й приготовлені злаки, запиваючи розведеним грецьким вином, кентаврихи розповідали про своє життя. Воно не було

легким. Самці диктували обов'язки й поведінку в племені, вигідну для себе. Приготування їжі, виховування потомства й багато інших справ належали до жіночої роботи. Звичайно, кентаврихи розуміли, що й у греків та кімерійців приблизно так само. Але хоч колись пробували вони, сидячи на коні, розпалити багаття та приготувати на ньому їжу, бажано смачну, чи, наприклад, із такої ж позиції збирати злакові зерна та різні трави? А годувати дитину? Хоч хтось уявляє, як це? Молоко надходить тільки в жіночі груди, а не в кінський торс. Це закономірно, пропорції кентавренят не пристосовані до ссання на такій висоті. В них довгі ноги, але й торс значно довший ніж шия лошати чи малого одноріжка. Вони вищі, але не настільки, щоб стоячи діставати до маминих грудей. Кентаври годують малечу, стоячи на колінах, готують їжу, стоячи на колінах, збирають корінці, зерна й трави, стоячи на коліна. В жінок-кентаврих життя проходить стоячи на колінах.

Слухачі вдягли на обличчя сумний вираз, поспівчували.

— Ви бачили мої коліна? – запитала Плеската.

Питання було риторичне – ясно, що не бачили, адже вона була в наколінниках.

— Зараз покажу!

— Може не треба?! – зупинив Вітер.

— Ні! Ви таки подивіться! Мусите знати, яке плем'я відроджує! – вигукнула кентавриха й зірвала з колін шкіряний захист.

Побачене очі не тішило. Мозолі й рубці старих ран чергувалися зі свіжими травмами.

— В них такі ж, тільки соромляться показати, – Плеската пальцем указала на товаришок.

Тяжко зітхнув Віник, вишкріб щось у себе з волосся, розтер у пальцях, здмухнув на дванадцять пошкоджених суглобів жінок-кентаврих. Ряба показала помічникові кулак і натякнула на щось, заховане на стегні під шкурою рисі.

— Хай тренується, – сказав у простір Вітер.

— Після тієї хвороби кентаври не відразу стали безплідними. Спочатку цього ніхто не помітив. Дитинчата народжувалися, але тільки хлопчики. Чоловіки сиnam раділи. Дівчатка в племені –

майбутні рабині зрілого самця. Так до них і ставилися. Потребу протилежної статі помітили, коли молодняку не було з ким паруватися. Секс у кентаврів трапляється тільки раз на рік і виключно для зачаття потомства.

— Тепер буде раз на два роки, – вставив слова Вітер. – Через наше втручання час виношування потомства збільшився вдвічі.

— Самиці вам за це не подякують, – сказала Ошатна й здивована глянула на свої коліна.

Магія Віника поступово робила свою справу. Гоїлося.

— Не розумію, чому ви не створите симбіоз із якимось племенем людей, так, як однороги з кімерійцями? Не потрібно було б коліньми повзати, розподілили б обов'язки, – запитала Сиза. – Або покинули б своїх самців, раз вони такі обмежені, та подалися б до амазонок. Ви б до них гармонійно вписалися.

Жінки-кентаврихи не відповіли нічого, але очі в них загорілися.

— Ми вам трохи корів пригонимо, щоб було чим годувати новонароджених, – ні з того ні з сього сказала Ладна.

— Ви колись пробували доїти парнокопитих, сидячи верхи на коні? – запитала Плєска́та. – Якось спробуйте. Нам для цього мало стати на коліна, краще під корову лягти. Ви задумувалися, чому ми їх не розводимо?

— Немає впевненості, що в гермафродитів з'явиться молоко після народження дитини. Тож доїти доведеться, навіть якщо для цього під корову лягатимете, – сказав Срібний.

— Навіщо ви так зробили? Перетворили частину самців на гермафродитів і дали їм здатність народжувати? Чому зашкодили нашому виду тихо піти в небуття?

Плєска́та дивилася то на Рябу, то на Срібного, хоч питання адресувала до Вітру.

— Тому, що відійти тихо у вас не виходило, – відповів чоловік.

Темнішало небо, на ньому проступали перші зорі. Нижчало полум'я ватри. Жевріли головешки. Члени змішаного загону лаштувалися спати. Кентаврам також запропонували відпочити до ранку, адже вночі подорожувати небезпечно. Довго мостилися, нарешті вклалися. Плєска́та, Ошатна й Грайлива

вляглися трикутником, поклавши голови на круп одна одній. Виявилося, що спати кентаврам також не просто. Штучно створене тіло вимагало штучних умов.

Біла вогнища залишилася група людей і пара одноногих.

— Пішли, покажу тобі, як збирати чорне зілля, – запропонував Рябій Вітер.

Устали й пішли в ніч, десь у напрямку річки. Ті, хто залишилися, мовчки провели парочку поглядом, тільки Срібний дуже голосно думав. У принципі, з його думками ніхто й не сперечався. Якийсь час силуети чоловіка й жінки було видно на тлі неба, а потім вони злилися з тінню кущів та очерету.

— Давно пора! – сказала Ладна.

Зашаруділа трава, тріснули кілька сухих стебел очерету. Сірий туман над річкою засяяв перламутром. Свічення набуло світло-зеленого відтінку. Заворушилася й підняла голову з крупа Плескатої кентавриха Ошатна.

— Що там відбувається? – запитала. – Може пожежа?

— Все в порядку. Спи. То Вітер із Рябою пішли любитися, – пояснила Ладна.

— Чим собі світять?

— Нічим. Коли між чаклунами близькість, то еднаються не тільки їхні тіла, а й чародійна сила. От і світиться.

Кентаври підійнялися, колір неба грав веселками, було не до сну. Віник коментував, детально тлумачив значення кольорів. Поряд із помічником чаклунки став одноногий Сірий. Зелене сійво змінилося на блакитне, потім жовтогаряче й заграло пурпуром.

— Ніжність переросла в бажання тілесне, – пояснив Віник.

Пурпурне небо запульсувало.

— Ого! Взяли темп, як кінь у галопі! – сказав чаклун-початківець, зітхнув і поклав руку на спину одноногого. – Ряба – не проста дівчина.

— Звичайно, бо чаклунка, – обізвалася кентавриха Плеската.

— Не про те мова. Як дівчина, вона дуже вразлива. Мала проблеми зі своїм ряботинням, декору власного тіла приділяла велике значення. Скільки разів я уявляв, як під мою долонею ямки на її шкірі створять знак серця чи сонечка! Покаже прояв довіри й симпатії.

— Як? – запитала Ошатна.

— Не знаю. Я ні разу не посмів доторкнутися до неї, – відповів Віник.

Сірий труснув шкурою, і чоловік відчув під рукою рельєф. Ряботиння однорога створило малюнок сонечка й сердечка.

— Це зробив ти? – запитав здивовано чаклун-початківець.

— Ми разом, – відповів Сірий. – Мусимо натренуватися творити декор на моїй шкірі. Ряба поїде з Вітром, тебе залишать чаклуном у племені. Будемо співпрацювати.

Група біля вогнища розмовляла, оглядаючи світлове шоу. Ритм зміни кольорів набирав розгону.

— Цікаво, які барви будуть у фіналі? – запитала Грайлива.

— Скоро побачимо, – сказала Сиза й мала рацію, як у воду дивилася.

Після насиченого пурпуру в небо вдарив сніп білих променів, які вгорі розсипалися іскорками, а потім пелюстками квітів злітали додолу. Стихли розмови. Над очеретом повисло марево м'якого жовтуватого світла. Творці сяйва відпочивали. Глядачі повернулися до сну, також мали право на спочинок.

Зійшло сонце, прокинувся табір. Учорашніх кентаврих не було. Нічого не зникло, не прихопили з собою чужого, просто вдосвіта пішли не попросившись. Збита копитами роса показувала напрямок. Рушили до амазонок. Кожен сам собі вибирав спосіб життя. Можливо небезпечний, можливо не довгий, але зате не на колінах.

Під час сніданку до групи наблизилися три кентаври-гермафродити. Мабуть, ті, котрі вчора пили воду вище за течією. Запросили гостей до трапези, розмови залишили на потім. Не було з ким розмовляти на той час. Чаклуни неадекватні, десь літали в хмарах, а може досипали на ходу. Виглядали абсолютно не відпочилими. Одноріг Срібний брати ініціативу в свої копита не захотів. Тож у тиші вживали їжу, хто яку хотів і хто як міг. Снідали довго, майже до обіду.

— Нелегко бути вагітним, – сказав, поївши, гермафродит-кентавр Безхвостий.

Бо це був він, Ряба відразу впізнала давнього знайомого, так само як і двох інших – Капловухого та Чубатого. Присутні поспівчували, не заперечили очевидного.

— Нас тільки двадцять сім запліднених. Ситуації загалом наше потомство не змінить, – додав Чубатий.

— Викрадені самиці однорогів також би ні на що не вплинули, а ви збиралися їх полонити й згвалтувати! – з притиском сказав Срібний.

— То було помилкове рішення. Шалений Жеребець повів нас, ми йому вірили – як-не-як, а ватажок табуна, – виправдався Капловухий.

— Ви самі прийшли, чи вас прислали? – запитала Ладна.

— Послали, – визнав Безхвостий. – Ми маємо дізнатися про ваші наміри. Що ви зробили з нашими дівчатками? Запліднили? Було б добре, якби так... Усе ж таки самиці більш пристосовані та при звичаєні виношувати й вирощувати потомство. Не те, що ми...

— Звикнете, – меланхолійно сказав Віник. – А про те, що вас тільки двадцять сім, не переживайте. Поки ви жеребі, то можете перетворити на гермафродитів своїх сексуальних партнерів і робити їх плодовитими. Так що не лінуйтеся. Відновлення популяції залежить від вашої активності.

— Воно то так, – визнав Капловухий. – Тільки, коли ти жеребий, активності не хочеться. Але як треба, то треба! Чого не зробиш заради збереження свого виду! Будуть знати, як із нас дражнитися!

— Передайте Шаленому Жеребцю, що ми його тут чекатимемо, – сказав Срібний.

Гості зрозуміли натяк, зібралися, помчали галопом. Однороги й люди провели їх поглядом. Збиваючи копитами траву, кентаври красиво скакали степом.

Шалений Жеребець до чаклунів не прийшов, але прислав нову делегацію, передав нею офіційне запрошення до себе в апартаменти. Дорога, петляючи, вела до сталої резиденції кентаврів.

Гостей чекали. На подвір'ї метушилися кентаврихи, готували їжу. Загін однорогів із кімерійцями отаборився неподалік біля

струмка. Вести розмову з ватажком кентаврів рушила змішана група з п'яти осіб – Вітер, Ряба, Срібний, Сірий та Срібляста. Про всяк випадок Ряба зафіксувала з Віником постійний ментальний зв'язок. Учень чаклунки висловив жаль, що не мав такого контакту раніше, наприклад, із позавчорашнього вечора. За це отримав ментально по шиї.

Люди й однороги вперше побачили постійне помешкання кентаврів. Виявилось, що чутки не брехали – не завжди й не всі представники племені кочували. Гостей дивувало все. Перше, що впало в око, було вогнище. Воно палало не на землі, а на кам'яному помості, висота якого давала можливість готувати їжу на рівних ногах. На помості (трохи нижчому) лежав хмиз. А довгий, красиво декорований, покритий плетеними з гілля матами й застелений килимами поміст, виконував роль стола. Кентаврихи розставляли potravu.

Шалений Жеребець особисто зустрів запрошених. Прозвучали належні слова привітання. Оглянули екстер'єр, у приміщення господар не впустив, спальні місця аборигенів були не для сторонніх очей. Вождь кентаврів запросив делегацію обідати. Вітер оглянув накриті столи й забажав помити руки, мовляв, така в людей традиція. Відійшли до струмка.

— Що робитимемо? – запитала Ряба, не витрачаючи час на пояснення.

Всі й так розуміли, про що мова. Столи були зависокі, кентаврам якраз, але на людей і однорогів не розраховані. Зазвичай кімерійці їли з розстеленого на землі килима, тільки ж не будуть вони зараз уживати їжу між копитами кентаврів. Однорогоам така висота також була незручна, не говорячи вже про те, що і їжа не відповідала смакам та потребам виду. Господарі мали намір частуванням принизити гостей, піднятися над ними.

Люди старанно мили руки й копита та роги однорогоам. Потреби в тому не було, але вигравали час.

— Стіл, як для вершника, – сказала Ряба.

— Так, – згодився Вітер. – Ми даремно прийшли пішки, не взяли коней.

— Коні не настільки виховані, щоб можна було верхи на них обідати, – зупинила його Ряба.

— Будете нашими вершниками, – прийняв рішення Срібний. – Однороги не зможуть їсти зі стола, але ви даватимете нам із руки хліб. Так ритуал буде виконаний. Відмова від обіду означатиме війну.

До накритих столів чаклуни поверталися з чистими руками, верхи на однорогах, Ряба на Сірому (вишуканим декором із ряботиння пасували один одному), Вітер на Срібному (також виглядали досить гармонійно). Срібляста йшла між ними.

Куштували страви, як домовилися: чаклуни почергово клали поживу до рота то собі, то однорогам. Сріблясту частували по черзі. Їли в тиші. Відчувалося, що кентаври чимсь дуже схвильовані.

— Однороги та чаклуни-вершники, злютовані одне з одними навіки, а також кентаври, їдять за одним столом, – сказала немолода кентавриха. – Має щось статися! Це недарма!

— Замовкни, Вар'ятка! Куди ще більше? Вже й так багато чого... Кентаврів-гермафродитів тобі мало? Почекай, ще й потомство буде! – зупинив самицю Шалений Жеребець.

— Вони друзі й разом розв'язують проблеми, а наші предки хотіли мати однорогів за рабів. І через те проблеми маємо ми – їхні нащадки, – продовжила Вар'ятка.

— Які в тебе проблеми? Не тобі, а мені доведеться народжувати! Оце проблема! В історії племені ще не було такого, щоб вождь ожеребився! Я не знаю, чи є більше приниження! – вигукнув Шалений Жеребець.

— Власне, якраз тому ми тут, – зупинив його Вітер. – Просимо дозволу перенести зачатий плід у Сріблясту. Вона доносить і народить, бо то має бути одноріжок. Так буде краще. З вашого боку потрібна згода, – промовив чаклун.

Інформація прошелестіла від особи до особи й зупинилася тишею.

Ще не до кінця прозвучало запитання, а згода була отримана. Чаклуни зробили свою справу. Настрій присутніх на обіді прояснився. Питання територій, обміну товарів, співпраці в чаклунстві розв'язалися без проблем. Знаючи мінливий настрій кентаврів, делегація довго в гостях не затримувалася. Подарували

череду корів, побажали всього, як годиться, й рушили у зворотний шлях.

Дорога в рідні пенати виляса степом. Їхали, задоволені собою – зробили те, що планували, та більше дізналися про сусідів. Срібляста несла у собі плід однорога з кентавром, бачила в цьому щось символічне. Чаклуни обговорювали деталі почутого й побаченого. Трохи співчували. Таке воно – життя кентаврів без авреолі романтики. Правда без прикрас – це не вільний біг парочок на тлі вечірнього неба. То в легендах, крилами розкинувши руки, молоді кентаври долонями ловили позолочений сонцем степовий вітер.

— Мені така сцена здається красивою, – сказала Ладна.

— І цілком реальною, – додала Сиза.

— То правдиво описаний звичай. У кентаврів існує ритуал вечірнього бігу. Ніякі істоти не можуть обійтися без краси, – інформував слухачів Срібний.

Сонце зі сходу на захід звично йшло небом. Копита однорогів нерівномірним веселим ритмом оспівували шлях додому.

2019 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Вибори

— За кого твої батьки голосували? – запитала Оля.

— За Зе. А твої? – поцікавилася Валерія.

— Мої взагалі не голосували. Вирішили не псувати собі нерви. Не хотіли вибирати з двох негідників, – сказала Світлана.

— Порох – злодій! Він украв вісімдесят мільйонів! Як можна за нього голосувати?! Батьки за Зе голосували, – підтримав розмову Микола.

— Діти, досить про політику! Перерва закінчилася. Працюємо! – припинила дискусію вчителька Ганна. – Наша школа не політична й не релігійна, а художня. Досить про вибори! Тут не агітують за кандидатів. Тим більше, що вибори вже відбулися й президент обраний. Компонуємо, виконуємо завдання.

— Ми ще не голосуємо. Через п'ять років я та Оля вже зможемо вибирати, а ви ще ні, – сказала Світлана, кивнувши на Миколу й Валерію.

Вони були на рік молодші.

— Ви за кого голосували? – запитала Оля в Ганни.

Виникла пауза. Звичайно, вчителька могла не відповідати, але не соромилася свого вибору:

— За Порошенка, нашого Президента.

— За злодія?! – вигукнув Микола.

— Мої батьки також за Порошенка голосували, – зізналася Оля, отримавши моральну підтримку.

— Розумієте, Миколо, те, що ви можете так казати про Президента, який зараз при владі, бо інавгурації новообраного ще не було, говорить про те, що в нас прекрасна демократична країна. Це заслуга всіх наших президентів, якими б вони не були. Всі вони доклали до цього свою працю, хто свідомо, хто нехотя, але це вклад Кравчука, Кучми, Ющенка, Януковича й Порошенка...

— І злодія, що шапки крав? Злодія були вибрали президентом! – перебила вчительку Світлана.

— Порошенко також злодій, а твої батьки за нього голосували! – крикнув до Олі Микола.

— Кожен мав право голосувати за свого кандидата. Це законно. Шануйте вибір один одного! Тобто вибір ваших батьків, – зупинила нову хвилю конфлікту Ганна. – Коли я їхала сьогодні на роботу в автобусі, позаду мене сиділи чотири чоловіки пенсійного віку й, звичайно, про вибори говорили. Троє, чий кандидат переміг, виправдовувалися перед четвертим, кандидат якого програв. Не раділи, а були дуже сумні й старалися пояснити свій вчинок, через який можливі погані наслідки. Були впевнені, що в результаті їхнього вибору краще не буде, бо ні олігархи, ні мафія ніде не подінуться, хоч би гірше не було. Але звинувачували у своєму вчинку Порошенка. Він винен, бо вони зі злості голосували проти нього, а вибрали собі гарантом не спеціаліста, а тепер незадоволені власним вибором. Чоловік, котрий програв у виборах, не старався їх заспокоїти, був бадьорий і радісний, радив самим виконувати обіцянки їхнього кандидата, бо він тепер в опозиції та буде від них вимагати роботу й критикувати. Побажав співрозмовникам успіху й вийшов на зупинці. Сумна трійка їхала далі, прогнозували збільшення вартості комуналки й ріст курсу валют...

— Опозиція в пошані, бо влада завжди була нікудишня, – перебила вчительку Світлана.

— Що значить курс валют? – запитав Микола. Дівчатка сяк-так пояснили, чим ще більше засмутили хлопчика. – Порох – злодій і барига! Він винен у всьому! – підсумував почуте учень.

Ганна опанувала себе. Легко скривдити дитину – жертву телевізора. Він повторює слова батьків і телепередач, часом навіть не знає, що означають названі терміни. Раніше дорослі не були такі відверті з дітьми. Остерігалися вголос озвучувати свої думки, мали привід бути обережними.

— Раніше, при Радянському союзі, тільки за розказаний політичний анекдот протягом трьох днів позбавляли київської прописки й висилали до Сибіру, а зараз ви можете безкарно обзивати чинного президента. Ви ж не знаєте, сказане вами правда, чи ні? – зауважила Ганна.

— Не можна зводити на людей наклепи, за таке можуть карати, – підтримала вчительку Ольга.

— Так! Тільки на президента можна, а на інших ні, – додала Світлана.

Насправді ні на кого не можна, знала Ганна, але промовчала, не хотіла перетворювати урок у говорильню. Мала досвід, що переконати прихильників свіжообраного гаранта неможливо. Згадала розмову з кумою, власне, та повторювала слова Миколи, мабуть, набралися їх з одного джерела. Ніякі аргументи на неї не подіяли. Що ж, мала право й зробила свій вибір.

— Що тепер буде? – запитала Валерія.

— Все буде добре! Спокійно працюємо. До осені нічого не зміниться. Так що закінчуємо навчальний рік, добре відпочиваємо на літніх канікулах, а далі видно буде, – відповіла Ганна.

— А що буде осінню? – поцікавилася Світлана.

— Восени в нас парламентські вибори, – пояснила викладач. – Але ви ще не голосуватимете, так що не хвилюйтеся.

— Ні! Знову?! Хоч би ті вибори закінчилися! Всі тільки пересварилися через них! – вигукнула Світлана.

— Діти, в нас урок живопису, працюймо! Досить про політику! – безнадійно закликала до роботи вчителька.

Суспільство все ще було наелектризоване виборами, всюди тільки про них і говорили. Діти – не виняток, повторювали за дорослими. Тільки молоде покоління менш досвідчене, не вміло хитрувати й не могло промовчати там, де було б варто це зробити.

— Щось ви запрацювалися. Перерва, – сказала, зазирнувши в клас, викладачка Ліда.

— А Ви за кого голосували? – атакувала Лїду Оля.

— За Порошенка! – гордо відповіла та. – Я у складі двадцяти п'яти процентів адекватних громадян!

— Не треба про політику. Наша школа не політична, – нагадала присутнім Ганна. – Ми не можемо агітувати за жодну політичну силу, зокрема, й проти обраного кандидата в президенти.

— Ми ще не голосуємо, нас можна агітувати! – втрутилася Світлана.

— Вибори вже відбулися, так що все вже не має значення, – сказала Ліда. – Григорій за Зеленського голосував. Знаєш?

— Знаю, заходив, виправдовувався. Сподівався, що його вибір нас не пересварить. Вибрав артиста, хай відповідає за нього, нехай дає гарантію, що його кандидат виконає свої передвиборчі обіцянки! – відповіла Ганна.

— Ні, ні! Хай краще не виконає, бо там такого наобіцяно... – зупинила колегу Ліда. – Ми тепер опозиція, то мусимо за ними пильнувати.

Клас замовк, учні ловили слова. Слухали б вони так пояснення уроку! Викладачки пішли в учительську. Негоже при дітях пліткувати про колегу. Та й те, що вони думають про новообраного, було не для дитячих вух.

Вибори пройшли, а проблеми залишилися. В учительській обговорювали Закон про освіту, нове положення про атестацію педагогічних працівників. Викладачі критикували й думали, як можна вплинути на недолугий документ, як хоч частково змінити, бо нереально виконати поставлені в ньому вимоги. Вибори виборами, але їхню роботу за них ніхто не зробить.

— Ми їм восени проголосуємо! – з погрозою ні з того ні з сього сказала Ліда. – Політичні партії мовчать, не можуть визначитися, на чиему боці. Про кого думають? А люди хвилюються!

— Торгуються, – зауважила Ганна. – Конкретно першими визначилися тільки «Демократична Сокира». Потрібно звернути на них увагу.

— «Свобода» й «Самопоміч» для мене більше не існують, – підсумувала Ліда.

Жінки приймали доленосні рішення, світ про які й не здогадувався й ніяк на них не реагував. Життя продовжувалося й після виборів, а як довго і яке, буде видно. Поживемо – побачимо.

Відпочити від виборів до осені не судилося. Позачергові були призначені на 21 липня. Перекапустили відпустку, але

можливо, хоч учні до вересня від політики відійдуть. Ганна вирішила бути оптимісткою.

2019 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Купити мишку

Одного лютого ранку вулицею йшов програміст. Це був молодий чоловік у розквіті сил. Вітер розвівав йому русяве волосся. Ім'я мав Клим. Ішов зосереджено й цілеспрямовано в магазин купити мишку. Чому пішки, а не їхав на авто? Бо, по-перше, хотів пройтися, по-друге, до стоянки була така ж віддаль, як і до магазину, а, по-третє, погода гарна. Міг, звичайно замовити через інтернет, як замовляв дитині підручники та іншу літературу, але мишка – це не та річ, вибір якої можна комусь довірити: її потрібно побачити, відчуту на дотик, полюбити з першого погляду й тільки тоді усвідомити, що вона твоя.

Мишку Клим уже мав і не одну, але програмісту зайвою вона не буває, й не мало значення, що переважно він працював із клавіатурою. З власних мишок уже можна було б збирати колекцію, тут були й звичайні сірі з колісцем, їх доводилося часто чистити від пилу й іншого бруду, були й лазерні з дротами й без них, із різною кількістю кнопок і сенсорні. Клим любив мишку маленьку, подібну до жучка, щоб поміщалася в долоні. Побачив таку в інтернеті, зацікавився, обговорив на форумі, відгуки були позитивні, особливо хвалили віртуальні друзі з Заходу. Але інтернет інтернетом, а живий контакт – це живий контакт.

Клим ішов на живий контакт. Поправив навушники, через мобілку зайшов до інтернету, кілька реплік кинув у коменти другу. На переході «завис», знайшов карту заторів у Києві, проаналізував можливі напрямки, згадав, що сьогодні він пішохід, почекав і пішов на зелене світло. Зелені цифри змінювалися з певним інтервалом, на два кроки нова цифра. Порахував кроки, поділив на два, звірив із цифрами, збіглося. Ця дрібниця вселила оптимізм, пішов далі, тихо наспівуючи.

Відповів на дзвінок мобільного, допоміг теці вийти в інтернет. Поки пройшов двадцять метрів, від неї було ще три дзвінки. Скаржилася, що комп'ютер назвав її «інвалідом». Клим позаздрив комп'ютеру й делікатно його виправдав. Традиційно

тещу потрібно було б називати «мамою», але язик не повертався. Згадав кілька анекдотів про тещу, на душі полегшало. Вона була додатком до дружини, її не вибирають. Шанувати – таке навантаження міг витримати, тільки добре опанувавши себе.

Наступного дзвінка Клим порадив тещі вимкнути комп'ютера й чекати на нього. Біля ринку, де торгували живою рибою, задумався над догмами Біблії, як можна «возлюбити свого ворога». Рибу на дух не переносив, обійшов це місце дугою. Підіймаючись сходами на другий поверх, змирився з існуванням тещі: на те й у річці шука, щоб карась не дрімав. Мабуть, для того й потрібний ворог (або теща), аби чоловік тримав бойову форму, вмів про себе подбати, у випадку чого захистити. Клим професійну форму тримав добре. Комп'ютер для тещі налаштував так, що й мавпа впоралася б, але не теща, та знову зависла. Вміла користуватися тільки мишкою, клавіатуру так і не опанувала. Були б усі вороги такими, зависли б і хай би висіли. Їм Клим тільки допоміг би добре й довго висіти. Але теща... Мусив щось придумати.

В магазині біля виставлених мишок почекав консультанта, ніхто не підійшов. Кілька разів на Кліма зиркнули здаля продавці й не рушили з місця, в приміщенні витав легкий аромат кави. Не те щоб Клим потребував консультації, сам міг їх проконсультувати, хотів послухати, що молодь скаже, запитати дещо. Схоже, консультанти його тут уже впізнавали здалеку, ховалися, як руді миші. Покликав продавця перевірити мишку. Знову дзвінок від тещі – вимкнути комп'ютер вона не може також – не слухається мишка.

Подумки дуже «возлюбив» її, сказав, яку кнопку натиснути, й нарешті почав тестувати вибрану мишку. Мишка була така, про яку мріяв – маленька, маневрова, нею можна було б керувати одним пальцем, у долоні розмістилася, як рідна. В подарунок ішли застарілі, нікому не потрібні диски DVD. Оплатив чек, виявилось, на них ішла окрема сума, але без дисків мишку не продавали. Вони були зайвим додатком, як теща до дружини.

Взяв. По асці кинув дружині посилення, щоб бачила, яку мишку придбав. Поскаржився рідній на тещу, яка завжди лишає в себе на робочому столі тонкі, майже невидимі шовкові нитки. А

вони намотуються на коліщатко й забивають мишку, хоч вона загалом у тещі була хороша. Дружина поспівчувала своїй мамі.

На зворотному шляху Климом опанував філософський настрій. Думав, як можна «возлюбити ворога свого». Звичайно, любити потрібно свого, немає рації любити чужого ворога. Й любити як? Як ворога, чи як «ближнього свого»? Мабуть, як ворога. Любити ближнього йде окремим пунктом. Значить ворога потрібно з великою любов'ю перемагати! При необхідності знищити! А теща? В принципі, вона йому ворогом не була.

Біля кіоску з пивом зупинився, подзвонив, запитав дружину:

— Бачила, яку тещі мишку купив? Лазерна, без коліщатка, туди вже нічого не намотається. Пиво купити з такої нагоди?

Клим купив безалкогольне пиво для себе й для тещі, дружина його не пила, зробив висновок, що в принципі, «полюбити ворога свого» можна з певним роз'ясненням, та й пішов під'єднувати тещі нову мишку.

Автор роботи В. Г. Батраков

В автобусі

— Ваше місце двадцяте, – сказав водій автобуса Іванці.

— Можна нікого не садити біля мене? Бо у Львові має приеднатися мій приятель, – попросила Іванка.

— Ні! – категорично відмовив шеф транспорту. – Доїдете до Львова й там будете задовольняти свої забаганки.

Пасажири займали місця в міжнародному автобусі. Їх було не так багато, але біля Іванки водій відразу розмістив чоловіка. Своєрідно відреагував на прохання. Мабуть, йому не сподобався яскраво-жовтий колір її волосся. Перед поїздкою пофарбувалася.

Попутник Іванки зайняв своє місце біля вікна. Щось комусь пояснив телефоном. Багато не говорив. Може від природи був мовчазним? Зате позаду всілася парочка говорунів. Жінка й чоловік. Раніше були незнайомі, та швидко виправили незначний дискомфорт і стали приятелями. Обое їхали до Кракова. Жінка вчепилася в попутника мертвим хватом, бо вперше рушала в незнайомий край, а співрозмовник виявився знавцем прекрасного польського міста. Представниця округлішої половини людства щебетала й щебетала. Про все розпитувала. Знавець сипнув назвами музеїв, культурних закладів, магазинів і всім, що міг згадати. Справив враження.

Жінка тримала увагу чоловіка на собі. Зі всіх сил підтримувала розмову на будь-яку тему. Розповідала й розповідала, часом по третьому колу про одне й те ж. Мала на нього якийсь розрахунок. Вона їхала по візі, він – по безвізу.

— Я можу взяти «Посвідку на проживання», якщо захочу. Їжджу на роботу. Працюю у Варшаві. Там у них не те що в нас, – поінформував чоловік.

Жінка підтакувала. Розмова текла, зачепили й політику.

— Так їм і треба! Вони заслужили на те, що мають! – чоловік різко зупинив співчуття до донеччан. – Я сам із Луганська, знаю, як там є! Війна тільки почалася, я зібрався й звідти поїхав, розумів, до чого йдеться. А зараз вибрали президента на нашу голову. Нічого хорошого не буде.

— Може він і нічого? Ще побачимо, – примирливо мовила жінка.

— Що ще дивитися? Військових відвели! Станцію здали. Віддали частину нашої території!!! В ПАРЄ Росію впустили, телеміст із ворогом хочуть зробити! Це все новий президент! Що ще дивитися? – випалив чоловік із Луганська.

Жінка змінила тему розмови.

Іванка вовтузилася на своєму двадцятому місці, не мала чим заткнути вуха, розглядалася по салоні. Побачила, як пасажирка з тринадцятого місця забрала свої речі й пішла в кінець автобуса, лягла там відпочивати. Тоді Іванка пересіла на її місце, якомога далі від балакунів.

Автобус їхав українськими дорогами, в потрібний час у відповідних місцях робив зупинки. Змінювалися пейзажі. Тиша. Спокій.

— Також на заробітки? – обізвався сусід із чотирнадцятого місця.

— Ні. Я на відпочинок, – відповіла Іванка.

— Добре відпочивати, коли гроші є.

— Відпочивати завжди добре.

Іванка не мала бажання розмовляти, хотіла в тиші й спокої доїхати до Лодзі.

— А я їду на заробітки, – не вгамовувався чоловік із чотирнадцятого. – Бо що тут робити? В нас я можу заробити п'ять тисяч гривень. Але хіба це гроші? В Польщі середня зарплата п'ять тисяч злотих. Що тут порівнювати? Поляк отримує п'ять тисяч і за хлібину платить два злоті, а я зі своїх п'яти тисяч віддаю за хлібину двадцять гривень. І так усе. То виходить, що в нас удесятеро дорожчі такі ж товари. Може з новим президентом щось зміниться? Але ж не дають йому працювати!

Чоловіка з чотирнадцятого повело на політику. Не дивно. Вздовж дороги стовбичили білборди з кандидатами до Верховної ради. Рекламували себе партії та мажоритарні кандидати. Промайнув напис «Зробимо їх ще раз!», а за ним реклама «Здамо аналізи...», потім різні незнайомі здоровенні, максимально

усміхнені обличчя, велике «Думаємо». Впізнала портрет Порошенка. Сусід із чотирнадцятого місця зауважив його також.

— Я за нього голосувати не буду, – сказав чоловік. – Уже наробив! Досить!

— Давайте не будемо про політику, – попросила Іванка.

— Треба сподіватися, що стане краще.

— Не сподіватися, а робити треба. Ніхто нічого за нас нам не зробить.

— Ну так, ну так... – промимрив чоловік і нарешті замовк.

Іванка написала у смартфоні кілька повідомлень, надіслала друзям через мобільний інтернет. Відчувала, що чоловік на сусідньому кріслі тримається зі всіх сил, але надовго їх не вистачить. Скоро назбирається критична маса і його прорве, бо ковбасила пасажира політика. Зваживши ризики, Іванка повернулася на своє двадцяте місце. Слухати чужу розмову – це одне, а коли тебе змушують до діалогу, то зовсім інше. Перепросила сусіда з дев'ятого за мороку, той тільки кивнув.

— Зуб у мене розболівся, – повідомив когось телефоном.

Їхали далі. Мимоволі Іванка чула, як за спиною продовжувалася розмова:

— На кордоні, мабуть, перевірятимуть, – бідкалася недосвідчена жінка.

— Та не дуже, – заспокоїв досвідчений чоловік.

На якийсь час Іванка звернула увагу на попереднього сусіда з чотирнадцятого місця. На тринадцяте біля нього сів новий пасажир. Чоловіки знайомилися. Паралельно з-за спини Іванка сприймала потужну дозу нової інформації. Чоловік із Луганська переконував сусідку, що в Польщі життя дешевше. Сипав цифрами, порівнював зі всім підряд. А що заробітчанами платять мало, то винні самі українці. Якщо згоджуються працювати за нижчу ціну, то хто ж платитиме більше? Наприклад, робота коштує десять злотих, а він береться зробити її за дев'ять, то чому поляку не згодиться? За сто злотих у Варшаві можна спокійно прожити, ще й зекономити. Звичайно, ті, хто згоджується на менші гроші, все псує. Цифри, озвучені

чоловіком, осідали на вухах Іванки. Втекти від непотрібної інформації не було куди.

Прошли чутки, що у Львові буде пересідання, а у квитку про нього нічого не сказано. Іванка цього не любила, відправила повідомлення приятелю до Львова, попередила. Долинув голос пасажира з чотирнадцятого місця. Не втримався, зачепив тему політики з новим сусідом. Відстоював новообраного гаранта, хоч згоджувався про певний вплив на нього одного олігарха. Не знайшов однодумця й у черговому співрозмовнику.

— Я з Коломойським особисто знайомий і знаю, що від нього можна чекати! – голосно заявив із тринадцятого.

Погладив свою вибриту голову й про щось уже тихіше переконував опонента, активно жестикулюючи.

— Закриймо цю тему! Я не хочу більше про подібне говорити, – благав із чотирнадцятого.

Усвідомив нарешті небезпеку політичної теми, але з тринадцятого не здавався. З чотирнадцятого принишк і похнюпився, не звик до грамотного, сильного й досвідченого опонента. Вже не хотів нічого чути, але бритий був наполегливим і по пунктах розбивав ідола більшості.

— Той пасажир, – Іванка кивнула на чотирнадцяте крісло, звертаючись до свого сусіда з дев'ятнадцятого, – казав, що у Львові буде пересідання.

— Не чув такого, – відповів чоловік.

— Я також не чула, але він запевнив, що йому водій сказав.

— У квитках не вказано.

— Побачимо.

— За сто злотих у Варшаві можна прожити тиждень, – долинув переконливий голос із-за спини Іванки. Чоловік із Луганська пояснював підкреслено уважній слухачці обік себе. – Картоплю я не купую, тільки каші. Більше їм м'яса й трохи сиру. Й вистачає. А якщо пощастить, то можна й на п'ятдесят злотих прожити весь тиждень. Там у них у м'ясному відділі обрізки від ковбас продають. Нормальний добрий продукт, тільки кусочками, тому дешево. Часом і сир так купити можна. З тих шматочків навіть можна вибрати щось, аби на бутерброд покласти.

Позад Іванки продовжували розмову. Та жінка за спиною дуже хвилювалася, бо їхала на заробітки вперше. Ловила досвід заробітчанина зі стажем. Іванці стало дуже сумно. Не додавала радості й розповідь луганчанина про життя до війни з Росією 2014 року. Чоловік називав розмір зарплати, ціну на продукти, порівнював добробут мешканців Луганська й Донецька. Донецьк при Януковичі явно був у фаворі.

Розмова текла в ритмі руху автобуса, збивалася на вибоїнах і вирівнювалася на кращому відрізку дороги. Міжнародний транспорт віз пасажирів. Поляки їхали додому, українці – на заробітки, а дехто на відпочинок, як Іванка.

У Львові таки було пересідання. Розділилися. Одні у сирій автобус зліва, на Краків, другі в білій справа, в напрямку на Зелену Гуру. Іванка зі своїм мовчазним сусідом із дев'ятого місяця перемістилися в останній, запропонувала чоловіку таблетку знеболювального для зуба. Серед нових пасажирів знайшла свого приятеля зі Львова. Помінялася кращим місцем на гірше, щоб сидіти поруч із другом, і транспорт повіз їх у бік кордону.

2019 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН

Тінь Бандери

— Вона бандерівка, – сказав Борис і показав рукою на Іванку.

Міг не показувати, вибирати не було з кого.

— Так?! – здивовано вигукнула Аня. – Бандера замордував майже п'ятсот тисяч поляків, винищив цілі села. Як можна вважати його героєм?! Чи у вас немає інших героїв?

Іванка не донесла до вуст склянку компоту, поставила на стіл. Мовчали. Здивована тишею, до покою ввійшла мати Ані.

— Вже несуч картоплю й м'ясо. Ось, накладайте собі салати, – сказала господиня дому, поправила дещо, поставила вино й вийшла на кухню.

— Всі ми тепер бандерівці, – подумавши, сказала Іванка.

З Борисом сиділи в гостях у польської родини. Власне на обід запросили Бориса, як автора картини, придбаної господинею, заодно показати інтер'єр, куди має пасувати наступна замовлена робота. Іванку покликали «за компанію», бо до Лодзі приїхала разом з автором робіт. Болючу тему Борис зачепив не випадково, любив дражнитися з проукраїнської позиції киянки. Чоловік знав, як реагують на Бандеру поляки, зараз сидів, накладав до тарілки салат, насолоджувався досягнутим ефектом.

Аня емоційно перераховувала звірства бандерівців. Зробила екскурс в історію, в часи далекі й ближчі. Перераховувала президентів України, які дали Бандері звання «Героя України». Докладно, хто перший, хто другий. В якому місті й де «мордерцю» пам'ятник стоїть. Іванка про таке й не знала й знати не хотіла, воно для неї не мало ніякого значення. Важливе було інше – поляків знову накручували проти українців. Новий виток. Борис тішився.

Щоб виграти час, випила компоту.

— Я родом зі Східної України й до Бандери немала жодного стосунку. Це Борис зі Львова, я ні, – сказала нарешті Іванка. Насправді вона народилася в Центральній Україні, зі Сходу була

її мама. Тож не дуже й збрехала. – Путін зробив нас бандерівцями, щоб страшніше було, хотів залякати російськомовних зі Сходу нашої країни.

— Той, хто за Україну, той бандерівець? – здивовано запитала Аня.

— Так! – радісно кивнув Борис. – А я ні! Я не бандерівець.

— Ти не на боці України? – уточнила Аня.

— Так! Так! Хай програють, – з усмішкою підтвердив Борис шокованій полячці. – Українці з українцями воюють. Вісімдесят процентів місцеві. До чого там Росія?

— А зброя та фінансування? – запитала Аня.

— І буряти та чеченці? – додала Іванка.

— Ну, зброя, то таке... Росія фінансує, звичайно, але воюють українці з українцями, – впевнено заявив Борис.

— Як можна бути на боці ворога? – міркувала полячка.

— Таких, як Борис, у нас називають «вата», – пояснила Іванка, уникаючи більш колоритних слів, що крутилися на язичі.

— Так! Так! – з ентузіазмом підхопив Борис. – Це від одягу, поширеному в СРСР. Були куфайки на ваті. При Радянському союзі мені було добре, а потім, як Україна від'єдналася, все пішло не так. Тому я проти.

Аня слухала зі щирою цікавістю. Господиня квартири розклала гостям на тарілочки смажену рибу, гарячу картоплю поставила в центрі стола, щоб кожен міг брати собі, скільки хоче. Іванка любила картоплю й скористалася нагодою зробити паузу в неприємній і непотрібній розмові. З досвіду знала, що ні в чому не переконає ні Бориса, ні полячку. Поводили себе, як зазомбовані. Жодні аргументи на таких не діяли, бо не чули співрозмовника, насолоджувалися звуками власного голосу.

Мовчанка затягнулася. Аня відчула напругу за столом і делікатно змінила тему. Вибрала не найкращу, але принаймні іншу.

— В Україні був голод у тридцятих роках...

— Так! – підхопив Борис. – Багато людей загинуло.

— Це було мордерство, зроблене більшовиками, – розвивала тему Аня.

— Найгірше було на Сході України. Моя мама розповідала, як її сім'я пережила голодування, – сказала Іванка й знову взялася за рятівний компот. Тема була дуже болюча, а за склянкою можна хоч трохи прикрити вираз обличчя. – На Заході України голоду не було.

— Бо ті землі тоді належали до Польщі, – згадала Аня. – Голод створили штучно.

— Так, – підтвердила Іванка.

Розповіла дещо, що чула від мами.

Полячка підтримувала розмову, згадуючи факти й трагічні деталі, відомі їй із засобів масової інформації. Було враження, що вивчає реакцію українки на події того часу. Борис мовчав, не міг звинувачувати комуністів. Про всяк випадок згадав Америку, яка мусить бути в усьому винною. Аня натяку не зрозуміла.

— Ми тепер маємо захист від Росії. Американці ставлять у Польщі свої бази, – сказала полячка, зрозумівши львів'янина на свій лад.

Мама Ані принесла власноручно зроблену айвову наливку, почастувала присутніх. Високо оцінили алкогольний напій. Гострі кути в розмові потроху згладжувалися, та все ж залишалися.

— Як можна жалкувати за владою комуністів? – запитала Аня.

— Мені тоді жилося добре, – сказав Борис, дегустуючи наливку.

— Його батько був чиновником-комуністом, поставленим керувати у Львові. Мав пільги, – пояснила Іванка.

— Мав те, чого не мали інші? – уточнила Аня.

— Так, – підтвердила киянка.

— Ну... Трохи так... – нехотя згодився Борис. – Мого батька замалим бандерівці не вбили! А поляк врятував! – перескочив зі слизької теми львів'янин.

Полячка вся перетворилася на слух, зацікавилася надзвичайно. Захотіла деталі історії, в якій поляк виявився героєм. Подобиць було мало. Батько Бориса служив у

радянській армії, їхня частина планувала йти через ліс, а поляк попередив про засідку бандерівців, от і вся розповідь.

— То він був військовим? – запитала Аня.

— Так, – підтвердив Борис, не помітивши зміну в інтонації голосу полячки.

Не знав, що європейці вважають нормальною боротьбу війська з військом. Убивство військовими цивільних вважалося злочином. А в цій розповіді злочину не було, тільки поляк виглядав зрадником, адже радянська армія в той час окупувала Польщу чи її частину. Залежно від того, який був рік.

— Він росіянин, у нього родичі в Москві, тому за Росію, – ні з того ні з сього сказала Іванка.

— Ні, – заперечив Борис, адже знав, що до росіян ставлення погане. – Моя мати естонка, а батько з Харкова.

Його батько міг бути звідки завгодно, але прізвище мав російське. Невідомо, чи розуміла це Аня, яка вчасно змінила тему розмови. Поговорили про сучасних художників, галереї, пленери. Знову господиня похвалила твори Бориса й зокрема вчора придбаний пейзаж. Згадала Леха Качинського. Літак. Була переконана, що до трагедії доклав руки Путін. Іванка була такої ж думки. Однорідні підтримали одна одну. Борис мовчав. Не звинувачував Росію ні в чому, злочини, нею зроблені, не помічав принципово. Пив наливку, вона насправді була смачна.

— Але Бандера! Як можна виправдати ту різню?! – після чергової дегустації айвової наливки Аня повернулася до початкової теми.

— Потрібно польським і українським історикам детально вивчити той матеріал, бо мені здається, там багато неправди. Росія зараз дуже бреше, та й тоді брехала. Але більшість архіву в Москві й вони не дають до нього доступу, – сказала Іванка.

Напад на Росію обурих Бориса.

— Не тільки росіяни, поляки також панували на Україні, – заявив львів'янин, демонстративно підкресливши те «на Україні». – Катерина друга роздавала землі польській шляхті! – чомусь заглибився в історію чоловік і з викликом подивився на Іванку.

— Мене це не зачіпає, – сказала Іванка та налила в келих води. Хотіла пити, мабуть, наливка була занадто солодка. – Моя баба полячка, її предки якраз із тих, кому ті землі давали.

Аня з цікавістю слідувала за словесною дуеллю українців. Повернувся господар дому, батько Ані, приєднався до гостей. Дочка коротко переповіла попередні розмови, щоб орієнтуватися. Позиція Бориса здивувала господаря також. Невже львів'янин насправді хоче, аби Україну перемогла Росія? Виявилось, що ні. Усвідомлював – окупанти вважатимуть корінних мешканців третьосортними й навіть російське прізвище не допоможе. Це єдине, з чим не міг згодитися. В Росію не хоче, там занепад. У крайньому разі доведеться втекти до Польщі. Українець розговорився. Завжди був балакучий, а ще наливка робила свою справу.

— Чому українці вибрали такого президента? – запитала Аня.

— Я за нього не голосувала, це він голосував за коміка, – заявила Іванка. Борис покійрно підтвердив сказане. – А я в тих двадцяти п'яти відсотках.

— Але більшість вибрала проросійського президента. Чому? – прискіпувалася полячка.

— Фінансування, фінансування агітації за кандидата. Якщо одного фінансово підтримує сусідня країна, то в конкурента немає шансів.

— Іноземці не мають права фінансувати вибори.

— Але можуть робити замовлення на своїх медіа. Російськомовні сидять на їхніх інформаційних каналах. Особливо ті, в кого родичі на Росії, – Іванка кивнула на львів'янина.

— В Донецьку українці підтримують Путіна, – почав говорити Борис, але полячка перебила.

— То не справжні українці, – сказала вона.

— Так, – згодилася Іванка. – То ті, кого переселили з Росії в хати заморених голодом українців.

Обід плавно перетікав у вечерю. Наливка закінчилася. Мама Ані пішла на кухню шукати інший алкоголь. Прodeгустували. Не до порівняння з її авторським. Господиня залишилася задоволена похвалою. Принесла десерт.

— Пора збиратися, – шепнула Іванка Борису.

— Та ні. Гарно говоримо...

— Пора! – наполягла киянка.

Згадала про «кисіль-випихач». Традиційно в Україні, коли на обіді подають кисіль, то це знак гостям, що пора й совість мати. Десерт виконував ту ж саму роль. Можливо й у поляків так само, в культурі мали багато спільного.

Тепло попрощалися з господарями. Словесна дуель між українцями закінчилася без переможця, поляки здивувалися в черговий раз, розповіли, що в них часом сім'ї розпадаються через політичні погляди.

— Всюди так буває, – оптимістично підтакнув Борис, і українці пішли до готелю.

Свіже повітря пом'якшило дію авторської наливки.

— Аня говорила, що раніше в цьому будинку, де живе її мати, давали квартири КДБістам, – сказав Борис. – І розпитувала так прискіпливо, й сама мешкає у Варшаві між подібних сусідів...

— Все може бути, – згодилася Іванка. – Ну то й що?

— А... Нічого.

Вечір був теплим. Не поспішали. Планували наступний день.

2019 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН

Броунівський рух

— Дитино, я тебе прошу, – говорив чужий чоловік телефоном гарною українською мовою.

Це не дивувало. Цього року в Лодзі майже на кожному кроці було чути українців. І говорили вони українською, а не російською, не те що минулого року. Іванка на російську не переходила принципово: раз співрозмовникам «без різниці», ну то без різниці. Борис переходив, звук догоджати. Вони знову разом були в Лодзі, й зараз автобус віз їх в Україну.

Вибирати місця не доводилося, де були, там сіли. Борис ділився враженнями від побаченого в останній день. Іванка слухала й думала. «Це як броунівський рух, – зробила висновок жінка. – Життя то з одними зіткне, то з другими. Біля одних довше крутишся, з другими стикаєшся періодично, з третіми тільки раз, а то й пролітаєш повз». На подібні думки наштовхував пасажир позаду них. Не змовкав. І сюди їхала, на балакучого натрапила, й назад також.

— Андрій, встав у підзарядку, бо телефон зараз розрядиться, – попросив балакучий свого попутника, молодого юнака.

Той покійно виконав прохання.

— Цього року я маю намір повністю вичистити своє життя. Бо я не живу! – звучало до когось телефоном, хто чекав балакучого в Києві. – Не смикай провід! Ти витягнув із розетки! – останні фрази адресувалися Андрієві.

Той нахилився поправити й скрикнув. Хлопця вдарило струмом.

— Поміняймося місцями, сам умикатимеш, – запропонував Андрій і за спиною Іванки довго вовтузилися.

Балакучий не був худорлявим. Зробив кілька спроб умикнути підзарядку, визнав несправність розетки й повідомив про це далекій співрозмовниці. Попередив, що довго розмовляти не зможе. Так, він знає, що існують акумулятори, мав такий, дуже якісний, не китайський, але його діти, всі троє, по разі впустили на землю й пристрій розлетівся, розбився вщент. Бо не

китайський, де все спаяне, а якісний німецький. Купить собі! Звичайно купить, але зараз не має.

Чоловік красиво розповів, як цінує жінку-співрозмовницю, котра пішла до нього на троє дітей. Запитав про дочку, попросив дати їй телефон.

— Дитино, я тебе прошу не робити так. Хочеш зустрітися з хлопцем? Так, я розумію, але ти вже народила від невідомо кого. Це твій останній шанс! Зроблю тобі посвідку на проживання й переїдеш до Польщі. Якщо ні, то поверну тебе до матері! Й не тільки тебе, а всіх вас і Андрія також! Ти не даси йому закінчити навчання! Дитино, ти вганяєш мене в домовину! Я вже мертвий! Я не живу через вас! Я тебе прошу, слухай Елю. Тільки вона не дозволяє мені повернути вас до матері. Я б давно це зробив, але ціную Елю, не хочу її втратити, тому ви з нами. Але я тебе прошу... Ти можеш зустрітися з хлопцем, але на подвір'ї, під вікнами, щоб Еля тебе бачила. Це твій останній шанс...

Чоловік витер піт і змінив інтонацію, видно, телефон повернувся до власниці.

— Еля, дозволь мені повернути її до матері, – просив балакучий, та, схоже, дозволу не отримав. – У Польщі буде тільки гірше, там я не зможу її вдарити.

Невідомо, що відповіла на те Еля. Балакучий став детально розповідати про своє невдале перше одруження. Іванка спробувала уявити першу дружину балакучого. Якою ж вона має бути, щоб поверненням до неї лякати дітей? Фантазії не вистачило, тож замислилася, з якою метою доля всадила її біля такого джерела життєвої інформації? Випадковостей не буває. Може чужий досвід має її дечому навчити? Іванка уявила, як об'єкт А (балакучий чоловік) із трьома супутниками – 1, 2, 3 (дітьми) відлітає від об'єкта В (перша дружина) й входить у зону об'єкта С (Еля). Додала в уяву кольору й деталей, вийшло непогано.

Тим часом Борис вичитував новини у себе на смартфоні. Андрій, запитавши в батька, чи той ще довго буде говорити й за мімікою прочитавши відповідь, дрімав біля вікна. Іванка дивилася на пейзажі. Балакучий спілкувався з Елею. Видно, вона запропонувала дещо виставити у Фейсбук, бо популярна

соцмережа отримала потужну атаку прокляттями польською мовою. Використовував їх уміло, за призначенням, без агресії та акценту. Та жінка не капітулювала, Еля відстояла улюблену забавку. Чоловік змінив тон, став виправдовуватися та пояснювати свій напад.

— Моя перша все ліпила на Фейсбук. У сім'ї кошмар, а в мережі подивитися, то в неї суцільне щастя. Я організував вечірку, потрібно було для кар'єри. Вона навіть цибулі не почистила. Я ще й за стіл не сів, а вже все сфотографовано й у неї на сторінці. Сяє всіма зубами, ніби то вона організувала та зробила. Не можу передати, як мене це бісить!

Згадка про Фейсбук спонукала Іванку сфотографувати вид із вікна й виставити на сторінку, відзначити місце. Хай рідні й друзі бачать, що вона в дорозі й усе гаразд. Проїхали Варшаву. В балакучого чоловіка нарешті мобільний розрядився повністю. Тиша. Відпочинок головного мозку.

Відносний спокій тривав не довго. Поблизу з'явився новий любитель поговорити. Вірніше, не новий, бо десь там був, але чекав свого часу. Поки батько говорив, Андрій мовчав, був навчений не заважати, та коли старший замовк із технічних причин, молодший зайняв інформаційний простір. Нахилився до вікна, щоб не набридати розмовою старшому, а може й не хотів, аби той чув. Говорив неголосно, польською мовою в проміжок між сидіннями, якраз майже на вухо Іванці. Цього разу розмова носила більш сексуальний характер. Іванка вирішила, що це карма.

Цікавився про відчуття в процесі сексу, смакував почуту відповідь, дізнався, що обрізають хлопчикам євреям і як, утишився, що тільки шкіру. Детально змалював свій досвід у темі. Кілька разів підкреслив, що певного часу сексуальний досвід отримував у ролі дівчинки.

Говорив, не соромлячись, може думав, що Іванка не розуміє польської, адже з Борисом спілкувалася українською. Чи чув Борис розмову, чи ні, Іванка не запитувала, а він також не реагував ніяк.

За Люблінном Іванка з Борисом повечеряли. Опустилася ніч. Андрій усе говорив і говорив. Іванка дивувалася витримці його

далекої співрозмовниці. Ні північ, ні перша година нової доби ніяк не вплинули на плин розмови, Андрій насолоджувався деталями розповіді й отримував рекомендації. Від цих, із любов'ю змальованих епізодів, Іванці ніде було подітися. Крутилася й так, і сяк, та все одно чула. Карма. Звичайно, це була карма. Іванка могла дати вичерпну відповідь Андрієві на поставлені не їй запитання, навести безліч прикладів, адже колись досліджувала й скрупульозно вивчала тему інтимних стосунків, пояснити хлопцеві, що, як і чому, але опанувала себе та мовчала. Вірила, що прийдуть і розлетяться, як у броунівському русі, й сподівалася не зіткнутися більше з балакучими супутниками.

У Львові Борис вийшов, бо був львів'янином, а Іванка з балакунами пересіла до іншого автобусу. Вибрала найвіддаленіше місце від недавніх сусідів, зіткнулася з новими, напевно, також епізодичними, але більш мовчазними. Їхали в Київ. Автобус фарами підсвічував світанок. Тішили кольори неба.

Іванка задумалася про життя. Чи згадає вона всіх тих, із ким зіштовхнула її доля? Мабуть, ні. Хіба що тих, із ким довше контактувала. Люди, котрі оточують її, змінюються. Одні відразу, як пасажери в автобусі, другі – йдуть поряд частину життя, а потім також відходять. Дехто в роботу або в іншу країну, як друзі студентських років, дехто у хворобу, як хресна мати дочки, а дехто на той світ, як її батьки.

Все не випадкове в цьому світі: кожен контакт чогось навчив, отже, був потрібним. Навіть ті балакучі додали їй досвіду й практики в тренуванні витримки. Її мабуть-таки, старший із них мав рацію: потрібно «вичистити своє життя», не варто триматися за минуле, та й за майбутнє також, навіть за сьогодення не варто.

Іванка ще подумки пофілософствувала, все одно робити було нічого, порівняла життя з броунівським рухом, дійшла до висновку, що влітку він активніший, як і належить у теплішу пору. Підзарядила мобільний телефон, аби мати можливість викликати таксі при прибутті в місце призначення.

Розмірковувати про майбутнє не стала. Як буде, так і буде. Хто знає, з ким ще зіткне її життя на цьому чи на тому світі?

2019 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Життя приватне

Це було давно, ще до війни з Росією. Шість чи сім років тому. Тоді Віктор постукався до Ганни в чат. Щось у нього не виходило з відправленням повідомлень. Запитав, чи вона не має з цим проблем, чи надсилаються її повідомлення стороннім людям, не друзям. Жінка спробувала кілька разів, надсилаються. Не знала, що ті люди подумали, одна дама у відповідь надіслала сердечко, адже на сайті Ганна називалася Іваном, тільки друзі знали, хто вона насправді.

Довго пробували відсилати, в Ганни смайлики надсилалися, у Віктора ні. В процесі поговорили про різне: мистецтво, ціни, курс долара, програми «Віндовс» і «Лінукс». Домовилися зустрітися у справі, але не зараз, бо мала нежить, Віктору чужі бацили були непотрібні.

— Давай, вичухуйся, – написав. – Ой, яке слово, майже непристойне.

— Гарно звучить, – визнала Ганна.

— Особливо, якщо на склади розкласти.

— Ти мені нагадав. Нам ще про секс поговорити треба.

— Ні, мені рано говорити – я ще люблю ним займатися, – відповів Віктор.

— Займайся, ніхто не забороняє. Значить, є про що розповісти.

— Коли все опуститься й не захоче підійматися, тоді знайду час про все потроху розказати. Зараз треба ловити момент.

— Лови! – написала жінка Віктору й розповіла останні новини.

Записувала розповіді друзів про секс. Уже має багато цікавих, не вистачає тільки інформації його авторства. Ганна розраховує на Віктора в цьому питанні.

— Розрахуй. Ой! Знову, – засміявся чоловік.

— Бач, скільки слів гарних знаєш.

— Дівчат гарних більше, треба встигнути, поки ще щось рухається.

— Всіх не охопиш. Чоловіки так дивно мислять на цю тему, – написала Ганна.

— Всіх і непотрібно, треба робити природний відбір. Я ж не такий всеїдний, як можна подумати, та й здоров'я вже не те й прудкість.

— І дівчата не ті, – докинула Ганна.

— Ну так, їм гроші потрібні й розваги, а в мене з цим не густо, не розженешся.

— То й не розганяйся. Шукай любов, вона того варта.

— Маю! – піднесено запевнив Віктор.

— Так задовольнися нею!

— Що я і роблю. Просто це буває рідше, ніж того хотілося б.

— Гірше, коли частіше, ніж хотілося б, – зауважила знавець теми Ганна.

— Може й так. Хіба буває забагато щастя? – згодився Віктор, хоча сумніви були.

— Його тоді не цінуєш.

— Якщо є голова на плечах, то цінуєш те, що маєш.

— Воно то так, тільки коли закохуєшся, часто голову губиш, – нагадала Ганна.

— На перших порах – так. Як каже Беня, коли х... в п..., то мозок у сраці.

— Правду каже, – підтримала Беню Ганна.

— Потім таки повертається потроху, бо що там у сраці довго робити?

— Я все-таки стосовно деяких сексуальних моментів із тобою проконсультуюся, бо чоловіки думають зовсім інакше, – сказала Ганна.

— З демонстрацією в натурі? – запитав Віктор.

— Аж мову мені відібрало!

— Чому ж це раптом? Ти вже не граєш у ці ігри, чи що?

— Чи що.

— То чим я можу допомогти? – запитав Віктор.

Ганна розгубилася. Як ще зрозуміліше сказати, що її цікавить детальна розповідь? Може процес бесіди у чоловіка допомогою не вважається?

— А як же твоя любов? Хіба її це не засмутить? – запитала жінка.

— Ех, як же ти все прямолінійно сприймаєш! – кинув їй Віктор, не пояснивши, що вона розуміла не так.

Чи не варто сприймати його пропозицію зайнятися сексом, чи запевнення про наявність коханки? Віктор різко змінив тему, розмова перейшла на вже зібрані розповіді Ганни, трохи переповіла, співрозмовника не зачепило. Але згадав молодість, як «гусарив» у старій майстерні. Обіцяв розповісти, коли стане імпотентом. Домовилися.

— Ну, готуй гонорар! Не думаю, що в тебе завала таких високохудожніх творів! – написав приватно Віктор і надіслав Ганні текст оповідання.

— Дякую, але я чекала іншого. Такого, як ти надіслав, багато в інтернеті... – відповіла в чаті Ганна й кинула вибраний приклад. – Вибач, що я так критично... Ясно, що це шедевр!!! Ти написав?

— Я, щойно закінчив, хвилин десять тому. А в інтернеті такого не читав. Усе написане суто з власного досвіду, ні слова не придумано! – запевнив Віктор.

— Гарні відчуття, – похвалила Ганна.

— Так ото ж!

— Але мені потрібна твоя розповідь, а не готовий твір. Жива розповідь! – підкреслила Ганна.

— Це і є розповідь. Я не люблю натуралістичних оповідок! Хай так воно буде. Якщо комусь сподобається, я не претендую на авторські права.

— Я використаю, якщо дозволиш, – написала жінка.

— Що ти чекаєш почути? – чоловік замислився.

Був не проти розповісти, але жінок часто не розумів.

— Різне... Воно витікає зі спокійної розмови.

— Про таке спокійно? Мені ще зарано заспокоюватися. Описане мною відбулося три дні тому, «між нами, дівочками, говорять!»

— Тоді неспокійної розмови! – згодилася співрозмовниця.

— З ілюстраціями розповіді на живій натурі? – знову оповідач запропонував Ганні майстер-клас.

— Для початку можна випити каву в кав'ярні й поворожити на кавовій гуші.

— Та це для гламурних «девочек», мені це давно нецікаво... – заявив Віктор.

— А що цікаво? Відразу в ліжко?

— Ну, ти ж читала. Це не так, щоб зразу, треба преамбулу...

— А де політ фантазії? – допитувалася жінка.

— Замерз. Холод такий, що вмерти...

— Всім холодно. Це не скасовує романтику.

— Ну, я ж саме таку ситуацію і описав, – нагадав Віктор.

— Тепер для контрасту опиши, як виконуєш свій подружній обов'язок.

— Та більше мені нема чим займатися! Я вже забув, коли це було востаннє. Вдома я непотрібний! Ні, брешу: сьогодні зранку пробивав на кухні водостік під мийкою, неможливо було посуду мити. Ось так тепер я виконую подружні обов'язки!

— Пробивати водостоки також діло! В чому справа? Чому затишшя в сімейному ліжку? – запитала Ганна.

— Пробивати водостік справа потрібна, ще й нелегка! Там у три погібелі сидиш і рукою мастурбуєш, тільки не члена, а троса, й добрих пів години отак трахаєшся! А для сімейного ліжка стільки умовностей треба здолати, що відпадає всіляке бажання. Забуваєш, із чого починав і чого хотів.

— Які умови маєш виконати? Заспівати, танцювати? Які?

— Ганно, мені нудно це все описувати, є цікавіше заняття.

— Не можеш сказати суто по-чоловічому, наказати жінці бігти швидко в ліжко виконувати подружній обов'язок? Можна ще й ногою тупнути.

— Нащо мені когось примушувати до цієї справи? Краще все робити так, як в описаному епізоді...

— Звичайно, так краще... Але подумай, коли ми зустрінемося поговорити, – Ганна наполягала на безпосередній розмові, а не в чаті.

— Не знаю... Поки що думаю, як вирватися до коханки для наступного епізоду.

— Звичайно, це важливо, але я сподіваюся... Може після свят?

— Запитай щось легше. Я не знаю, що в мене буде завтра по обіді. Ти уважно читала? Там нема жодного слова вигаданого! Дві години електричкою в один бік заради сексу й не тільки!

— Задалеко трохи, – визнала Ганна.

— Так отож! І на машині сухою дорогою зі швидкістю 130-140 кілометрів на годину швидше не виходить, – кинув Віктор.

— Знайти молодицю ближче не міг? Або з дружиною знайти компроміси?

— Ой, Ганно, як зараз я тобі почну всі нюанси розказувати, то на роман обсягу вистачить.

— Давай!

— Зараз, усе кину й тебе розважатиму. Доживу до такого віку й стану, що вже й пензля не зможу тримати, тоді й буду потихеньку по клавішах стукати, – написав Віктор.

— Ні, тоді зустрінемося й ти мені розповіси, а я тобі, й буде розвага для двох.

— Домовилися! Лише не обіцяю, що це буде скоро.

— Почекаю..., – згодилася Ганна.

Чекати, так чекати. Час пішов. Ганна відкрила надіслане оповідання Віктора. Дозволив використати, то чому ні? Може справді комусь потрібне. Люди різні.

Перечитала...

«Надворі лютував грудневий мороз. У сільській хаті було свіже повітря. Маленьку донечку вдягали в шерстяну кофтинку, на ноги теплі штанці, а замість капців у малечі були товстезні шкарпетки з овечої вовни, які скоріше нагадували м'які черевички.

Молодиця також натягувала на своє тіло теплі речі, бо опалювати газом хату до температури хоча б плюс дев'ятнадцять градусів за Цельсієм було дорогим задоволенням. В утеплених спортивних шароварах для лижних прогулянок вона й лягала спати під благоденську ковдру.

Він приїхав майже несподівано, зимове бездоріжжя робило подорож на авто ризикованим заняттям, електрички ходили рідко й часом вибивалися з графіка. Проте десятиденна розлука робила ті перешкоди мізерними. Вони так давно не пригорталися один до одного, не цілували вуста, очі, шию... Її пишні перса скучили за його ніжними руками, він давно не чув її шаленого гарячого подиху...

Приїхав.

Смачно посмоктавши мамину «ням», донечка тихенько задрімала, молодиця перебралася до нагрітої ним постелі. Проте, за звичкою чи від буденної втоми, теплі лижні шаровари так і залишилися на її пружних стегнах. Вона вместилася біля нього на вузькому ліжку й, здавалося, так і готова була заснути. Та він, долаючи втому від робочого дня й двогодинної подорожі, дав зрозуміти, що його такий розвиток подій не влаштовує. Легкі дотики губ до її щоки, вуха, шиї залишилися практично без реакції. Рука потихеньку опустилася нижче пояса молодиці й почала стягувати недоречний одяг, проте напоролася на несподіваний мовчазний супротив. Не звичний відступати в різних життєвих ситуаціях, він на мить хотів було скористатися своєю перевагою у фізичній силі, та зрозумів, що така ситуація не принесе задоволення нікому з учасників процесу. Набравшись терпіння (а після тривалої розлуки це було не просто), він почав дуже обережно, ніжно гладити рукою її кучеряве волосся, чоло, брови, щоки, паралельно легенько торкаючись вустами її білої шиї, щоки, поступово добираючись до незворушних, здавалося б, губ. Через кілька хвилин він відчув їхній зустрічний рух, подібний на легкий цілунок. Це почало розігрівати його запал, рухи ставали все наполегливішими, а спротив молодиці все слабшим. Зрештою, фортеця почала здавати свої позиції і шаровари разом із трусиками опинилися в щіліні між бильцем ліжка та матрацом. Він уже безцеремонно заповз своїм масивним тілом поверх її звабливих форм, намагаючись не давити масою. Вона на мить трохи відкрила заплющені очі й підійняла своє акуратне підборіддя, ніби запрошуюючи його до рішучіших дій. Він почав пристрасно розцілювати личко, шию, перса, живіт, лобик... Нижче йому не дозволялося, звідти він так само

послідовно підіймався, й у цю мить відчув, що її руки почали притискати його спину. В секунду злетіла майка з торса, а його коліно акуратно вповзло поміж непереконливо затиснутих жіночих колін. За мить її ноги покірливо розсунулися й вона відчула нижче лобика дотик гарячого прутня. Дихання в обидвох ставало все більше пришвидшеним, її рука акуратно спрямувала прутень у піхву. Переборюючи нестримне бажання ввігнати зголоднілу голівку якнайшвидше в глибину, він почав поволі, по міліметру проникати у вологу нірку, то заглиблюючись, то повертаючись майже до поверхні. Кожен наступний рух був усе глибшим, проте таким же стриманим, і через хвилину-другу він помітив, як розкриваються її пухкенькі вуста, а ще через хвилину відчув зростальне тремтіння її тіла, неначе мікромодель землетрусу з епіцентром у районі лона. Її рвучке дихання переходило в легенький стогін, її руки все сильніше притискали до себе його стегна. Зрештою він здався й почав ритмічно, з силою вганяти свого прутня до самого дна спраглої нірки, допоки легкий стогін не вирвався з його нутра й солодка хвиля не захлеснула втомлене тіло. Легке тремтіння наче електрострумом пронизало його тіло. Вона не випускала його з себе, затиснувши в обіймах торс. Він продовжував цілувати її очі, ніс, чоло, вуста, шию, пестити руками смолисте кучеряве волосся. Хотілося до безмежності продовжити ці хвилини насолоди, проте природа брала своє.

Потомлені, вони заснули в обіймах, усміхаючись одне одному вві сні...»

Віктор старався бути точним. Ганна бачили місця, де автор троху прикрасив, але залишила так, як той написав. Хай буде.

Ганна з приятельською розмовляла на вулиці. Про всяке, про різних і про Віктора також.

— Коли ти підіймалася, він ішов тобі назустріч. Бачила? – запитала в Антоніні.

— Ні.

— Він також ішов і нікого не бачив. Я мобілкою подзвонила, то зупинився аж біля «Світлиці» й рукою помахав. Сказав, що

повзе... То попросила й до нас підповзти. Якийсь не в настрої сьогодні, – сказала Ганна.

— Не бачила його. Дошку купила, – розповіла Антоніна й показала дошку з двома ручками, красиву, з бука.

Був останній день травня, свято Трійці збіглося з Днем Києва. Гуляли на Андріївському Узвозі. Людей було середньо, впливала економічна криза, підвищені тарифи й війна на сході. Та свято є святом – люди гуляли.

Оминувши експозицію кераміки за ріг театру «На Подолі», до жінок таки підійшов Віктор. Привітався. На шиї тримав дитину у віночку років чотирьох. Обік нього стояла молода жінка. Часом то погладжувала дівчинку, то потискала їй ручку. Заспокоювала в такий спосіб. Не познайомив, був сумний, розмова не клеїлася. Змусили підійти, то підійшов, але бажання такого не мав.

Антоніна похвалила віночок, Ганна дівчинку. Жінки знайшли, що вона схожа на діда. Віктор на це тільки скривився. Ще про щось пожартували, й чоловік із компанією пішов. Якось трохи сумно, ніби виконав неприсмне зобов'язання.

— Вже має внучку? – запитала Антоніна.

— Може це не його? Я не чула, щоб діти Віктора одружувалися. Оля б мені сказала, – задумалася Ганна.

— То з ним була не дочка? – здивувалася Антоніна.

— Ні. Дочка зовсім інша, схожа на Віктора.

— Мабуть, ми їм щось не те сказали, – засумнівалася Антоніна. – Цього разу гуляв без Ольги, раніше завжди ходив у супроводі дружини.

— Все змінюється.

Вечір витіснив день. Скінчилося свято.

— Привіт! Добрався до комп'ютера? – пізнього вечора Ганна побачила Віктора в чаті, постукала.

— Ледве, – лаконічно відповів чоловік.

— Дитина тебе заганяла?

— Ні. Її мама.

— Хто то був? – допитувалася безцеремонно жінка.

Цікавість брала своє.

— На шиї? Моя позашлюбна дочка, – повідомив Віктор.

Співрозмовниця не чекала такого. Чимось гарячково закидала паузу. Думала. Ольга колись запевняла її, що вірить у вірність свого чоловіка. Насправді? Чи принципово впритул не бачить? Але чужа сім'я – темний ліс!

— Оля знає? – напряду запитала Ганна.

— Не знає. Знають найближчі друзі. Чекаю, хто перший здасть. Але ми з тією красунею рівно два місяці тому вирішили стосунки припинити. Це тема окрема й дуже болюча поки що.

Сказати, що Ганна була здивована, це не сказати нічого. Знала про невірність Віктора, скавав часом у гречку, але щоб аж так... Не просто тимчасова коханка, а ще одна сім'я. Вони раптом вирішили припинити стосунки. Отак взяли й вирішили, чи була якась причина?

— Хто вирішив? Ти чи вона? – допитувалася жінка.

— Ми обидвоє вирішили. Але я був ініціатором. Вже надто довго й болісно продовжувалося оте садо-мазо...

— В тому оповіданні ти про неї писав?

— Ага. Ми вже п'ять із половиною років знаємося. Оце моя недавня фотографія на її профілі. Взагалі більшість її фоток тут – моя робота, – написав Віктор і кинув посилання на сторінку цивільної дружини. Ганна тепер сприймала її так.

— Піду, перекушу, – написав чоловік. – Зголоднів за день.

— Смачного! Я тим часом фото роздивлюся.

Дивилася, занурювалася в оприлюднене на знімках життя незнайомої жінки. Така краса не зворушувала Ганну, але чоловіки все по-іншому сприймають. Комусь могла подобатися. Жінка Віктора була повною протилежністю коханки. Який тип насправді любить чоловік? В якому випадку він щирий?

— Ну, ось – під львівське пиво грибочки з картопелькою – це саме те! Відчуваю, що скоро може зморити, бо не тільки день, а й нічка була неспокійна... – обіззався, повечерявши, Віктор. – Як тобі фотки й дівушка? От просто враження стороннього погляду. Відверто!

— Красиво! Навіть краще ніж у житті, – узагальнила своє враження жінка.

— Вона має непоганий смак і вибирає з усього відзнятого те, що найефектніше. Вона взагалі неординарна особа – класна поетеса, суперово співає. Але ти не сказала про враження – не просто зовні. Щось ти встигла про неї подумати? – допитувався Віктор.

— Встигла... Зараз напишу... Чимось подібна до Фріди й також із трагічним надривом.

— Так, не ти перша відзначила її схожість із Фрідою. Ну, трагедії в неї, Богу дякувати, не було. Але... Дуже непростий характер, іноді настрої змінюється впродовж години на 180°. Вона нерідко бачить і відчуває те, чого більшість не бачить (як екстрасенси). Ось прочитай її вірші – це не банальщина й не зі стелі взято...

Ганна прочитала, похвалила та зауважила, що й у віршах коханка не виглядає щасливою.

— Та вона й не може виглядати щасливою, бо надто багато розуміє, що не все так однозначно в нашому житті... – визнав співрозмовник. – Ох і посралися ми сьогодні на ФБ – в результаті аватарка й обкладинка – «Чорний квадрат» Малевича. Тяжкий випадок! Як я втомився від цього всього!

— А що сталося? Чому? – запитала Ганна.

— Похмілля після гарної вечірки. Вбивчою для неї стала моя недолуга, але правдива фраза: «Якби я зробив різкий крок, то нічого хорошего з того б не вийшло. Й із тобою б нічого не склалося, бо ти, на жаль, не створена для сім'ї за своєю природою, і діти б мене відцуралися, й закінчив би я десь під парканом дуже швидко. Отакі реалії. Все. Таки тему закрили». Але вона не захотіла припинити срачку – й от такий результат. А винен таки я – мав би бути мудрішим.

— Вона хотіла вийти за тебе заміж, це видно, але ти маєш рацію – нічого хорошего для тебе не було б.

— Так, але про це можна довго й нудно розказувати. Я також хотів мати «Мерседес» і котедж, але нічого для цього не робив...

— Я також багато чого можу хотіти... Як ти збираєшся дбати про дочку? – поцікавилася Ганна.

— Наскільки вистачить сил та коштів. Ось навіть такими зустрічами, як сьогодні, адже в нас уже два місяці офіційного розриву. А до того я приїжджав щотижня у Попільне. Це 150 кілометрів у один бік. Пальне й таке інше. Їздили в Карпати кілька разів, у Львів та в інші місця щоліта. Але після тижневої розлуки приходжу в хату, а моя кохана не відриває очей від монітора – на ФБ цікавіше, ніж людина, яку тиждень не бачила і якій на прощання шепчеш: «Люблю тебе». Якщо розкажу про інші моменти, а їх немало, то волосся дибки стане. А я те все терпів...

Ганна уявила ситуацію. Обміркувала чоловічу точку зору й жіночу.

— Скільки їй років? – запитала.

— Уже тридцять один! Ганно, це нормально, коли відмахаєш за кермом 500 кілометрів, їдеш не до законної дружини, а до них із малечею, а тобі ніхто не запропонує чашки чаю та не спитає, чи може ти голодний із дороги? Коли я це озвучив, то у відповідь почув, що не безрукий, сам можеш зробити! Й після цього претензії, що я таки не захотів спробувати жити з ними однією сім'єю. Мамця в неї такого ж засолу, й теж розведена. Ну, в такій атмосфері небагато буде охочих затриматися...

— Ти довго тримався! – визнала жінка. – Як ви познайомилися?

— Таки довго! Бо любив. Та що казати, ще її люблю, хоч розум підказує, що не варто. Але серцю не накажеш! Познайомилися в Будинку кіно на одній тусовці, вона сама мене «зняла», мені тоді 52 було, їй 25 – цифри ті ж, тільки в іншому порядку! Я з першої години попередив, що жонатий і нічого змінювати не збираюся. «Я знала, на що йду». Але потім усе складалося повз цих слів. Ні, три роки були дуже класними, а потім сталося, наче щось пороблено – суцільні претензії та дорікання. Тримався дуже довго, але будь-якому терпінню приходиться кінець. Не було б малечі – забув би туди й дорогу... Ганно, описувати всі нюанси – одного вечора мало. Й не хочу, бо болить і досі...

— Розумію... – Ганна згадала своїх друзів, котрі розлучилися. Цей процес завжди болючий. – Краще, коли під час

розставання люди залишаються друзями, але не завжди так буває... – написала результат своїх роздумів.

— Я б хотів і так має бути. Малечу не кину, вона має знати, що тато в неї є і він не остання сволота. Ну, а кохана моя має непростий характер. Крім того, на неї всі ті ПМС діють дуже реально, тому іноді треба бути мудрішим, щось стерпіти, щось перечекати. Не завжди так виходить, тут я визнаю свої недоліки...

— Будь обережний. Часто імпульсивні жінки самі розповідають дружині, щоб та вигнала чоловіка й тоді він ніде не дінеться, прийде до неї... – застерегла співрозмовника.

— Не думаю, що до цього дійде. Вона таки не зовсім ідіотка. А я свідомо залишив у її мобільному всі телефони: й дружини, й дітей моїх. Бо бували ми в дорозі, а там непередбачувано... Думаю, вона не має до цього опуститися, хоча на всі сто не можна бути певним...

— Ти краще знаєш..., але старайся не бути різким, не доводь до крайнощів. Дитину не планували? Так вийшло?

— Вийшло, звичайно, але в неї були проблеми зі здоров'ям, це той випадок: або зараз, або ніколи. І я зрадив, коли кохана погодилася народжувати, хоч і хвилювався! А доця ж класна! Ти ж бачила!

— Класна! – визнала жінка. – З часом тобі доведеться познайомити з нею своїх старших дітей.

— До цього ще треба дожити! Побачимо...

— Подібна до тебе, – написала Ганна.

— Сам робив! Зараз треба пережити дуже болючий момент розриву. Він довгий та непростий. А доця за віком могла б і онучкою вже бути, це ти правильно сказала!

— Скоро матимеш онуків...

— Про «скоро» говорити зарано. Ніхто з моїх дітей не планує в найближчому майбутньому чогось на зразок весілля. Я не розпитую – типу, не моє собаче діло. А синові в грудні тридцять має виповнитися...

— Ясно, що всьому свій час... Але така можливість існує...

— Теоретично таки так! Лише невідомо, скільки відведено кожному з нас. Он у мами моєї правнуки вже в школі вчаться

(братові внуки), а в мене в моєму віці теоретично могли б і онуки бути, але натомість я ще маленьких дітей маю...

Поспілкувалися на тему життя. Ганна згадала батька Антоніні, який усе кинув і одружився з молодою коханкою, залишивши колишню дружину з двома дочками. А з новою народили четверо дітей. Зведені брати Антоніні молодші від її дочки. В житті всяке буває.

— Вона тебе любить? – запитала Ганна, повернувшись до попередньої розмови.

— Колись любила, потім казала, що любить, а зараз натяки дає, що ще любить. Але я не хочу ту крапку перетворювати на кому... Є речі, через які неможливо повернутися. Вона сама спалила мости. Я не можу гарантувати, що не збудуються нові, але все-таки втомився від усього. Старію, мабуть. Ми дійшли до точки неповернення, й хоч не можна ніколи казати «ніколи», але на сьогодні не хочу ніякого повернення. Надто ще болючі й свіжі рани на душі...

— Все змінюється. Можуть бути дружні стосунки між колишніми коханцями, – Ганна вірила в те, що писала.

— Я не прагну бути ворогом нікому, а тим більше матері моєї дитини. Адже ми приречені на спілкування, поки я спроможний їздити до доньки...

— Ти маєш придумати, які стосунки тебе б влаштували й постаратися їх створити, – порадила жінка, бо любила радити.

— Я переконався, що всілякі придумки розбиваються на друзки об реальність. Особливо, коли ще й озвучувати їх. Тому хай іде все, як виходить...

— Тоді тримайся!

— Дякую! Бум старацца. Але чорний квадрат замість аватарки під її іменем мене просто гнітить. Сподіваюся, це має минути. На те є підстави...

— Я не бачу її сторінки... Мабуть, заблокована... А ти давно дивився? – звичайно, Ганну брала цікавість.

Тоді Віктор кинув повторно посилання. Побачила.

— Не весело... Це зроблено для тебе, – поділилася враженням.

— Я розумію, не дурень же повний!

— Зроби у відповідь у себе на сторінці всі фото, де ви разом із нею, видимими тільки тобі, а аватарку й обкладинку білими, – запропонувала Ганна.

Долучилася до жіночих ігор.

— Та на якого мені ті понти повторювати? Я що – пацан? Хай собі діє, як їй подобається. Ось має цього чувачка з Вінниці, до якого їздить трахатися, хизується, що той дві години тримається! Жонатий, на два роки молодший. Їй це підходить? То хай трахається. В них, бачте, обмін енергією. Екстрасекс, так би мовити. То на здоров'я. Що вона там знайшла? Перспективу для себе? Адже він тупо її два роки на ФБ добивався й таки добився, «красавец»... А в нас відтоді й срачі почалися, бо в нього таки екстрасенсорні здібності є. «Маладец»! А вона ще не розуміє, в яку халепу може втрапити...

Емоції Віктора пробивали віддаль, Ганна уявляла все настільки реально, ніби була учасником складних сексуальних стосунків. Витримати таке не мала сил.

— То шли те на ... чим далі! Та й усе! – вихлюпнула з себе емоції жінка.

— Зате він доцент, кандидат наук, «шипко умний» і дуже, надзвичайно спокійний! А що йому перейматися? Дитина ж не його! Дівка сама в ліжку затягнула, її проблеми його не гребуть! Усе чікі-пікі!

— Він на два роки молодший від неї, чи від тебе? – уточнила Ганна, бо «пазли» в неї в голові трохи не склалися.

— Та кажу ж, аж на два від мене! Ну, вона завжди до старших тягнулася, але каже, що хотіла б мати сім'ю. При тому далі заводить знайомство з жонатиками. То якого дідька, питається? – Віктора дивувала нездогадливість жінки.

— Можливо й любить старших, а може хоче зробити з їхньою допомогою кар'єру... Хто знає? – міркувала Ганна.

— Ні, це виключено! Я то вже її знаю. Пропонував не раз вступати до нас в «Драгопед», вона дівка не дурна, начитана та ерудована. Далеко не бездарна – на філології чи психології легко б могла вчитися. Але вперлася – нема сенсу. Нема, то нема. Я довго вмовляв, і мамця казала: «Доню, йди вчитися!» Але хрін вам! Воно якесь «не от міра сего»...

— Живе з мамою?
— Ну, так. І ще з племінницею...
— Тісно їм, мабуть.
— Та не дуже. Чотири кімнатки в маленькому приватному будинку, – запевнив чоловік.

Ганна прикинула, що такі малувато, але на чотирьох чотири кімнати в приватному – це таки краще, ніж на чотирьох дві в багатоповерхівці, як мешкав Віктор із дружиною та дітьми.

— Може вона кидається на жонатих, бо думає, що така молода й красива, легко відрве свій об'єкт симпатії від старшої жінки? – висунула наступне припущення Ганна.

— Та ні. Вона просто втратила надію на те, що в такому віці (за тридцять) нормальних мужиків вільних не буває. Тому лише б якось свої жіночі потреби задовольнити...

— А секс-шоп навіщо? Дивно себе поводить... Що в неї з екстрасенсами? Хоче бути екстрасенсом? – Ганна сипала запитаннями, відчувала, що чоловік хоче виговоритися.

— Вона якісь відчуття також має, хоч і слабенькі. А чувачок доволі потужний і користується цим. А це вже недобре. Він сам може бути покараний. Але й вона може постраждати. До неї дійшли чутки, що він дуже мстивий. І це мене лякає..., – Віктор усе ж таки хвилювався за коханку.

— За що він може мститися?

— Неважливо – сам факт уже лякає. Людина може сказати щось таке, що йому не сподобається, й цього достатньо. Такі люди небезпечні. Вона починає це усвідомлювати, попри шикарний секс. Розумієш, гра з дияволом лише на початку виглядає невинною забавкою, але може прийти тяжка розплата. Вона не хоче цього розуміти...

— Так, – згодилася Ганна.

Віктор сповільнив темп розмови, може трохи заспокоївся, а може вже все сказав. Але ні! Відновив листування.

— Ось зараз уже трохи охолочо після денної перепалки. Ну, не ідіотка ж вона повна..., – написав радісно.

— Ну й слава Богу! – відповіла співрозмовниця.

— Не знаю, – засумнівався чоловік. – Краще б сказала остаточно, що пішов на ... й на тому все закінчилося. Але й каже, й дає задній хід... Такі вони – жінки...

— Отож! – згодилася жінка.

— Я паралельно переписуюся з нею, – зізнався Віктор. – Пластинка змінюється помаленьку. Ледве, бо там гонору багато, але таки змінюється.

— Краще розлучитися друзями! – повторила Ганна.

— Та я не люблю ворогувати – це не конструктивно! Ще «срепениться» – ну, то це нормально!

— Нормально..., – згодилася Ганна. – Свариться, значить спілкується...

— Це вселяє надію, що не всьому капець. Бо в іншому випадку не було б жодного спілкування...

— Значить не хоче зовсім послати, а тільки лякає, – зробила висновок жінка.

— Я то знаю, бо вже не вперше! Навіть звук, – написав Віктор. Відчувалося, що настрої у нього покращився. – Натренований, не перший раз і, схоже, не останній. Кожен такий раз – рубець на серці. А не хотілося б. Пожити б та допомогти тим, хто цього потребує. Діткам своїм у першу чергу...

— Ти правий, – згодилася Ганна.

— Я Лев! – гордо заявив чоловік, але похопився. – Ні, Лев – це моя благовірна Ольга, а я Діва!

— Хтось же мусить бути дівою в сім'ї, – втішила співрозмовниця. Знала характер Ольги. Віктора це не втішило.

— Ще таки видурюється, – повернувся Віктор до теми коханки. – Ну, й це зрозуміло – треба ж марку потримати...

— Зроби паузу. Ніби образився й довго не обзивайся, – радила жінка, бо таки знала жіночу натуру.

— Та сам же обізвалася! Накинулася на ту фотку на Майдані, де вона з малечю і де не видно жодного обличчя! Не хоче, аби мамця бачила та пиляла її потім...

— Зроби фото видимим тільки для тебе.

— Зробив, аби мамця не бачила – за її проханням.

— То все люкс.

— Та яке люкс – у морг, значить у морг! А так – розтягування кончини в часі й просторі! – суперечив сам собі Віктор.

Видно було, що хотів уваги від коханки, але не хотів страждань. Яюсь так.

— Ти правий, вирішив – виконуй! Нічого розтягувати агонію! Мабуть, то справді боляче...

Закінчили довгу розмову. Попрощалися.

Життя крутилося далі. Як і належить, новину жінка обговорила з приятельками. Цікавість брала, як розвиваються події в чоловіка. За якийсь час Ганна не витримала й постукала в чат до Віктора.

— Привіт! Що нового?

— Кашляю яюсь не в тему.

— Застудився?

— Та хто зна? Може вірус підчепив, бо жінка та її сестра десь шмарклі підхопили, а сестра аж температурила.

— Все може бути. Якийсь вірус ходить. Лікуйся й одужуй, – побажала Ганна.

— Голову би полікувати від дурних думок! Завтра моє кохання з малечою знову мають приїхати в Київ на книжковий ярмарок-фестиваль «Медвін». Не певний, що вдасться зберегти спокій і обійтися без свіжих ексцесів. Ночують же в мене в майстерні, – Віктор сам зачепив потрібну тему.

Ганні навіть запитувати не довелося.

— Де твоя майстерня? Ви вже помирилися?

— Ех, Ганно, тобі б усе розказати, то на цілу книжку матеріалу б вистачило. Ми не помирилися, але й не можемо розсваритися на повну потужність, ось у чому проблема! Ну, й наявність малечі не останню роль грає... А майстерня біля площі Толстого, на Пушкінській.

— Гарне місце! Центр. Розумію її зацікавленість. Але це дійсно паршива ситуація – ні те ні се... А про книжку – цікава думка. Розкажуй! Напишу, – з ентузіазмом відгукнулася Ганна.

— Коли-небудь, принагідно. Дуже складна й заплутана ситуація, кілька дійових осіб, усе ще свіже та болюче. Хай

затягнеться, дай трохи часу. А крім того, з деякими героями сюжет непередбачуваний, як і характер самої головної героїні!

— Добре, почекаю.

Ганна чекала, тримала свою цікавість у руках. Трималася. За подіями у Віктора стежила за його фото в інтернет-мережі. Побачила там фінал фестивалю, постукала, як завжди, в чат.

— Як зустріч відбулася?

— Та більш-менш. Спостерігається тенденція до стабільного охолодження стосунків. І слава Богу! Лише малеча змушує ті стосунки підтримувати. Але це настільки непередбачувана особа, що невідомо, як вона вчинить завтра чи через тиждень, – відповіла з охотою Віктор.

Відчувалося, що хотів із кимось поговорити.

— На фото вона на тебе вовком дивиться.

— На тому, де читає вірша? То саме був улюблений мій вірш, а тут сонце яскраве в очі – це нормальна гримаса.

— Тоді все добре.

— Не знаю, чи добре. Надто прикипів до неї, розумію, що це треба припиняти, але починаю силою відриватися. Ще дуже болить. Треба, аби відмирало природним шляхом, на це піде багато часу. Складно все, – пояснював Віктор.

Сам хотів розібратися у складних стосунках.

— З тим тобі ніхто нічого не порадить. Хіба захопися чимось іншим, або про все опиши, тоді прийде розуміння й зникне біль, – усе ж таки порадила Ганна.

— Захоплюватися іншим? Якщо мова про жінку, то не хочу. На рівні протесту – не хочу. Описувати? Та ні, спробую малювати. Щось те, чого ніколи не малював.

— Я мала на увазі не жінку, а заняття. Може бути й риболовля. А малювати – то супер!

— Риболовля? А печінка що на те скаже? – здивувався Віктор.

— Ти ж не печінкою ловиш!

— Та скільки тої риболовлі – наливай і пий! І фарби дорогі. За один тюбик можна літр біленької купити!

— Не економ на терапії!!! – наголосила Ганна. – Бачив, чим я портрети роблю?

— Не бачив. І чим?

— Чим трапиться під руку, – Ганна кинула співрозмовнику фото своїх робіт. – Колаж із тканини, маркери, акрилові фарби, воскова пастель, коректор – усе, що під руками. Так не залежиш від дорогих матеріалів.

— Ні, я так не вмю. Я ось копію робив – по-дорослому... А зараз Репінського, Мусоргського маю робити – також не годиться колаж! – Віктор кинув у відповідь фото зі своєї роботи.

— Гарна копія! – похвалила Ганна. – В кожного свій метод.

— Ну, творчість – це класно, якщо вона копіюку приносить. А просто так балуватися, то й часу бракує, і матеріалів. Але в тебе класно виходить! – похвалив навзаєм співрозмовницю Віктор.

— Я балуюся. Скільки там того життя залишилося? Треба й побалуватися, – відповіла на те Ганна.

Не стала пояснювати чоловікові, що в неї це якоюсь мірою також терапія. Не дано чоловікові зрозуміти жінку. Тож хай так і буде. Постаралася занадто не докучати приятелю своєю цікавістю. Адже не мусить вона про все знати. Та й Ольга не має знати про все. Ганна була переконана, що все буде так, як має бути.

Час летить. Та все ж цікаво, як у Віктора зараз?..

2019 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Таке собі, звичайне

— Нема мене ні для кого, – написав Іванці приватно на ФБ Юлій і більше не відгукувався.

Жінка не приховувала отриману інформацію від приятелів.

— Зателефонуй до нього, – порадила телефоном Маргарита. – Він удома. Нікуди не їхав. Бреше тобі. Виглядає погано, з інвалідного візка вже не встас. Нічого його не цікавить. Наша спільна приятелька була в нього, то розповідала. Він уже зовсім не той, ким був раніше. Перейшов жити до сестри. Опікується ним «сестра Смерть», так її називаю.

— Зателефоную, – пообіцяла Іванка й заховала мобільний телефон до торбинки.

Турбувати Юлія не хотіла. Чоловік має право на свої забаганки.

— То була Маргарита? – запитав Борис. Чув розмову, бо якраз ішли разом снідати. Тільки сьогодні приїхали до Лодзі, поселилися в готелі, пора й поїсти. – Співавтор тебе посилає? – уточнив чоловік.

— Не хоче, щоб я бачила його в такому стані. Має право, – пояснила Іванка.

Про те, що Юлій не прагне зустрічі, знала ще в Києві, та не скасувала заплановану поїздку до Лодзі. Можливо на щось надіялася, часом диво трапляється.

Борис замовив страви. Вийшло трохи по-львівському, бо він був зі Львова й вибирав знайомі продукти, тільки замість кави взяв компот. Сніданок дав Іванці можливість обдумати ситуацію. Їли мовчки. Смакувало. Маргарита зателефонувала знову, а потім ще пару разів і все про те ж.

— Іванко, ти з ним розмовляла?

— Ні, він не відповідає, – пояснила українка.

— Його сестра також не бере телефон? – уточнила полячка, бо минулого року сестра Юлія відповідала знайомим брата замість нього.

— Ніхто не відповідає, – сказала Іванка, бо під натиском Маргарити таки подзвонила раз до співавтора.

Можливо тепер уже колишнього співавтора.

Борис допив компот. З метою самозбереження, розмову жінок не коментував.

— З Маргаритою не зустрінемося цього року: вона поїхала до моря, туди, де минулого року купила будинок, – переповіла розмову колезі Іванка.

Жінки не тільки про Юлія говорили, а й про Бориса також. Минулого літа лодзянка приділила львів'янину багато уваги, запросила додому, частувала тістечками, розважала максимально, обіцяла багато чого, зокрема, познайомити з власником картинної галереї, щоб український живописець міг із ним співпрацювати й продавати свої твори. Зараз про обіцяне Маргарита мовчала, але Борис постійно натякав, що в тому зацікавлений.

— Може вона телефоном організує обіцяне знайомство? – запитав Борис.

Сам не дзвонив до полячки, може боявся, а може його стримувала відсутність пакету польського оператора. Йшли в супермаркет купити необхідне. Іванка запитала в приятельки про можливість дистанційного розв'язання проблеми й довго слухала відповідь.

— Маргарита образилася на тебе. Ти весь рік до неї не писав, не дзвонив і ніяк себе не проявляв. Не привітав із жодним святом і з днем народження. Нічого для тебе не робитиме. Може тому й поїхала на цей час із Лодзі. Чому ти був до неї таким неухважним? – запитала Іванка.

— Та я... Не дуже в інтернет вилажу й на Фейсбуку не вмію постити.

— Міг по е-мейлу або подзвонити. Рік ігнорував жінку, а тепер щось від неї хочеш, бо колись обіцяла! Не гарно! Я їй сказала, що ти просто недосвідчений і дуже каєшся, та ти все чув.

— Прийдемо в готель, я їй напишу.

В готелі закипіла робота: приїжджі українці повідомляли приятелів лодзян про свій приїзд, вказували місце побиту, актуальні контакти й найближчі плани. Дзвонили, писали, виставляли фото в інтернет-мережі. Нарешті Борис пригадав про

необхідність написати покайний лист Маргариті. Пошукав її в друзях на Фейсбуку й не знайшов. Іванка кинула йому посилання, але та не відкрилася. Маргарита ніби не існувала для львів'янина. Попросив у приятельки е-мейл полячки та написав сльозливого листа. Відповіді не дочекалися.

Борис лишився обживатися в номері, Іванка пішла в пивбар на зустріч з Аделем. Після другого бокала пива ситуація сприймалася трохи краще й з іншого ракурсу. В принципі, все було чудово й складалося на краще, вирішила Іванка, й мокрий, як хлющ, Адель також так вважав. Лив дощ.

— У нас майже два місяці не падало. Все позасихало, сонце випало траву, дерева гинули. Дощ потрібний, але пустився тільки зараз, як ти приїхала, – пояснив поляк.

— Я знала, що з Києва привезу вам дощ, – сказала Іванка.

— Мав із тобою розминутися цього року, але так склалося, що зміг зустрітися. Завтра ввечері їду з Лодзі. Добре, що можемо поговорити.

Говорили про різне. Перетерли всілякі теми. За рік назбиралося. Пару разів у розмову вклинювався дзвінок від Маргарити. Десь із-під далекого моря вона пресувала Юлія за небажання зустрітися з приїжджою. Результати активності доповідала українці телефоном. Розмови велися голосно й темпераментно, чули всі. Добре, що в дощ відвідувачів було мало, а Адель ставився з розумінням, не розпитував.

З парасолі стікали краплини. Часом вітер заносив їх на стіл. Берегли тільки мобільні телефони.

— Закохані? – запитав підпийлий клієнт бару, проходячи повз.

— Ні! Ні! – відповіли разом Адель з Іванкою та отримали повний спокій, бо, видно, не закохані пияка не цікавили.

Аделю задзвонила Аня.

— Робимо з нею спектакль. Маю дуже багато роботи, – пояснив по розмові.

Поговорили про платонічне кохання чоловіка, проекти й спектаклі. В розмову втрутилася Маргарита, з-над моря обізвалася знову.

— Я просила його хоч телефоном із тобою порозмовляти. Збрехав тобі, що поїхав із Лодзі, але ж телефон є всюди! Він мені

відповів есемескою, перешлю тобі. Образив, обізвав нечемною! Юлій став іншою людиною! Втратив свою доброту! – емоційно звучав голос полячки.

Чи так сильно вона хвилювалася за українку, чи була вражена, що приятель уперше їй відмовив? Скорше останнє. Складалося враження, що Іванка переживає за свою зустріч з Юлієм менше ніж Маргарита. Яюсь так сталося, що киянка вляпалася в інтимні стосунки двох закоханих лодзян.

— Не хоче з тобою зустрітись? – делікатно запитав Адель.

— Написав, що поїхав із Лодзі й не буде до вересня. Звичайно це неправда, але мушу вірити. Юлій не хоче, щоб я бачила його таким, треба шанувати бажання людини, – пояснила Іванка.

— А Маргарита? Думаєш, усе ще кохає Юлія?

— Певно кохає. Якби їй було байдуже, не переймалася б так і мені раз по раз не дзвонила б.

— Не думав, що вона купить будинок над морем, але так вирішила... Я зараз із нею менше спілкуюся. Запрошувала мене, щоб пожив там із нею. Тільки навіщо мені те?

З неба лило, періщило по парасолі. Розгулявся вітер. Мокрий Адель змерз.

— Буду йти. Потрібно на завтра зібратися, можемо зустрітись ще вранці. Ти знайдеш звідси дорогу до готелю? Я покажу тобі приблизний напрямок, – сказав Адель.

Знав можливості приїжджої орієнтуватися в просторі. Показав стежку, порадив із неї не звертати. Попрощалися, розійшлися в різні сторони. Смеркалося. Лило.

В готелі Борис попрацював потужно. Його номер перетворився на імпровізовану майстерню. Мусив дещо доробити, дописати в картині деталі, щоб догодити замовниці. Через пару днів вона прийде за шедевром.

— Пили пиво там, де завжди? – запитав Борис.

— Так. Не хотіли далеко ходити, та й мокро, – відповіла Іванка.

— Маргарита не відповіла на е-мейл.

— Зателефоную до неї зараз. Заразом і про Юлія відзвітую, щоб вона його не діставала. Людина має право хотіти чогось чи не хотіти. Я проти насильства.

Киянка не стала відкладати задумане. Набрала номер. Як не дивно, Маргарита обізвалася відразу й навіть могла говорити довго, не була на велосипеді, не була в автомобілі, а знаходилася у своєму будиночку й уже навіть нагодувала kota Леона. Все складалося ідеально. Розмова текла, як річка.

— Борис не може знайти тебе у Фейсбуці. Може ти його заблокувала? – запитала Іванка.

— Мовчав цілий рік! Вивалила його!

— Він написав тобі листа..., – нагадала приятелька Бориса.

— Бачила. Хіба це виправдання? Нічого не вміє, нічого не розуміє, весь недосвідчений! Він що дитина – мала? В його віці це недоліки, а не виправдання.

— Чоловік був у мами коханим синочком... – вставила слово Іванка.

Полячку це не стримало, бушувала ще більше. Що то за чоловік такий, який в інтернеті безпорадний, а подзвонити не може, бо грошей немає? Що з таким чоловіком можна робити? Він хоч на щось придатний? Емоційним вигукам не було краю. Та все ж співрозмовниця часом мусила вдихати повітря. В наступній паузі українка попросила розблокувати колегу. Маргарита не вгавала, довго перераховувала гріхи Бориса. Нарешті пообіцяла поговорити з ним телефоном і потім повернути в друзі на Фейсбуці.

Під час жіночої розмови чоловік не обзивався. Приречено чекав фіналу.

— Маргарита образилася й видалила тебе з друзів. Так розлютилася, що й заблокувала. Мабуть, думала, що добиватимешся до неї, – розповіла про результат діалогу Іванка.

— Я не помітив, – зізнався Борис. – Ноутбук перевантажений і глючить, а на телефоні не знаю, де дивитися.

Іванка напросилася показати львів'янину, як порядкувати у Фейсбуку, хоча сама не дуже вміла, але виявилось, що той знав ще менше. Підтвердила на його техніці приятелювання зі спільними знайомими. Делікатно тицяла в екран смартфона й

думала, що це ж треба так – жінка, аби покарати кавалера за неухважність, робить недоступною для нього свою сторінку, а він того навіть не помітив.

Такі вони, чоловіки. До осені Юлію вирішила не телефонувати. Раз повідомив, що до вересня немає його ні для кого, значить немає. Має право на відпочинок від активної слабкої статі. В телефоні Бориса Іванка побачила багато цікавого, але не стала на тому розставляти акценти. Вдала, що не помітила, бо то його життя приватне.

Перший день у місті Лодзь закінчився більш-менш спокійно.

2019 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Валія КИЯН

Конкурс

— Як правильно написати: «подарок» чи «падарок»? – донісся чийсь голос із-за парти.

Ганна оглянула учнів. Ольга, замість творити шедевр на аркуші А3, відкрила зошита й книжку та виконувала домашнє завдання загальноосвітньої школи.

— Не знаю російської. Українською буде «подарунок», – сказала вчителька.

В класі запала тиша. Здавалося, учні перестали й дихати. За вікном шелестіло жовте листя. Гепали додолу, збиті вітром, грушки-гнилички. Стали чутними звуки з навушників тих, хто тихенько слухав російську попсу. Німа сцена й цікавість змусили їх відіткнути вуха. Вересень перетікав у жовтень. У художній школі йшов звичайний урок композиції.

— Ви говорите українською навіть удома? Між своїми? – запитала здивовано Ольга.

Усвідомлення, що хтось може не знати російську мову, шокувало дітей.

— Звичайно. В нашій сім'ї всі говорять українською, – відповіла Ганна.

— І у вас немає в Росії родичів?

— Немає.

— Зовсім-зовсім?

— Так. Зовсім-зовсім.

Клас зашепотів, перетравлюючи почуту інформацію.

— Ви говорите зі своїми родичами тільки українською? – уточнила Валерія.

— Не тільки з родичами й не тільки українською, ми ще й на польській спілкуємося, – сказала Ганна.

— У вас у родині були поляки? – запитала Вікторія.

— Так, – коротко відповіла Ганна.

Наявність у неї домішку неросійської крові здивувала дітей не менше ніж незнання російської мови. Нові питання вчителька зупинила й повернула увагу дітей до виконання зображення.

— Наше управління оголосило конкурс. Тема складна, але ми маємо постаратися, – доросла закликала учнів до роботи, а сама була здивована реакцією та наївністю дітей.

Звичайно, школярі звикли, що вчителі мусять говорити в школі українською, бо такий закон, але чому вони вирішили, що вдома ті мають переходити на російську? Бо між собою в школі на перервах носії освіти розмовляють іноземною?

Довірливість дітей вражала. Сказала, що не знає і вони повірили. А подумати? Адже вони говорили до вчительки російською і вона їх розуміла!

Київ. Столиця України. Державна школа. Шостий рік війни з російськими найманцями, а дітей дивує, що хтось може вдома розмовляти не російською мовою, а своєю рідною та до того ж не мати родичів у Росії. Хто їхні батьки? Що їх учать у загальноосвітній школі?

Ганна пройшлася між столами. Оглянула ескізи. Тема дійсно була складна для дітей, адже їм загалом по десять і тільки декому одинадцять років. Майже на всіх малюнках біля сільської хати цвіли вишні. Діти підглядали один до одного. Схоже, в учнів на вірші про «Садок вишневий» остаточно вичерпувалося знання творчості Т. Г. Шевченка. Поет писав для дорослих, а конкурс оголосили дітям, от і старалися й діти, й учителі.

Існував конкурс давно, створений ще за Кучми. Вже п'ять президентів змінилися, а він усе тримався, організатори й журі трималися разом із ним. Переможців весною возили до Канева. «Об'єднаймося ж, брати мої» – так називався й був всеукраїнським та щорічним. За його існування журі бачило образ тополі, показаний дітьми з різних ракурсів, і Дніпрові кручі, а особливо вишневі садки.

Тривав урок. Ганна пояснила, що значить «вечірня зіронька», бо зображували білий день. Міські діти багато чого не знали. Хрущів не всі бачили, хіба дехто зображених у книжці.

— Можна русалку? – запитала Марія.

— Можна, – дозволила здивована вчителька.

«Русалку» пам'ятала, як дуже драматичний твір. Про всяк випадок заглянула до «Кобзаря» – таки так, навіть дуже

драматичний, але якщо дитина хоче, то хай робить. Глянула ескіз. Русалка з аркуша дивилася невинними очима діснеївських образів. Дитина не знала вірша, тільки заголовок. Хай поки що й не читає, не на її вік написаний, там русалкою була утоплениця. Вчителька вирішила на ніч не заглиблювати дітей у своєрідність українських міфічних образів, щоб жахи не наснилися.

Попрацювали. Результат уроку вчительку не втішив. Кілька однакових садків біля хати та життерадісна зваблива русалка, що виринала з глибин океану.

— Так справи не буде. Шукаємо інші ідеї! – сказала учням після перерви Ганна.

— Можна kota, який ходить кругом дуба на ланцюгу? – запитала дев'ятилітня Ліза.

— Ні! Конкурс за творами Шевченка, а не Пушкіна, – відповіла спокійно вчителька.

Чомусь не здивувалася помилці дівчинки.

Припинила читання поезії вголос, вирішила підійти до проблеми з іншого боку. Розповіла про роль творів Шевченка під час Майдану. Показала зображення «Ікони Майдану». Та не цікавив учнів ні Майдан, ні поет, прагнули гратися на смартфонах.

— Подивіться, протестувальники кругом зображували портрети Шевченка! Це надихало й підтримувало українців! – наголосила Ганна.

— Треба малювати портрети, – вирішила Ольга й пояснила це своїй сестрі. – Ми не зразу зрозуміли. Зараз зробимо.

Учні розібрали листки-репродукції з автопортретами поета-художника. Монохромні, бо видруковані на не кольоровому принтері. Закипіла робота. Ганна не сперечалася. Портрет так портрет. Хоч навчаться малювати обличчя. Конкретне завдання давалося учням легше.

— А я на двадцять п'ять процентів росіянка, – сказала ні з того ні з сього Ольга. – Тому говорю російською.

— Тому не знаєш української? Що ж твої інші проценти не дають про себе знати? – запитала Ганна.

Дитина розгублено мовчала. Тема розмови була не нова, Ольга часто нагадувала про своє російське коріння.

— Хто знає, чим українці відрізняються від інших народів? Що в нас є таке, чим ми можемо гордитися? – кардинально змінила тему вчителька.

— Ходять у вишиванках, – сказала Вікторія.

— Вишитий одяг є в різних народів. Щось інше. Для німців, наприклад, характерна пунктуальність, а що для нас? – підводила до відповіді Ганна.

Діти замислилися. Перешіптувалися, працюючи над портретом Кобзаря.

— Гарно співаємо, – спробувала свій варіант Ольга.

— То чому ж ви не співаєте українською? Не знаєте слів? Пробуйте ще, відповідь інша, – захопила вчителька.

— Наша мова наймелодійніша, – озвучила другу спробу Вікторія.

— Що ж тоді ви не говорите наймелодійнішою мовою? То має бути риса характеру, яка притаманна вам також, – підказала Ганна.

— Ми любимо волю, – чи то ствердила, чи то запитала Валерія.

— Так! Ми найволелюбніший народ. Зараз прапор України став символом боротьби за незалежність у різних країнах, – підтвердила Ганна.

Діти підбадьорилися. Приємно почувати себе гідним, достойним поваги й наслідування. Закінчилися уроки. Підписували, здавали малюнки.

Через місяць Ганна відбирала учнівські роботи на другий тур конкурсу. Домінували чорно-білі портрети зрілого поета з вусами й тільки один замолоду. З тринадцяти обрала чотири: веселе село, синя річка, портрет із вусами й портрет без вусів. Подумала, красиво назвала, наклеїла на паспарту та склала список згідно з вимогами. На перемогу не розраховувала, але участь у конкурсі нехай буде.

Ці ж діти, тільки на рік старші, наступного навчального року знову творитимуть до Всеукраїнського конкурсу, присвяченому Т. Г. Шевченку. Може знатимуть більше творів поета? Може відчуватимуть себе українцями на всі сто відсотків? Складно передбачити. Єдине, в чому Ганна була впевнена – вмітимуть краще малювати. Бо останнє цілком залежало від неї, а вона їх навчить – і не тільки володіти олівцем і пензлем, а ще дечому, бо патріотичне виховання ніхто не скасовував. На щастя.

2019 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Все не так

— Мабуть, у світі зараз період ремонтів, – подумав уголос Адам.

Зі сторони виглядало, ніби говорив комусь по мобільному. Чоловік ішов і думав, бо, по-перше, робити було нічого, а по-друге, вмів мислити. Сам був цього певен і успішно переконував інших. Чому про ремонт? Бо йшов повз бібліотеку, там уже другий рік усе щось покращували. Змінювали вікна, двері, полиці, ставили комп'ютери, нові стільці й таке інше. Старими залишалися лише книги, на них чомусь завжди не вистачало коштів. Ясно, що десь собака була закопана, недарма робота кипіла. Чийсь зацікавлені вуха з неї стирчали. Та попри шалені темпи й потужне намагання працівників, читачів ставало все менше й менше. Не йшли милуватися новими меблями. Дивно якось.

Адам звично обминав вибоїни в тротуарній плитці. Ще давня, не витримала київського клімату. А як подумати, то з 2004 року трохи часу пройшло. Тодішній мер Києва про неї подбав, хтось із його родичів виготовляв тротуарну плитку... Майже все місто нею вклали. Поспішали задовольнити «попит», багато бракованої пропустили. Покриття рябіло дірами. Ноги Адама досконало знали маршрут і самі ставали, куди треба, автоматично, як пальці музиканта по клавішах.

Чоловік згадав: десь читав, чи може чув, що при завчених, доведених до автоматизму діях, енергії організм тратить мінімально. Можна не напружуватися, а розслабитися й думати про своє. Власне, цим зараз і займався. Прикинув, чим вечерятиме. З роботи йшов. Подумки зробив ревізію холодильника – щось ще було, чогось бракувало. Ноги Адама повернули в магазин, як завжди, дорогою додому й повели до відповідного відділу. Потрібно купити хліба.

На звичному місці, там, де завжди лежали паляниці, полиці займали ковбаси, а замість булок вишикувалися консерви. Прилавок вишкірився цінниками, ніби кричав:

— Ковбаси тобі, а не булки!

Все було не так! Організм вибухнув адреналіном. Чоловік став стовпом і тупо дивився перед себе. Озираючись всюди – на звичних місцях знаходилися зовсім інші товари. Мабуть, власники універсаму сподівалися, що покупці, які прийдуть по хліб, зупиняться тут і куплять ковбасу? Продали ковбасній фірмі популярні полиці? Ходили чутки, що так роблять. Питання стрибали одне на одне. Мозок працював надпотужно, енергія танула з шаленою швидкістю. Чоловік втрачав вагу на очах, хоча не мав такого наміру, не був товстим. Підсмикнув штани, щоб не сповзали.

— Де хліб? – нервово запитав у продавчині.

— Там, де було м'ясо, – позіхаючи, відповіла працівник магазину.

Пам'ять Адама кинула запахом. Перед очима постали полиці з фасованим м'ясом, холодильник, завалений замороженою продукцією, та прилавки, повні охолоджених субпродуктів. Знав той відділ. Не пасували туди батони й паляниці. Адама знудило. Розумів, що все могло бути вимитим і дезінфікованим, але відразу не минула. Негречно розвернувся й кинувся до овочів-фруктів, щоб купити лимона, аби погамувати неприємні відчуття.

Чоловік метався магазином, ноги мчали за порятунком. На звичному місці цитрусовий плід покупця не чекав. Усе було інакше. Замість картоплі й буряка вишикувалися торти, а на місці фруктів лежали тістечка. Де тепер шукати лимон, інформації не знайшов, уже згодився на мінеральну воду й також без результату. Адаму забракло повітря, нудота прогресувала, чоловік кулею вилетів на вулицю. Віддихався, бажання купувати зникло. Вирішив зайти в пивбар, заспокоїтися, цього дня обійтися без хліба, а там видно буде. Не один магазин на світі, а тим більше в цьому районі. Ну й що виграли ті, котрі викупили хлібні полиці?

Ноги знову ввійшли в автоматичний режим, повели до чергового вибраного об'єкту. В знайомому закладі традиційно грала музика, Адам добре знав репертуар, часто заходив сюди випити пива, бо близько жив. Відвідувачами не рясніло, він сів за улюблений столик. Кельнерка принесла меню. Якось новенька,

раніше такої не бачив. Міг замовити й не читаючи, але відкрив, глянув...

Краще б не дивився. Все було по-іншому. З розгорнутої картки в чоловіка втупилися незнайомі назви. Улюбленого гатунку пива серед них не було, а може по-іншому назвали. Й тут «покращення»! Добре, хоч стійка бару на місці... Чоловік намагався зачепитися за щось хороше, колись вважав себе оптимістом, але не сьогодні. Що за день такий?! Для повного комплекту залишилося, аби вдома в парадному замок змінили, а йому ключ не залишили... Голодний, злий, без запасів їжі Адам підійнявся, щоб іти.

— Привіт! Вам, як завжди, світле й чипси? – запитав кельнер, той давній, який обслуговував чоловіка раніше.

Постійний клієнт ледве стримався, щоб не розцілувати чоловіка. Зрадив, як ясному сонечку, вусатому товстуну з бородою, готовий скаржитися на життя йому в «жилетку». Ледь опанував себе.

— Так, – Адам знову всівся. – Й може є щось перекусити? Бо в магазині хліба не купив. Там зараз усе не так. І взагалі, всюди не так. Зупинку перенесли, міст ремонтують і бібліотеку ремонтують, хоч я туди й не ходжу, та все ж таки...

— Я також помітив зміни, – кельнер зупинив потік слів відвідувача, бо того понесло, а він не перший такий. Усіх не переслухаєш. – Можу запропонувати смажені ковбаски з білим соусом і зараз у наявності смачні кільця кальмара. Тут новенька нові порядки впроваджує, дочка власника. Не звертайте увагу, фактично все по-старому, тільки меню змінює. Дизайнерка недоучена.

Адам замовив усе перелічене, додав тільки два бокали пива й три куски хліба. Сидів, жував, запивав улюбленим напоєм. Життя налагоджувалося. Знову проклюнулися філософські думки. Треба щось вирішити з тими магазинами. Може одружитися й нехай жінка продукти купує? Кажуть, їхній мозок до цього більш пристосований. Потрібно з нею переспати. З цією думкою! Хоча можна й не тільки... Думки пливли. Пива в бокалах меншало. Прийшла духовна рівновага. Подякував кельнеру й бармену,

новеньку оминув увагою. Що б він робив, якби не забрів сюди дорогою? Складно уявити!

Ноги знали дорогу додому, рідні вибоїни, добре, що плитку не змінили. От взяти, наприклад, комп'ютер. Там також усе постійно переставляють. Ткнув пальцем автоматично туди, де завжди висіла потрібна інформація. А там уже все по-новому! Потрапив на цікавий сайт, може й піратський і, як на зло, зайшов керівник. Пояснюй потім. Цікаво, що робили б піаністи, якби їм увесь час клавіші переставляли?

Думки летіли. Ноги йшли. Автоматично відкрив двері. О! Замок не змінили! Як добре! Завжди можна знайти щось хороше. Адам зайшов додому в абсолютно звичні умови, рідне стабільне гніздечко, де зміни залежали тільки від нього. Десь там, на периферії свідомості, майнула думка про можливу другу половинку, яка раптом захоче порядкувати по-своєму, але з тим варто переспати. Так вирішивши, Адам поринув у сон.

2019 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Валія КИЯН, Юра ЛОЦЬКИЙ

Тільки правою

— То в тебе все по-старому, – зробила висновок Катерина.

— В принципі, так, – повагавшись, підтвердила Ганна.

— А в мене не все добре. Руку зламала. Але то таке, загоїться. З дочкою проблеми, здоров'я в неї погіршилося. Треба щось робити. Не хоче лікуватися, мушу наполягати. Так мені тяжко.

— Ти кальцій пий, щоб кістки зросталися й вітамін D, бо без нього кальцій не засвоюється, – відразу порадила Ганна, а щодо дочки, то тільки поспівчувала. – Де ти зламала?

— На катку. На ковзанах каталася. Там одна фігуристка дуже гарно танцювала. Я хотіла повторити її вправи, ямку не помітила, а швидкість набрала велику. Падала на спину, але руку підставила, то спина вціліла.

— Яка рука?

— Ліва, то маю щастя.

— Ну так, у всьому треба бачити хороше... В якому місці зламала?

— Променеву посередині.

Жінки говорили телефоном. Катерина зі Львова, Ганна з Києва. А конкретно киянка вітала львів'янку з днем народження й бажала їй різного добра. Заодно зачепили й інші теми.

— Погано зламала, та кістка прямо випирала. Довго складали, боліло страшно. Шпиць не ставили. Вже з того часу місяць пройшов, заростає потроху. В нашому віці не можна падати, кістки з часом стають крихкими, – продовжила розповідь Катерина. – Мушу відмовитися від героїства на ковзанах, а шкода. Через травму змушена повернутися до Львова, а то весь час жила в селі за містом і подобалося мені там. Новий рік скоро. Ти не повіриш, я роблю Вертеп. Уявляєш, однією рукою! Але ще є зуби й між коліньми можна затиснути. Ляльки створюю, всіх персонажів у Шопку. Спочатку просила допомоги в племінниці десятилітньої і гарно в нас виходило. Тільки та (як то дитина) поки робила, то у свій витвір закохалася й захотіла забрати. Хіба

ж я не дам? Тепер пристосувалася й сама роблю. Виходить супер! Ніколи не думала, що так зможу однією рукою! Пальці багато можуть, особливо правої руки. Я правша, ти ж знаєш, – Катерина говорила, бадьорилася.

Ганна підтримувала ентузіазм подруги. Розмовляли довго. Киянка розуміла, чому співрозмовниця хвалиться своїм досягненням обходити себе однією рукою, а та знала, що Ганна здогадується, та ні одна, ні друга не сказали й слова про Юлія. Хоча подумали про нього обидві. Так і закінчили розмову. Одна другий раз вітала, а друга – дякувала.

Чому думки жінок крутилися довкола чоловіка, який знати не знав про їхню розмову, був поляком, жив у Польщі й приятелював через інтернет із Ганною? Тому, що той мав одну руку, але повністю самостійно себе обходив. Це надзвичайно дивувало подруг. І от тепер Катерина хвалилася, що й вона також може! Хоч і не просто, але можливо.

Пізніше Ганна побачила у Фейсбуку фото Вертепу, зробленого правою рукою Катерини. Оцінила вправність автора й бажання творити. Складно, коли одна рука в гіпсі, а ще гірше, якщо її взагалі немає.

Ганна пригадала свій візит до Юлія. Було літо, зеленіла трава. Маргарита й сестра Юлія мали поряд ділянки за містом. У Лодзі трималася спека. Прохолода саду манила. Юлій запросив українку в замиський будиночок сестри Асі. Маргарита чекала їх на місці біля своєї верби. Ася розпакувала привезений кошик із частуванням, накрила в тіні стіл, заварила чай, приготувала каву. Метушилася несамовито. Пригощала полуницями, вишнями й чим тільки могла. Нарешті всілася. За столом потекла розмова. Але ні! Господиня дачі зірвалася на ноги, згадала, що весною посіяла горох, може вже спілий. Побігла до грядки розміром як пів стола, зібрала врожай гороху, стручків із п'ять. Вистачило всім чотирьом присутнім. Почастувала кожного одним, гості дала два.

Першою горошини молочної стиглості зі стручка добула Маргарита. Похвалила. Маленькі зелені кульки смакували. За

нею повторила порядок дій Ася й склала лушпиння на край тарілочки. Юлій згадав дитинство.

— Ми їли не тільки зерна, а й чистили та вживали сам стручок, – пояснив чоловік.

Маргарита згадала про суп і салат із гороху. Ася перераховувала рецепти. Українка подолала половину частування, слухала розмову й не зводила очей із руки Юлія. Його пальці м'яли стручок гороху, а той уперто не лущився. Може допомогти? Та була переконана – це його розгніває. Завжди доводив, що може робити все сам однією рукою. Ганна глянула на присутніх жінок: ті, захоплені розмовою, не фіксували увагу на проблемі. Наважилася.

— Ми також так робили, – сказала киянка.

Забрала в лодзянина стручок, вилущила, почистила лушпайки від твердих волокон та повернула зелені ласощі разом із зернами в правицю Юлія.

Не розсердився, тільки уточнив деталі, як це робив він, коли мав ще й ліву руку.

Не все можна зробити однією рукою. А навіть і те, що можна, вимагає додаткових зусиль. Природа не даремно наділила людину комплектом кінцівок. Усі вони потрібні, й нестача якоїсь викликає проблеми. Хоча що б там не говорили і які б протези не створювали.

Новий рік почав відлік днів. Продовжувалася війна України з російськими окупантами. Гинули й калічилися люди. В Києві продовжувалися свята. Політики відпочивали, активісти нагадували про підступність «українських гнид». Люди ділилися на тих, хто «за» й тих, хто «проти». Життя рухалося своєю колією. Журналісти вишукували гарячі теми. Увагу приковували пожежі в Австралії. Світ у черговий раз стурбувався й нічого не робив, як завжди. Ентузіасти, чим могли, допомагали. Рослини, тварини й люди гинули, деякі калічилися, щоб потім пристосуватися до себе такого й далі жити.

«Учуся ходити на протезах. Дякую волонтерам, що допомогли з протезами рук. Шкода, що сенсорний екран не реагує на протез. Та хлопці обіцяли роздобути спеціальні пальчатки», – читала Ганна в новинах. Отже, хтось протягнув комусь руку допомоги.

«Прошу максимальний перепост! Медсестра-волонтер – герой АТО, яка втратила обидві ноги, підірвавшись на розтяжці, шукає квартиру в Києві. Бажано на підселення, щоб не дорого. Може хтось згодиться жити в одному помешканні з інвалідом? Повністю сама себе обходить, пересувається на протезах або на візочку», – з'явилося оголошення в інтернеті. Небайдужі підтримували тих, хто потребував підтримки.

— Я казала своїм студентам-медикам, що то їхній хліб. Найближчим часом протезування буде дуже актуальним в Україні, – вдома за часм сказала Ганні дочка.

Обоє розуміли, що таки так, бо на сході війна тривала.

— Двома в неї вийшло б красивіше, – зробила висновок Ганна, детально розглядаючи фото фігурок у Шопці, зроблені Катериною. – Але як для однієї руки, то супер! Добре, що права вціліла.

2020 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Валія КИЯН

На карантині

Шостий президент України оголосив карантин. Шостий – число випало йому не зовсім за фен-шуй. Готуючись до епідемії, монобільшість парламенту Верховної ради проголосувала за все, що чинний гарант попросив. Хай там як, а карантин наразі потрібний. Майже весь світ зупинився й ізолювався в ньому. Це дало можливість декому зупинити шалений біг по колу буденного життя й подумати про вічне.

Варвара роздумувала. Мала час.

«По Росії мчиться тройка – Мишка, Райка, перестройка», – так народ сприймав Горбачова. То було при СРСР, та людей не обдуриш: як державу не називай, а замасковану російську імперію впізнавали за звичками.

Михайло Мічений – чи вже перший президент, чи ще партійний лідер, Варвара не пам'ятала. Взагалі політика в той час її не цікавила. Усна народна творчість у вигляді анекдотів чіпляла. А кого не чіпляла? Інших розваг не було. Девізом Горбачов обрав «прискорення». Швиденько оголосив боротьбу пияцтву, знищив виноградну лозу й створив зони тверезості. Не те щоб там мешкали тверезі люди, але мали перешкоди до придбання алкоголю. Прискорення набирало розгону й спіткнулося об Чорнобильську атомну електростанцію. Бабахнуло.

«Если хочешь быть отцом, замотай свой член свинцом. Если хочешь быть мамашей, упакуй свою ... свинцовой кашей», – почуття гумору не залишало киян. Їх не відселяли й не давали статус «чорнобильця»: забагато мешканців у місті, на всіх не вистачало коштів.

«Лебедине озеро». Воно звучало на всіх телевізійних каналах замість новин. Громадяни СРСР не знали, що й думати. ДКНС, Крим, ізоляція – ці слова летіли від вуха до вуха. Компартія

показала себе в неприкритій сутності, як диктатора. Люди публічно спаливали партійні квитки. Багато лідерів компартії втекли до України про всяк випадок. Береженого й бог береже.

Закінчилася холодна війна з Америкою. Кашпировський і Чумак лікували всіх охочих з екранів телевізорів. Досліджували гіпноз на віддалі. Розпався й закінчив своє існування СРСР. Єльцин – президент Росії. Імперія відновила давню назву – Росія.

Кравчук – перший Президент незалежної України. При іноземних свідках знищили атомні боєголовки, роззброїли країну під гарантії Англії, США й Росії. Будапештський меморандум. Економічний спад. Інфляція. Все за талонами. Народ кинувся вчитися на екстрасенсів. Комуністи оговталися, зрозуміли, що розстрілювати їх не будуть. Захотіли повернути в імперію колишні республіки, які відкололися від совка. Активна політична боротьба.

«Стоїть Кравчук, оповитий Плющем, біля ноги Заєць, над головою Хмара, на голові Кучма й десь там Пинзеник». Початок Незалежності оптимістичний і динамічний. Державні установи перейшли на ведення документації українською мовою. Скасували комуністичну ідеологію, але звільнене місце уряд нічим не заповнив. Ініціатива йшла знизу. Був «Рух». Рухалися, прийняли Конституцію. Комусь це не подобалося. Вбили лідера «Руху» – Чорновола, й прогрес пригальмувався. Україна існувала без власної ідеології. «Партия – наш рулевой» пішла в тінь і звідти старалася впливати на напрямок розвитку держави без ідеологічного керманіча.

Шалена приватизація. Номенклатура розхапала, що могла. Нові капіталісти кинулися наздоганяти й переганяти старих європейських і світових. У «прихвизації» досягли успіху.

Насправді історія могла бути цілком іншою, але Варвара бачила її так.

У Росії Єльцина замінив Путін. Другий Президент України – Кучма. Не даремно він «сидів» на голові Кравчука. Добився свого. Ходили чутки, що його пропихала Росія. Але то тільки чутки.

В Україні почали витісняти малий і середній бізнес. Дрібні кооперативи закривалися. Великі комбінати також, особливо легкої промисловості. Росіяни скуповували підприємства в Україні за наказом Путіна. Була така інформація по ББС (Баба Бабі Сказала).

Вбили Гонгадзе. Запанував рекет. Серед крутеликів увійшло в моду полювання. Хтось організував протести «Україна без Кучми».

Говорили, що Кучма возив подарунки Путіну в Москву. Неабиякі! А насправді хто знає? Чого тільки люди не вигадують. А те, що українського Президента російський на бігу прийняв у аеропорту (було в новинах), то, мабуть, правда. Кучма був президентом два тури – хитрий жук. Готував собі зміну за згодою Москви. В листопаді мали бути вибори Президента України, а в жовтні Путін приймав парад у Києві.

Варвара не могла похизуватися хорошою пам'яттю, навпаки – імена, прізвища й дати давалися їй тяжко. Не була впевнена, що все відбувалося так, як вона зараз бачила з віддалі часу. Та яке це мало значення? Хотіла викласти ланцюжок подій і зрозуміти, до чого світ котиться. Офіційним новинам вірила мало, спрацьовувала давня звичка «ділити все на шістнадцять». Не даремно в народі радіо «брехунцем» називали.

На Михайла почалося. «Разом нас багато, нас не подолати!», «Бандитам – тюрми!» Через фальсифікацію президентських виборів вибухнула Помаранчева революція. До неї готувалися. Переїмали досвід із грузинської Трояндової. Ходили чутки, ніби Америки доклала туди свій інтерес та фінанси. Можливо. Що вразило тоді Варвару? «Наколоті апельсини»? Візит Леха Качинського? «Ющенко – так»?

Мороз стояв мінус двадцять градусів за Цельсієм. «Хто не скаче, той москаль!» Новий рік. Активісти на майдані. Ющенко з Саакашвілі зустрічали 2004 на лижах у Карпатах.

Ющенко з Януковичем торгувалися довго. Хтось застрелив Кирпу. Нарешті суд виніс рішення про фальсифікацію виборів. Злочин був, а злочинця не було.

Символіку Помаранчевої революції розмітали. Жовтогарячий колір у країні домінував. Ющенко запатентував партійні символи (мабуть, сам їх придумав та знав про авторські права), передав у власність сину, той на них добре нажився. Такі були новини.

Спогади навіяли смуток. Третій Президент. «Пасічник». Художник, любитель антикваріату. Величезне розчарування. Варвара зробила паузу й поспілкувалася із зовнішнім світом телефоном. Карантин продовжили. Жінка далі аналізувала ситуацію.

«Без України не буде Польщі!» Лех Качинський домовлявся зі США про розміщення у своєму краї американських військових баз.

США домовилися з Росією. Саакашвілі різко покинув Україну й на запрошення Ющенка реагував негативно. Янукович домовився при Ющенку через пів року бути прем'єром. Юлька очолила уряд. Київ віддали Черновецькому («Льоні-космосу»). Суперництво Юлі з Порошенком. Курс долара падав і підіймався. Український феномен. Рейдерські захоплення.

Путін почав гратися вентилем газу. Зимою різко перекривав і насолоджувався реакцією Європи. Шантажував, вимагав від України газу трубу.

Росія напала на Грузію. Європа глибоко стурбувалася. Збили польський літак із Лехом Качинським. Америка передумала розміщувати свої військові бази в Польщі.

Четвертий Президент – Янукович. «Професор» з Ющенком домовився, а Тимошенко пішла в опозицію. Нічого доброго від нього не очікували й у своїх прогнозах не помилилися. Все стало «Донецьк». Кримінал робив собі донецькі прописки. Вихідці з

Донецької області мали переваги в усьому. Аптеки завалили фальшивими ліками. Російській мові надали великі переваги. Предмет «Історія України» у школах ліквідували. Прокльовувався ідеологічний напрям, але явно проросійський.

Європа тимчасово зупинила євроінтеграцію України. З усіх питань відсилала домовлятися з Путіним.

Азаров кричав, що в Європу нас не беруть. Янукович змінив курс України з європейського на проросійський.

Майдан. Поліція побила студентів.

Спогади підійняли бурю емоцій. Варвара не розуміла, навіщо серед ночі потрібно було оточувати й катувати дітей, які вранці збиралися роз'їхатися домітками. Згадалося, як протест у Грузії міліція (то було ще за СРСР) уночі розганяла, рубала людей саперними лопатками. Відео бойні показали тільки в Москві Державній думі, там вирішили не поширювати його в маси, щоб не розлучувати людей.

Не всіх охочих беруть на роботу в поліцію. Розпитують по сусідах, що за чоловік. То за якими такими якостями їх туди відбирають?

Говорили, що поліцію везли здалеку, з Криму. За дорогу вони стомилися й озлилися. Чи то ближче не було достатньо поліції, чи не вистачало агресивної, тому місцева не годилася? Невідомо. Може хотіли викликати бурю? Тоді їм це вдалося. Майдан запалив шини.

Поліція виконувала злочинні накази – воювала з українським народом. Європа глибоко стурбувалася. Почалися розстріли активістів-патріотів. Європа стурбувалася ще глибше, вмовляла майданівців капітулювати. Тягнулися місяці. Майдан жив своїм життям. Там учили українську історію, культуру, займалися спортом. Жертви агресії поліції перевалили за сотню. Небесна сотня. Протест ріс. Янукович утік на Росію.

П'ятий Президент – Порошенко. Однотуровий. У вибори, як завжди, втручалася Росія. Але в які вона не втручалася?

Гібридна війна. Добровольчі батальйони. Контрабанда. «Торгівля на крові». Мінські домовленості. У школах ввели патріотичне виховання. Українську мову нарешті зробили єдиною державною.

Розгрібати активно наобіцяне п'ятий Президент став на п'ятий рік, перед наступними виборами.

Програв. Ходили чутки, що знову Росія доклала рук. Чимось він їй не догодив. Чи то обіцяне не виконав, чи щось таке. Не зрозуміло. Скидалося, що Порох свідомо йшов на програш.

У втручання Росії Варвара вірила. Чому ні? Якщо заявляли, що бачили її брудні сліди у США, Франції, Німеччині, Англії, то які підстави думати, що Україна була винятком?

Шість років гібридної війни.

Шостий Президент – Зеленський.

Карантин. Квітень прикрашав дерева квітами. Людям обмежили пересування, перевели на дистанційне спілкування. Не дотримуватися карантину дозволили тільки деяким категоріям громадян. Цікаво, чи вірус про те знав? Ті то таке, а листонош шкода...

Почався другий місяць карантину. Чим усе закінчиться?

Сусід пригостив Варвару редискою, вирощував на продаж, а продажу немає. На щастя, до магазину менш як два кілометри й маски знайшлися, не використані ще від свинячого грипу. Де тут аптека, Варвара не знала, але їй не потребувала наразі. На час карантину поселилася в селі. Хоч подвір'ям можна походити.

Якось буде.

2020 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Кардинальні зміни

Неочікувано Юлій привітав із Різдвом. Наближався Новий рік. Як завжди? Ні. Трохи було по-іншому, тож нехай зовсім буде інакше. Ганна «розгрібала» нерозв'язані проблеми, що зібралися за рік, тепер упродовж тижня хотіла їх владнати. Не давалися. Й так щороку! Потрібні кардинальні зміни! Мабуть, вона якось не так зустрічала Новий рік, адже, як зустрінеш, так і проведеш. Цього разу треба по-другому. Належало вирватися з традиційної колії! Ніякого салату «Олів'є», тільки те, що любить, що зможе й захоче спожити серед ночі.

Фейсбук вчасно повідомив, що очікується прихід Нового року, а не санепідемстанції. Ганну це втішило, вигрібати сміття вирішила без фанатизму. Тож стояло головне питання й потребувало вирішення – чим 2020 рік має відрізнятись від попередніх? Що такого зробити? Які зміни внести? Жінка ламала голову, аналізувала. Що вона робила минулого року? Малювала, писала... Ну так... Від цього не зможе відмовитися. Можливо можна щось додати? Наприклад, співати чи танцювати?

Ідея додати нові заняття виглядала цікавою. Правда, танцювання не витримало критики, адже для цього потрібно було б відірвати від крісла певну частину тіла, а от співи зваблювали. Ну й що, що не мала ні слуху, ні голосу? Кого це цікавить? Співати збиралася для себе, а не для когось. Не турбувала паршива звукоізоляція панельного будинку. Якщо що, то це проблема сусідів, нехай самі вирішують, як їм бути. Можуть навіть гуляти на свіжому повітрі. Корисно для здоров'я.

Душа заспівала й Ганна також. Але... Репертуар виявився застарілий, та й у ньому бракувало слів. Треба попрацювати. Почався пошук відповідних пісень. Вони мають бути оптимістичні, веселі й інтелектуальні. Український фольклор дуже цікавий і мелодійний, та хотілося чогось нового. Виключно українського! Бо чого б вона співала чужі пісні?

На початку вирішила співати без присутності рідні. Нічого своїм вокалом травмувати вразливу психіку близьких. Це створювало деякі складнощі, територія вільною була не часто. Може залучити до співу дитину? Вона якраз має і слух, і голос, але слова пісень не знає також.

— Сонечко, поспіваймо, – запропонувала Ганна.

— Чому? – запитало Сонечко.

— Тому що українці – найспівучіша нація, а ми не співаємо. Треба з цим щось робити. Ти які українські пісні знаєш?

Сонечко згадало кілька англійських, щось про акулу, про фермера та про пальчики.

— Я підспівувала, коли слухала на планшеті, – сказала дитина.

Визнала недостатність знання текстів. Згодилася співати, сприйняла науку, як нову гру.

— Мама не витримає, коли ми співатимемо, – зауважила мала.

— Твій тато також, – додала старша.

— Ми гратимемося, коли вони підуть на роботу?

— Так.

— А сусіди?

— Хай тримаються. Ми намагатимемося співати красиво.

— Мені здається, що в тебе красиво не вийде, – засумнівалося Сонечко.

— То не важливо, головне радісно й із задоволенням, – сказала Ганна.

Так і вирішили. На вулиці падав мокрий дощ, який синоптики в прогнозі називали снігом. Така зима.

Хотіла змін? Отримуй! Вони влізли не там, де очікувалося й не такі, які б хотілося. В школах карантин за карантин, Сонечко майже завжди дома: то шмарклі, то кашель, але це не нове. Кардинальні зміни прилетіли з Китаю.

Квітневий вітер збивав пелюстки з черешні й сливи, сипав піском і пилюкою. Посіріло небо, зблідло сонце. Хоч би не з Чорнобиля, там знову пожежі й підвищився рівень радіації.

Коронавірус Covid-19. Пройшов перший місяць карантину. Зміни кардинальні! Ну нехай Ганна, вона на Новий рік зміни загадувала, а людям за що? Може образилися санітарні норми? Не «вилізала» ж квартиру перед Новим роком.

— І чого тобі бракувало? Навіщо тобі ці зміни? – запитувала Ганна сама в себе. – Захотілося чогось іншого? Чим тебе не влаштувало те, що було? То що тепер інше? Майже як у 1986 році. Уряд радить не виходити на двір, зволожувати повітря, протирати все підряд, бо несе з Чорнобиля радіоактивний пил. Забрудненість повітря майже найбільша у світі, але все в нормі. Плюс до цього карантин, бо епідемія. Запаслася масками, їх можна й від пилу застосовувати. Кардинально не сумно стало, абсолютно не так, як було, аж занадто.

Чи й увесь світ хотів чогось нового? Було враження, що Землю трясє пропасниця. Країни ніби подуріли. Всюди обрали нові обличчя? Хто зна?... Може й хотіли.

Як небезпечно щось бажати!

Робота Ганни перейшла у дистанційний режим, життя також туди ж. Спілкування онлайн, святкування онлайн, реальність змістилася у віртуальний світ.

Зі співанням у Ганни не склалося. На карантині під одним дахом були всією родиною. Її спів близькі не витримували, а в обмеженому просторі не хотіла нікого дратувати, нічого ризикувати зайвий раз. Не просто мати гарні стосунки, коли двадцять чотири години на добу присутні бачать один одного й так увесь місяць, а в перспективі ще декілька місяців. І то в кращому випадку. Тож Ганна берегла рідню – не співала, хоч Сонечко й підбадьорювало.

— Значить, співи не моє! – вирішила Ганна. – Раз увесь світ проти, не буду. Насолоджуватимуся тишею.

Та з тишею також виникали проблеми. На подвір'ї лунали голоси сусідів. Вони спілкувалися через три городи. Дотримувалися дистанції. В будинку Сонечко відпрацьовувало онлайн-уроки, також не тихо. Й хоч члени замкнутого простору

старалися берегти вуха присутніх, користувалися навушниками, шуму було достатньо. Ніде заховатися, щоб зосередитися.

— Хай би все стало, як раніше: робота, відпустка, літня подорож і знову робота. Послухати колег, як відпочили влітку, – говорила Ганна дитині.

Більше не хотіла кардинальних змін. Озвучувала бажання. Раптом це допоможе? Сонечко згоджувалося, бо нудилося без ровесників. Підгодовувало сусідських котів. Усе ж таки якась розвага.

Юлій привітав із Великоднем. Хворів раніше, тому не обзивався. Тепер потроху одужував.

Хоч трохи позитивних змін.

— Знаєш, Сонечко, нехай тепер будуть кардинальні зміни! Щоб це вар'ятство залишилося в минулому! Коли нас випустять із карантину, ми з радістю заспіваємо! – сказала Ганна вголос.

— Ти ж казала, що це не твоє, – нагадала дитина.

— Не моє. Казала, – визнала доросла. – А ми будемо тільки для себе й для задоволення.

— Мама не витримає, – зауважила мала.

— Ми після карантину, коли твої батьки будуть на роботі.

— Я не піду в школу?

— Може будуть канікули, або після школи.

— Довго чекати, – зауважило Сонечко.

— Час летить швидко, навіть на карантині, а після нього все здаватиметься кардинальними змінами, – сказала Ганна. – Особливо те, що було раніше.

Дитина згодилася, бо й так увесь час співала й незнання слів пісень їй не перешкоджало.

— У що ми завтра гратимемо? – запитала дитина.

— У що хочеш? – питанням на питання відповіла Ганна.

Мала досвід спілкування з Сонечком.

— Давай, ти будеш бегемотом, а я принцесою-котиком.

— Чому бегемотом? Може королевою?

— Ні бегемотом, бо ти товста! – категорично заявило Сонечко.

— Зовсім не товста! – протестувала Ганна.

— Порівняно зі мною товста!

— Ну так, усе в порівнянні. Добре, бегемотом так бегемотом, але наступного разу королевою. Потрібні зміни.

Сонечко дало згоду. Ганна похвалила себе за поміркованість, адже обмежилася змінами звичайними, а не кардинальними. Була надія, що й світ оговтається. Карантин добре прочищав мізки. Можливо кардинальний всесвітній стрес планеті був потрібний.

Можливо.

2020 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Курси

— Ніхто не буде забороняти мені робити інсталяції! – заявила з притиском Ольга. – Ось, подивіться! – помахала чорнобілим ксероксом. – Це мистецтво! А то деякі обклалися непотрібними листочками. Ніби працюють. Зараз чудова погода. Хоч хтось етюди зробив?

На питання відповіді не було, всі знали – воно риторичне. «Непотрібними листочками» були нові положення про атестацію викладачів, їх вичитували Ганна з Вікторією. Перед тим пройшли дистанційно курси підвищення кваліфікації і тому розуміли написане, можливо, тільки вони двоє з колективу.

Ольга ще говорила довго. Ніхто не перебивав, бо нереально було зупинити той потік слів. Ішло засідання методичної ради художньої школи. Цілком нормально, можна навіть сказати, що спокійно. Бувало й значно гірше. Цього разу все, що потрібно, розглянули й затвердили. В кінці Ольга вручила Вікторії паку паперів до протоколу й на тому чергове засідання закінчилося. Викладачі розійшлися по класах.

Як пара викладачів попала на дистанційні курси? Чому тільки вдвох? Мабуть, так зірки стали.

— Студенти... – сказала Вікторія та довго сміялася.

З них двох вона молодша, а з Ганни студентка була далеко не першої молодості. Якийсь час веселилися разом.

— Ми не студенти, а отримувачі знань, – уточнила Ганна. – Так у договорі написано, може й не конкретно так, але подібне малося на увазі.

— На шару не вийде.

— Не вийде. Хто ж знав? – згодилася Ганна. – Там унизу вказувалося, але я подумала, що проект треба намалювати, а виявилось, це означало – написати й захистити. Намалювати ми б змогли.

— І лекцій сто сторінок мусимо вивчити, – уточнила Вікторія.

— Пізно відступати, – сказала Ганна.
— Так гроші заплачено...
Сімсот гривень. Така була вартість курсів.

Не те щоб жінки насправді шукали шару. Ні. Їм потрібно було закінчити курси підвищення кваліфікації для проходження чергової атестації. А управління їх не проводило, бо не мало на те ліцензії, а гарантії, що найближчим часом її отримають, не було. Тому Ганна погуглила, знайшла відповідне з найменшим терміном (усього три місяці). Її колеги спробували, думали, буде нескладно. Художня школа не фінансувала, хоча за законом мусила б. Оплатили власним коштом. Потім за свої гроші три місяці мордувалися, бо вчитися довелося насправді. Дистанційне навчання про методи ведення дистанційного навчання й не тільки. Іншомовних слів у тексті було багато, ніби на курсах іноземної мови. Мусили вивчити, щоб зрозуміти зміст лекцій.

Проїшли вебінар, написали проекти, успішно склали тести, отримали знання й сертифікати. Залишилося придумати, де здобуде використати, особливо ведення навчання дистанційно. На всю школу було тільки декілька комп'ютерів і ті виключно для директора. Але сертифікат мав значення, тож не даремно витратили час.

— Це було на тих листочках? – запитала Ольга.

Голос звучав трохи невпевнено. Вже не згадувала про інсталяції.

— Так, – підтвердила лаконічно Ганна.

Пам'ятала про «непотрібні листочки».

— Щоб він у труні перевернувся – той, хто таке придумав! – побажала автору документа Ольга.

— Ще живе. Його, щоб там крутився, спочатку в труну загнати треба. Й схоже, не він, а вона. А взагалі, це кліше з російського невдалого експерименту, так що докладно в нас автор першоджерела невідомий. Хоча може хтось і знає... – Ганна гралася словами. Ольгу це не цікавило, вона хотіла просте зрозуміле рішення, якого не було. А саме: навіщо писати довідку, якщо підтвердженням є тільки копія протоколу педради? Не

виписка з протоколу, а саме копія! Це ж скільки макулатури потрібно зібрати!

Мова йшла про довідки, які підтверджували зроблене викладачем. Розібратися з вимогами до атестації було складно, а з підтверджувальними документами ще складніше. Пояснення до вимог було вдвічі більше від самих вимог, і ті все ще були у процесі змін. Як вони всіх задовбали!

Раптом усе змінилося. Атестація перестала бути актуальною, відійшла на другий план. Спочатку ніхто цього не помітив. Оголосили карантин на два тижні. Таке й раніше бувало. Зібралися, обговорили, розподілили чергування в школі, відправили учнів, пояснили батькам. Усе, як завжди в такому випадку. Але цього разу щось пішло не так. Карантин продовжили.

— Що вона від мене хоче? – писала Ольга у Вайбері до Ганни. – Ти бачила, що мені надіслала? Я зараз перешлю...

— Не треба. Директор усім це надіслала. Їй спустили зверху з вимогою «донести колективу до відома». То донесла, – відписала Ганна, а потім не витримала – подзвонила.

Бо поки набереш ту купу слів – легше сказати.

Говорили довго. Навчання переводили на дистанційне. То нічого, що ніхто не готовий і ніколи цього не робив. Тепер мусить робити й по ходу вчитися. Те, що не всі забезпечені відповідною технікою та програмами, нікого не хвилювало. От і знадобилися знання з курсів. Розповідала Ганна впевнено, давала поради. Співрозмовниця не все розуміла, але погоджувалася. Треба то треба.

— Добре, що я чую це від тебе. А чому вона не пояснила?! – Ольга була дуже незадоволена директором. – Зараз я зрозуміла, але це вона мала мені розповісти!

Ганна не сперечалася, не засуджувала й не захищала начальство.

Після розмови з Ольгою набрала номер Вікторії.

— Що скажеш? – запитала Ганна.

— Треба робити, – відповіла Вікторія.

- Я переконала Ольгу.
- А я з директором говорила. Складно.
- Вони не розуміють...
- Знаєш, Ганно, тільки ми двоє з колективу вчилися проводити навчання дистанційно.
- Думали, що даремно витрачений час, а зараз як знайшли.

Дистанційні заняття відбувалися нестандартно. Непросто вчити малювати на віддалі. Та робота йшла. Дітлахи створювали шедеври. Ольга бажала показати досягнення всім.

— Чому на Фейсбуці школи нічого не виставляють? Я розсилаю звіти, та вони йдуть у нікуди. Директор не працює! Понад те: вона не хоче, щоб я звітувала міському начальству! – писала Ольга до Ганни у Вайбері й відповіді не отримала.

Тоді те ж саме слала Вікторії і також без результату. Керувати дистанційно також потрібно вміти, а директор цьому не вчилася, як і її керівництво. Не було потреби.

«Не тоді хорта годують, як на полювання йдуть». Інтернет-мережа рясніла оголошеннями про дистанційні уроки для викладачів стосовно дистанційного навчання. Директор їх репостила, а чи навчалася? Може б і здобула знання до кінця карантину. Хоча хто знає, може карантин продовжуватимуть нескінченно?

Ганна з Вікторією нарешті оцінили навички, отримані на торішніх дистанційних тримісячних курсах.

Карантин тривав. Складалося враження, що управління виношувало плани й у майбутньому зберегти дистанційну складову в навчанні. Директор розсилала нові повідомлення від міністерства культури. Навчальний рік добігав до кінця травня. Керівництво радило дистанційно закінчити навчання, дистанційно виставити оцінки, провести педраду також дистанційно й відпустити учнів на канікули.

— Цікаво, як Ольга робитиме інсталяції дистанційно? – запитала Ганна.

— Вона зуміє! Мене більше цікавить, як директор проведе дистанційно педраду, – сказала Вікторія. – Суцільна цікавість. Не сумно жити. У нас на розі почали какао продавати. Карантин

пом'якшили. Пару разів на день п'ю для різноманітності. Пивбар «Банка» облаштовує відкритий майданчик, скоро можна буде там посидіти. Я, мабуть, у них поселюся, так скучила за чимось таким.

Жінки знову говорили телефоном. Проїшлися по новинах, потім по знайомих і керівництву. Проаналізували політичну ситуацію – міжнародну й місцеву. Зробили висновки, обговорили плани на найближчий час. Давно співпрацювали дистанційно, а ще курси чомусь таки навчили. Не даремно проштудіювали сто сторінок лекцій.

Дистанційне навчання й дистанційне спілкування продовжувалося.

2020 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Про котів

— Тепер розкажи про себе. Тільки не про котів і їжаків, – попросила Катерина.

Ганна задумалася. В тиші стало чути, як капає вода. Жінка закрутила кран. Не знала, що відповісти. Говорила телефоном із приятелькою зі Львова. Так вийшло, спокійно порозмовляти могла, тільки закрившись у ванній. Обидві кімнати й кухня були зайняті, а надворі падав дощ. Навіть тут притишувала голос, щоб нікому не заважати. У внучки йшов дистанційний урок, а дочка й зять працювали, також дистанційно. Почався третій місяць карантину.

— Ти все ще у селі? – перервала паузу Катерина.

— Так. На один день їздила до Києва, щоб отримати пенсію та повернулася.

— Не перевела її на карточку?

— Не мала потреби. Карантин пом'якшили, змоталася й забрала за пару місяців, бо раніше не могла. Київ був закритий, – розповідала Ганна.

Все ж таки це було не про котів.

— У Львові не пом'якшили.

— Як?

— Захворювань збільшилося. Раніше то тільки чули, що хтось хворіє, а тепер є заражені коронавірусом і серед знайомих.

— Ти зараз у Рудно? – запитала Ганна.

— Ні. Чоловік там, а я у Львові. Маю тут справи й маю час. Онуків зараз не доглядаю, старша дочка мене всім забезпечує. З молодшою трохи проблеми, але справляємося. Ти не знаєш, пенсіонерам можна їздити в маршрутках?

— Зараз, після послаблення карантину, можна. А раніше вони не ходили.

— У нас завжди ходили. Штрафуватимуть чи ні?

— Не знаю.

— Мене дочка в село завезе, але хотілося б бути незалежною, – Катерина розповіла про свою родину. – А як у тебе? – запитала знову.

— Все по-старому. Працюю дистанційно. Це займає набагато більше часу, ніж звичайно.

— Всі так кажуть. Я бачу, ти виставляєш фото квітів, так, ніби раніше їх ніколи не бачила, як якась чужопланетянка.

— Вони розцвітають у мене на очах.

— Чоловік у Рудно перець посадив не так, як сусід радив. Овоч надувся. А як же! Кандидат наук із філософії буде слухати якогось сусіда! Ти ж його знаєш. Мені без різниці, виросте щось, чи не виросте, але чоловіки вперті.

— Мені сусід розсаду помідорів приніс. Мусила посадити. Приходив подивитися, чи прийнялися. Обіцяв показати, як їх підв'язувати.

— От бачиш! І у вас так! Замовлення дороблю й подумаю про ті ілюстрації, що ти говорила. Ще до карантину в мене одна жінка замовила текстиль, зараз вона без грошей, але зроблю все одно, бо це для музею етнографії. Сама вдома, можу говорити з тобою довго, ніхто не ходить, не відволікає. Хоча за внучками скучаю. Ви там усі разом?

— Так, – відповіла Ганна й сіла на край ванної.

— Я не почуваю себе самотньо, мені є чим зайнятися. Хоч на карантині позакінчую творчі роботи, бо все руки не доходили. А ти що робиш?

— Навчаю дистанційно, вже про це казала, а так у саду та з котами. Маю з них користь, внучку розважають.

— Мені сподобалося твоє фото. Ти у Фейсбук виставляла, те, де вперше вийшла за межі двору, після двох місяців карантину. Гарні насичені кольори.

— Пофотошопила трохи, – зізналася Ганна. – То я йшла по хліб до кіоску.

— Знаю, читала підпис. Я ще дзвонитиму, – запевнила Катерина й попрощалася.

Ганна змінила місцеперебування, вдяглася, вийшла на подвір'я, щоб подивитися, як там коти. Дощ не вщухав. Чорна

кітна кішка потерлася об ноги, рудий кіт ревниво нявкнув. Насипала їм котячої їжі, поміняла воду на свіжу.

Це були не її коти. Раніше приїжджала до свого будинку в селі раз на два тижні, тож не могла дозволити собі домашніх тварин. Підгодовувала сусідських, які старанно мітили територію подвір'я, вважаючи своєю. Коли сусіда Миколу дочка забрала до себе в місто, а ката залишила, зять Ганни зробив котячу будку. Кіт Миколи не признав її своєю та ні разу не заховався там від вітру. Ганну це не засмутило, бо доглядати своїх тварин господар ката доручив сусіду Олексію.

Сад приїжджих малий хижак обходив щоранку, освіжаючи мітки, як на роботу. Ганяв конкурентів, винавкував їжу, харчами перебирав, бо вже був беззубим. Одного разу він привів молоду кицю. Дуже молоду, майже котеня. Родина Ганни збільшення поголів'я котів не схвалила. Кицю прогнали. Кіт привів її знову. Залишав для неї їжу, знайомив із людьми. Приборкував господарів будинку. Робив це свідомо, був наполегливим і не здавався. Розганяв залицяльників молодої самички. Приходив із покусаними вухами й обдертим боком. Дочка Ганни обробляла котячі рани.

— Олексій казав, що ця кицька живе в нас. Її хтось підкинув, – повідомив Ганні брат. – Сусід просить її кудись завезти, щоб не розводити тут котячу ферму.

— Дискримінація тварини за статевими ознаками. Краще стерилізувати.

Пропозицію Ганни підтримали. Зять позичив у колег контейнер для перевезення ката. Дізналися, як працює ветеринарна клініка, поїхали за тварючкою і повернулися ні з чим. Звірята мали добре відчуття, не прийшли того дня, а потім почався карантин.

Надовго заселилися господарі, ґрунтовно поселилися коти. Киця обжила котячу будку. Малі пухнасті хижакі завжди ходили разом. Спіймати самичку можна було, але не варто – місто закрите, та й ветлікарні не працювали. Два нерозлучні коти відверто демонстрували свої палкі стосунки. Одного разу до них приєднався рудий кіт сусідки Марії. Місцеві його не проганяли,

ділилися їжею. Потім старий кіт пішов і більше не повернувся, залишивши своїх спадкоємців – вже кітну кицю й рудого kota.

Про котів Ганна розповідала всім, бо проблема була актуальною. Сусід Олексій не раз нагадував, що розводити котів не треба.

— Ми її стерилізуємо, – пообіцяла Ганна.

— Її так, а кошенята? Підростуть і почнуть розмножуватися. Я не можу топити виводки! В мене рука не підіймається знищити малечу. Кицьку хтось підкинув. Марії підкинули також, аж двох. Одне не вижило, а з другим возилися. Ветеринару віддали купу грошей, але виходили. Тепер у Марії два коти. Один рудий, котрий у вас сидить, а другий довгошерстий сірий. Димком його назвала. Тут нікому нових котів не треба, – сказав Олексій.

— Кошенят також стерилізуємо, як підростуть, – запевнила сусіда Ганна.

Рудий кіт опікувався чорною кітною кішкою. Продовжувався карантин. Ішли дощі, дув холодний вітер. Нічні приморозки шкодили абрикосам. Ганна викроювала час трохи доглянути за садом.

— Чого це мій рудий у вас? – запитала якось через огорожу сусідка Марія. – Гонить його додому.

— Він не до мене, а до кішки приходять, – відповіла Ганна.

Винуватець розмови лежав на причілку, ліниво ворущачи хвостом.

— Киць, киць, киць! – поклікала Марія. Кіт не здригнувся. – От розбійник! Така його котяча природа. Він ще й туди до кицьок бігає, – сказала Марія та показала рукою десь за ставок.

Кіт нашорошив вуха, але залишився лежати.

— Будуть кошенята, доведеться аліменти платити, – засміялася сусідка.

Пригостила Ганну зеленню та редискою й повернулася до гордонної роботи.

Знаки уваги рудого kota киця сприймала прихильно. Мала добрий апетит і круглішала з кожним днем. Ганна дистанційно інформувала знайомих про котячі справи, приплоду чекали всі.

Кожен телефонний дзвінок починався із запитання, чи вже? Сусідка Марія зі свого городу запитувала щоранку.

— В мене враження, що ця кішка хронічно кітна, – говорила Марії Ганна. – Вже ширша ніж довша.

— Може вона просто товста? – запитувала сусідка.

— Хтозна...

Окотилася киця, мабуть, уночі, а може під ранок. Вранці її не знайшли на звичному місці під порогом. Не було її в котячій будці, не було ніде. Рудий також не маячив на подвір'ї. Покликали. Без результату. В останні дні травня лив зимний дощ і шаленів вітер. Куди кицька могла заховатися в таку погоду? По обіді почали шукати.

— Як я був малим, через кицьку до школи запізнився. Вона шукала місце, де народити й усе хотіла залізти в духовку, а ще було холодно, могли затопити грубу. В коробочку ніяк не хотіла сідати, поки не з'явилося перше кошеня. Поклав їх у ящик, і вже вона там продовжувала, а я до школи пішов, – розповідав під час пошуків брат Ганни.

— Ну як? Уже народила? – запитувала телефоном колега Вікторія.

— Мабуть, так. Тільки не знаємо де, – доповіла Ганна.

— Може бути де завгодно. До мене з сусіднього будинку кішка приходила й хотіла народити на колінах у дочки або в шафі. Тільки в нас був ремонт, це їй не сподобалося, то пішла додому. Потім приходила, запрошувала подивитися на кошенят. Я провела її трохи й похвалила, – Вікторія розповідала, сім'я Ганни продовжувала пошуки.

Намкли. Не знайшли. Потім сама прийде. Випили чаю. А раптом кицьці потрібна допомога ветеринара? Відновили пошуки.

— Я знайшла! Є одне кошеня! – повідомила дочка.

Команда рвонула до знахідки. Місце було неочікуване. Під дровами, заготовленими для вогнища, на сирій землі, на піску лежала з затуманеним поглядом, вилизувала мале чорненьке дитинча.

— Треба перенести до котячої будки, – пропонував брат Ганни.

Спробували. Кицька не захотіла.

— Мабуть, процес продовжується, – сказав зять.

— Можна подивитися кошенья? – запитала внучка.

— Можна, але тільки з положення лежачи, – дозволила Ганна.

Дитина лягла на мокру траву, заглянула під дрова.

— Гарнюне! Чорненьке, – повідомила внучка.

— Що робитимемо? – запитала дочка.

Кицька виглядала стомленою, але допомогу не винякувала.

Дали їй спокій.

Підезушили внучку. Проконсультувалися телефоном зі знавцями котів. Погуглили. Багато чого дізналися. Тридцять шість годин міг іти процес народження. Мали час. Підсунули під ніс тваринці їжу й воду.

Повзли години. По черзі з колін заглядали до кицьки під дрова. Без змін. Під вечір ще більше похолодало. Підсунули вовняну шмату. Перед сном провідали ще раз.

— Переносимо! – повернувшись, заявила дочка. – Я підійшла, а там їжаки хрупають котячу їжу! Можуть з'їсти кошенья!

Перенесли обох на свіжу вовняну підстилку до котячої будки. Вранці кошенья було двоє.

— Вже окотилася! – повідомила Ганна Марії.

Говорили через паркан.

— Знаю. Олексій казав. Дізнався від твого брата. Руде кошенья є?

— Немає. Чорне й сіре. Може ще буде.

— Значить не наші. Аліменти платити не будемо, – засміялася Марія.

— Кицька ката прогнала, біла по морді, то, мабуть, повернувся до вас. У нас немає.

— Ні! Не було його вдома! Пішов до інших дівчаток, – Марія похитала головою, показуючи, що думає про свого kota.

Киця вилизувала кошенья, а інформація про неї вже гуляла селом. Чекали на третю котячу дитину, готові були при потребі

звозити до ветеринара. Йшов час, приплоду не було. Не те щоб кошенят не вистачало – за кішку хвилювалися. Вона лежала стомлена, з осоловілими очима.

— Якщо не кричить, то все нормально, – заспокоїла дистанційний консультант Вікторія. – Вона може дві доби не їсти, внутрішніх запасів вистачить.

Рудий кіт не довго ображався, влігся біля будки. Знову Марія чекатиме свого блудного kota.

— Він може зжерти кошенят, – сказала дочка.

Спробувала прогнати. Відійшов, але не надовго. Мабуть, кицька також відчувала небезпеку, не залишала виводок без нагляду ні на секунду. Виходила тільки в присутності людей, їла й прислухалася, як у будці попискують дві сліпі малявки.

— Так зворушливо! Киця довірила мені пильнувати за її дітками, поки вона сходить у своїх природних справах. Довіряє! – ділився враженнями зять.

— Коли можна стерилізувати кицьку? – дзвонила Ганна до ветеринара. – Три дні тому вона окотилася.

— Ще зарано. Поки годує, не варто, – відповіли спеціалісти. – Через місяць можна підгодовувати виводок.

— Але тут кіт. Раптом вона знову? Чи то немає значення?

— Ну як немає! Має! Вона kota не підпустить, поки не захоче, – пояснили з телефону.

Тільки Ганну це не заспокоїло. Кін намотував круги навколо кицьки.

— Потрібно почекати принаймні з місяць, – повідомила родині Ганна.

Йшли дні, росли кошенята. Люди щодня заглядали в будку, годували кицьку, оберігали від kota. Червень згадав, що він літо, розпогодилося, потепліло. Ганна зателефонувала до Львова Борису.

— Що робиш?

— Малюю маки, – відповів приятель.

— Перешкоджаю?

— Ні. Хай сохне. Пробую стару-нову техніку. Ту, якою колись працював. Пам'ятаєш? Розливав акрил полотном. У

карантині є свої плюси. Раніше все не мав часу, а зараз маю, експериментую. То цього року ми нікуди не їдемо?

— Краще, ні. Хай все устаканиться. Епідемія триває, – сказала Ганна.

— Мабуть, так. Мене на пленер у Карпати запрошували. Відмовився, – відповів співрозмовник.

— Добре зробив. Здається, якраз там найбільше хворих. Те, що обіцяв для мене, робиш?

— Почав. Наступного тижня покажу, – пообіцяв, як завжди, Борис. – Ми вже потроху на роботу виходимо. Працюємо без студентів із документацією.

— Я поки що дистанційно. Виходити можуть ті, в кого випускний клас. Так що я все ще на карантині.

— Тобі там добре, бачу по тому, що постиш у мережі: квіточки, коти, їжак, дерева, – перерахував Борис. – У мене єдиний мінус, що на природі мало буваю, а так усе ок.

Борис мешкав один у двокімнатній квартирі в центрі Львова. Цікаво, чи було б йому «ок», якби додати на ту територію ще трьох мешканців?

— Тут дійсно добре. Окрім перерахованого, є ще сороки, шпаки, одуди – уточнила Ганна. – Квіти цвітуть, коти розважають, а їжаків три, а не один.

— Ти їх розрізняєш?

— Так. Один трохи підпалений, видно, сусіди траву палили, другий із травмою, невеличка ранка збоку, вже гоїться, а третій нормальний. Пролазять під огорожею, приходять їсти котячу їжу. Один так нажерся, що назад не проліз, застряг. Серед дня помітила, визволила.

— Їх може бути більше! Під виглядом того «нормального» можуть приходити різні, – пожартував Борис.

Ганна нагадала приятелю, чого дзвонила. Ще раз домовилися, закінчили розмову.

Літо вирішило компенсувати нестачу тепла й подвоїло температуру. З плюс п'ятнадцяти перестрибнуло на плюс тридцять. Спека. Кицьці набридло дивитися на задки людей, котрі заглядають у будку, перенесла кошенят у більш прохолодне

й менш доступне місце, під будівельні матеріали, на білу цеглу. Кошенята зникли з поля зору, можна було бачити тільки чорні котячі вуха, коли мама киця годувала малечу.

Надвечір сусідка покликала Ганну до межі.

— Візьми молоденьку картоплю. Накопала, бо замовили на базар, більшу вибрала на продаж, а маленьку собі на їжу й вам із братом. Знаєш, як чистити? – запитала Марія.

— Знаю.

— Кріп до картоплі є?

Ганна зам'ялася з відповіддю.

— На, пересип, – Марія дала кошик картоплі. – Зараз кропу нарву.

Грядка була поряд, бо розмову вела з городу. Ганна віддала порожній кошик, взяла зелень, подякувала й згадала про кота.

— Аліменти таки доведеться платити, – сказала Ганна.

— Є руде кошеня? – здивувалася Марія.

— Ні. Але ваш рудий усиновив тих двох. Кицька годує, а він лежить поряд і муркоче.

— Це ж треба, котяча любов! Слава Богу, що тільки двоє! Аліменти за нами, – запевнила Марія.

Ганна подзвонила до Катерини. Поговорили про те, про се.

— Знаєш, я згадала: в мене в Рудно був такий нічийний кіт. Літом жив із нами, а на зиму просила сусідку годувати його, залишала гроші на харчі. Так перезимував дві зими, а на третю та жінка гроші не взяла, сказала, що тепер він її. А те, що на два двори нявкатиме, то така в нього котяча сутність, – повідомила Катерина.

Поговорили про котів.

2020 рік

Автор роботи В. Г. Батраков

Методичка

Ганна відійшла в тінь абрикоса, набрала номер. Слухала гудки. Абонентка з того боку обізвалася. Замість «слухаю», «хало» чи чогось такого, Ганна почула веселий сміх.

— Прийняли?! – нарешті відсміявшись, сказала Вікторія.

Не запитала, а скоріше стверджувала.

— Так! Ти будеш сміятися, взяли до друку, – повідомила Ганна, й жінки нарешті привіталися.

— Я була впевнена! Хай вони тепер що хочуть роблять із нашою методичкою. Науковий журнал бере до друку, отже матеріали в нас актуальні й ми ділимося своїми напрацюваннями й методами викладання предмету. Це головне, – сказала Вікторія.

— Не захочуть – не зарахують.

— Хай як хочуть, але не посміють стверджувати, що ми написали непотріб.

— Їм закон не писаний, можуть сказати, – оптимістично відгукнулася Ганна. – Але в нас буде доказ, що це не так.

— Для них ніщо не буде доказом, – сказала Вікторія, також була оптимісткою. – Ми не для них! Нам важливо для самоствердження.

Жінки ще трохи поговорили. Обговорили пані Ц., якій чотири місяці тому подали рукопис для розгляду на методичній раді. Згадали, як це було.

Наступного навчального року Ганну чекала чергова атестація за новим положенням і ще новішим роз'ясненням до положення. Суцільна новина й нічого зрозумілого. Тож колеги вирішили написати методичку, щоб підтвердити звання «викладач-методист». Ніби логічно. У співавтори ще взяли викладача з КПІ, бо давно співпрацювали й багато матеріалу мали спільного.

Вирішили, то зробили. Пошукали, які вимоги до цієї роботи, не знайшли. Запитали в методичному центрі, ті відіслали їх до

пані Ц. Поцікавилися в неї. Призначила зустріч у кабінеті №Х. Приймала середами.

— Це якийсь оазис Радянського союзу, – сказала Ганна.

Вікторія промовчала, тримала парасольку. Йшов дощ. Жінки поверталися на роботу після консультації, отриманої в пані Ц.

— Не розраховувала, що це займе стільки часу. Ми не встигнемо пообідати, – зауважила Вікторія.

— По суті, вона нічого нам не пояснила.

— Не зрозуміло, навіщо пані Ц. читала нашу методичку. Обіцяла дати вимоги щодо структури твору, а тільки повиправляла в тексті «У» на «В» і навпаки. Більше нічого. Ми просиділи в неї понад дві години. Без пуття, – сказала Вікторія.

— Зате себе нахвалювала потужно. Ще про абзац сказала. Не уявляю, як робити абзац у шість літер. До бібліографії причепилася. Обов'язково хотіла в алфавітному порядку. Ми їй про те, які вимоги в наукових журналах, а вона тільки зі співробітниками переморгувалася й награно дивувалася, – згадала Ганна. – Виправимо, врахуємо її зауваження й відправимо електронною поштою.

— Дивно. Адресу пошти дала не власну, не робочу, а своєї дочки, – дивувалася Вікторія.

— Може немає своєї на роботі, а вдома комп тільки в дочки?

— Хто зна? Їй видрукувати текст у двох екземплярах не потрібно. Дивно. Ми б могли ще раз прийти до неї, але також не треба. Їй рецензентів не ми шукатимемо. Нічого їй від нас не треба. Дуже дивно... Вона сама дасть на рецензію та все зробить. Працеголічка? – міркувала Вікторія.

— Потрібно зробити виправлення відразу, не відкладати, щоб до березня рецензенти могли написати рецензії. Треба дати їм час, – сказала Ганна.

— Я подзвоню колегам із дев'ятої школи, хай активізуються. Там також пишуть методичні рекомендації. Бо одну не розглядатимуть, потрібно не менше трьох. Якщо не засідатимуть у березні, то наступний термін у червні, а це трохи пізно. Не варто затягувати, – відповіла Вікторія.

Дощ лив, обминали калюжі. Таким був січень того року.

На початку лютого відіслали текст за вказаною адресою. Подзвонили пані Ц. Не відповідала. Тоді Ганна написала у Вайбер, запитала, чи пані отримала методичку.

— Так, отримала. Вибачте, що не відповідаю, дуже зайнята, – таки обізвалася пані Ц.

— Дуже добре, – зраділа Ганна. – Що ми маємо робити далі?

— Чекати.

Автори методички чекали дуже добросовісно. Бо що мали робити? Планували нагадати про себе в березні, але карантин скоректував плани, чекання продовжилося до червня.

Честь дзвонити до пані Ц. випала Ганні.

— Так, я слухаю, – абонентка обізвалася відразу. – Я пам'ятаю вашу методичку, але була дуже зайнята. Проводила дистанційні заняття. В мене основна робота в музичній школі, маю там сорок годин. Ще я проводила онлайн-конференцію. Ви брали участь?

— Ні, – зізналася Ганна.

— Чому?

— Не знала про неї.

— Потрібно частіше дивитися на сайт методичного центру. Я спала по чотири години на добу, але зробила на високому рівні. Ви можете переглянути, на сайті розміщені відео, – радила пані Ц.

Розповіла про проблеми роботи дистанційно, дуже критикувала. Говорила довго про всяку всячину, та тільки не про те, що цікавило Ганну.

— Коли методичний кабінет розглядатиме рукопис? – скориставшись паузою, запитала авторка.

— Не раніше вересня. У вас атестація цього року?

— Так.

— Встигнете. В мене наступного, – сказала пані Ц.

Знову повернулася до теми конференції, смакувала деталями й дуже жалкувала, що Ганна пропустила нагоду взяти участь і отримати сертифікат. Говорила й говорила, ледве попрощалися.

Все почуте за свіжими слідами переказала Вікторії, разом проаналізували. Оптимізму не вселяло.

— Я подзвоню колегам із дев'ятої школи, хай її трохи розворушать, – вирішила Вікторія.

За якийсь час ділилася отриманою інформацією. Там також мали деякі претензії до пані Ц. Вона змусила авторів видрукувати сто сторінок тексту на кольоровому принтері, бо ілюстрації кольорові, у двох примірниках. Ще вони написали заяви на розгляд на погоджувальній раді. І їм порадили самим знайти собі рецензентів.

Авторки перетирали отримані новини зі всіх боків. Телефон перегрівався від розмов. Вирішили, що тепер черга Вікторії дзвонити до пані Ц. Занотували питання, які варто поставити, щоб під натиском зливи слів співрозмовника чогось не забути.

— У нас була гарна конструктивна розмова, якщо відкинути розповідь про сім'ю, роботу в школі й проведену конференцію, то загалом ми конкретно домовилися. Пані Ц. кине нам на е-мейл або на Вайбер бланк експертного висновку, ми знайдемо рецензентів і надішлемо їй рецензії. Ті зразки, за якими ми писали, не годяться, вона розробляє нові, затвердить у директора й дасть, – розповідала Вікторія.

— Скоро школи закриють на канікули, рецензенти не зможуть поставити печатки, – нагадала Ганна.

— Говорила їй про те. Пані Ц. запевнила, що тепер печатка непотрібна. Один із рецензентів мусить бути з вищої школи, другий може бути з освітнього закладу типу нашого. До кінця тижня вона нам кине.

Пані Ц. не кинула. Ні до кінця, ні весь наступний тиждень. На телефонні дзвінки не відповідала, у Вайбері не читала. Червень просувався до відпустки.

— Подивися на сайті Державного методичного центру, я там брала бланк, коли робила експертні висновки, – сказала Вікторія.

Ганна перерила весь сайт, не знайшла.

— Дивно, я також не знайшла. Вони кидали мені посилання. Там є, – додала до розмови Вікторія та поділилася документом. –

Ми не можемо чекати. Якщо годиться для державного, то підійде й для київського.

У файлі були невловимі та всіляко приховані вимоги до оформлення методичних рекомендацій. Звичайно, експерти мали знати, на що звертати увагу. Стало видно, що поля, абзац і розмір шрифту в їхньому рукописі не відповідає вимогам. Підправили. Знайшли рецензентів. Процес пішов.

На роботі про ситуацію з методичкою Вікторія розповіла директорці, відвітувала про методичну роботу. Тоді почалося! Директорка подзвонила всім подругам із методичного кабінету дізнатися, в чому справа. Розмови про пані Ц. покотилися Києвом. Багато хто запам'ятав її стиль роботи.

Мабуть, щось докотилося й до пані Ц., та відразу кинула свої зауваження Ганні на Вайбер. Надіслані файли рясніли виділеннями синім, червоним та знаками питання. Бракувало тільки внизу поставленої жирної двійки. Також пані Ц. подзвонила Вікторії, її директорці й колегам, розповіла всюди, як тяжко вона з авторами працює та які вони невдячні. Взагалі з художниками співпрацювати проблематично: вони неадекватні, вперті й нічого не розуміють. Коми ставлять не там, де треба. Бібліографія загалом не відповідає вимогам. Посилаються на літературу, розраховану на виші, й узагалі, якісь вони не такі.

Викладачі-художники бачили, що музикантка в образотворчому не орієнтувалася зовсім, а тому розлютилася.

— Я розчарована, – сказала Вікторія.

Ганна поділяла її розчарування. Пів дня розмовляли телефоном. Вирішували, як бути далі. Очевидно пані Ц. має намір зарубати їхній твір. Чому? З якого переляку? Чимось вони їй не сподобалися й на цей факт мусили зважати. Під вечір прийняли рішення. Будуть дякувати. Що б пані Ц. не робила, як би не принижувала та знущала, вони тільки дякуватимуть і нічого більше. Тоді ж Вікторія запропонувала подати напрацьоване до наукового журналу категорії «Б». Щоб праця не була даремною та для самоствердження. Хотіла відчувати себе гідною людиною. Бачила, що пані Ц. збирається їх із лайном змішати.

В останні дні перед відпусткою пані Ц. нарешті надіслала Ганні форму експертних висновків і заяви на розгляд на погоджувальній раді й навіть подзвонила. Ганна безмежно дякувала, не переймалася, їй було байдуже, адже рецензенти вже прислали рецензії. Форма трохи відрізнялася від отриманої, та не дуже.

— Життя в нас зараз дистанційне, – мовила Вікторія. Жінки знову радилися телефоном. – Мені дзвонила також. Я не стала довго слухати, повідомила, що ви мені вже розповіли.

— Пані Ц. хотіла, щоб заявку ми написали швидко, а все інше виправляли не поспішаючи, – переповіла Ганна.

— Зробимо так, як на бланку вказано. Подамо цілим пакетом, разом із рецензіями. Вона розраховувала, що не встигнуть, а їх зробили.

Ще раз вчитали методичку, просканували рецензії, заповнені заяви й творчі біографії, та надіслали пакетом електронкою пані Ц. На швидку відповідь не розраховували.

В цей час займалися іншим, спокійно готували матеріали до подачі в науковий журнал, методичку скоротили до потрібного об'єму й перетворили на статтю. Проглянули онлайн-курси про академічну доброчесність, переконалися, що трансформація не буде самоплагіатом. Виконали чітко поставлені вимоги щодо оформлення. Надіслали. Чекали рішення рецензентів журналу.

Першою подзвонила пані Ц. Кричала й верещала, на її думку, все було зроблене не так.

— Ви не змінили бібліографію! Я за вас усе зробила, а ви зігнорували!

У відповідь Ганна тільки дякувала й до тяжкої праці пані Ц. ставилася з розумінням.

— Навіть у вашому прізвищі помилка!

— Скажіть, де. Я виправлю, – попросила Ганна.

— Та то таке, в назві файлу, можна не змінювати, мабуть, кнопка не спрацювала, – подобришала пані Ц. – Я не можу ваш рукопис взяти з гугл-диска. Там тільки для читання, якби можна

було, то повиправляла б. Не все вмію зробити на комп'ютері. Ввечері прийде дочка, допоможе.

— Я також без допомоги не впораюся. Скоро повернеться молодше покоління, зробимо, щоб ви могли виправляти, – пообіцяла Ганна.

На тому попрощалися максимально чемно.

З журналу відповіли другими. Рецензії отримали позитивні, й редколегія взяла статтю до друку. Тепер авторам методички було байдуже, що пані Ц. робитиме з рукописом. Зі всякими її виправленнями згоджувалися не дивлячись, список літератури поставили в алфавітному порядку, хай тішиться. Могла шукати нові причини причепитися, це більше не долітало до цілі. До авторів повернулася впевненість у собі. А те, що пані Ц. любить до всього присікатися, то може в неї таке хобі. Хай жінка отримує задоволення. Колеги здобули новий досвід – метод подавання методичних рекомендацій на розгляд до методичного центру. Після відпустки мали намір поділитися ним із викладачами.

2020 рік

Автор роботи В. І. Корнієнко

Зміст

Маніпуляції.....	4
Схованка.....	17
Сни Соні.....	22
Привіт Фроїду.....	27
Переваги.....	31
Кіт-маніяк.....	35
Істина.....	41
Раніше.....	46
Без кінця.....	55
Війна.....	60
Френди.....	65
800 баксів.....	74
Піша прогулянка.....	79
Кліщ.....	84
Ряба.....	98
Знову «Таверна».....	115
Крізь часопростір.....	120
Котячий настрої.....	125
Кентаври.....	133
Вибори.....	154
Купити мишку.....	159
В автобусі.....	162
Тінь Бандери.....	168
Броунівський рух.....	175
Життя приватне.....	180
Таке собі, звичайне.....	200
Конкурс.....	206
Все не так.....	211
Тільки правою.....	215
На карантині.....	220
Кардинальні зміни.....	227
Курси.....	232
Про котів.....	237
Методичка.....	247

Літературно-художнє видання
Валія Киян, Юра Лоцький

Життя приватне

*Коротка проза:
замальовки сьогодення, фантастика
Українською мовою*

Редактор Тетяна Крячко

Підписано до друку 31.08.2020 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Гарнітура «Times», «Algeria One»
Друк RISO. Ум. друк. арк. 14,88
Обл. вид. арк. 15,11.
Наклад 100 прим. Зам. 699

Видано та виготовлено
Видавець ФО-П Стасюк Л.С.
м.Хмельницький, вул.Дубініна, 6/2.
тел. 0978557497

E-mail: lilia_stasuk@i.ua
www.vidatiknigu.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
та розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК №4270 від 22.02.2012 р.